EMIL STOIAN

VLAD ŢEPEŞ

MIT ŞI REALITATE ISTORICĂ

MEMORIA PĂMÎNTULUI ROMÂNESC

EMIL STOIAN
VLAD ŢEPEŞ
EMIL STOIAN

VLAD TEPEŞ

MIT ŞI REALITATE
ISTORICĂ

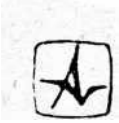

EDITURA ALBATROS
BUCUREŞTI 1989
ISBN 973 – 24 – 0052 – 8

ALIOTMANUL AMENINŢĂ EUROPA

„An cu an împărăţia tot mai largă se sporeşte
fără ilamura cea verde se înalţă an cu an
Neam cu neam urmându-i zborul şi sultan după sultan”.

Mihai Eminescu

Vreme de aproape un mileniu, pământul şi locuitorii din spaţiul carpato-danubiano-pontic au înfruntat valurile succesive ale popoarelor migratoare.

Din secolele al X-lea şi al XI-lea răsăritul Europei începe să fie ameninţat de ultimul mare val migrator format din popoarele de neam turc.

Vechile triburi turanice îşi aveau originea în stepele Asiei Centrale, de unde, odată cu scurgerea veacurilor; au reuşit să se aşeze în Asia Mică. Sub conducerea lui Bumân, la mijlocul veacului al VI-lea, ei întemeiază un hanat turc în regiunea Munţilor Altai (Munţii de Aur) şi în stepele din Ţinutul celor şapte râuri (sud-estul Kazahstanului de azi).

Imperiul vechilor turci, numit şi al „turcilor albaştri” (Gök-Turk), era mărginit de hotare

vremelnice şi se întindea în est până la China, iar în vest până la Bizanţ şi Iran. Interese economice, cum ar fi drumul mătăsii sau protecţia numeroaselor caravane cu mărfuri, au făcut să se lege în această perioadă relaţii de ordin diplomatic între turcii occidentali şi Imperiul bizantin.

Din rândul diverselor triburi turce „în veacul al X-lea, se cristalizează puternica formaţiune statală a oguzilor, care îşi stabileşte centrul la Sîrdaria.

O ramură războinică a oguzilor, condusă de Selgiuc, porneşte spre Iran şi Asia Mică. Urmaşii acestuia continuă expansiunea şi reuşesc să cucerească în secolul al XI-lea Horasanul, Horezmul, Iranul, Irakul, Azerbaidjanul, Armenia. Se întemeiază astfel Imperiul Marilor Selgiucizi.

Sub conducerea lui Togrul-beg, turcii selgiucizi îşi îndreaptă cuceririle spre Califatul abbasid, care se afla într-o perioadă de fărâmiţare şi de frământări etnice şi sociale. Este cucerit Bagdadul, unde califul Al-Chaim îi recunoaşte lui Togrul-beg titlul de sultan, fapt ce atestă că forţa militară şi conducerea statală au trecut în ea m-a selgiucizilor.

Politica expansionistă a turcilor selgiucizi este continuată seu succes şi de urmaşii lui Togrul-beg. Astfel, Alp Arslan» (1063 – 1072), după ce iniţiază mai multe acţiuni militare de pârjolire şi cucerire reuşind să-şi trimită cetele până în inima Anatoliei, îl întâlneşte în bătălia de la Mantzikert (Malazgirt), din anul 1071, pe împăratul bizantin Roman Diogene. Marea

încleştare turco-bizantină a fost un dezastru pentru armatele creştine, însuşi împăratul a căzut prizonier. Se deschide astfel perspectiva unor noi cuceriri în Anatolia.

După moart ea lui Melik-şah (l: 072-[1]-1092), ideea existenţei unui imperiu turco-arab îşi pierde credibilitatea şi potrivit unor tendinţe de autonomie şi descentralizare iau naştere mai multe sultanate, printre care şi sultanatul turco-selgiucid din

Anatolia. v?:

Urmare firească a exploziei demografice, cât şi a unor invazii dinspre est, numărul turcilor din Anatolia: creşte substanţial.

În anul 1116, odată cu ocuparea oraşului Konya (Iconium), se pun bazele sultanatului de Konya, numit şi sultanatul de Rum.

Ajuns la maximă dezvoltare socio-politică, sultanatul de Rum este zguduit de marea răscoală din anul 1239”, condusă de şeicul Baba Ishak, cât şi de loviturile hoardelor mongole. Urmare a sângeroasei încleştări cu mongolii din anul 1243 de la Kösedag, selgiucizii învinşi devin vasali şi tributari marelui han mongol.

După 1308 sultanatul de Rum se

---

1 Vastul subiect ai formării şi dezvoltării Imperiului otoman are ins lucrarea de faţă importanţă introductivă, el fiind prezentat succint. Ne limităm să amintim ca surse bibliografice doar cîtéva lucrări mai noi : Mihail Guboglu, Turcii selgiuci şi statele lor, în „Studii şi articole de istorie“, XXXII, 1976, p. 33—43 ; Aurel Decei, Istoria Imperiului otoman. Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1978, p. 11—135 ; Radu Mąnpleśću şi colab., Istoria medie universală,. Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1980, p. 259—269 ; Melimet Ali Ekrem, Civilizaţia, turcă, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1981, p. 9—19, 56—66, 91—1Ó8.

dezmembrează în mai multe emirate, printre care şi un mic principaţ sub conducerea lui Osman, aşezat în sud-vestul Asiei Miei.

Obârşia dinastiei otomane se confundă cu existenţa micului trib Kayi din ramura günhan a oguzilor. În jurul anului 1071, asemenea altor triburi de oguzi, el s-a aşezat în Asia Mică. Consolidându-şi puteřea i militară şi întreprinzând expediţii de jaf şi înrobire, turcii din tribul Kayi au reuşit, la capătul unui proces de migraţie şi expansiune militară ce s-a desfăşurat pe durata a doua secole, să-şi extindă posesiunile şi să ajungă în zona munţilor Karacadağ; la vest de Ankara (1219 – 1236), şi apoi în regiunea: Söğü şi Domanici.:

În a doua jumătate a veacului al XIV-lea conducătorul lor era Ertogrul-bei, care împreună cu fiul său mai mare, Osmanr a reuşit să învingă ostile bizantine în câmpia Brusei.

După moartea lui Ertogruî-bei (1284), conducerea este preluată de Osman; care, continuând cu multă abilitate ambiţiile expansioniste ale predecesorilor săi, reuşeşte să facă noi cuceriri. În anul 1289 el asediază şi reuşeşte să cucerească cetatea Melâssghiö: <K»rahisar>, fapt ce a constituit un remarcabil succes militar şi în acelaşi timp prilej pentru marele sultan al selgiuciziior să-i dăruiască cetatea capturată şi să-i confere titlul de emir.

— Din acest moment îşi face intrarea pe-arena istoriei una din cele mai puternice şi vestite dinastii – cea otomană. O:

Profitând de procesul de slăbire şi fărâmiţare

a statelor din zonă, proces agravat şi de invaziile tătarilor, turcii otomani continuă cucerirea Asiei Mici.

În timpul lui Oşman – şi mai ales a urmaşului, său Orhan (1327 – 1359): turcii dispuneau, de o armată puternică, print forţa căreia îşi sporesc faima şi, îşi extind posesiunile* fapt, care atrage după sine perspectiva unor noi cucerirfin Europ-i., Fiul lui Orhan, Suleiman, reuşeşte să ocupe la 1354 portuli Gâllipoli din Traci a „care devine astfel un prim şi important cap de pod al expansiunii otomane spre Europa. Foarte curând, în anul İ361, pe timpul lui Murad I, ostile otomane intră cuceritoare în oraşul Adrianopole, şi îşi continuă victorioase atacuriíe şi în alte teritorii din Bulgaria şi Macedonia.

Astfel, sub, faldurile necruţătoare ale Semilunei, bate la porţile Europei un mare pericol – expansiunea Imperiului otoman.:

Aidoma altor popoare migratoare, ambiţiile expansioniste şi hegemoniste otomane au vizat şi ţările din nordul Dunării" vestite pentru bogăţiile lor. Primele atacuri asupra unor teritorii româneşti au avut loc în anul 1339 sub conducerea lui Umur Cuceritorul şi doi ani mai târziu sub conducerea beiului Smirnei[2]. Din acest moment, timp de mai mult de o jumătate de mileniu – până la cucerirea independenţei (1877) – poporul român va trebui să înfrunte agresiunea otomană.

În anul 1364 turcii reuşesc, în urma luptei favorabile lor de pe râul Marita, să înlăture prima

2 Barbu Cîmpina, Scrieri istorice, Editura Academiei, Bucureşti, 1975. p. 138—140.

stavilă ridicată de forţe aliate europene. Urmează noi cuceriri în Bulgaria şi Macedonia, iar în cadrul circumstanţelor create, împăratul bizantin Ioan al VI-lea Paleologul este silit să recunoască suzeranitatea sultanului[3].

După 1380 incursiunile prădalnice otomane au ca rezultat noi cuceriri în Serbia, Albania, cât şi de cealaltă parte, în Anatolia.

O nouă şi importantă Victorie obţin turcii în faţa unor armate aliate din Balcani, în urma crâncenei lupte din 15 iunie 1389 de la Kossovopolje (Câmpul Mierlelor). Această bătălie sângeroasă va rămâne <în istoria confruntărilor antiotomane ca un moment dramatic al luptei de independenţă a popoarelor balcanice în timpul ei pierzându-şi viaţa cneazul sârbilor Lazăr precum şi conducătorul armatelor turceşti, sultanul Murad 1[4].

Explicaţia istorică a cuceririlor şi instaurării otomane în Peninsula Balcanică este pusă pe seama ambiţiilor comerciale şi a politicii duplicitare dusă de unii fruntaşi ai Bizanţului, cât şi a unor oraşe italiene, ca Veneţia şi Genova, la care a contribuit şi procesul de slăbire şi fărâmiţare internă a statelor din regiune, cât şi lipsa de fermitate a lumii catolice [5].

---

3 Mustafa Ali Mehmed, Istoria turcilor. Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1976, p. 123.

4 A. Decei, op. cit., p. 54. Alianţa antiotomană reunea trupe sîr- beşti, bosniecè, maghiare, româneşti, albaneze, iar după unii analişti turci, trupe poloneze şi cehe.

5 Nicolae Iorga, Latins et grecs d'Orient et l'établissement des turcs en Europe (1342—1362), în „Études byzantines", III, Bucureşti, 1940, p. 318 328, 377, 386 ; Idem, Istoria vieţii bizantine, Editura enciclopedică

După moartea lui Murad I, la conducerea statului otoman ajunge Baiazid I (1389 – 1402), supranumit Ildârâm (Fulgerul), sultanul care va uimi şi îngrozi adversarii prin curaj şi tenacitate, cât şi prin acţiunile sale de o deosebită abilitate şi iuţeală. f r

Pe tronul Ţării Româneşti se afla Mircea cel Mare, „principe între creştini cel mai viteaz şi ager" – cum îl va caracteriza cronicarul german Leunclavius[6] –, unul din cei mai mari conducători de oşti române. Aşa cum reiese din titlul său „Io Mircea, mare voievod şi domn... stăpânind şi domnind peste toată ţara Ungrovlahiei şi a părţilor de peste munţi, încă şi către părţile tătăreşti şi Amlaşului şi Făgăraşului herţeg şi domn al Banatului, Severinului şi pe amândouă părţile pe toată Podunavia, încă şi până la Marea cea Mare şi stăpânitor al cetăţii Dârstorului", el domnea peste un teritoriu întins şi avea o putere considerabilă. Conştient de marele pericol otoman şi având ca ţel suprem asigurarea integrităţii teritoriale a ţării sale, voievodul Mircea este nevoit încă, din 1388 să treacă Dunărea în Dobrogea şi nordul Bulgariei pentru a respinge atacurile otomane întreprinse asupra unor posesiuni româneşti de la Dunărea de Jos.

Scutul curajului şi demnităţii, ridicat vitejeşte de voievod pentru a împiedica expansiunea

---

română. Bucureşti, 1974, p. 550—562.

6 Caracterizarea voievodului român este importantă, căci provine din sursă turcă, ea fiind preluată de Johannes Leunclavius, Historie Musulmanae Twcorum de monumentis ipsorum exscriptae libri XVIII, Frankfurt, 1591, col. 418.

otomană peste ţara sa spre Europa Centrală „îl determină pe Baiazid I să pornească o expediţie de mari proporţii împotriva Ţării Româneşti. În primăvara anului 1395 Baiazid trece Dunărea în fruntea unei armate ce se ridica până la cincizeci-şaizeci de mii de oameni, la care se alăturau ostile aliaţilor lui din Balcani, cu gând să supună Ţara Românească, care nu putea să opună în acea perioadă mai mult de 10.000 de oşteni.

Aplicând tactica pământului pârjolit şi urmărind îndeaproape tot drumul străbătut de trupele otomane, Mircea atrage oastea duşmană în locuri puţin accesibile, în păduri, unde putea fi mai uşor derutată şi lovită. Lupta decisivă, una din cele mai sângeroase şi mai grele din istoria confruntărilor româno-otomane, s-a dat pe râul Argeş, la Rovine, în 17 mai 1395. Viteazul voievod român a dobândit aici o prestigioasă şi leegalată victorie, care a stăvilit expansiunea otomană la sud de Dunăre şi a demonstrat Europei că ostile Semilunei pot fi înfrânte.

Dar ecoul pericolului şi cuceririlor otomane se făcea auzit în toate colţurile Europei. Astfel, iniţiativa antiotomană a papalităţii face ca-ideea unei mari” cruciade Comune a Occidentului european împotriva turcilor să câştige treptat tot mai mulţi adepţi şi să se concretizeze în anul 1396, când, sub conducerea lui Sigismund de Luxemburg, floarea cavaleriei apusene; era gata să lovească ostile preamăritului sultan. În 28-septembrie, la: Nicopole, are loc marea confruntare cu armatele otomane „care deşi inferioare din punct de vedere al dotării, reuşesc

să învingă ostile creştine coalizate.

După marea bătălie de la Nicopole, care a însemnat un nou şi mare eşec al trüpêlor aliate, otomanii îşi îndreaptă acţiunile spre Ungaria – şi Moreea[7], cât şi spre Anatolia. Consolidarea poziţiei lui Mircea cel Mare contrasta cu dominaţia otomană în Balcani, fapt care a făcut ca în toamna lui 1397, armatele sultanului să intre din nou în Ţara, Românească. Noua şi categorica victorie obţinută de voievodul român.a împiedicat şi de această dată penetraţia otomană spre centrul Europei; curajul, vitejia cât şi eroismul faptelor sale au intrat în legendele balcanice, el fiind considerat chiar de adversarii săi, care nu-i puteau contesta personalitatea „ca „regele regilor din ţările creştine de pe vremea sa”[8]…

Profunda contradicţie dintre expansiunea otomană din partea de nord-est a Anatoliei şi ambiţiile hegemoniste ale conducătorului mongol Timurlenk, ce stăpânea Aşa Centrală, a generat marea şi crâncena încleştare otomano-mongolă din 28 iulie 1402, în urma căreia Baiazid I este înfrânt şi, făcut prizonier, moare în captivitate.

După acest dezastru, aproape un deceniu, otomanii trec printr-o perioadă de criză accentuată, ce s-a caracterizat prin lupte îndârjite pentru ocuparea tronului. Biruitorul Timurlenk a fost cel care a ştiut cu măiestrie să întreţină lupta şi să semene discordia între fruntaşii otomani ce se aflau în cursa pentru succesiune.

---

7 Mustafa Ali Mehmed, op. cit., p. 280.

8 Vezi discuţia textului la B. Cîmpina, op. cit., p. 280..

Mircea cel Mare, bun cunoscător al vieţii şi sistemului politic otoman, sesizează disensiunile ivite între conducătorii turci şi acţionează cu clarviziune în direcţia consolidării independenţei Ţării Româneşti. El îşi exercită cu abilitate influenţa politico-dipłomat Łca şi acordă sprijin militar lui Musa Celebi pentru a se urca la 1411 în tronul sultanilor Rumeliei.

Învingătorul İni Musa, sultanul Mehřned Celebi (14131421), continuă politica de expansiune a înaintaşilor să-i şi reuşeşte să-şi extindă stăpânirea spre nord până la gurile Dunării, iar după moartea lui Mircea, prin anii T419 – 1420, să cucerească Dobrogea a.

După moartea lui Mircea cel Maře (1418), care reuşise să menţină independenţa şi unitatea statală, izbucneşte în Ţara Românească o perioadă de criză politică, pe fondul căreia se intensifică luptele interne dintre marii feudali – grupaţi în jurul a două familii: Dăneştii şi Drăculeştii – în defavoarea puterii domneşti şi a rezistenţei antiotomane.

Lupta perpetuă pentru ocuparea tronului, ce era dusă cu îndârjire şi perfidie de marii feudali, evidenţiază situaţia nesigură ą voievozilor Ţării Româneşti şi explică totodată şi anumite cauze ale complexului de fenomene ce au determinat evoluţia relaţiilor feudale în spaţiul carpato-danubianopontic

Ecoul acestei lüpte á depăşit hotarele ţării şi a pătruns treptat în conştiinţa europeană. Astfel eruditul papă Pius al Il-lcă referindu-sè la disputele interne din Ţara Românească „arăta

într-o perioadă contemporană evenimentelor: *„Printre valahi în vremea noastră au fost două fracţiuni, una a Danilor şi cealaltă a Dragulilor, dar cum aceştia erau mai slabi decât Danii şi erau asupriţi de ei în tot felul, au chemat pe turci în ajutor, şi ajutaţi de forţele acestora au zdrobit pe Dani, aproape nimicindu-i. Iar Danii primind ajutor de la laiicu de Hunedoara, care cârmuia Ungaria, acesta nu i-a reinstalat într-atât pe aceia, cât a dobândit pentru sine însuşi glorie şi bogăţii, ca unul care smulgând pământurile Danilor de sub puterea turcilor, le-a ocupat el, reţinându-le ca posesiuni perpetue pentru sine şi pentru urmaşii săi”* n. Deşi afirmaţiile papale se bazează pe informaţii certe şi au valoare de document, ele sunt succinte şi poartă amprenta fanteziei, fapt care ne determină să le considerăm doar punct de plecare în lungul şi complicatul şir al evenimentelor.

Curând Imperiul otoman, aflat în plină ascensiune, reuşeşte să depăşească criza internă prin care trecuse în timpul domniei lui Mircea cel Mare, raportul de forţe în Balcani modificându-se tot mai mult în favoarea sa.

Mihail, fiul şi coregentul lui Mircea, reuşeşte să respingă atacurile turceşti în 1419, dar în ciuda eforturilor sale Ţara Românească pierde o serie de teritorii în favoarea turcilor. Uneltirile boierilor cât şi accentuarea crizei determinate de marile expediţii de jaf otomane din anul 1420, au oferit altui fiu al lui Mircea, înclinat intereselor lor, pe nume Radu, prilejul ocupării tronului Ţării Româneşti.

Împotriva politicii şi atitudinii de vasalitate faţă de Poartă, practicată de Radu „se ridică Dan al II-lea, care în anul 1422 ajunge domn. Politica antiotomană manifestată de noul voievod a făcut ca încă la începutul anului 1423 o numeroasă armată otomană să atace Ţara Românească. Expediţia este însă defavorabilă invadatorilor, care sunt nevoiţi să se retragă peste Dunăre cu grele pierderi.

În acelaşi an, asupra lui Dan al II-lea se abate o nouă armată turcească, care şi de această dată este respinsă, Dan şi oştenii săi reuşind chiar să treacă la sud de Dunăre şi să recucerească de la turci mai multe teritorii. Din nefericire, foarte curând puterea lui Dan al II-lea slăbeşte, el nu mai poate să ţină piept puhoiului invadator otoman şi astfel este nevoit să cedeze tronul în favoarea lui Radu, preferatul turcilor.

Cu ajutorul lui Sigismund de Luxemburg, Dan al II-lea reuşeşte să-l înlăture pe Radu şi să izgonească pe turci „recuperând tronul în 1427. El va încheia în anul următor un tratat de pace cu Poarta, prin care asigura independenţa Ţării Româneşti.

În scurt timp luptele feudale interne reizbucnesc cu mai multă violenţă, marii feudali îşi continuă uneltirile pentru a acorda sprijin pretendentului la tron ce se dovedea cel mai apropiat de interesele lor. Astfel, o parte îl susţineau în lupta pentru ocuparea tronului pe unul din fiii lui Mircea cel Mare, pe nume Alexandru Aldea, care se bucura şi de sprijinul domnului Moldovei, Alexandru cel Bun, în timp ce

altă fracţiune lupta pentru înscăunarea unui alt fiu al voievodului Mircea, pe nume Vlad, numit apoi Vlad Dracul, care obţinuse, la Nürnberg, alianţa lui Sigismund de Luxemburg ce se obligase să-i asigure sprijin pentru dobândirea tronului. În schimb domnitorul ar fi dăruit aliatului său privilegiul de liberă răspândire a catolicismului în Ţara Românească, prin ordinul călugărilor minoriţi[9]. La ceremonia de investitura a participat şi o delegaţie a boierilor din Ţara Românească, ce i-a adus un sceptru voievodal, ca expresie a recunoaşterii sale.

Reîntors în ţară, Vlad Dracul îl găseşte în scaun pe rivalul său Alexandru Aldea, care reuşise în cursul unei expediţii să-l omoare pe voievodul Dan al II-lea şi, mai mult, să cucerească întreg sprijinul şi simpatia împăratului Sigismund de Luxemburg.

ORIGINEA

*7 o *Vlad voievod şi doimi şi fiul marelui Vlad Voievod…”*

Vârtejul luptelor marilor feudali „prin care se urmărea ocuparea tronului – practică pe cât de obişnuită, pe atât de periculoasă pentru independenţa şi suveranitatea statală – îl obliga pe cavalerul Vlad Dracul din Ţara Românească, care deşi era recunoscut drept domn şi avea investitura unei mari puteri europene, să petreacă perioada cuprinsă între 1428 – 1436 în Transilvania, ca protejat al împăratului Sigismund de Luxemburg.

---

9 E. Windecke, Cronica, ediţia von Hagen, Leipzig, 1886, p. 228 ; Sergiu Columbeanu şi. Radu Valentin, Vlad, Dracul, Editura Militară, Bucureşti, 1978, p. 25.

Nevoit a alege calea pribegiei, Vlad Dracul îşi stabileşte reşedinţa la Sighişoara.

În timpul şederii sale aici, burgul avea deja două veacuri de existenţă şi reuşise să-şi făurească o viaţă meşteşugărească şi comercială înfloritoare.

Aşezat pe un platou care domină împrejurimile „în punctul de confluenţă al Târnavei Mari cu Valea Saeşului, oraşul medieval era înconjurat de ziduri groase de apărare, care însumau aproape 1.000 m şi dispunea de paisprezece turnuri. În interior era prevăzut cu străzi înguste şi numeroase scări de piatră şi avea întreaga structură necesară depozitării proviziilor şi muniţiei, a activităţii meşteşugarilor şi negustorilor, care aduceau mărfuri din majoritatea ţărilor occidentale, cât şi din numeroase ţări ale Orientului[10].

Vlad Dracul a fost găzduit la Sighişoara în clădirea corpului de pază şi era considerat ca o personalitate proeminentă a oraşului şi chiar a întregii Transilvanii. El îşi exercita, în numele marelui său protector, influenţa şi autoritatea asupra sudului Transilvaniei, asupra Ţării Făgăraşului, Amlaşului şi Birsei, cât şi a celor mai însemnate oraşe: Braşov, Sibiu, Mediaş, Sebeş [11].

---

10 Virgil Vătăfeianu, Istoria artei feudale în ţările române, vol. I.. Editura Academiei, Bucureşti, 1959, p. 239 ; E. Dubowy, Sighişoara, oraş medieval, Bucureşti, 1957, p. 3—18, 28, 41—58, 80—89 ; C. Göllner, Siebenbürgiche Stad in Mittelalter, Bucureşti, 1972, p. 27 ; Ştefan Pásců, Voievodatul Transilvaniei, voL II, Editura Dacia, 1979, p. 175—176, 270; Paul Niedermaier, Geneza oraşului Sighişoara, in „Revista muzeelor şi monumentelor“, nr. 2/1979, Bucureşti, p. 67—74.

11 Ilie Minea, Vlad Dracul şi vremea sa, Iaşi, 1928, p. 58 ; Sergiu

El se bucura şi de înalta funcţie de comandant ai oştilor imperiale[12], fiind însărcinat şi cu apărarea trecătorilor carpatice, cât şi a întregului sud al Transilvaniei împotriva invaziilor otomane.

În temeiul privilegiului imperial prin care îşi stabileşte reşedinţa în Transilvania, Vlad Dracul a beneficiat şi de dreptul feudal de a bate monedă. Astfel, el şi-a instalat o argintărie la Sighişoara şi a bătut monede cu însemnul Dragonului, care au circulat apoi în întreaga Transilvanie [13].

Tot în această perioadă el şi-a pregătit forţele şi strategia în vederea ocupării tronului „având alături o serie de boieri munteni credincioşi, care emigraseră odată cu el. Din rândul acestor boieri el îşi va recruta mai târziu pe unii din marii dregători ai Ţării Româneşti[14].

Prin căsătoria sa cu una din fiicele domnului Moldovei, Alexandru cel Bun, el s-a legat prin relaţii de rudenie cu dinastia Muşatinilorü. „Astfel, sângele celui mai mare dintre domnii Moldovei (Ştefan cel Mare, descendent din această familie, n.n.) era şi sângele aceluia ce trebuia să se cheme

---

Columbeanu şi Radu Valentin, Vlad Dracul, op. cit., p. 27—28 ; V. Drăguţ, Cetatea Sighişoara, Editura Meridiane, Bucureşti, 1968, p. 11—12 ; *Gh. Baltag, Voievozi munteni cu reşedinţe transilvănene : Vlad Dracul, în „Magazin istoric“, nr. 6/1977, p. 20—21.

12 Hurmuzaki-Densuşanu, Documente, vol. I, p. 645 ; Constantin Şer- -ban, Relaţiile lui Vlad Ţepeş cu Transilvania şi Ungaria, în „Revista de istorie“, nr. 11/1976, p. 1699.

13 O. Iliescu, Emisiuni monetare ale Ţării Româneşti din secolul al XlV-lea şi al XV-lea, în „Studii şi cercetări de numismatică“, II, 1958, p. 225—300 ; Idem, O nouă contribuţie privitoare la istoria numismaticii Ţării Româneşti, în secolul al XV-lea, în „Studii şi cercetări de numismatică“, NI. 1960, p. 501—505; C. Şerban, op. cit., p. 1699.

14 C. Şerban, op. cit., p. 1699.

Ţepeş” *1*.

În perioada 1428 – 1429 i se naşte un fiu, care, după bunic; se va numi Mircea. La scurt timp[15] îi urmează altul, botezat cu numele său – Vlad.

În climatul Sighişoarei din prima jumătate a veacului al XV-lea, tânărul Vlad vine pentru prima dată în contact cu oamenii şi aspiraţiile epocii sale. Oraşul se bucura de o civilizaţie deosebită, iar interferenţa influenţelor Occidentului şi Orientului îi dădeau un farmec particular. Educaţia primită de viitorul voievod era asemănătoare cu cea pe care o primeau cavalerii din Apus. Acum el deprinde scrisul şi cititul, cât şi meşteşugul mânuirii armelor[16], lucru deosebit de folositor pentru un descendent al unor mari dinastii feudale. Venirea în contact direct cu lumea meşteşugarilor şi a negustorilor, cu viaţa cotidiană şi aspiraţiile epocii, ale poporului din care făcea parte, a fost deosebit de importantă pentru maturizarea timpurie a viitorului voievod.

Din perioada scurtă petrecută de Vlad Dracul şi familia sa la Sighişoara nu s-au conservat prea multe mărturii. Casa unde a locuit voievodul pribeag şi familia sa se poate vedea şi astăzi, ea se află pe uliţa cositorilor., colţ cu piaţa cetăţii, în apropierea turnului cu ceas, pe unde se făcea

---

15 Anul naşterii lui Vlad Ţepeş-Dracula este incert : 1428 la C. C. Giurescu, în „Magazin istoric", nr. 3/1974, p. 3—12 ; 1429 la C. Rezachevici, în „Revista de istorie“, nr. 11/1976, p. 1745 ; 1431 la Nicolae Stoicescu, Vlad Ţepeş, Editura Academiei, Bucureşti, 1976, p. 227 ; 1430—1431 la N. Stoicescu, Vlad Ţepeş, Editura Militară, Bucureşti, .1979, p. 8.

16 C. Serban, op. cit., p. 1699.

odinioară intrarea în oraşul vechi. Mult timp nu s-a vorbit aproape nimic despre trecutul acestei clădiri, dar recente cercetări[17] au dat la iveală, după înlăturarea stratului de tencuială, o frescă lungă de aproape 150 cm, care reprezintă patru personaje – o femeie şi trei bărbaţi – ce participau la un ospăţ. Unul dintre bărbaţi, îmbrăcat în costum oriental, cu cuşmă pe cap, având mustăţi şi ochi mari, iar în mână ţinând un sceptru, a fost identificat cu Vlad Dracul. Deşi se pare că a fost executat mai târziu (secolul al XVII-lea) n, acesta este singurul portret cunoscut al voievodului.

În ciuda faptului că viitorul voievod Vlad Ţepeş-Dracula se născuse ca fiul unui nobil emigrat în Transilvania, după ce tatăl său, în 1436, aliat cu cei doi fii ai lui Alexandru cel Bun (Iliaş şi Ştefan), şi având de partea sa şi oastea Transilvaniei, cât şi sprijinul lui Iancu de Hunedoara, reuşeşte să ia tronul străbun al Ţării Româneşti, el devine fiul aceluia care pe bună dreptate se intitula *„Io Vlad cu mila lui Dumnezeu domn al Valakiei Transalpine şi duce al Amlaşului şi Făgăraşului”* şi care moştenindu-şi înaintaşii avea *„multă faimă de vitejie şi de înţelepciune* (*i* (*„moult famé de vaillance et de sagess”*) [18].

Vlad Ţepeş-Dracula, deşi era vlăstarul a două familii voievodale [19], a luat contact cu viaţa de

17 C. ’Şerban, op. cit., p. 1698 ; Gh. Baltag, op. cit., p. 20—21.

18i s Virgil Ciocîltan, Vlad Dracul in 1438, în „Revista de istorie", nr. 11/1976, p. 1780.

19 Vezi arborele genealogic mai jos ; apud Ion Ionaşcu, Basarabii în tabele genealogice, în „Studii şi articole de istorie“, nr. XVII/ 1970, Bucureşti, p. 128—132. Pentru familia Basarab vezi şi B. P. Has- deu, Etimologicum Magnum Romanice, Editura Minerva, Bucureşti, 1976, p.

curte numai când tatăl său a ocupat tronul. Dar voievodul Vlad Dracul şi-a început domnia cu eforturi şi ades sacrificii impuse de lupta pentru promovarea independenţei ţării, într-o perioadă de ascensiune a forţelor otomane.

În urma invaziei otomane din anul 1436, Vlad Dracul este nevoit să meargă spre sfârşitul aceluiaşi an la Brusa „fosta capitală a imperiului, pentru a se închina şi a jura credinţă sultanului Murad al II-lea 15.

Moartea puternicului împărat Sigismund de Luxemburg (9 decembrie 1437) creează o slăbire a frontului antiotoman, fapt ce este exploatat cu promptitudine de sultanul Murad al II-lea, care se hotărăşte să atace cu puternice forţe militare Transilvania, unul din teritoriile cele mai vulnerabile în planurile sale de supunere a Ungariei[20]. Anul 1438 a fost deosebit de dramatic pentru locuitorii Transilvaniei. Sultanul, după ce îşi adună /grosul armatei la Adrâanopol, porneştespre nord în fruntea corpului exped-iţional principal, face apoi joncţiunea cu oastea sârbească a lui Gheorghe Bianco viei[21] şi trece Dunărea pe la Vidin, îndreptându-se spre Transilvania.

Estimând pagubele şi riscul unei confruntări cu uriaşa armată otomană, Vlad Dracul este nevoit

---

218—246. Pentru urmaşii sorei sale Alexandra, vezi studiul şi arborele genealogic datorat lui Gh. I. Mareş, Urmaşii dîmboviţeni ai Alexandrei, sora lui Vlad Ţepes, în „Arhiva Valachica", Tîrgovişte, 1976, p. 121—127.

20 Nicolae Iorga, Geschichte des Osmanischen Reiches, vol. I, Gotha, 1908, p. 418.

21 V. Ciocîltan, op. cit., p. 1772.

să adopte o atitudine de conciliere şi să însoţească-trupele sultanului în expediţia lor de jaf şi înrobire de la nord de Carpaţi.

Foarte posibil[22] ca voievodul muntean, care îl însoţea pe Murad al II-lea, să fie obligat să-şi ia, pentru a garanta fidelitatea faţă de sultan, pe cei doi fii nevârstnici Mircea şi Vlad.

Intrarea în Transilvania s-a făcut prin trecătoarea Porţile de Fier din Haţeg, unde a încercat să opună o primă rezistenţă cneazul Cândea [23]. În continuare au fost atacate Cil ni cui şi Sebeşul, care au trebuit să dea turcilor pe lângă prăzi, bogate şi un greu tribut de sânge.

În aceste împrejurări deosebit de vitrege, Vlad Dracul îşi asumă toate riscurile şi îşi dovedeşte calităţile diplomatice. Jucând cu abilitate un rol de mediator, el reuşeşte să-salveze oraşul Sebeş şi Câlni cul de la o cumplită distrugere, iar populaţia de la o veşnică şi cruntă robie la Poartă, deoarece înduplecă locuitorii să deschidă porţile cetăţilor în faţa turcilor, ca – semn al supunerii[24].

Turcii pătrund apoi în cetatea Alba Iulia şi devastează Sighişoara şi Mediaşul, dar numai

---

22 R. Mc. Nally and Radu Floi'escu, In search of Dracula, Nel Menton Edition, 1975, p. 34.

23 S. Columbeanu, Radu Valentin, op. citp. 37.

24 loan Lupaş, Scrieri alese, vol. I, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1977, p. 100, arată rolul de diplomat al lui Vlad Dracul, aşa cum reiese din preţioasa povestire scrisă între 1475—1478 de sasul transilvănean Captivus Septemcastrensis, căzut prizonier la turci în urma asediului Sebeşului ; A. Decei, Informaţiile istorice ale lui Captivus Septemcastrensis, în „Anuarul Institutului de istorie naţională", vol. VII, 1936— 1938, Bucureşti, 1939, p. 685—688.

teritoriul „extra muros”[25], continuându-şi în aceeaşi manieră drumul spre Sibiu, unde nu pot să înfrângă rezistenţa deosebită a localnicilor.

Cetatea Braşovului se pare că nu a suferit mult de pe urma invaziei, în schimb suburbiile sale, ca şi întreaga Ţară a Birsei, sunt jefuite. Aceeaşi soartă au avut-o şi teritoriile cunoscute sub numele de Două Scaune şi Şapte, Scaune [26].

Cu mii de robi în lanţuri şi încărcaţi de pradă, turcii trec Carpaţii prin pasul Bran, îndreptându-se spre Ţara Românească, unde îşi vor continua prădăciunile.

Diverse izvoare vorbesc că alături de pradă, 30.000 – 40.000 de robi au fost luaţi în expediţiile din cursul anului 1438 [27].

Neaderenţa totală a lui Vlad Dracul la campanie, cât şi relaţiile de bună vecinătate cu Transilvania şi cu regele Albrecht – urmaşul lui Sigismund – au atras îndoiala turcilor, el fiind bănuit de trădare23. Astfel suspiciunile create în jurul său fac ca la 11 octombrie 1442, să fie chemat la Poartă. Deşi este primit cu onorurile ce erau rezervate oaspeţilor distinşi, în Adrianopol, voievodul Vlad Dracul este „închis în cetatea Galipoli (Gelibolu), iar cei doi fii ai săi (Vlad şi Radu) au fost aruncaţi în fortăreaţa Egrigöz din vilaietul Gherimian (provincie din Anatolia)” [28]. În

25 V. Ciocîltan, op. cit., p. 1772.

26 Ibidem, p'. 1772.

27 Fr. Pali, Ştiri noi despre expediţiile turceşti din Transilvania in 1438, în „Anuarul Institutului de istorie Cluj“, I—II (1958—1959), p. 17—22.

28M ihail Guboglu şi Mustafa Mehmet, Cronici turceşti privind ţările române, extrase, vol. I, Bucureşti, 1966, p. 63 ; Raymond T. Mc. Nally, In Anatolia, pe urmele viitorului voievod, în „Magazin istoric“, nr.

timp ce marii boieri din suita sa au primit permisiunea să se întoarcă în ţară [29].

Contactul cu lumea Imperiului otoman, surprins nemijlocit în propriul leagăn, a fost, deosebit de vitreg „dar a dat totuşi ocazia lui Dracula să cunoască organizarea, obiceiurile şi tehnica militară otomană, să înveţe limba turcă, lucruri de inestimabil folos pentru maturizarea şi formarea sa ca viitor voievod.

În timp ce Vlad Dracul şi cei doi fii, erau ostatici la turci, tronul Ţării Româneşti a fost păstrat de Mircea, fiul mai mare al voievodului, în vârstă de numai 13 – 14 ani[30].

Vlad Dracul revine în 1443 în scaunul Ţării Româneşti, dar cei doi fii ai săi rămân ostatici-garanţi la turci, fiind închişi în Asia Mică[31], într-o cetate înspăimântătoare şi ascunsă undeva pe un platou „arid şi ars de soare" din Munţii Kociadag (Munţii Anatoliei), numită Egrigöz (care se traduce prin ochi strâmb, ochi saşiu), districtul Emed, din vilaietui Germiyan3U, aproape de Kütahya, unde Vlad rămâne până în jurul anului 1448, când are loc decapitarea tatălui său, din ordinul lui Iancu de Hunedoara.

Fratele mai mare îşi continuă în chip strălucit

10/octombrie 1984, p. 51.

29 C. Mureşan, Iancu de Hunedoara, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1968, p. 74.

302 S A. Iancu, Ştiri despre români din izvoarele istoriografice sîrbeşli (sec. XV—XVIII), în „Studii istorice sud-est europene", voi. I', Editura Academiei, Bucureşti, 1974, p. 20—21.

31 M. Guboglu, M. Mehmed, op. cit., p. 88. Potrivit practicilor din acel timp, şi tatăl lor, Vlad Dracul, a fost trimis în 1395 la Buda drept garanţie a alianţei dintre Mircea cel Bătrîn şi Sigismund de Luxemburg.

educaţia militară şi cavalerească, cât şi tradiţiile de vitejie ale familiei, fiind trimis de tatăl său în fruntea unui detaşament de călăreţi la bătălia de la Varna, unde şi-a alăturat forţele celor ale armatelor lui Iancu de Hunedoara şi ale regelui Vladislav.

Atitudinea antiotomană a lui Vlad Dracul venea acum puternic în contradicţie cu cele jurate de el în faţa lui Murad al II-lea, atunci când îl eliberase din închisoare şi chiar cu zălogirea fiilor săi, Vlad şi Radu, făcută tot în scopul evitării unor răzvrătiri ale voievodului român.

Noua şi marea victorie obţinută de ostile otomane „împotriva armatelor cruciate creştine, la Varna în 1444, a spulberat speranţele aliaţilor de a alunga pe otomani din Europa. Cu pierderi însemnate şi căzuţi victime deznădejdii, ei se retrag atât pe mare, cât şi pe uscat, hotărând totuşi să mai încerce o campanie antiotomană pentru eliberarea malurilor Dunării şi întărirea cetăţilor româneşti de aici[32].

Cum în tabăra cruciaţilor se afla şi cardinalul Giulio Cesarini, înflăcărat propovăduitor al cruciadei antiotomane, care dispăruse misterios în urma încleştării şi dezastrului de la Varna, în anul 1445 o flotă burgunda „condusă de seniorul Walerand de Wavrin, a pornit pe Dunăre în căutarea cardinalului.

Aproape de gurile Dunării, cavalerul burgund, ce comanda opt galere, a fost întâmpinat de Mircea, aflat în fruntea unui corp de oaste de

32 N. Iorga, Istoria poporului românesc, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1985, p. 263—264.

7.000 de oameni, ce erau pregătiţi să-l însoţească în expediţia antiotomană iniţiată pe cursul bătrânului fluviii.

Atât Vlad Dracul cât şi Iancu de Hunedoara au îmbrăţişat această expediţie, pe care au socotit-o un ecou al marilor cruciade creştine antiotomane, şi au participat efectiv la realizarea ei.

Chiar la începutul incursiunii pe Dunăre, francezii au reuşit să ia cu ei drept călăuză şi sfătuitor, pe pretendentul turc Dawud Celebi.

După ce în noaptea de 28, 9 iunie 1445 cavalerii francezi şi Mircea asediază şi cuceresc cetatea Turtucan (Turtucaia), ei se îndreaptă spre Giurgiu. Ajunşi în faţa puternicei cetăţi a Giurgiului, comandanţii cruciaţi, printre care se afla cardinalul Condolmieri, Regnault de Comfide, Geoffrey de Theisy, Walerand de Wawrin, Vlad Dracul şi fiul său, au ţinut un consiliu de război şi au decis atacarea Giurgiului.

Sub loviturile bombardelor şi speriaţi de vâlvătaia focului asediatorilor, turcii sunt nevoiţi să-i ceară lui Vlad Dracul iertare şi libertate, în schimbul predării acestei cetăţi. Voievodul român, care nu voia să-şi reia cetatea distrusă şi arsă, a acceptat oferta otomanilor. După părăsirea cetăţi; otomanii au trecut Dunărea şi s-au îndreptat spre interiorul imperiului. Dar în aceste momente fiul voievodului român – care îl recunoscuse în persoana muhufizului (subaşului) Giurgiului pe cel care îi dusese cu ani în urmă tatăl înlănţuit în temniţele de la Gallipoli –, dovedind multă abilitate şi o tactică adecvată, reuşeşte să

deruteze convoiul otoman şi să-l distrugă, iar pe subaşul trădător să-l facă prizonier şi să-l aducă la dreapta judecată în faţa voievodului Vlad Dracul, care va hotărî să fie decapitat[33].

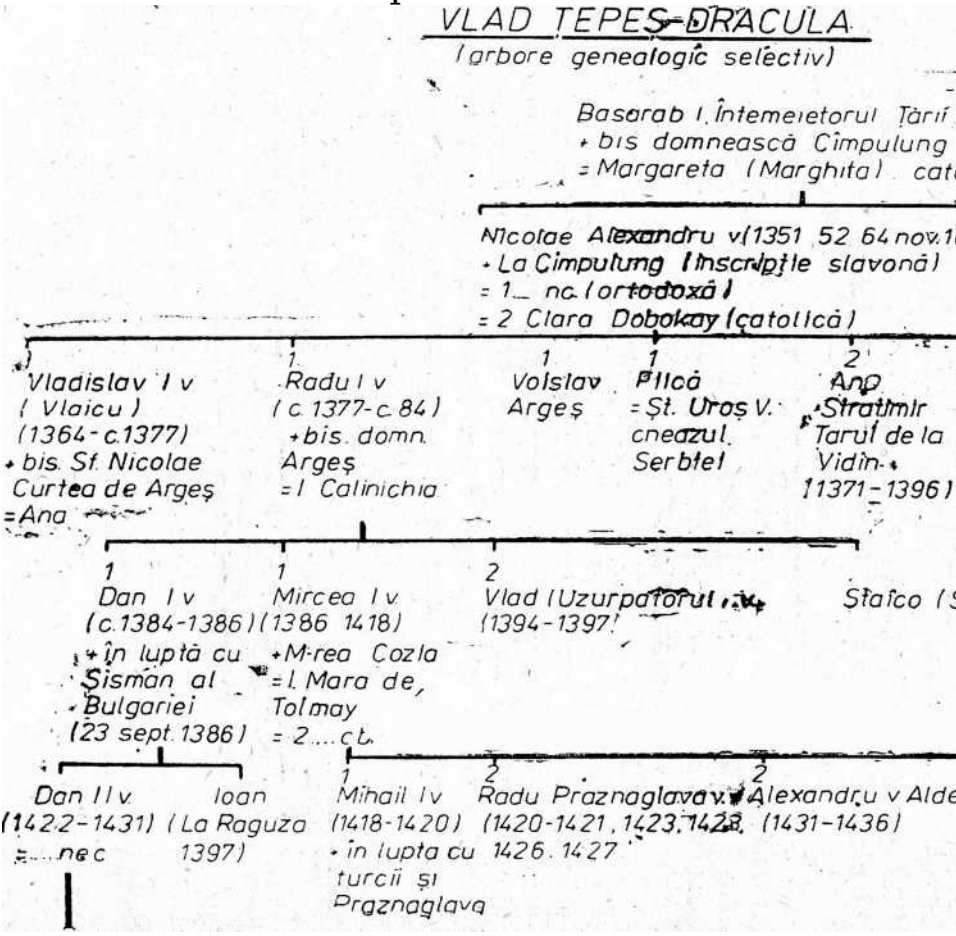

33 N. Iorga, Cronica lui Wavrin şi românii, în „Buletinul Comisiei istorice“, VI, 1927, p. 57—148 ; Călători străini despre ţările române, vol. I, Bucureşti, 1968, p. 78 şi urm. ; A. Decei, op. cit., p. 93—94 ; S. Co- lumbeânu şi R. Valentin, op. cit., p. 90—119.

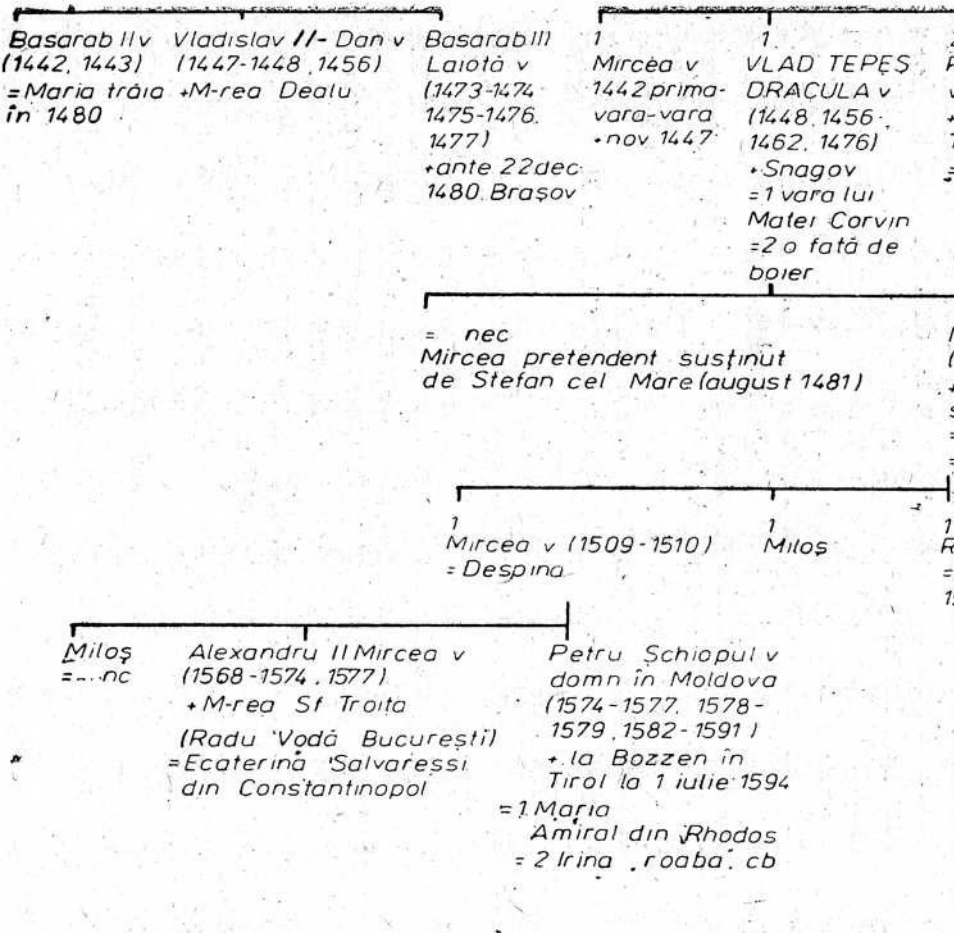
Basarab II v (1442, 1443) =Maria tr.ia în 1480
Vladislav II- Dan v (1447-1448, 1456) +M-rea Dealu
Basarab III Laiotă v (1473-1474, 1475-1476, 1477) +ante 22dec 1480, Braşov
1 Mircea v 1442 prima-vara-vara +nov 1447
1 VLAD TEPEŞ DRACULA v (1448, 1456, 1462, 1476) +Snagov =1 vara lui Mater Corvin =2 o fată de boier
= nec Mircea pretendent susţinut de Ştefan cel Mare (august 1481)
1 Mircea v (1509-1510) =Despina
1 Miloş
Miloş =...nc
Alexandru II Mircea v (1568-1574, 1577) +M-rea Sf Troiţa (Radu Vodă Bucureşti) =Ecaterină Salvaressi din Constantinopol
Petru Şchiopul v domn în Moldova (1574-1577, 1578-1579, 1582-1591) +la Bozzen în Tirol la 1 iulie 1594
=1 Maria Amiral din Rhodos
=2 Irina ...roaba...cb

CONSIDERAŢII PRIVIND NUMELE VOIEVODULUI

„Voievod... pe nume Dracula, pe limba românească”.

(Cronicile slavo-române)

!...

— Numele voievodului Ţării Româneşti Vlad al II-lea, din familia Drăculeştilor, cunoscut în istoriografie ca Vlad Ţepeş sau Vlad Dracula, este legat de ziua de 8 februarie 1431. În această zi tatăl său, Vlad I, unul din fiii naturali ai marelui

voievod Mircea cel Bătrân, se afla la Nürnberg împreună cu suita sa ca invitat al împăratului Sfântului Imperiu romanogerman şi rege al Ungariei, Sigismund de Luxemburg (13871437). În timpul acestei vizite lui Vlad I i se face înalta onoare de a fi investit cavaler al ordinului cruciat al Dragonului (*Ordinis Draconis*), pentru meritele sale de a fi protejat catolicismul împotriva turcilor. Cu această ocazie lui Vlad I

i se înmânează insigne şi două drapele[34] cu cruce ale aceluiaşi ordin.

Dintre membrii străini ai ordinului, alături de Vlad I s-au numărat Vladislav, regele Poloniei şi Lazarevici, despotul Serbiei.

Ordinul militar al Dragonului reunea la început 24 de baroni şi fusese înfiinţat la 14 decembrie 1408 de împăratul Sigismund de Luxemburg şi soţia sa Barbara, pentru protejarea catolicismului occidental contra ereticilor şi necredincioşilor, contra husiţilor, cât şi în vederea unor cruciade[35] îndreptate împotriva turcilor, care începuseră să ameninţe în aceasta perioadă Europa. La ceremonii cavalerii Dragonului aveau costume de culoare roşie închisă, cu mantie de mătase verde, iar în zilele de vineri purtau costumaţie neagră. Colierul ce îl purtau la gât era format din două lanţuri de aur unite printr-o cruce cu bară dublă ce susţinea un dragon[36]. În lungul

---

34 Mihail Kogălniceanu, Scrieri istorice, tom. I, Bucureşti, 1946, p. 146.

35 Ştefan Andreescu, Vlad Ţepeş (Dracula), Editura Minerva, Bucureşti, Ï976, p. 157.

36 I. Minea, Vlad Dracul si vremea sa, în „Cercetări istorice“, Iaşi, 1928, p. 100.

acestei cruci cu dragon era înscris „O *quant misericors est Deus*” („O, cât de milostiv este Dumnezeu”), iar pe latul ei „*Pius et justus*” („Bun şi drept”). Regele Alfons al V-lea îl răspândeşte în Aragon.

Simbolul dragonului, „draco” (lat.), era frecvent în arta preistorică la euro-asiatici[37] şi a fost ades folosit mai târziu şi ca motiv heraldic în diferite blazoane de familie sau oraşe. Dragonul, animal fantastic, în antichitatea romană, a fost dedicat zeiţei Minerva, semnificând ideea că raţiunea, înţelepciunea nu adorm niciodată. În lumea legendelor creştine dragonul personifica spiritul rău şi forţa demonului. Cavalerii evului mediu l-au adoptat ca un simbol al unor obstacole ce trebuiau învinse sau ca semn al puterii. De la acest străvechi Simbol al ordinului Dragonului se apreciază că a derivat şi numele de „Dracul”, atribuit de bună seamă la început sub formă de poreclă voievodului Vlad I. Această poreclă a cărei origine este un titlu cavaleresc european a devenit ulterior nume.

La mănăstirea Adormirea Maicii Domnului de la Curtea de Argeş s-a descoperit un basorelief în piatră reprezentând dragonul în luptă cu un animal fantastic, ghepard śau inorog, această dispută cu valoare simbolică, este o replică alegorică la lupta Ţării Româneşti împotriva colosului ameninţător otoman [38].

Vlad I Dracul bate chiar monede care aveau

37 Vasile Pîrvan, Dacia, Editura Stiintifică, Bucureşti, 1972, p. 113—115, 197.

38 George Ivâşcu, Istoria literaturii rotnăne, Bucureşti, 1969, p. 51.

pe revers un dragon, aversul având un vultur, ca cel de pe pecetea sa domnească. Este uşor de înţeles de ce pe fondul legăturilor lui Vlad I cu ordinul Dragonului, acestuia, la numele Vlad, i s-a adăugat şi apelativul de Dracul. Dar acesta nu este singurul sub care apare voievodul în documentele epocii sale.

Numele fiului său Vlad al II-lea provine fără îndoială, după tradiţiile de formare a numelor româneşti, de la numele său, Dracul, la care s-a adăugat desinenţa „a" sau „ea", considerată a fi sufix patronimic, care; pune în evidenţă faptul că Dracula este fiul lui Dracul. Acest mod de derivare se întâlneşte şi la alte antropönime[39] din – onomastica românească „putându-se asemăna cu derivarea lui Rădulcă de la Radu, lui Mămulcă de la Mámu, lui Ta tul ea de la Tâtu etc. Dând explicaţie filologică numelui Dracula, Grigore Nandriş a considerat că „Draculći" este o formă genetică slavonă, care înseamnă fiul lui Dracul, neputând explica această formă în cronicile germane[40].

Voievodul Vlad al II-l ea este singurul din familia. Drăculeştilor care apare în cronici şi documente de cele mai multeori cu acest nume. –

39i ş N. Iorga, Scrisori de boieri. Scrisori de domni, ed. III, Văleni de-Munte,' 1932, p. 143 ; I. Guţia, îl nome di Dracula, în „Archivio Glot-toiogico-italiano'*' vol. LVII, Firenze, 1972, p. 148 ; Ioana Vintilă Ră-= dulescu, Sufixul antroponimic ea, în Formarea cuvintelor în limba. română, vol. II, Bucureşti, 1976, p. 1144/

40« Vezi discuţia la N. Stoicescü, Vlad Ţepeş, Editura Academiei. Bucureşti, 1976, p. 202 ; cf. Gernot Nussbäeher, Vlad der Pfahler und seine Beziehungen zu den Sachsen in Siebenbürgen, în Urkunden und Chroniken, Kriterion, Bucureşti, 1981, p. 79.

….»:

Deosebit de interesant este faptul că Vlad al II-lea estecunoscut în general în istoriografia română cu numele de Ţepeş, care nu este altceva decât o poreclă ce i s-a dat încă din secolul al XV-lea. Această poreclă o primeşte ca urmarea utilizării, se pare, cu preferinţă, a pedepsei tragerii în ţeapă.

Reluându-l pe Ioan Bogdan[41], se cuvine reţinută precizarea că ace St mod de tortură nu a fost produsul imaginaţiei lui. Vlad al II-lea, el fiind larg utilizat între mijloacele punitive medievale, fiind cunoscut din vremuri preistorice. Despre el vorbeşte Herodot, este întâlnit ca obicei, de sacrificii la daci când triimiteau mesager lui Zalmoxis, fiind practicat şi de tătari, turci, mongoli, unguri Lui Contemporanul şi vărul săr Ştefan cel Mare (1457 – 1504) a pedepsit astfel nişte robi tătari: îşi ostaşi turci[42]. Mult timp, şi mai ales în anii domniei lui Vlad al II-lea, tragerea în ţeapă a fost sancţiunea exemplară care se folosea pentru fapte gr aye, ea intrând în aceeaşi categorie cu arderea pe rug, spânzurarea sau lapidarea[43].

Înspăimântând prin această pedeapsă mai mult ca oricare altuie Vlad al II-lea (Ţepeş-Dracula) a reuşit să se impună în faţa

41 I. Bogdan, Vlad Ţepeş şi naraţiunile germane şi ruseşti asupra lui, Bucureşti, 1896, p. 60—61.

42 M. Kogălniceanu, Cronicile, ed. II, p. 156, 16l \ Cronicile slav o - române, publicate de I. Bogdan, sub îngrijirea lui P. P. Panaitescu, Editura Academiei, Bucureşti, 1959, p. 31.

43 Romulus Vulcănescu, Etnologie juridică, Editura Academiei, ■Bucureşti, 1970, p. 202.

răufăcătorilor interni şi duşmanilor externi. Recurgerea la acest mijloc era motivată de necesităţile şi raţiunile obiective ale împrejurărilor grele, cărora trebuia să le facă faţă, döníníd să pună ordine în ţară, potrivit cu aspiraţiile sale de dreptate şi independenţă naţională. Porecla de „Ţepeş” a fost acceptată de istoriografie şi transformată în nume. Cu numele de Vlad Ţepeş, marele voievod a rămas în tradiţia populară dar şi dincolo de hotarele Ţării Româneşti. În acest Sens este deosebit de sugestivă afirmaţia marelui cărturar turc Semeseddin Ahmed Suleiman (sec. XV – XVI), care referindu-se la numele lui Vlad al II-lea spunea: „având obiceiul de a trage în ţeapă pe cei care-i osândea la moarte fusešě de aceea poreclit Kazâklu” (în limba turcă – Ţepeş) [44]...

Această opinie este formulată de numeroase alte izvoare turceşti, vădind cât de temut-se făcuse viteazul domn român înrândurile osmanlâilor. Astfel Orudj bin Adil (secolul al XV-lea). pomeneşte de Vlad al II-lea „afurisitul voievod Draculaoglu Kazâklî” lü, în timp ce Tursun-bei (secolul XV – XVI) îl numeşte „voievodul Kazâklî, conducătorul nesupus al ghiaurilor din Ţara Românească” *11*. Vlad este

44 Fiind influenţat de documentele turceşti pe care le-a consultat nemijlocit, marele istoric şi umanist Dimitrie Cantemir (1673—1723) arată că Vlad este numit la turci Cassîclu sau Gaviclu (= cel bogat In ţepe), iar la -creştini Dracula. Vezi opera sa Istoria imperiului otoman, ediţia I. Hodoş, Bucureşti, anul MDCCCLXXVI, p. 149. Kazik = ţeapă, iar sufixul lî — la, cu, de la, adică cu ţeapă sau Ţepe.ş, cum demonstrează Aurel Decei, Istoria imperiului otoman, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1978, p. 116.

numit Kasâklî de Aşâk-paşa-Zade (1400 – 1481) [45], Mehmed Neşti (secolul XVXVI) [46], Să'adeddin Mehmed Hodja Efendi (1536 – 1599) Kodja Husein (1570 – 1650) [47], Kemal-paşa-Zade (secolul al XV – XVI) [48], cât şi de vechile cronici anonime „Tevarih-i al-i Osman" [49].

În documentele interne numele de Ţepeş apare mai târziu, după moartea voievodului, dovadă că acest nume este o poreclă pe care n-a avut-o în timpul vieţii. Numele de Ţepeş îl întâlnim pentru prima dată la 21 ianuarie 1506, în timpul domniei lui Radu cel Mare[50].

Faptul că apelativul „Ţepeş" este o poreclă îl aflăm şi de la Radu Popescu vornicul, care în lucrarea sa „*Istoriile domnilor Ţării Româneşti*" îi spune: „Vlad vodă, carele s-au poreclit Ţepeş" [51].

Cu numele de Dracula, voievodul apare în numeroase izvoare bizantine, germane, italiene, poloneze, ungare, ruseşti» turceşti etc.

Deşi contestat de unii cercetători[52] numele cu

---

45 Ibidem, p. 92—94.

46 Idem, p. 125—127.

47 Idem, p. 454.

48 Idem, p. 198,

49 Idem, p. 177. Se remarcă poziţia exclusivistă a cronicilor turceşti, care au făcut ca numele de Ţepeş să se răspîndească în cercurile oponente şi duşmănoase voievodului.

50 Documenta Romániáé Historica, B, vol. II, p. 92—93.

51 Radu Popescu, op. cit., Editura Academiei, Bucureşti, 1963, p. 16.

52 Opinia lui Vasile Bogrea, care a fost reanalizată de N. Stoices- cu, op. cit., p. 201. Ducas îl numeşte Dracula, fiind rău din fire, Engel pentru că a primit ordinul Dragonului ; vezi G. C. Conduratu, Relaţiile Ţării Româneşti şi Moldovei cu Ungaria pînă la 1526, Bucureşti, 1898, p. 127.

sensul de drac[53], atribuit voievodului cu intenţia de a-i defini caracterul, acesta este totuşi un apelativ care s-a folosit, dar cu precădere în numeroase scrieri potrivnice lui. Este evident că a Epopeea voievodului Mircea cel Mare a fost pe larg evidenţiată în studii de aleasă probitate ştiinţifică. Subliniem în mod selectiv câteva dintre ele: P.P. Panaitescu, *Mircea cel Bătrân*, Bucureşti, 1944; N. Stoicêscu, *Bătălia de la Rovine*, Editura Militară, Bucureşti, 1986, 94 p.; „Revista de istorie”, nr. 7, nr. 8/1986; „Anale de istorie”, nr. 4/1986; * * *, *Marele Mircea Voievod*, Editura Academiei, Bucureşti 1987, 536 p.

10 A.D. Xenopol, *Lupta între Drăculeşti şi Dăneşti*, în „Analele Academiei Române”, Memoriile secţiunii istorice, seria a III-a, tom. XXX, Bucureşti, 1907, p. 183 – 272.

11 *Călători străini despre ţările române*, vol. I, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1968, p. 472. Despre cele două familii ne vorbeşte geograful francez Pierre Sergent, la 1643: „Les deux factions, entre les Valaques qu’on appelle les Dragules, l’autres les Danoys” apud A.D. Xeiiopol, *Istoria românilor din Dacia traiană*, vol. II, Editura Ştiinţifică-şi Enciclopedică, Bucureşti, 1986, p. 93, 116, n. 122.

6 E. Gane, *Trecute vieţi de doamne şi domniţe*, vol. I, Editura Junimea, Iaşi, 1971, p. 36; Ştefan S. Gorovei, *Muşatinii*, Editura Albatros, Bucureşti, 1976, p. 49.

7 N. Iorga, *îndreptări şi întregiri la istoria*

53 G. Pascu, Numele dracului în româneşte, în „Viaţa Românească", nr. 6/1910, p. 298—301.

românilor după acte <descoperite în arhivele săseşti, în „Analele Academiei Române”, Memoriile secţiunii istorice, seria II, Tom. XXXVII, 1904 – 1905, Bucureşti, 1905, p. 113 – 114.

11 C, Şerban, op. cit., p. 1699.

13 N. – Iorga, *Cronica lui Wavrin şi românii*, în „Buletinul Comisiei istorice a României”, VI/1927, p. 61, aprecierea aparţine cavalerului burgund.

25 Ducas, *Istoria turco-bizantină (1341 – 1462)*, Editura Academiei, Bucureşti, 1958, p. 265; S. Columbeanu, R. Valentin, op. cit., p. 36 – 39.

30 A. De cei, *Istoria Imperiului otoman*, Bucureşti, 1978, p. 89, 91; JST. Iorga, op. cit., p. 419; Raymond T. McNally, op. cit., p. 51.

10 Hurmuzaki-Densuşanu, *Documente*, vol. I, pentru 2, p. 636.

Istoria literaturii române, vol.

— I, Editura Academiei, Bucureşti, 1970, p. 202.

1G M. Guboglu, M. Mehmet, op. cit., p. 59.

17 *Ibidem*, p. 67.

20 *Idem*, p. 317 – 320.

marea campanie denigratoare iniţiată de numeroşii săi duşmani i-a urmărit nu numai faptele, ci şi numele. În acest fel este folosit de episcopul Nicolae de Modrussa, în perioada imediat următoare întrevederii pe care a avut-o cu domnul român în timp ce acesta se afla în detenţie la curtea regelui Ungariei: „horum tyrannum Draculum nomine, qua ipse demonem appellat” (pe tiranul acestora <al valahilor – n.n.> Dracula, nume cu care ei numesc pe însuşi diavolul).

Sens asemănător este dat şi de „*Povestirile slave*”: „voievod [...] pe nume Dracula, pe limba românească, iar pe a noastră, diavol, atât era de rău” [54].

Unul din numele folosite pentru demon, Belzebuth („Vlad, boyard de Travis, appelé Belzebuth”) îl utilizează Victor Hugo când aminteşte de Vlad Dracula în poemul „Sultan. Murad”, introdus în a sa celebră la *légende des siècles*[55].

Este interesant de amintit că apelativul de Dracula era atribuit, în secolul al XIX-lea, oamenilor care se distingeau prin curajul lor deosebit, prin fapte crude, precum şi prin acţiuni extraordinare[56].

Deşi unii istorici au emis o opinie depreciativă, arătând că numele de Dracula a fost perpetuat în timp de faptele crude ale voievodului, totuşi, ei nu au putut să nesocotească calităţile sale şi au arătat că acest nume subliniază pe de altă parte vitejia sa[57].

---

54 Cronicile slav o-române..., p. 207.

55 Victor Hugo, La légende des siècles, Ed. Baudelaire, Livre club- des Champs-Elysées, 1966, p. 288.

56 Cf. N. Stoicescu, op. citp. 203.

57 „Dracula, en langage vaiaque, signifie Diable. Les Valaques- avaient coutume, à cette époque comme ils ont encore à présent, de donner ce surnom à toutes les personnes qui se font distinguer par leur courage, leur action cruelle ou leur habilité" (W. Wilkinson, Tableau historique, géographique et politique de la Moldavie et de la Valachie, Paris, 1821, p. 17. „Le surnom de Dracul qu’on lui donna changera l’acception; depuis lui, les Valaques appelerent diable tous- ceux qui se faisaient distinguer par leur courage, leur grandes qualités et quelquefois leur action cruelles“ (M. Kogălniceanu, Histoire■ de la Valachie, în Opere, ed-: A. Oţetea, Bucureşti, 1946, p. 154) ; apuci -N. Stoicescu, op. cit., p.. 203 ; Grigore Nandri.ş, The- Historical Dracula : The Theme of His

În unele cronici şi istorii turceşti mai mulţi voievozi români din secolul al XV-lea sunt numiţi „Dracula” [58]. Istoricii bizantini folosesc apelativul „Dracula” pentru a numi şi pe alţi membri ai familiei Drăculeştilor. Astfel, Vlad I Dracul şi fiii săi, Vlad al II-lea şi Radu sunt numiţi „Draculea” [59].

Documentele interne consemnează pe Radu cu numele „Draculea cel tânăr”, în timp ce tatăl său* Vlad I, este denumit, pentru a se face deosebire, „bătrânul Vlad voievod. Draculea” *J5*.

Vlad I Dracul este numit Draculea în hrisovul lui Ňeagoe Basarab din 30 octombrie 1517, sau Draculia, în scrisoarea boierului Albu către oraşul Braşov[60].

În secolul al XV-lea, poetul german Hermann von Sachenheim, influenţat de simbolul de pe emblema ordinului Dragonului, dar mai ales de ampla campanie defăimătoare la care fusese supus voievodul Vlad; îl numeşte, în poemul său „Die Mörin”, în mod tendenţios, naterspan, natter, care se traduc prim – viperă, năpârcă”...

Fantezia diverselor interpretări ale numelui voievodului, atinge prin pana umanistului italian Antonio Veraiicsics <1504 – 1573) nuanţe de

---

Legend in the Western and Eastern Literatures of Europe, îrr Comparative Literatures Studies, vol. Ill, nr. 4/1966, p. -368—396.

58 M. Guboglu, M. Mehmet, op. cit., p. 125, 309.

59 Critobul din Imbros. Din domnia lui Mahomed al II-lea (1451—1467), Editura Academiei, Bucureşti, 1963, p. 290—291; L. Chalcocon-«dil, Expuneri istorice, Editura Academiei, Bucureşti, 1958, p. 158, 171, 184, 193, 199, 210, 282, 283, 291, 293 ; A., Decei, op. cit., p. 88.

603 Ü I. Bogdan, Documente privitoare la relaţiiie Ţării Româneşti cu Braşovul, vol. I, 1905, p. 250. '

mângâiere şi caldă admiraţie, la adresa lui Dracula: „...aproape toţi apusenii numesc moldovenii dani şi pe munteni draguli, măcar că nici românii înşişi nu iolosesc (aceste nume), căci ei îşi zic rom ani, şi vecinilor nu le sunt destul de cunoscute, ci numai doar din auzite şi nu tutut ror, ci doar acelora care se îndeletnicesc cu literele (...) şi s-a început mai în tăi de către turei a-i numi, draguli, de la <prea viteazul lor principe Dragula (...) Astfel şi Dragula e un diminutiv de mângâiere de la Drago, ceea ce înseamnă «cel drag» *ţ* din care cauză dacă s-arângădui pe latineşte ar trebui să se spună Öharulus»„ [61].

Variante cu rădăcina „Drag" sunt întâlnite şi la alţi autoridin secolul al XV.I-lea. De exemplu, Michael feocignoli din llaguza, foloseşte numele, de „Dragul": „A fost odinioară la ei (valahi) un domn – pe care ei îl-numesc voievod – cu numele de Dragul, bărbatager şi câţ se poate de priceput în treburile ostăşeşti"[62], sau Cronicarul sás Georg Ieremias Ha-ncr spune „După opinia mea, numele său adevărat este Dragula...", care „înseamnă în limbă română un om foarte iubit: ..."[63].

Numeroasele variante în care se înţâhieşte numele voievodului cu rădăcina „Dracula" (v. tabelul la p. 34). au apărut, datorită ariei, mari geografice. În care s-a răspândit acest nume, cât-

---

61 Călători-străini..., vol. I, p. 399—400 (anul documentului 1549)..

62w Idem, p. 176 (anul documentului 1542).

63 Adolf Armbruster, Dacoromano-Saxönica, Editura Ştiinţifică -ş» Enciclopedică, Bucureşti; 1980, p. 183—184, citind Das Königliche Siebenbiirgeiî, p. 185, 229 şi Andreas Wolf, Bei trage żu einer statistisch-historischen Beschreibung des Fürstenthums Moldau, II, p.. 1. „

şi adaptării de pronunţare diferiţă la ortografii şi dialecte diferite. Ele vin să demonstreze faima fără egal de care s-a bucurat Vlad al II-lea. 1

Este evident că voievodul a adoptat fără reţineri poreclă „Dracula”, „Dracul”, – ce fusese dată anterior tatălui său – pe care a „Eternizat-o” [64], neatrfbuindu-i sens negativ, de diavol. Dimpotrivă, el a considerat că răsfrânge şi asupră-i.

onoarea unui titlu de nobleţe feudală – „Ordinul Dragonului” – primit de părintele său.

Iancu de Hunedoara îl numeşte „Illustris principes Vlădr filius condairu Dracul Way voda” [65], formă asemănătoare aceleia din actele interne. Vlad se intitula în diverse acte oficiale folosindu-se de vechile formulé diplomatice feudale-întâlnite în cancelariile româneşti[66]: „Io Vlad voievod şi domn şi fiul marelui Vlad voievod, stăpânind şi domnind peste toată ţara Ungro-Vlahiei, Amlaşului şi Făgăraşului herţeg” (20 septembrie 1475), în timp ce în scrisori către Braşov apare ca „Wlaad Waywoda parcium Transalpinarum”[67]. Afirmaţia că Dracula nu era un nume peiorativ, ci de prestigiu, este dovedită de faptul că *voievodul se semnează Draculea sau Drakulya* într-o scrisoare către sibieni din 18 august 1475 sau în 13 octombrie

---

644 ? I. Minea, Principatele româneşti şi. politica orientală a împăratului Sigismund, Bucureşti, 1919, p. 205: V. Bogrea, Încă o pomenire-gerjnană a ' lui Ţepeş, în „Anuarul Institutului de istorie .naţională“,. Cluj, 1923, p. 359—361. •• * .

65 Hurmuzaki, XV/l, p. 50, 53. > -

66 I. Bogdan, Scrieri alese, p. 146—158, 165—179.

67 I. Bogdan, Documente..., vol. I, p. 323.

1475 [68].

Meritele deosebite ale voievodului în lupta contra expansiunii otomane şi-au găsit admiraţia şi preţuirea în rândurile contemporanilor săi, care i-au cinstit în diverse împrejurări măreţia faptelor. Astfel într-un act dat la Deleni în 8 octombrie 1464 el este pomenit drept: „magnifico Wlad vaivoda" [69], „formulare asemănătoare cu cea dintr-o scrisoare anonimă către papă referitoare la luptele victorioase purtate de Vlad în Serbia (1475): „magnifico Ladistao, Drágluló dicto", sau cu relatarea făcută în 10 ianuarie 1476 de Senatul Veneţiei solului său în Moldova, Emmanuele Gerardo: „Magnifico Ladistao Dragulia" [70].

Trebuie menţionat că la începutul secolului al XVI-lea – este semnalat cu numele de Dracea, formă care se consideră – că a derivat de la cea de Dracula [71]. Astfel, Gavril Protul, referindu-se la înscăunarea fiului lui Vlad Dracula, voievodul Mihnea, arată că în 1508, boierii „puseră domn în scaunul ţării pre Mihnea, ficiorul Dracei armaşul" [72]. Asemănător este intitulat voievodul şi în

---

68 Ibidem, p. 323, 324. Pentru diversele variante ale numelui vezi »G. Mihăilă, Addenda au Dictionnaire du roumain anciencf, în „Revue Roumain de Linguistique", nr. 1/1976, p. 59—C4.

69 Gustav Giin.disch, Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen, VI, (1458—1473), Editura Academiei. Bucureşti, 1981, jp. 200.

70 N. Iorga, Studii asupra evului mediu românesc, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1984, Ediţie de Şerban Papacostea,

citînd Könisberg, Archive, Schublade, Vil/a, nr. 47 şi respectiv Se-*nato Secreta, XLII, fol. 100, nr. 101 ; Esarcu, loc. cit..., p. 47—50 ; Hur-TOUzaki, VIII,/p. 8—9, nr. XV.

71 Ştefan Andreescu, op. cit., p. 151.

72 Gavril Protul, Viaţa şi traiul Sfîntului Nifon patriarhul Con-

cronica internă a Ţării Româneşti (1290 – 1690), folosindu-se şi aici referirea la fiul său Mihnea, care este numit „fecior al Dracii armaşul” [73].

Aşa cum arăta savantul Ioan Bogdan, „Draculea era desigur forma populară, pe când Dracul era forma literară a cuvântului. Dacă Vlad Ţepeş n-ar fi fost cunoscut în popor sub numele Draculea, nu înţelegem de unde ar fi luat străinii numirile Dracula, Draculya” [74]. La acestea trebuie adăugat că forma Dracula este de nuanţă latină, şi ea a fost uzitată în scrierile unor umanişti de talia lui Nicolaus Olahus, Philippo Callimachus, Antonio Borifini, Sebastian Münster, Dimitrie Cantemir etc.

În temeiul celor prezentate, putem face o serie de precizări în legătură cu atât de controversatul şi discutatul onomastic Dracula, menţionând de la început că acesta a fost folosit pentru a denumi atât pe Vlad I Dracul, cât şi pe fiii săi Vlad al II-lea şi Radu [75]. De incomparabil mult mai de multe ori, decât pentru oricare alt voievod, onomasticul Dracula este folosit pentru a denumi pe Vlad al II-lea, fapt care a determinat pe cei mai mulţi autori să-l socotească aparţinător şi definitoriu lui.

Având în vedere că voievodul s-a semnat Dracula – adoptând acest apelativ sugestiv –

~stantinopolului, Bucureşti, 1937, p. 14.

73 Istoria Ţării Româneşti (1290—1690). Letopiseţul Cantacuzinesc, Editura Academiei, p. 205. '/

74 I. Bogdan, Scrieri alese..., p. 468.

75 Vezi n. 34, 35, 36 ; Radu cel Frumos apare în cronistica săsească (sec. al XV-lea şi al XVI-lea) cu numele de Dracula (Adolf Arm- bruster, Dacoromano-Saxonica, op. cit., p. 44—46).

trebuie să considerăm onomasticul Dracula, în mod firesc, adevăratul său nume, care s-a născut dintr-o poreclă a tatălui său, cunoscut ca întemeietorul familiei Drăculeştilor.

Marele diplomat şi umanist român, Nicolaus Olahus[76], care se trăgea din familia lui Dracula („tatăl meu, care era născut din sângele lui Dracula, voievodul Valahiei"), foloseşte forma de nuanţă latină atunci când povesteşte despre Vlad Ţepeş[77].

La rândul său, Ladislau, slujitorul marelui voievod Vlad, ajuns la 7 august 1476 la curtea regelui Matei Corvin pentru a-l informa de situaţia dinaintea luptei de ia Valea Albă, îl numeşte, pe stăpânul său „voievodul Draculea"[78], potrivit cu tradiţia populară românească.

Şi în expunerea lui Ioan Ţamblac, solul domnului Moldovei, Ştefan cel Mare – cum ştim văr cu voievodul Vlad – ţinută în 8 mai 1477 în faţa

---

76 Nicolaus Olahus (1493—1568) se trăgea din familia lui Iancu de Hunedoara şi a lui Vlad Dracul. După studii militare şi umanistice devine în 1522 secretar al regelui Ludovic al II-lea şi al reginei Maria de Habsburg, al cărei consilier este mai mult timp şi o însoţeşte în Ţările de Jos. In 1543 este ales episcop de Zagreb, în 1553 arhiepiscop de Strigoniu şi primat al Ungariei. Ferdinand I îl numeşte baron al Germaniei în 1558 şi regent al Ungariei în 1562.

77 N. Olahus, Corespondenţă cu umaniştii batavi şi flamanzi, ediţie C. Albu şi M. Capoianu, Editura Minerva, Bucureşti, 1974, p. 159— 206. Vezi şi opinia lui Dimitrie Cantemir mai sus p. 18, n. 16. Istoricul şi dipiomatul francez Charles de Peyssonnel fiul (1727—1790), în lucrarea sa istorică şi geografică referitoare la spaţiul danubiano-pon- tic, ce apărea la Paris în 1765 arată cum se consolidase numele voievodului' Vlad Ţepeş în istoriografia europeană a timpului : „Cazyclu Voda, que nous connaissons sous le nom de Dracula", apud Dan A. Lăzărescu,1 Imaginea României prin călători,- vol. I, 1716—1789, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1985, p. 85—4)3.

78 Călători străini..., vol. I, p. 141.

Senatului şi dogelui Veneţiei este numit „Vlad Draculea” 5?

Preluând o tradiţie mai veche, istoriografia română a folosit mai mult numele de Ţepeş, care este în fapt porecla ticluită în mediul duşmanilor otomani şi primită mai târziu de voievod. Dar ea a fost adoptată şi de istoricii de azi, pentru a nu înlătura tradiţia, dar şi din necesitatea de a nu-l confunda pe Dracula, voievodul Ţării Româneşti, cu „Dracula vampirul” din naraţiunile şi filmele de groază, care începând cu sfârşitul secolului al XIX-lea, au invadat întreaga lume. Folosirea şi recunoaşterea numelui Dracula, pentru a desemna pe Vlad al II-lea din familia Drăculeştilor, omul politic şi conducătorul de oşti, cel care a făcut totul pentru neatârnarea ţării sale, pentru apărarea celorlalte ţări române, nu poate strecura însă nicio confuzie între Dracula voievod şi un Dracula vampir, prezent în numeroase şi felurite ficţiuni comerciale de aiurea, fapt ce poate fi certificat, credem noi, de următorul tabel cuprinzând:

VARIANTE ALE NUMELUI LUI VLAD AL II-LEA

FORMA:	UTILIZATA DE:	PERIODA:	SURSA DE REFERINŢĂ:
Kazâklî	Asik-Pasa-Zade	1400 – 1481 (?)	M. Guboglu, Mt Mehmet, „Í *Cronici turceşti privind ţările române*, vol. 1, Editura

			Academiei, Bucureşti, 1966, p. 92 – 94.
Dracula	Jacob Unrest	1430 – 1500	*Ungarische Chronic*, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 3/1974, p. 482.
Dracole	Ianus Pannonius, episcopul de Pec	1435 – 1472	V. Bogrea, *Un umanist ungur despre noi*, în „Revista istorică"* nr. VI/1920, p. 180 – 181.
Dracul	Preten dentul Dan	1460 fmart. 2	N. Iorga, *Lucruri nouă* despre *V. Ţepeş*, în „Convorbiri literare", 1901, p. 149 – 150
Draculya	Vlasie din Pesta	1460 apr. 22	*Ibidem*, p. 152.
Dracula — Vf. –	Anale sârbeşti	Înaint e de 1462	*Stări srpski rodoslovi letopişi*, ed. Stojanoyic, Karlovitz,.1927, p. 245.
Dracuglia	Balbi	1462 iul. 28	N. Iorga, *Studii şi documente*, 111, p. XXXI.

Dr acol Dr aco	Naraţi unea germană	până în 1462	C.I. Karadja, *Incunabule povestind despre cruzimile lui V. Ţepeş*, în *închinare lui N. Iorga*, Cluj, 1931, p. 202.
Dr acul 1 *y*	Episco pul „— de Modrussa v j: … – w. V	până Nicolaeîn 1462	S. Papacostea, *Geneza şi răspândirea povestirilor* despre *Ţepeş*, în „Romanoslavica”, XIII, 1966, p. 163 – 165.

Dr acül	Michae l Beheim V* IV; W…	1463 – 1465	*Gedicht fiber der Woievoděn Wlad* II *Drakul*, Bucureşti, 1903, p. 1920.
Dr agularu m Ł	Enea Silvio Piccolomini	până în 1464	*Călători străini despre ţările române*, voi. În p. 472 – 474.
Dr acol	Thoma s Ebend	până în 1464 ianuarie 8	*Cronica rerum Romhnorum*, ed.

	orfer		A.F. Priam, în „Mitteilungen deslnstituts für österreichische Geschichtforschung”, III, Innsbruk, 1890 – 1894, p. 202 – 204.
Dracula cel al II-lea	Critobul din Imbros *i* t	1467	Critobul din Imbros, *Din domnia, lui Mahomed al II-lea* (*14511467*), Editura Academiei, Bucureşti, 1963, p. 282.
Dragulios	Ducas	până în 1470	*Istoria turco-bizantină* (*1341 – 1462*), Editura Academiei, Bucureşti, 1958, p. 252, 53, 255.
Dracula cel tânăr	Laonic Chalco (?) condii	1470	L. Chalcocondil, *Expuneri istorice*, Bucureşti, Editura Academiei, 1958,

			p. 282.
Dracula Dracula *A*	Ioannes Cuspinianus	1473 – 1529	– *De Caesaribus atque impp, romăis*, Frâneforti, 1601, p. 452, 482.
Dracula Dracula Dr akulya	FI. Reverella Voievodul Vlad – semnează aşa r I V”.	1475 1475. 1476	A. Veress, *Fontes rerum Transylvanicarum*, vol. IV, p. 15. I. Bogdan, *Documenté* privitoarevol. I, Bucureşti, 1905, p. 323 – 324.
Dfagulia i	Senatul Veneţie	1476 ian. 10 i	N. Iorga, *Studii asupra evului mediu românesc*, Editura ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1984, p. 278.
Dracule a A r	Ladislau, slujitorul lui Vlad	1476 aug. 7	*Călători străini… y* – vol. I, p. 141 – 143.
Dragula	Matei Corvin într-	1476	N. Iorga, *Studii asupra*

	o scrisoare către Papa		*evului mediu românesc*, Editura ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1984, p. 275.
D ráguló D ragule	Episcopul de Erlau	după 1476	N. Iorga, *Lucruri nouă*... p. 155 – 157.
D raculia	Senatul Veneţiei	1477 ian. 7 — Vr;: v ... – 5	N. Iorga, *Studii asupra evului mediu românescy* Editura ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1984, p. 277...
D rachula D rachulia	Ioan Ţamblac, sol moldovean	1477 mai 8	*Ibidem*, p. 289.
D racole	Naraţiunea germană	1477	I. Bogdan, *Scrieri alese** Editurą Academiei, Bucureşti, 1968, p. 470.
D racole	Sas transilvănean	1477 – 1491	*Catalogul bibliotecii lui*

1 n	! V… V		*Hartmann Schedel*, v* Olgierd Gorka, *Cronica epocii lui Ştefan cel Mare*, Bucureşti, 1973, p. 10 – 13.
D racula an r	Sebasti Münstè	1489 – 1552	*Călători străini*… vol. I, p. 506.
D racula n *y* 1:	Eufrosi *X* 1! *T*» V ./.: –,. *1*	până în 1490	*Cronici slavo-române* (*sec. XV – XVI*), ed. P.P. Panaitescu, Editura Academiei, Bucureşti, 1959, p. 207 – 214.
D racula	Philippo B.uonac corsi Callima chus	1490 — t	S. Papącostea, *Politica externă a Moldovei în vremea lui Ştefan cel Mare*: *puncte de reper*, în „Revista de istorie”, nr. 1/1975, p. 16.
D racula	Antonio. Bonfini	1490 – 1500	*Călători străini*… vol. I, p. 480 – 48Í.

D racole	Naraţiu nea germană	1491 Bamberg	I. Bogdan, *Scrieri alese*, Editura Academiei, Bucureşti, 1968, p. 470.
D racule	Naraţiu nea germană	1493 Leipzig	I.S. Lurie, *Povesti O Dracule*, Moscova-Leningrad, 1964, p. 196 – 197.
D racula !	Nicolae Olahus	1493 – 1568	*Corespondenţă cu umaniştii batavi şi flamanzi*, Editura Minerva, Bucureşti, 1974, p. 259 – 260.
D racole	Naraţiu nea germană	1494 Augsburg	C.I. Karadja, *op, vânt.*, p. 196 – 206.
D racula	Marc Antonius Coccius	1498 – 1504	A. Ambruster, *Romanitatea românilor*, Bucureşti, 1972, p. 71 – 72:
D racole	Naraţiu nea germană	1499 Nürnberg	C.I. Karadja, *op. cit.*... p. 196 – 206.
D racole	Naraţiu nea germană	1500 Strasburg	*Idem*.
D racula	Orudj bin Adil *	Seci XV	M. Guboglu, M. Mehmet,

— Oglu Kazâklî			*Cronici turceşti privind ţările române*, vol. I, Editura Academiei, Bucureşti, 1966, p. 59 – 60.
Dračol Tracol	Mss. 327 de la mănăstirea Lambach V * *s*!	Sec. XV	W. Wăttenbach, *Über den Walachischen Woi woden Wlad IV* (*14561462*), *în* Archiv des Vereins für Siebenbürgische Landeskunde, t. XXVII (1896), nr. 1, p. 33 – 343.

Kazâklî, fiul lui Draclula	Mehmed Nesri	*Sec. XV* – *XVI*	M. Guboglu, M. Mehmet, *Cronici turceşti*... vol. I, p. 125 – 127.
Taraklu	paşa	Liitfi-*i*	Sec. XV – XVI	*Ibidem*, p. 244.
— Oglu Kazâklu				
Kazâklu	paşa	Kemai-Zade	Sec. XV – XVI	*Ibidem*, p. 189 – 205. – *f*

Kazâklî	Tursun-bei	Sec. XV – XVI	*Ibidem*, p. 67 – 73.
Dracula	Constantin. Mihailovici din Ostroviţa	până în 1501	*Călători străini*... vol. I* p. 125 – 128.
Dracole	Naraţiunea germană	1502 Hamburg	C.I. Karadja, op. cit., p. 196 – 206.
Dracula	Felix Petancić	1502	*Călători străini*... vol. I, p, 444.
Dragula	Anton Verancsics	1504 – 1573	*Călători străini*... vol. I, p. 399 – 400.
Dragul	Michael Bocignoli	1524	*Ibidem*, p. 176 – 177.
Kazâklî	Să'ad dciin Mehmed Hodja Efendi	1536 – 1599 V	M. Guboglu, M. Mehmet, *Cronici turceşti*... p. 317 – 320.
Dracula j; *şi*".	Ioan Czimor Decsi	1560 – 1601	*Călători străini*... vol. III, Bucureşti, 1971, p. 216.
Kazâklu «.	Hodja Hussein	1570 – 1650 (?)	M. Guboglu, M. Mehmet, *Cronici turceşti*...

N.			p. 454 – 457.
Tr aculam	t	Fischar 1573	G. Bogdan-Duică, în „Gazeta Bucovinei”, m\ 31/1893,* p. 1, apud N. Stoicescu, *Vlad Ţepeş*, p. 196.
Dr acula	Cronic a lui Cárion, p. 999	1576	ed. Gaspar Pencer, 1576 r p. 999, apud N. Stoicescu, op. cit., p. 198.

D racula	Chro nologia Templ i Parat hiensis	Sec. XVI	*Copia Harter*, apud A. Ambruster, *Dacoromanosaxon ica*, Bucureşti, 1980, p. 44 – 45.
D racula	Anoni m polonez	după 1622	C. Rezachevici, *Ştiri despre Ştefan cel Mare într-o cronică inedită a Moldovei* (*sec. XIII – începutul sec. XVI I-lea*), în „Revista de istorie”, nr. 5 – 6/1982, p. 662.
D	Se th	până v	*Opus*

racula m ius	Calvisîn 1650	*chronologicum*, p. 891, apud N. Stoicescu, op. cit., p. 198.
D racula C assiclu	rie Dimit 1673 – 1723 Cante mir	*Istoria Imperiului Otoman*, éd. I. Hodoşiu, 1876, p. 149.

PRIMA DOMNIE A LUI VLAD ŢEPEŞ-DRACULA

„Vlad, voievodul muntean, fratele vostru în toate”.

(Scrisoarea adresată Braşovului la 31 octombrie 1448)

În al cincilea deceniu al veacului al XV-lea, dincolo de munţi, în Transilvania şi Ungaria, marele comandant de oşti Iancu de Hunedoara făcea eforturi deosebite pentru respingerea expansiunii otomane.

Intenţiile turcilor de a transforma Ţara Românească în provincie otomană, zvonurile care circulau pretutindeni despre o invazie a turcilor la nord de Munţii Carpaţi ce urmărea supunerea Transilvaniei, cât şi evenimentele petrecute în anii 14411442, l-au determinat pe Iancu de Hunedoara să treacă la măsuri energice de mobilizare generală. Cronicile contemporane vorbesc că Iancu a trimis atunci în toată Transilvania curieri spre a chema ţara sub arme, ei purtând ca semn

de mare primejdie o sabie însângerată[79].

În martie 1442, armate otomane, în frunte cu Mezid-bei, begul de Vidin, năvălesc în Transilvania şi ajung până la 18 martie aproape de Alba Iulia, înfrângând la Sântimbru ostile adunate în grabă de Iancu de Hunedoara. Deşi se retrăsese din faţa turcilor în cetatea Alba Iulia, Iancu reuşeşte să-şi adune armata şi porneşte în urmărirea turcilor, care se răspândiseră după pradă şi jaf. Sesizând intenţia lui Iancu de Hunedoara, Mezid-bei ordonă numeroşilor săi supuşi să-l prindă şi să-l ucidă, oricare ar fi preţul. Marele şi talentatul conducător îşi schimbă însă armura şi armele, cu însemnele lor caracteristice, cu cele ale nobilului Simion Kemeny. Chiar dacă această „travestire" subtilă a costat viaţa acestui nobil, ea a reuşit sa de

35 *D.R.H.*, B, vol, II, p. 47, 316, 370... &

37 V. Bogrea, *încă a pomenire germană a lui Ţepeş*, în „Anuarul Institutului de istorie naţională", II, Cluj-Bucureşti, 1923 – 1924, p. 359; Şt. Andreescu, op. cit., p. 15; N. Stoiçescu, op. cit., p. 195, 01.

57 Ioan Bogdan*, *Documentele lui Ştefan cel Mare*, II, Bucureşti, 1913* p. 343 – 347; *Literatura română veche* (*1402 – 1647*), vol. I, ediţie de G. Mihăilă şi Dan Zamfirescu, Bucureşti, Editura Albatros, 1969., p. 49 – 53.

ruteze ostile* otomane ce se credeau Victorioase şRâstfel trufaşul Mezid-bei şi fiul său, în mijlocul panicii generale create, aveau să-şi dea

79 Camil Mureşan, Iancu de Hunedoara, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1968, p. 75.

viaţa alături de mulţi dintre supuşii lor[80].

Dorind să răzbune înfrângerea lui Mezid-bei şi să zădărnicească avântul militar şi politic al lui Iancu, sultanul va trimite în cursul aceluiaşi an în ţările române o puternică armată, condusă de beilerbegul Rumeliei, Sehaddin. În ziua de 2 septembrie 1442, la izvoarele râului Ialomiţa, „în locuri muntoase şi strâmte” [81], Iancu repurta o nouă şi strălucită victorie în faţa turcilor.

Fiind voievod al Transilvaniei, el organizează şi conduce în toamna şi iarna anului 1443 „Campania cea lungă”, terminată cu răsunător, succes, fapt ce punea în pericol însăşi dominaţia otomană în sud-estul Europei [82].

Acţiunile antiotomane ale lui Iancu de Hunedoara se continuă cu marea bătălie de la Varna din 1444, la care a luat parte şi Vlad Dracul, voievodul Ţării Româneşti 5. Bătălia a fost însă un nou eşec pentru ostile creştine aliate.

Ajuns guvernator al Ungariei, Iancu de Hunedoara organizează şi ia parte direct la o nouă campanie contră turcilor în toamna anului 1445, la Dunăre.

Hărţuit de uneltirile marilor feudali din ţară, în toamna anului următor, voievodul Vlad Dracul este nevoit să încheie un tratat de pace cu Imperiul otoman, fapt će a atras după sine neparticiparéa sa la planurile antiotomane ale lui Iancu de Hunedoara6. Atitudinea adoptată de Vlad Dracul-voievod a dus la deteriorarea relaţiilor sale

80 Ibidem, p. 76—78.

81 Ibidem, p. 79.

82 Hurmuzaki, vol. XV71, p. 29.

cu Iancu. Acesta manifestându-şi repede mânia, porneşte o campanie împotriva „nelegiuitului" Vlad, aşa cum însuşi declara în 10 noiembrie la Sighişoara. El trece Carpaţii într-o fulgerătoare expediţie de pedepsire a domnului muntean. Pe voievodul Vlad Dracul – spune documentele – „l-a ajuns moartea în satul Bălteni"[83], nu departe de Bucureşti. În acelaşi an, dar în mod mai tragic, moare şi fiul său cel mai mare, Mircea, care a fost întâi orbit[84], pentru a fi inapt succesiunii la tron şi apoi este omorât de locuitorii din Târgovişte. Aceste omoruri sângeroase vor găsi justiţiarul târziu prin voievodul Vlad Ţepeş-Dracula[85].

În 4 decembrie Iancu se afla încă la Târgovişte, unde se intitula „voievod al părţilor transalpine", însă curând se îndreaptă spre Transilvania, astfel că la 14 decembrie el era în cetatea Braşovului.

Scopurile sale de a forma un front comun antiotoman, prin alianţa Transilvaniei cu Ţara Românească şi Moldova, fac ca expediţiei din Ţara Românească să-i urmeze una în Moldova, în urma căreia în tronul Moldovei este reînscăunat Petru al II-lea, în locul lui Roman al II-lea, cumnatul şi favoritul voievodului ucis, Vlad Dracul 1U. Şi în Ţara Românească rămâne un credincios al lui Iancu, Vladislav al II-lea, fiul voievodului Dan al II-lea u.

În eforturile generale de coalizare a unor forţe creştine antiotomane intră legăturile şi

83 D.Ř.H., B., vol. III, p. 289 (astăzi comuna Periş, Ilfov).

84 Ibidem.

85 Vezi mai jos, p. 70.

tratativele lui Iancu cu regele Alfons de Aragon şi Neapole, căruia îi cere participarea la campania sa contra turcilor, arătându-i, printre altele, că i se aliază 10.000 de oşteni din Ţara Românească [86].

Lupta cu turcii s-a dat între 17 şi 19 octombrie la Kossovopolje, aripa stângă a frontului creştin era asigurată de oşti din Ţara Românească şi Moldova, sub conducerea domnului muntean [87], care numărau vreo opt mii de arcaşi şi călăreţi[88], adică o treime din întreaga armată condusă de Iancu. Având în vedere că turcii au opus o armată de 100.000 – 150.000 de oameni, putem înţelege înfrângerea oştilor aliate de către forţele otomane[89]. r v.

Dracula împreună cu fratele său, Radu cel Frumos, se aflau în această perioadă de mari frământări şi lupte sângeroase, ostatici la turci, bucurându-se de oblăduirea marelui sultan Murad al II-lea[90], După moartea tragică a tatălui său şi a fratelui mai mare, Mircea, Vlad era primul îndreptăţit să ocupe tronul străbun al Ţării Româneşti, ocupat între timp de Vladislav al II-lea, vărul său, din familia Dăneştilor, Momentul potrivit pentru punerea în fapt a planurilor sale de a ocupa tronul s-a ivit în toamna anului 1448, când Iancu de Hunedoara participa la lupta de la

86 Ilie Minea, Vlad Dracul şi vremea sa, Iaşi, 1928, p. 211.

87 N. Iorga, Du nouveau sur la campagne turque de Jean de Hunyadi en 1448, în „Revue Historique de Sud-Est Européen“, an. III, nr. 1—3/1926, p. 15.

88 M. P. Dan, Un stegar al luptei antiotomane — ïancu de Hunedoara, Editura Militară, Bucureşti, 1974, p. 129.

89 Ibidem, p. 132, 135."

90 I. Minea, op. cit., p. 119.

Kossovopolje cu aliaţii săi, Gheorghe Skanderbeg – conducătorul albanezilor – şi Vladislav al II-lea – * voievodul Ţării Româneşti. În timpul acestei campanii, Vlad, având de partea sa sprijinul unor paşale de la Dunăre şi în special ajutorul paşei de Nicopole, cât şi pe plan intern climatul favorabil oferit de ălianţa unor boieri credincioşi familiei sale, reuşeşte să treacă Dunărea şi să se înscăuneze la Târgovişte ca voievod.

Din timpul acestei domnii foarte scurte s-a păstrat o scrisoare voievodală, datată 31 octombrie 1448 şi adresată „Dumnealor judeţului şi juraţilor din Braşov, fraţi şi prieteni prea iubiţi”, care poartă semnătura „Vlad, voievodul muntean, fratele vostru în toate” [91]. Amintita scrisoare, pe lângă faptul că dovedeşte în mod indiscutabil urcarea lui Vlad Ţepeş-Dracula pe tron [92], este şi o dovadă a abilităţii sale diplomatice la o vârstă încă fragedă. Astfel trebuie subliniat faptul că Dracula se adresează voievodului Transilvaniei, Nicolae Wijlak, căruia îi arată că nu cunoaşte multe despre luptele lui Iancu de Hunedoara cu turcii, dar că ştie de la guvernatorul de Nicopole (frater nayph de Nicopolia), Că sultanul Murad al II-lea, după trei zile de luptă, a ieşit învingător, prevenitor, sfătuindu-l pe voievodul Transilvaniei să aştepte desfăşurarea evenimentelor; în continuare el arată că pentru moment este obligat să menţină bună vecinătate cu turcii pentru ca ei să nu-i cotropească ţara, dar că la întoarcerea lui Iancu în

91 Hurmużaki, XV/I, p. 35.

92 I. Minea, op. cit., p. 215.

Transilvania se va alia, cu el.

Dacă scrisoarea lui Dracula din 1448 către Braşov constituie actul cel mai important care confirmă prima sa domnie, veridicitatea ei este întărită de mai multe izvoare. Astfel, ienicerul de origine sârbă, Constantin Mihailovici, consemna în memoriile sale: „auzind împăratul turcesc despre moartea voievodului Valahiei, a dăruit pe fiul mai mare (Vlad Ţepeş), cu bani, cai, podoabe, corturi, cum se cade unui domn şi l-a trimis cu cinste în Ţara Românească spre a domni în locul tatălui său” [93]. Mărturia, deşi nu precizează anul, prin faptul că arată urcarea lui Vlad în tron eu ajutor turcesc, se asociază ca dovadă scrisorii voievodului din 1448.

Revelatoare ne apare o scrisoare din Constantinopol, datată 7 decembrie 1448, care, pe lângă informaţiile în legătură cu lupta de la Kossovopolje şi situaţia din Ţara Românească, precizează că fiul domnului acestei ţări, a pornit spre Ţara Românească, spre a deveni domn şi a pune ţara sub ascultare turcească [94].

La aceste mărturii se adaugă istoriile anonime otomane „*Tevarih-i al-i Osman*”, care ne spune că după lupta” mai sus amintită, fiul lui Dracul, Ţepeş (Kazâklu) a fost ajutat de achingiii sultanului să ajungă bei în locul tatălui său[95] şi cronica lui Lütfi-paşa, care şi ea în esenţă spune

---

93 Călători străini..., vol. I, p. 125—128.

94 N. Iorga, Les aventures „sarrazines“ des français de Bourgogne au XV-ième siècle, Cluj, 1926, p. 40—41.

95 M. Guboglu şi M. Mehmet, Cronici turceşti privind ţările române, vol. I, Editura Academiei, 1966, p. 185.

acelaşi lucru privitor la înscăunare [96].

— Celor două izvoare turceşti, care atestă prima domnie a lui Vlad în jurul anului 1448 – 1449, li se opun însă altele care au înscris doar rezultatele parţiale ale luptelor de la Dunăre, între turci şi oastea voievodului Vladislav al II-lea al Ţării Româneşti [97], şi deci nu oglindesc rezultatul final al oştilor otomane – înscăunarea lui Dracula.

Cunoscător desăvârşit al documentelor otomane, Nicolae Iorga susţine urcarea la tron a lui Ţepeş cu ajutor turcesc[98].

Beilerbeiul Karadja-bei, care conducea oastea Rumeliei, a fost cel care l-a sprijinit pe Vlad la înscăunare [99].

În condiţiile accentuării luptelor politice interne, experienţa insuficientă şi lipsa unei armate fac ca Dracula să nu poată rezista atacurilor lui Vladislav, văzându-se obligat să-şi salveze viaţa, părăsind tronul şi luând drumul pribegiei. Alege fuga în Moldova, ca preferabilă revenirii la discreţia turcilor, unde fusese ostatic. Pe lângă sentimentul unităţii de etnic şi de luptă, îl determina să se retragă în Moldova familia mamei

---

96 Ibidem, p. 244. Informaţia valorificată de Şt. Andreeseu, Vlad Ţepeş (Dracula), Editura Minerva, 1976, p. 30.

97 Ş t. Andreeseu, op. cit., p. 31—32.

98 Ň. Iorga, Cronicile turceşti ca izvor pentru istoria românilor, în „Memoriile secţiunii istorice ale Academiei române“, seria III tomul IX, 1928, p. 13.

99 Domnia lui Ţepeş din 1448 a mai fost susţinută de A. A. Vasi- lescu, Urmaşii lui Mircea cel Bătrîn pînă la Vlad Ţepeş (1418—1456), Bucureşti, 1915, p. 3, I. Minea, Vlad Dracul..., p. 215, Ć. Stoide, Contribuţii la studiul istoriei Ţării Româneşti între anii 1447 şi 1450, în „Anuarul Institutului A. D. Xenopol“, Iaşi, 1973, p. 175—181 ; Şt. Andreeseu, op. cit., p. 26—35, N. Stoicescu, op. cit., p. 22—25.

sale, care se trăgea din vestita dinastie a Muşatinilor.

Deşi este greu să precizăm amănuntele şederii sale în Moldova, amintim că în această perioadă el s-a adăpostit mai întâi la curtea lui Alexandrei (fiul, lui Iliaş), apoi la curtea lui Bogdan al II-lea (unchiul său), învingător asupra lui Alexandrei în lupta de la Tămăşani.

Dracula a rămas în Moldova până la sfârşitul tragic al unchiului său, omorât la 16 octombrie 1451 la Răuseni de Petru Aron. În timpul acestei scurte şederi la curtea domnească a Moldovei, Dracula a legat o strânsă prietenie cu Ştefan, viitorul domn al Moldovei şi a putut să ia cunoştinţă de politica şi acţiunile militare ale voievozilor de aici, lucruri deosebit de importante pentru viitorul său.

Obligat să plece din Moldova, Dracula, împreună cu vărul său Ştefan[100], trece munţii şi ajunge în Transilvania, unde amândoi se vor bucura de protecţia lui Iancu de Hunedoara, care era în acea vreme căpitan suprem al regatului Ungariei.

Unde a locuit Vlad Dracula? Care au fost drumurile sale în Transilvania şi Ungaria în timpul acestei noi pribegii? Iată. Întrebări al căror răspuns va fi mereu incomplet!

Bineînţeles, bucurându-se de ceea ce oferea înaltul anturaj al lui Iancu de Hunedoara, el s-a adăpostit pe domeniile familiei sale, în oraşele din sudul Transilvaniei, de unde putea să urmărească

100 N. Grigoraş, începuturile domniei lui Ştefan cel Mare (1457—1459), în „Studii şi cercetări ştiinţifice“, Iaşi, Istorie, 1957, p. 44—46..

mai atent evenimentele în vederea reocupării tronului…

Aşa cum reiese din scrisoarea datată 6 februarie.1452, pe care Iancu de Hunedoara o adresa oraşului Braşov, Vlad Dracula voia să plece fără încuviinţarea acestuia în Ţara Românească pentru a lua puterea din mâinile voievodului Vladislav. Iancu cerea, braşovenilor în aceste împrejurări să nu-l sprijine pe Dracula în acţiunile sale şi dacă pot să-l prindă şi să-l trimită în Moldova21.:

Chiar dacă Vlad Dracula ar fi fost expulzat în Moldova[101], el se întoarce repede în Transilvania, unde îşi găsise în duşmanii lui Vladislav aliaţi în lupta pentru reocuparea tronului[102].

În plenoada următoare prezenţa sa este atestată de cronicile maghiare în capitala Ungariei. Astfel, Anton Bonfini arată că Iancu de Hunedoara l-a adus la Buda, ocazie ca el să fie prezentat regelui Ladislau al V-lea de Habsburg3Ü, în timp ce Ioan Thurocz îi semnalează prezenţa, la Pesta[103], atunci când se iniţia – o împăcare între Ubrich Ciliei, conducătorul marii nobilimi maghiare din jurul nevârstnicului rege şi Iancu de Hunedoara.

Însoţindu-l pe Iancu, Vlad Dracula şi-a îmbogăţit experienţa, militară şi diplomatico-

---

101 N. Iorga, Îndreptări şi întregiri la istoria românilor după actele descoperite în arhivele săseşti, Bucureşti, 1905, p. 13.

102 N. Stoicescu, op. cit., p. 34.

103a I I. G. Schwanadtner, Scriptores rerum Hungaricarum, vol. I, Viena, 1746, p. 268. (Evenimentul este databil 1453, cf. G. Gündisch, Relaţiile lui Vlad Ţepeş cu Transilvania şi Ungaria, în „Studii de istorie“, nr. 3/1963, p. 683).

politică, reuşind să vină în contact direct cu acţiunile antiotomane ale talentatului om de arme, personalitate marcantă în epoca sa, încât numele i-a rămas, gravat nu numai în istoria turcească, ci şi în tradiţie şi legendă, care ne spun că mamele turce când voiau să-şi liniştească copiii îi speriau zicând „vine Iancu" *i2*.

La curtea lui Iancu de Hunedoara, Dracula a cunoscut pe fiul acestuia, Matei Corvin, viitorul rege al Ungariei.

Se apreciază că Vlad a stat mai mult în Transilvania decât în Ungaria, pentru a putea să urmărească mai uşor evenimentele din Ţara Românească în vederea reocupării tronului. Dacă ţinem seama de rivalitatea cu voievodul Vladislav, se poate afirma că plângerea acestuia din urmă din 24 septembrie 1452, adresată oraşului Braşov, în care imputa că braşovenii hrănesc duşmanii domniei sale, se referă şi ia Vlad Dracula, pribeag în acel timp în sudul Transilvaniei[104].

Pribegia în Transilvania, aşa cum reiese dintr-o scrisoare a sa către Sibiu, era să-l coste viaţa, el fiind ţinta unui atentat la Geoagiu de Sus, pus la cale de guvernatorul adjunct al Transilvaniei, Jean Greb, comite de Wingart, şi Nicolae, comite de Ocna Sibiului[105], care erau în serviciul duşmanului său, voievodul Vladislav al II-lea.

A DOUA DOMNIE

---

104 I. Minea, Din trecutul stăpînirii româneşti asupra Ardealului, Bucureşti, 1914, p. 36.

105 Scrisoarea din 14 februarie 1457, Hurmuzaki, XV/1, p. 47. Radu Constantinescu, Quelques observations sur l'époque de Vlad Ţepeş (1435—1450), I, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 2/1978, p. 314. Vezi şi celelalte titluri şi funcţii ale celor doi fruntaşi transilvăneni.

„El domni cu o rigoare necunoscută până atunci în principatele române”.

(August Treboniu Laurian)

Poziţia geografică şi situaţia strategico-militară a Ţării Româneşti l-au obligat pe voievodul Vladislav al II-lea (14471456) să ducă o politică diplomatică de expectativă şi echilibru între interesele opuse ale Imperiului otoman, puternicul vecin dinspre sud, şi Ungaria, care se consolidase în urma succeselor militare ale lui Iancu de Hunedoara. La 20 noiembrie 1451, se încheie un tratat de pace pe trei ani între Ungaria şi Imperiul otoman, tratat ce prevedea ca Vladislav să plătească tirbut turcilor în vederea asigurării independenţei Ţării Româneşti[106]. Pacea instaurată prin armistiţiul otomanoungar înlesneşte voievodului Vladislav al II-lea să se ocupe de probleme interne. Astfel, ţinând seama de interesele şi necesităţile economice ale ţării, el hotărăşte spre sfârşitul anului 1452 să facă o reformă monetară „prin care asimila ducatul românesc cu asprul turcesc” de argint[107].

Politica economică iniţiată de Vladislav al II-lea, faptul că el nu-şi arătase solidaritatea faţă de Iancu după înfrângerea sa de la Kossovopolje (1448), iar pe de altă parte găzduirea în oraşele transilvănene a unor duşmani care unelteau. Împotriva sa, au făcut ca relaţiile dintre domnul

---

106 N. Iorga, Acte şi fragmente, III, p. 23—27 ; Idem, Istoria românilor, vol. IV, p. 106—107 ; Ilie Minea, Din trecutul stăpînirii româneşti asupra Ardealului. Pierderea Amlaşului şi Făgăraşului, Bucureşti, 1914, p. 33 ; N. Stoicescu, Vlad Ţepeş, op. cit., p. 26—27.

107 Ibidem, p. 27.

muntean şi Ungaria să cunoască, o vădită înrăutăţire [108]. La aceasta se pare că a contribuit şi încheierea acordului de pace – secret între voievodul muntean şi turci[109] – după cum consemnează în 1601 cronicarul raguzan Giacomo di Pietro Luccari – acord care ar fi fost parafat înainte de pacea ungaro-otomană.

Profitând de pacea încheiată cu Ţara Românească, Transilvania şi Ungaria, de răgazul obţinut pe frontul de la Dunăre şi lipsa de interes manifestată pentru cauza bizantină de către papalitate şi celelalte forţe creştine[110], sultanul Mahomed al II-lea declanşează la începutul anului 1453 atacul asupra Constantinopolului.

Orientarea politicii lui Vladislav al II-lea spre turci şi tendinţele expansioniste ale Imperiului otoman, îl determină pe Iancu de Hunedoara să-i retragă lui Vladislav posesiunile din Transilvania – ţinutul Făgăraşului şi Amlaşului.

Încă din octombrie 1452 Iancu de Hunedoara cerea oraşului Braşov să nu mai primească asprii şi ducaţii voievodului Vladislav, căci se va emite o nouă monedă în Ungaria[111]. Această reformă monetară care interzicea şi înstrăinarea monedelor din material preţios, venea să satisfacă dorinţele lui Vlad Dracula, acum interesat să vadă

---

108 I. Minea, op. cit., p. 37—38 ; N. Iorga. op. cit., vol. IV, p. 100.

109 Idem, Stuclii şi documente, vol. III, Bucureşti, 1901, p. XXVII, LX, LXIII—LXIV ; I. Minea, Vlad Dracul şi vremea sa, Iaşi, 1928, ••. 209.

110 Ştefan Andreeseu, Vlad Ţepeş (Dracula), Editura Minerva, 1976, p. 50 ; Mehmet Ali Ekrem, Civilizaţia turcă, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1981, p. 98.

111 Hurmuzaki, II/2, p. 15—16.

slăbind forţa lui Vladislav[112].

Ladislau Postumul, suveranul Ungariei, dădea, la 3 februarie 1453, cetatea Tălmaciului, cetatea Lotrului şi Turnu Roşu, saşilor, sub motivul întăririi lor pentru posibilele atacuri turceşti B.

Acţiunile ostile şi presiunile exercitate de regatul maghiar asupra voievodului Vladislav, fac ca acesta să reproşeze în termeni energici că înţelegerile convenite nu sunt respectate şi că serviciile făcute coroanei şi creştinătăţii, jertfele de sânge, sunt date uitării şi nesocotite [113].

Chiar şi în aceste condiţii de înrăutăţire a relaţiilor cu Ungaria şi cu Iancu de Hunedoara, voievodul Vladislav al II-lea îşi manifestă dorinţa de a rămâne supus şi fidel cauzei antiotomane[114].

După căderea dezastruoasă a Constantinopolului, pericolul care scurt timp încetase să ameninţe ţările române înviase din nou, de această dată însă mult mai puternic. În timp ce Enea Silvio Piccolomini arăta că la 12 iulie după groaznicul eveniment „valahii au trebuit să se supună turcului" u „în Transilvania ştirile despre posibile şi inevitabile atacuri otomane se înmulţiseră. Primarul Sibiului, Osvald Wenezel12, cât şi un episcop fugar Samuil, înregistrau în vara

---

112 Radu Constantinescu, Quelques observations sur l'époque de Vlad Ţepeş, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 2/1978, p. 316.

113 Ioan Bogdan, Documente privitoare la relaţiile Ţării Româneşti cu Braşovul si Tara Ungurească în secolul al XV-lea si al XVT-lea, 1937, p.'IOO.

114 Idem, op. cit., p. 315 ; Hurmuzaki, XVII, p. 38.
Camil Mureşan, Iancu de Hunedoara, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1968, p. 183—Í84. Hurmuzaki, IU2, p. 47—48.

lui 1453 ştiri potrivit cărora turcii vor ataca Transilvania şi au în plan să cucerească oraşul Sibiu13, puternic centru economic şi poartă pentru expansiunea spre regatul maghiar.

Divergenţele dintre Iancu şi Vladislav al II-lea cunosc *o* înrăutăţire accentuată ce va culmina cu luptele directe din august 1453, precum şi cu pârjolirea de către voievodul Ţării Româneşti a unor localităţi transilvănene.

Nu ştim motivele şi împrejurările stingerii conflictului, deşi foarte curând, la sfârşitul lui septembrie 1453 Iancu se adresa din Lipova oraşului Sibiu, anunţând că făcuse pace cu Vladislav 14.

În timp ce pacea cu turcii – abilă manevră diplomatică şi strategico-militară – era pe sfârşite (anul expirării era 1455), oraşele transilvănene, Ungaria şi întreaga creştinătate, se pregăteau pentru respingerea viitoarelor atacuri turceşti15.

Spectrul groazei unei expansiuni otomane, care cuprinsese Europa, în vara lui 1454, cunoştea un element de certitudine şi în acelaşi timp o dovadă indubitabilă a unor imediate agresiuni – încălcarea armistiţiului de pace de trei ani de către Cuceritorul Constantinopolului, sultanul Mahomed al II-lea.

Curând, în septembrie-octombrie, o puternică armată otomană intră în Serbia de sud. Iancu de Hunedoara trece Dunărea şi lângă Krusevac o zdrobeşte”.

În ciuda iniţiativelor zgomotoase ce erau

luate, de curţile europene şi papalitate[115], pericolul otoman continua să se accentueze. În calea expansiunii lor atât de ambiţioase, un prim obstacol îl constituiau ţările române.

Constrângerea Moldovei de a plăti un tribut turcilor[116], presiunile exercitate asupra Ţării Româneşti 19, desele incursiuni otomane din Serbia şi de la Dunăre[117], l-au determinat pe Iancu de Hunedoara să ia măsuri de raliere cu voievodul Vladislav al II-lea.

Neobositul Iancu porneşte o nouă campanie antiotomană şi trece munţii în Ţara Românească [118]. Din Hunedoara, în 14 septembrie 1455, el anunţă că pleacă la Braşov, iar de aici se va îndrepta spre Moldova sau Ţara Românească22. După ce trece prin Roşia (25 septembrie) şi Sibiu, în 8 noiembrie el este atestat la Braşov, unde făcea danie mănăstirii Sf. Petru şi Pavel a dominicanilor, zece mărci de argint din censul oraşului23. În timp scurt, până la 15 noiembrie, Iancu obţine pace şi deplină înţelegere cu Vladislav, precum şi recunoaşterea şi asigurarea

---

115 Vezi pe larg C. Mureşan, op. cit., p. 184—185 şi N. Iorga, op. cit., idem, Essai de synthèse dé l'histoire de l'humanité, vol. II, Paris, 1927, p. 559.

116 N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 107—108 ; P. P. Panaitescu, Pe marginea folosirii izvoarelor cu privire la supunerea Moldovei la tributul turcesc, în „Studii de istorie", nr. 3/1952, p. 189; Şerban Papacostea, La. Moldavie état tributaire de l'Empire Ottoman au XV-e siècle; le cadre international des rapports établis en 1455—1456, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 3/1974, p. 445—461.

117 C. Mureşan, op. cit., p. 185—189 ; József Teleki, A Hunyadiak ikora Magyarországon, X, p. 487—490.

118 N. Stoicescu, op. cit., p. 30, nota 22.

respectării vechilor privilegii comerciale care încurajau comerţul tradiţional, între Transilvania şi Ţara Românească [119].

Despre expediţia lui Iancu din 1455 [120], la 20 noiembrie, s-au înregistrat mărturii ragusane, care vin să confirme că această expediţie, deşi îl afecta direct pe Vladislav, avea scop antiotoman[121].

Mai repede decât se credea, spre sfârşitul anului, relaţiile sale cu voievodul muntean cunosc o nouă înrăutăţire. Astfel, la 23 decembrie 1455, din Bistriţa, Iancu anunţa oraşul Braşov – care era interesat să menţină bune relaţii cu Vladislav din cauza drepturilor comerciale ce le obţinuse – că deşi a reuşit să stabilească „pace şi înţelegere cu Vladislav, oamenii acestuia împreună cu turcii, au călcat pacea şi au atacat cetatea „Saan” [122], iar prăzile din această incursiune au fost trimise în Ţara Românească. Tot cu această ocazie Iancu de Hunedoara ruga Braşovul să judece şi să stabilească motivul încălcării păcii şi să trimită soli la voievodul Vladislav [123].

---

119 Hurmuzaki, XV/1, p. 42 ; N. Iorga, îndreptări şi întregiri, p. 15. Ær. Gündisch, Urkundenbuch..., vol. V, p. 509—510.

120 C. Mureşan, op. cit., p. 187—201.

121 J. Gelcich, L. Thalloczy, Diplomatarium reationum Reipublicae Ragusane cum Regno Hungarie, Budapesta, 1887, p. 584, apud N. Stoicescu, op. cit., p. 30.

122 „Saan“, Cetatea de pe insula Ada-Kaleh (după C. Mureşan, op. cit., p. 191), Cetatea Bran după Şt. Andreescu, op. cit., p. 56, Cetatea Ada-Kaleh sau Bran după N. Stoicescu, op. cit., p. 31. Considerăm că este Cetatea Ada-Kaleh, construită de turci la 1440 pentru supravegherea comerţului pe Dunăre, Cetatea Bran nefiind atacată în acest timp de turci şi nici nu este numită în nici un document Saan.

123 G. Gündisch, Urkundenbuch..., vol. V, p. 513.

Şi în primăvara anului următor agravarea conflictului dintre Iancu şi Vladislav al II-lea a continuat. Voievodul Ţării Româneşti a atacat oraşul Făgăraş – veche posesiune a Ţării Româneşti aflată acum în posesia Transilvaniei – pârjolind şi trecând prin sabie mai multe sate săseşti transilvănene.

Regele Ungariei, Ladislau al V-lea Postumul, le cerea la 6 aprilie 1456 braşovenilor să protejeze hotarele Transilvaniei şi domeniul lui Iancu de Hunedoara de atacurile lui Vladislav [124].

La rândul său, Iancu de Hunedoara care avea de înfruntat o răscoală a făgărăşenilorai, sprijinită de voievodul Vladislav al Ţării Româneşti, se adresa la 7 aprilie 1456 tot braşovenilor, rugându-i să permită ducerea de pulbere şi arme – în cetatea

Făgăraşului, pentru întărire, căci este ameninţată de „românii necredincioşi” 32.

Vlad Dracula, ajuns în anturajul lui Iancu de Hunedoara şi găsindu-se în Transilvania33, urmărea cu atenţie cursul evenimentelor, căci voia să-şi încerce şansele pentru ocuparea tronului Ţării Româneşti. Împrejurările cele mai favorabile pentru acest scop s-au ivit odată cu înrăutăţirea gravă a relaţiilor între Iancu de Hunedoara şi domnul muntean Vladislav pe de o parte şi pericolul otoman ce ameninţa Transilvania şi Ungaria de altă parte.

Iancu de Hunedoara trebuia să înfrunte momente deosebit de critice, căci turcii se pregăteau să atace Belgradul – una din porţile

124 G. Gündisch, op. cit., p. 513 ; Hurmuzaki, II12, p. 70 şi XV11, p. 42—43 ; I. Bogdan, Vlad Ţepeş..., p. 65.

cele mai importante de intrare în Europa centrală. În fruntea armatelor otomane era strălucitul şi aprigul sultan Mahomed al II-lea, aflat în culmea gloriei sale, la trei ani numai după cucerirea Constantinopolului, gata să sacrifice orice pentru a-şi spori fala cu subjugarea altor popoare.

În aceste împrejurări atât de dificile pentru asigurarea securităţii întregului front antiotoman, Iancu a însărcinat pe Vlad Dracula, care se distinsese ca iscusit om de arme, cu apărarea sudului Transilvaniei şi a trecătorilor intracarpatice împotriva atacurilor turceştiasigurând chiar în 3 iulie 1456 pe locuitorii celor şapte scaune săseşti de protecţia frontierelor în cazul eventualelor atacuri turceşti („a însărcinat pe Vlad să îngrijească totdeauna de apărarea lor” 35).

Devenit omul de încredere al lui Iancu de Hunedoara şi având la dispoziţie o oaste formată mai ales din ostaşi călări[125], necesară planurilor de apărare a sudului Transilvaniei, Dracula trece munţii în Ţara Românească şi îl atacă prin surprindere pe voievodul Vladislav, în timp ce regele Ungariei, Ladislau, ordona sibienilor să lupte împotriva aceluiaşi domn, sprijinindu-l astfel pe Vlad.

Atacul surprinzător şi vijelios reuşeşte, voievodul Vladislav –! care pierduse vechile posesiuni din Transilvania – r Amlaşui şi Făgăraşul37 – este prins şi, aşa cum spune cronica internă a ţării, „au pierit de sabie în mijlocul

125 C. Şerban, Relaţiile lui Vlad Ţepeş cu Transilvania şi Ungaria, în „Revista de istorie“, nr. 11/1976, p. 1702.

Târgşorului” 38, fiind mai apoi înmormântat creştineşte şi în deplină cinste la mănăstirea Dealului39. În această acţiune Vlad a fost sprijinit şi de boierii tatălui său, care se refugiaseră odată cu venirea lui Vladislav, 40.

Potrivit vechilor obíceiúri de a cinsti memoria unor lupte sau a celor dispăruţi, în amintirea lui Vladislav „care; îi era văr de-al doilea, Vlad Dracula va ridica la Târgşor o biserică a cărei construcţie se termină la-24 iunie 1461.41.

Bucurându-se de sprijinul regelui Ungariei şi al lui Iancu de Hunedoara – care îl considerau un colaborator devotat şi un sprijin puternic în marele plan de respingere generală a turcilor 42 – acesta ajunge să ocupe tronul străbun, ce îi revenea potrivit cu uzanţele feudale, şi se intitulează ca şi înaintaşii săi „Io Vlad voievod şi domn a toată ţara Ungrovlahiei, fiul bătrânului Vlad voievod” 43.

Ţinând seama că intenţiile lui Vlad Dracula s-au dovedit de la început net antiotomane, „prezenţa lui pe „tronul Ţării Româneşti constituia o garanţie a apărării Transilvaniei” 44.

«*D.R.H.*, *B.*, vol. I, p. 196 – 197.

— *38 Istoria Ţării Româneşti* (*1290 – 1690*). *Letopiseţul Cantacuzinesc*, ed. C. Grecescu, D. Simonescu, Bucureşti, 1960, Editura Academiei, p. 4.

39 N. Iorga*, inscripţii în bisericile României*, vol. I, Bucureşti, 1905, *p. 100*; Al. Lepedatu, *Mormintele domneşti de la mănăstirea Dealului*, în „Convorbiri literare”, 1903, p. 433 – 434; N. Bălan, *Mormintele voievodale de la mănăstirea Dealu*, în

„Studii şi materiale privitoare la trecutul istoric al judeţului Prahova”, vol. I, 1968, p. 73—74; Şt. Ştefă – nescu, *Bănia în Ţara Românească*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1965, p, 64...

40 Reiese dintr-un act mai târziu – 1497, vezi I. Bogdan, *Documente*. – ... p. 150...

41 Const; C. Giurescu, O *biserică a lui Vlad Ţepeş la Târgşor*, în „Buletinul Comisiei monumentelor istorice”, 1924, fasc. 40, p. 74.

42 *Din istoria Transilvaniei*, vol. I, Editura Academiei, Bucureşti.

1961, p. 165; – N. Iorga, *Gesćhićhte dès Osmanichen Reiches*, Gotha, 1909, vol. II, p. 111.: „v Y

43 Pentru formulele de intitulare vezi mai sus p. 31.

44 *Dih istoria Transilvaniei... p, 165...*

Cum sprijinul regelui Ladislau şi al lui Iancu de Hunedoara a fost hotărâtor pentru reînscăunarea lui Vlad, acesta este obligat să facă încă de la începutul domniei unele promisiuni coroanei maghiare[126] şi să încheie în prima parte a lunii septembrie 1456 o alianţă cu regele Ungariei împotriva turcilor[127].

Reajuns pe tronul străbunilor săi, pe care domnise odată, dar atât de puţin, Vlad Ţepeş Dracula sesizează chiar de la început că uneltirile boierilor erau extrem de periculoase pentru independenţa ţării, care era ameninţată şi de pericolul otoman. Astfel, socotind necesar să-şi

126 Hurmuzaki, XV/l, p. 46.

127 Ibidem, p. 45.

întărească puterea, voievodul înlătură sau chiar ucide o serie de boieri şi oameni de încredere ai fostului voievod47. Deşi, în ansamblu, aceste măsuri par exagerate şi crude, ele sunt în concordanţă cu practicile epocii şi au avut ca scop întărirea puterii voievodale48 şi înspăimântarea răufăcătorilor şi trădătorilor atât de numeroşi în ţară în acel timp.

Un merit deosebit al voievodului Vlad Dracula este faptul că el-a înţeles încă de la începutul domniei sale slăbirea puterii domneşti în Ţara Românească, lucru care devenea deosebit de periculos pentru neatârnarea ţării, în condiţiile în care uneltirile şi interesele politico-expansioniste otomane generau multe şi sângeroase lupte pentru ocuparea tronului, lupte care adesea sfârşeau prin înlocuirea domnitorului. Istoriografia a demonstrat că perioada premergătoare lui Vlad – Ţepeş a fost o perioadă de fărâmiţare feudală pe care el a reuşit s-o învingă [128], izbutind să întărească statul feudal Ţara. Românească.

Fenomenul istoric al luptei pentru putere se poate observa în această – perioadă – bineînţeles cu particularităţile inerente – şi în statele vecine, Moldova, Transilvania, Ungaria[129].

---

128 Manole Neagoe, Problema centralizării statelor feudale româneşti, Moldova şi Ţara Românească, Scrisul Românesc, Craiova, 1977, p. 82, 174, 214, 217. Procesul de unificare şi centralizare îl întîlnim în această perioadă la multe state din centrul şi răsăritul Europei, vezi : Andrei Oţetea, Renaşterea şi reforma, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1968, p. 214 ; Ştefan Pascu, Istoria României (compendiu), Bucureşti, 1971, p. 131.

129 Cf. N. Stoicescu, op. cit., p. 40.
Hurmuzaki, XV/l, p. 46.

Conştient de marele pericol turcesc, care devenise mai ameninţător ca oricând pentru Ţara Românească în această perioadă imediat următoare cuceririi Constantinopolului, cât şi de necesitatea consolidării puterii sale în stat, Vlad Dracula îşi exprima concepţia sa în această direcţie într-o scrisoare către braşoveni, datată 10 septembrie 1456: „Şi ţineţi seama de aceasta, când un om sau domnitor este tare şi puternic, atunci el poate să obţină pacea pe care o doreşte; dar când este fără putere, unul mai tare va veni asupra lui şi va face cu dânsul ce va pofti” 51.

Privitor la dificultăţile politice ale epocii, Vlad avea exemplele familiei sale52 sau ale domnilor din ţările vecine pe care i-a cunoscut personal şi a înţeles de la o vârstă fragedă că o luptă cu izbândă contra turcilor nu se putea da decât după o consolidare reală a puterii centrale.

Tot Chalcocondil ne spune că după ce Vlad şi-a luat tronul, s-a înconjurat de un număr mare de ostaşi şi trabanţi aleşi şi de mare încredere „cărora le dădea bani şi avere şi cealaltă stare şi situaţie a celor ucişi” [130].

Posibil ca uciderea boierilor să nu se fi făcut o singură dată. Din documentele interne reieşind că din cei 23 de mari dregători ai sfatului domnesc din perioada 1457 – 1461 au dispărut 11.

Episodul uciderii boierilor trădători sau capabili de trădare este consemnat şi de poetul

130 L. Chalcocondil, op. cit., p. 283. Genealogia Cantacuzinilor de banul Mihai Cantacuzino, publicată şi adnotată de Nicolae Iorga, Bucureşti, 1902, p. 65.

german Michael Beheim[131], în poemul dedicat voievodului. Astfel, tot în vederea creşterii şi consolidării puterii voievodale, la un banchet Dracula i-a întrebat pe marii boieri şi dregători ai ţării, cu deosebită abilitate, dar şi cu o şiretenie calculată: „câţi domni au apucat să cunoască în scaunul Ţării Româneşti?”. Răspunsurile au fost diferite: cei tineri au spus că au cunoscut 10, alţii 20 sau mai mulţi. Constatând cu multă indignare că niciunul nu era mai tânăr, încât să fi cunoscut „numai şapte”, Dracula cere să i se explice cauzele acestor schimbări. Răspunsul îl dă însă el spunând: „vina o poartă ruşinoasele voastre dezbinări”, care în mod cert erau cauzele slăbirii puterii domneşti. După această, toţi boierii în „număr de cinci sute” au, fost omorâţi sau traşi în ţeapă, consemnează poetul, fireşte exagerând cifra. De la Chalcocondil aflăm că Dracula a chemat la curtea sa pe boierii care ar fi trădători şi schimbători de domn şi apoi i-a sluţit şi torturat, pe cei mai mulţi trăgându-i în ţeapă cu toată familia şi slujitorii lor, încât „am auzit că acesta singur dintre bărbaţii câţi îi ştim noi a ajuns să facă o mare ucidere de oameni”[132], conchidea cronicarul bizantin, în nota de exagerare preluată din tradiţii orale sau alte scrieri.

Atitudinea intransigentă şi schimbările produse de venirea sa la tron este firesc să fi generat accentuarea contradicţiilor între el şi interesele marilor boieri. Astfel, după înlăturarea

131 Michael Beheim, Gedicht über den Woiwoden Vlad II Ďrakul, ed. Gr. Conduratu, p. 40—41.-

132 L. Chalcocondil, op. cit., p. 45.

acestora57, în fruntea unor adversari ai voievodului s-a ridicat puternicul şi vestitul boier Albul cel Mare. Acţiunea sa de răzvrătire este curmată energic: „Vlad voievod a ieşit cu oastea împotriva lui şi l-a prins şi l-a tăiat pe el şi pe tot neamul lui”[133]. În cursul acestor evenimente desfăşurate în Oltenia, Albul cel Mare, care dispunea de o armată proprie puternică, distruge mănăstirea Govora, ctitorie voivodală.

Înfrângerea acţiunii puternice de răzvrătire a lui Albu cel Mare a fost un exemplu al modului energic şi categoric de a şti să înăbuşe anarhia feudală din ţară59.

Dar măsurile aspre luate împotriva necinstei, trădării, leneviei, furtului şi prostiei, nu vizau numai clasa marilor feudali, căci voievodul – ne spun cronicile – r a pedepsit fără milă „fie că era boier mare, preot sau călugăr sau om de rând”, pentru că „aşa de mult ura răul în ţara lui, încât dacă cineva făcea rău, furt sau tâlhărie sau vreo minciună sau nedreptate, niciunul dintre aceştia nu rămânea viu” 60.

Cuvintele vechilor cronici vorbesc de la sine. Dracula devenise vestit în epoca sa, fiind considerat pretutindeni drept mare şi înţelept stăpânitor [134].

Voievodul guverna ţara potrivit uzanţelor feudale, fiind ajutat de sfatul domnesc, din care făceau parte reprezentanţii marii boierimi.

S-a constatat că majoritatea dregătorilor lui

133 Documente privind istoria României, B, XVI, vol. III, p. 4.

134 Ibidem, paragrafele 1, 6, 11, 12, 16.

Dracula nu aveau originea[135] în marile familii de boieri-dregători, ei fiind în cursul scurtei sale domnii foarte des înlocuiţi.

În rândul dregătorilor el introduce pe „armaş”, acesta fiind înaltul dregător care se îngrijea de executarea hotărârilor judecătoreşti şi a pedepselor, de paza temniţelor domneşti, fapt care atestă în plus grija sa pentru asigurarea unui cadru favorabil consolidării puterii centrale [136].

Complexul de evenimente prin care a ocupat tronul, interesele sale politico-economice, cât şi necesitatea de a avea bună vecinătate spre nord, fac ca această a doua domnie să debuteze prin relaţii deosebit de bune cu Braşovul şi locuitorii Ţării Bârsei, iar tratatul încheiat cu regele Ladislau, arăta dorinţa sa de a avea bune relaţii, cât şi sprijinul reciproc în cazul unor atacuri turceşti [137]. În acest context, Vlad Dracula încheia la Târgovişte cu reprezentanţii Braşovului şi Ţării Bârsei o înţelegere prin care îi asigura de protecţie şi sprijin în lupta antiotomană, în timp ce ei îi promiteau ajutor şi găzduire în cazul în care ar fi trebuit să se retragă peste munţi.

Potrivit spiritului tradiţional, prin care înaintaşii săi dorind să încurajeze comerţul cu Transilvania dăduseră mai multe privilegii comerciale e5, el le dădea braşovenilor – vestiţi

---

135 N. Stoicescu, op. cit., p. 52.

136 Idem, Sfatul domnesc şi marii dregători în Ţara Românească şi Moldova (sec. XIV—XVI), Bucureşti, 1968, p. 227 ; I. Bogdan, Relaţiile..., p. 91.

137 Hurmuzaki, XVfi, p. 45 ; I. Bogdan, op. cit., p. 316—317 ; D.R.H., Relaţii între ţările române, vol. I, Editura Academiei, p. 456—457.

negustori în acel timp – drept la negoţ liber cu Ţara Românească, sperând pe bună dreptate că acesta se va desfăşura în condiţii de cinste şi înţelegere œ. Acelaşi lucru îl face şi cu un alt mare oraş transilvănean – Sibiul[138].

Fidel promisiunilor şi înţelegerilor convenite cu Transilvania, în 10 septembrie 1456 M, Dracula înştiinţa pe braşoveni

— Pe care îi considera fraţi şi prieteni – că un sol turc venit la curtea sa îi cerea permisiunea ca ostile otomane să treacă prin Ţara Românească nestingherite, ca apoi să poată intra şi prăda Transilvania. Arătându-le poziţia sa fermă şi în spiritul celor convenite anterior, „Dracula le cere urgent ca „200, 100 sau 50” de oameni de frunte ai cetăţii să vină grabnic în Ţara Românească pentru a impresiona solul turc ce fusese reţinut la curtea de mniei sale. Nu ştim exact amănuntele desfăşurării evenimentelor, dar favorabil acţiunii sale este faptul că documentele de epocă nu menţionează niciun atac turcesc în Transilvania în această perioadă.

În aceeaşi scrisoare din 10 septembrie 1456, voievodul făcea şi o aluzie subtilă în legătură cu existenţa unor pretendenţi la tron, dincolo de munţi care uneltesc împotriva lui, fapt, pentru care îşi exprima indignarea: „sunt unii care gândesc rău asupra noastră şi lucrează nedrept” [139].

---

138 Hurmuzaki, XV/J, p. 47 ; I. Bogdan, op. cit., p. 318.

139 N. Iorga, Scrisori de boieri, Scrisori de domni, ed. III, Vălenii de Munte, 1931, p. 163.
I. Bogdan, Documente..., p. 90 ; N. Iorga, Braşovul şi românii,

Foarte curând relaţiile cu Transilvania cunosc o deteriorare accentuată, la 16 decembrie 1456 regele Ladislau al Ungariei şi Ladislau de Hunedoara, fiul lui Iancu, comite 1 de Bistriţa, mare comis regal, căpitan al regatului, cereau Braşovului şi Ţării Bârsei sprijin şi ajutor pentru un pretendent la tron, pe nume „Dan voievod" 70, în timp ce în Amlaş era adăpostit un alt pretendent la tron – Vlad Călugărul, frate după tată cu Ţepeş.

Pierderea unor teritorii transilvănene, cât şi încurajarea unor duşmani ai săi dincolo de munţi, îl determină pe Dracula ca încă în primul an al domniei să intre în Transilvania şi să pârjolească sate, oraşe, precum şi întinse teritorii din Ţara Bârsei *71*.

Represaliile sângeroase pornite neaşteptat de repede de voievod asupra sudului Transilvaniei sunt făcute nu numai pentru a pune capăt uneltirilor şi politicii duplicitare, ci şi împotriva practicilor comerciale discriminatorii, folosite de negustorii transilvăneni.

Dar aşa cum însuşi Vlad arată, la începutul anului 1457, vrăjmăşia a început din cauza pretendentului Dan, el cerând în termeni solemni ca acesta să fie izgonit din Amlaş, ca şi toţi cei care ar unelti împotriva sa. Într-o scrisoare nedatată, dar din aceeaşi perioadă72, voievodul se plângea braşovenilor că în oraş se află Mihai logofătul şi Pardoi, vrăjmaşii săi, pe care nu poate să-i ierte şi cere să fie alungaţi de acolo.

Bucureşti, 1905, p. 231.

La 14 martie 73 acelaşi an, din Târgovişte – capitala sa – voievodul se adresa conducătorilor Sibiului, alt loc de refugiu şi ajutor pentru cei potrivnici lui, arătându-le în scrisoarea trimisă că în ciuda acordurilor stabilite anterior, ei încurajează pe un „popă al românilor” (Vlad Călugărul), pe care îl adăpostesc în Amlaş – veche posesiune a Ţării Româneşti – iar acesta promisese la doi patricieni saşi, Peterman şi Petru Gereb de Roşia, drepturile asupra vămilor de pe principalul drum comercial al Ţării Româneşti, vechiul „drum al vămii”, care lega Braşovul prin culoarul intra-carpatic Bran-Rucăr, de Brăila şi gurile Dunării.

Văzând că la apelul său – făcut în numele prieteniei şi al bunelor înţelegeri anterioare – nu au încetat acţiunile ostile îndreptate împotriva ţării sale, domnul este nevoit să ia atitudine în consecinţă. Astfel, ostile voievodului intră în Transilvania, urmând Valea Oltului pe la Turnul Roşu, apoi avansând pe valea Hârtibaciului, pârjoleşte posesiunea partizanilor lui Vlad Călugărul – patricienii saşi numiţi mai sus [140].

Potrivit cronicilor germane, Dracula cu ostile sale „au ars sate şi castele din Transilvania, lângă Sibiu şi au prefăcut în cenuşe castelele şi satele din Transilvania ce se numesc Mănăstirea Holznüwdorff şi Holzetya” [141]. Apoi s-a îndreptat spre

---

140 Pavel Binder, Itinerariul transilvănean a lui Vlad Ţepeş, în „Revista de istorie", nr. 10, p. 1540.

141 I. Bogdan, Vlad Ţepeş..., p. 14.
Ibidem, p. 14.

Ţara Bârsei, de unde uneltea pretendentul Dan, şi a asediat mai multe localităţi şi cetăţi întărite, dintre care Berkendorf şi Bod76.

Nu intenţionăm să amintim toate localităţile trecute prin foc şi sabie de ostaşii lui Vlad Ţepeş întrucât socotim că naraţiunile germane care arată incursiunile voievodului român în sudul Transilvaniei au fost elaborate în cercurile ostile voievodului, fapt ce a făcut ca ele să fie defăimătoare şi să conţină o serié de exagerări şi inexactităţi[142].

Deşi la început Vlad avusese bune relaţii cu regele Ungariei, Ladislau, odată cu începerea neînţelegerilor regelui cu fracţiunea huniazilor, acestea încep să se deterioreze. Care este pe scurt complexul de evenimente din Transilvania şi Ungaria[143] ce *a* influenţat politica Ţării Româneşti? încă de la sfârşitul anului 1456 – după moartea neaşteptată şi extrem de păgubitoare pentru întreg frontul antiotoman a marelui, conducător de oşti Iancu de Hunedoara, cum ştim răpus de ciumă la 11 august 1456, în tabără la Zemun, tocmai în momentul în care abia învinsese puhoiul turcesc sub zidurile Belgradului

— Luptele pentru putere din interiorul regatului grupau, pe de o parte, partizanii familiei lui Iancu, ce aveau în frunte pe cumantul său Mihail Szilágyi, iar de cealaltă parte, marea nobilime maghiară susţinătoare a lui Ladislau V Postumul, în fruntea căreia se găsea palatinul

142 Vezi mai jos p. 67, 68, 147—150.

143 G. Gündisch, Cu privire la relaţiile lui Vlad Ţepeş..:, p. 682—692 ; Ştefan Andreescu, op. cit., p. 69—70 ; N. Stoicescu, op. cit., p. 70—72.

Ladislau Garai şi voievodul Transilvaniei Nicölae Újlaki[144]. La 16 martie 1457, facţiunea huniazilor primeşte o puternică lovitură prin omorârea, de către marea nobilime maghiară, a fiului lui Iancu, Ladislau Huniadé (1431 – 1457) 8Ü...

În aceste împrejurări, Mihail Szilágyi şi sora sa, Elisabeta, văduva lui Iancu de Hunedoara[145], vor declanşa lupta deschisă cu gruparea marii nobilimi maghiare strânsă în jurul regelui.

Primul pas este făcut în vara lui 1457, când Mihail Szilágyi atacă Bistriţa şi înăbuşă o mişcare de revoltă a oraşului „care era donat lui împreună cu districtul, de Iancu de Hunedoara, împotriva lui *se* ridică, ca apărător al coroanei regalităţii maghiare, Oswald de Rozganyi, comite al secuilor şi căpitan al trupelor regale din Transilvania[146]. Rózganyi avea de partea sa sprijinul puternicelor oraşe transilvănene, Braşov şi Sibiu, în aceste împrejurări Szilágyi asediază oraşul Sibiu, pe care încearcă să-l ocupe, dar fiind respins el se stabileşte la Sighişoara.

Dracula în acest conflict îşi uneşte acţiunile cu cele ale lui Mihail Szilágyi, căci el era la acea dată în conflict cu oraşele Braşov şi Sibiu[147].

Regele Ladislau cere la 21 octombrie 1457, de la Praga, braşovenilor să sprijine pe corniţele secuilor Oswald de Rozganyi, contra lui Mihail

144 C. Mureşan, op. cit., p. 196—202. Despre liga dintre Cili, Garai ••şi Ujlalţi, ce juraseră credinţă regelui în 1453 şi 1455, vezi C. Muresan, op. cit., p. 178, 179, 185.

145 Despre Ladislau vezi C. Mureşan, op. cit., p. 46, 130, 133, 168, 173,178,185,186. ‘ ••' ' : “

146 Ibidem, p. 200.

147 G. Gündisch, op. cit., p. 687, 693—694.

Szilágyi.

La 23 noiembrie 1457, la Sighişoara se încheie în sfârşit un armistiţiu[148], în urma negocierilor între părţile aflate în conflict. La tratative a participat şi Braşovul, care a trimis ca reprezentant pe preotul Johannes Reudel, cât şi Vlad Ţepeş-Dracula, reprezentat de o delegaţie formată din boierii Stoica, Stan şi Dan[149].

În urma înţelegerilor convenite după tratative, Braşovul se împăca cu voievodul Vlad Dracula, căruia îi promitea alungarea pretendentului Dan, în timp ce acesta îi asigura de respectarea armistiţiului, anunţând la 1 decembrie 1457 de la Rucăr că „...de toate câte mi-a poruncit stăpânul şi fratele meu mai, mare Mihail Siladi (Szilágyi) vreau să mă ţin; şi iau pe credinţă şi pe sufletul domniei mele să ţin pace bună cu voi”[150].

Pe fondul acestor noi înţelegeri Vlad făgăduieşte că va. Încuraja şi comerţul fără îngrădiri, aşa cum fuseseră vechile privilegii acordate de înaintaşii săi.

Dar bunele relaţii stabilite cu vecinii din nord – Transilvania şi Ungaria – vădeau în plus şi o abilă diplomaţie, căci voievodul Vlad, deşi se bucura de sprijinul regelui Ungariei, Ladislau al V-lea, care îi redase drepturile asupra teritoriului Făgăraşului, stăpânit şi de antecesorii săi, sprijinise cu trupe gruparea adversă regelui,

148 Ibidem, p. 693—69.4. >

149 Ibidem, p. 689.

150 I. Bogdan, Documente..., p. 93 ; G. Gündisch,. op. cit., p. 689 — 690. .. ' . .

condusă de Mihail Szilágyi [151], y După moartea regelui Ladislau (23. noiembrie 1457, Praga), gruparea lui Mihail Szilágyi, reuşeşte să urce pe tronul Ungariei, în 24 ianuarie 1458, pe fiul mai mic al lui Iancu de Hunedoara, Matei Corvin[152].

Bucurându-se de bune relaţii ou noii conducători ai Ungariei, Dracula reuşeşte să obţină sprijinul în normalizarea relaţiilor cu oraşul Sibiu, căruia la 3 şi 6 martie 1458 Matei Corvin şi unchiul său Mihail Szilágyi, guvernatorul Ungariei, îi adresau două scrisori în care era sfătuit să schimbe politica duşmănoasă faţă de voievodul ţării Româneşti, căci altfel ei nu vor mai face nimic să-l apere. În scrisoare, regele arăta că represaliile şi incursiunile lui Dracula sunt îndreptăţite, acuzându-i că „de acestea voi sunteţi vinovaţi în bună parte” 89.

Anul 1458 rămâne un an al bunelor relaţii ale voievodului muntean cu Ungaria şi Transilvania. Dacă ţinem seama de consolidarea forţei şi a independenţei sale, demonstrată şi prin intervenţia sa în Moldova9U, care s-a soldat cu înlocuirea lui Petru Aron (înfrânt lângă Doljeşti, la 12 aprilie 1457), cu vărul său, Ştefan, cât şi de rezultatele deosebite ale politicii de întărire a puterii centrale, de neatârnare faţă de Ungaria şi Imperiul Otoman, putem să apreciem rodul timpuriu al delicatei politici care era nevoit s-o practice.

În ciuda bunelor relaţii, şi înţelegerilor la

151 C. Şerban, op. cit., p. 1704.

152 G. Gündisch, op. cit., p. 691.

care se ajunsese până la această dată, Mihail Szilágyi acordă azil şi protecţie unor boieri fugari din Ţara Românească, care se stabiliseră cu familiile şi averile lor în Transilvania[153].

Foarte curând, evenimentele politice din Ungaria fac ca Matei Corvin să vină în conflict deschis cu unchiul său Mihail Szilágyi, pe care îl îndepărtează din înalta funcţie de guvernator al ţării. În aceste împrejurări, Mihail Szilágyi trece de partea duşmanilor familiei lui Matei Corvin, agravând astfel şi mai mult neînţelegerile sale cu tânărul şi ambiţiosul rege.

În octombrie 1458, aceste divergenţe vor culmina cu arestarea lui Mihail Szilágyi92, din ordinul lui Matei Corvin.

În acest conflict, oraşele Braşov şi Sibiu au înclinat de partea regelui Matei Corvin, în timp ce Vlad Dracula susţinea şi rămânea fidel grupării lui Szilágyi.

O schimbare însă se va produce pentru că prin înaltul sol Benedict de Boithor, Matei Corvin caută, în 10 septembrie 1458, să normalizeze relaţiile lui Dracula cu oraşele Sibiu şi Braşov9J, care se deterioraseră din nou.

La rândul său, voievodul Ţării Româneşti recurge la o serie de măsuri économicó-comerciále protecţioniste94 în îavoşteá negustorilor munteni, în vederëa consolidării puterii economice şi a independenţei statale.

Vrăjmăşia lui Vlad Ţepeş-Dracula faţă de oraşele transilvănene, favorizate în decursul

153 G. Gündisch, op. cit., p. 692—695.
Şt. Andreescu, op. cit., p. 71—72.

timpului de numeroase privilegii comerciale, este accentuată de instalarea de către Matei Corvin, la Braşov, a unui nou duşman, în persoana pretendentului Dan95. Mai mult, la începutul anului 1459,. un alt pretendent la tron – „Basarab voievod" – era semnalat la Sighişoara

Măsurile Comerciale restrictive, nefavorabile negustorilor transilvăneni ce erau obişnuiţi până acum să acapareze drumurile comerciale şi pieţele de desfacere în defavoarea negustorilor munteni [154],. au culminat cu înfiinţarea iarmaroacelor de graniţă (1459) [155]. Alături de ele, existenţa unor pretendenţi la tronul Ţarii Româneşti, ce îşi aveau adăpost şi sprijin în Transilvania, a determinat un proces de deteriorare gravă a relaţiilor dintre voievodul Dracula şi oraşele transilvănene.

Aşa cum reiese dintr-o scrisoare a castelanului de Ocna, lângă Sibiu (Mai), în primăvara anului 1460 autorităţile din oraşele transilvane începuseră să procedeze la persecutarea şi oprirea negustorilor munteni".

În aceste împrejurări, Dracula va trece la o serie de represalii ce urmăreau în fond restabilirea drepturilor legitime de comerţ între cele două ţări române.

Pretendentul la tron Dan, în scrisorile sale din 2 şi 5 aprilie 1459, arată – nu fără intenţie de a denigra – amănuntele distrugerilor făcute de necruţătorul Dracula în campania sa din iarna lui 1458 – 1459: „...pe toţi negustorii din Braşov, din

154 N, Stoicescu, Vlad Ţepeş, Editura Militară, Bucureşti, 1979, p. 75—76. v ' î- ' -:T . ï~-'f.

155 Gr. Tocilescu, 534 documente slavo-române, p. 96 ; R. Mano

Ţara Bârsei, câţi s-au dus cu pace în Ţara Românească, pe acei oameni pe toţi i-a prins şi le-a luat avutul; dar nu s-a putut sătura numai cu avutul acelor oameni, ci i-a prins pe acei oameni şi i-a tras în ţeapă pe 41 de inşi. Nu i-a fost destul cu acei oaţmeni, ci s-a îndrăcit şi mai tare şi-a adunat 300 de băieţi din Braşov şi Ţara Bârsei, care se aflau la Târgovişte şi prin toate târgurile din Ţara Românească; pe aceştia deci i-a adunat şi pe unii i-a pus în ţeapă, iar pe alţii pe foc. Şi pe oamenii săi ce erau la Braşov, el i-a chemat pe ascuns" 1U0.

Cu părtinire şi exagerare, naraţiunile germane menţionează pe larg incursiunea lui Dracula în Transilvania, arătând că: „…negustori şi alţi oameni cu produse, de la toată negustorimea din Ţara Bârsei care mergea de la Rucăr la Brăila, în număr de 600, i-a tras în ţeapă şi bunurile lor le-a păstrat" 1Q1.

Fiind de partea negustorilor braşoveni şi sibieni, în conflictul din 1459, regele Matei Corvin l-a trimis [împotriva lui Dracula pe pretendentul Dan, acuzând în acelaşi timp pe voievodul Ţării Româneşti că a produs „război şi tulburări împotriva părţilor noastre transilvănene" *102*.

Poziţia regelui Matei Corvin, precum şi interesele economico-politice ale oraşelor Braşov şi Sibiu, care contrastau puternic cu politica lui Dracula – adept al independenţei, iubitor de cinste şi dreptate – au făcut ca în persoana pretendentului Dan să se găsească exponentul grupării ostile năzuinţelor sale.

Aşa cum reiese din scrisoarea din 2 martie

1460 – la această dată Dan era la Braşov[156], unde se pregătea să pornească ofensiva contra lui Dracula, în vederea detronării lui

— El se socotea nu numai vasal regelui Matei Corvjpi, în nuknele căruia acţiona, dar în acelaşi timp voievod al Ţării Româneşti, al Amlaşului şi Făgăraşului. Dan era încurajat şi de o serie de boieri fugari[157], care îi erau sfetnici de încredere în aceste momente hotărâtoare pentru soarta şi viaţa sa.

Având asentimentul şi sprijinul braşovenilor şi locuitorilor Ţării Birsei, pretendentul Dan a confiscat şi folosit împreună cu aceştia o serie de bunuri ale unor locuitori din Ţara Românească, motivând că acestea ar putea să ogoiască: „În inimile noastre nenumărate batjocuri, pagubele ce nu se mai pot pune la loc, omorurile jalnice, schingiuirile, supărările cu care înţelepţii şi cinstiţii locuitori ai cetăţii Braşovului şi ai Ţării Bârsei şi tot târgul lor au fost supăraţi…” [158].

Căutând să exploateze prilejul oferit de înrăutăţirea relaţiilor voievodului Vlad cu Transilvania şi Ungaria, Dan care îşi avea azil la

---

156 N. Iorga, Lucruri noi..., p. 149—150.

157 Dăm numele lor aşa cum a rezultat din discuţia la N. Stoicescu, op. cit., p. 79—80 : Bogdan Dobofca vornic, Alb vistier, Radu logofăt, Berinogh, Şerban, Ivan spătar, Dragomir, Bejan Roşu, Pagul, Micu paharnic, Barlabras comis, Radu Suple, Stan Aldeş, Apostol postelnic.

158 I. Bogdan, Documente.., p. 325—327 ; N. Iorga, Lucruri noi..., p. 149—160.

Hurmuzaki, XV/l, p. 58 ; C. C. Giurescu, Istoria românilor, voi. II, Bucureşti, 1940, p. 45. La 3 decembrie 1462, de la Braşov, regele Matei Corvin dona lui Georgius Byro din Braşov satele Şercaia (Sarkan) şi Părău (Mykofalwa) din districtul Făgăraş, cu drept de colonizare (Arhivele Statului Braşov, fond Primăria Braşov, Privilegii, vol. I, nr. 162).

saşi şi era sprijinit în special de braşoveni, pleacă să-şi încerce norocul de a ocupa tronul Ţării Româneşti. El şi oamenii săi de încredere trec munţii şi năvălesc asupra lui Vlad Ţepeş-Dracula. În lupta care a avut loc (până la 22 aprilie) Dan este făcut prizonier.

„Este adevărat – spune o ştire din 22 aprilie 1460, ajunsă la Pesta – că voievodul căruia îi zic Draculea a avut chiar în zilele acestea o luptă cu voievodul ce îi zic Dan. Şi adică astfel încât, dintre oamenii voievodului Dan numai şapte au scăpat de cea mai ticăloasă moarte şi, Dan, însuşi căzând în robie, Draculea acela a pus să-i taie capul. De asemenea, pentru grozăvia lui, Draculea acela a pus îndată să tragă în ţeapă pe oamenii lui Dan voievod care căzuseră în luptă" 10 e.

Apoi, Vlad Ţepeş va pedepsi pe braşoveni şi pe locuitorii Ţării Bârsei pentru ajutorul dat lui Dan, trecând Carpaţii pe la Rucăr şi Dragoslavele. De aici „s-a îndreptat spre Bran pe căi ocolite, pentru a realiza surpriza, apoi pe mai multe direcţii spre Braşov" 1U7.

Foarte curând (după 28 aprilie) 1U8, Dracula intră în Ţara Bârsei şi potrivit consemnărilor autorilor naraţiunilor germane, el a ars sate şi cetăţi, a dat foc câmpurilor cu bucate, i-a atacat şi pârjolit pe saşii din Braşov şi din tot ţinutul aparţinător… La intrarea în Braşov voievodul arde biserica Sfântului Bartolomeu *m*, – cât şi suburbiile oraşului. La poalele Muntelui Tâmpa, pe colinele din împrejurimi au fost traşi în ţeapă mulţi dintre potrivnicii săim. Tabăra lui a fost instalată în afara oraşului, pe lângă capela

Sfântului Iacob (dispărută astăzi), pe dealul numit Sprenghi.

În aceste împrejurări, un căpitan de-al său este trimis să ardă şi să prădeze Codlea. Neputând înfrânge rezistenţa localnicilor, acesta se întoarce în tabăra voievodului fără a-i fi putut executa porunca, motiv pentru care este socotit netrebnicşi tras în ţeapă ni".

Campania de pedepsire, întreprinsă de voievod în Ţara Bârsei, a urmărit să înspăimânte pe duşmanii săi de aici şi să stăvilească acţiunile ostile îndreptate împotriva Ţării Româneşti... – ;

IOC N. Iorga, op. cit., p. 152, 159; G. Gündisch, *Urkundenbuch*" VI, p. 74 – 75...

1U7 C. Şerban, op. cit., p. 1707. f

Ä8 Hurmuzaki, *XV/l*, p. 54.

*» Scenele şi descrierea cruzimilor apar în naraţiunile germane; biserica s-a păstrat şi este una din cele mai vechi din zona Braşovului, ea a fost construită în ser. XIII în manieră gotic-cisterciană: Vezi discuţia asupra stilului la Virgil Vătăşianu, *Istoria artei feudale în ţările române* „vol. I, Bucureşti, 1959, p. 108, 109, 112, 116; Minerva Nistor, *Braşovul în izvoare cartografice şi iconografice* (*sec „XV-XIX*,. Cumidava, IX, Braşov, 1976, p. 23.

nu în cronicile germane, descrierea cruzimilor lui Dracula s-a făcut în mod tendenţios şi exagerat. Vezi C.I. Karadja – *Incunabule povestind despre cruzimile lui Vlad Ţepeş*, în *închinare lui Nicolae Iorga*, Cluj, 1931, p. 201; Şerban Papacostea, *Cu privire la geneza şi tăspândirea povestirilor Scrise despre faptele lui*

Vlad Ţepeş, în „Romanoslavica”, nr. – XIII, p. 161, 162, 164. – :

111 I: Bogdan, *Vlad. Ţepeş*... p, 14 – 15; vezi *şi Mss. Lambach*, *ediţia* citată, p. 332 – 336.

Aflându-se la 4 iunie 1460, în cetatea Dâmboviţei, voievodul trimite la Braşov – în persoana boierului şi înaltului său dregător Voico Dobriţa – o solie de pace, prin care cerea ca pribegii să fie izgoniţi sau predaţi Ţării Româneşti112. Conflictele cu braşovenii se pare că se încheiaseră, căci el îi considera din nou, la 26 iuli e 1460 „fraţi şi prieteni”, arătându-le, totodată, că este cu ei în bună pace. Voievodul Vlad cerea insistent ca locuitorii cetăţii Braşovului să nu-i mai ajute şi săi. adăpostească pe duşmanii săi care unelteau în ţinutul. Făgăraşului, vizându-l în special pe Vlad Călugărul, care în acel timp îşi avea azil aici. Mai, mult, în cadrul păcii încheiate cu Braşovul, saşii braşoveni se obligau să plătească pentru mărfurile prădate, furate sau confiscate negustorilor munteni o despăgubire în valoare de 15.500 florini113. Acest angajament a rămas peste veacuri o mărturie indubitabilă a logicii justeţei acţiunilor sale, cât şi a netemeiniciei acuzaţiilor formulate.

Din nefericire, foarte, curând, în august 1460, domnitorul Vlad Ţepeş-Dracula porneşte o nouă acţiune militară împo – triva sudului Transilvaniei pentru readucerea sub ascultarea posesiunilor sale de aici, Făgăraşul şi Amlaşul, care arătaseră în mai multe rânduri nesupunere faţă de voievod şi, mai mult, ajutau şi acordau azil duşmanilor să-i U4...

Această expediţie este un nou prilej de pedepsire pilduitoare a duşmanilor să-i Potrivit spuselor naraţiunilor germane U5, data exactă la care Dracula a trecut munţii şi s-a îndreptat spre Făgăraş, a fost 25 august, în ziua Sfântului Bartolomeu. Aceleaşi cronici vor învinui pe voievod că „a devastat întreaga regiune ce se cheamă Făgăraş şi a dus în Ţara Românească femei, copii, bărbaţi, pe care i-a tras în ţeapă” 116, exagerând totodată numărul celor ce ar fi pierit de mâna lui, la 30.000 de oameni m. Satele Şercaia, Mica, au avut mai mult

112 Hurmuzaki, XV/*l*, p. 56. /;

V113 I. Bogdan, *Documente*... p. 106 – 107; *Istoria României*, vol. II, Bucureşti, Editura Academiei, 1966, p. 469; St. Andreescu, op. cit., p. 76 – 77. O.

114 P. Binder, op. cit., p. 1540 – 1542...

115 I. Bogdan, *Vlad. Ţepeş*... p. 92. – :; O.Şi: îv;

116 *Ibâăem*, p. 102. Pentru istoriografia săsească a problemei vezi

Adolf Armbrúster, *Daóorömana-Saxónica*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică „Bucureşti, 1980, p. 183.

117 *Ibidem*, p. 99 – 100. – de suferit, astfel că după doi ani, documentele arată că ele au fost recolonizate U8.

Incursiunile de pedepsire şi intimidare întreprinse de voievodul Dracula în Transilvania, deşi au lovit negustorii şi populaţia săsească, au fost în realitate îndreptate împotriva tuturor celor care unelteau contra sa şi încălcau aspiraţiile de

independenţă şi suveranitate ale ţării sale 119.

Aşa cum arată istoriografia rojmânească, acţiunea de pedepsire îndreptată asupra sudului Transilvaniei a adus pacea atât de necesară în această perioadă, pentru Ţara Românească.

În urma unor înţelegeri stabilite între cele două părţi, s-a convenit[159]", printre altele: 1. ambele părţi să-şi ia obligaţia de a extrăda pe fugari; 2. scaunele săseşti, Braşovul, Ţara Bârsei şi Sibiul, precum şi secuii, promiteau lui Dracula un ajutor de 4.000 oameni; 3. În caz de atac din partea turcilor sau a Moldovei, voievodul Dracula se obliga să asigure paza Transilvaniei contra turcilor sau a altor duşmani. Şi aceste acorduri încheiate pe picior de deplină egalitate vin să demonstreze justeţea acţiunilor voievodului, care fusese obligat să ia măsuri aspre de înăbuşire şi intimidare – singurele eficace – pentru salvarea suveranităţii şi independenţei statale.

S-au conturat în acest capitol marile eforturi depuse de Vlad Ţepeş-Dracula în scopul apărării independenţei Ţării Româneşti şi a puterii voievodale, în direcţia dezvoltării economico-comerciale, chiar dacă deseori a fost nevoit să dea lupte crâncene, care au rămas în memoria cronicilor timpului. După cum a intrat în legende şi strădania sa de a proteja comerţul intern. Astfel, o naraţiune germană contemporană, tipărită la Strasburg, spune că nişte negustori munteni s-au

159 N. Stoicescu, op. cit., p. 22 ; Gustav Gündisch, Vlad Ţepeş und die sächsichen Selbstverwaltungsgebiete Siebenbürgens, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 6/1969, p. 992 ; Idem, Urkundenbuck..., vol. VI, Bucureşti, Editura Academiei, 1981, p..90—91.

plâns lui Dracula că nu şi-au putut vinde mărfurile la un bâlci. Dracula care înfiinţase şi încurajase comerţul de iarmaroc[160] şi se dovedise adeptul unei politici de sprijinire a intereselor negustorilor interni, se spune că a cumpărat marfa acelor negustori pentru a contribui în acest fel la înviorarea comerţului în ţara sa[161].

Voievodul Vlad a menţinut relaţii bune cu orăşenii şi târgoveţii, singurul conflict atestat documentar ar fi acela prin care el se răzbuna pe locuitorii din Târgovişte, pentru faptul că aceştia îi uciseseră în împrejurări barbare pe fratele mai mare, Mirceam. Cronica internă a Ţării Româneşti[162] arată că pentru vina de a-i fi „îngropat un frate al lui de viu" – pentru a descoperi circumstanţele morţii şi adevărul, acesta a fost dezgropat şi găsit cu faţa în jos în groapă, dovadă că el a fost omorât aşa cum spune cronica – voievodul Dracula „în ziua de Paşti, fiind toţi orăşenii la ospeţe, iar cei tineri ta, hore, aşa fără dă veste pe toţi i-a cuprins. Deci câţi au fost oameni bătrâni, pe toţi i-au înţepat, dă au ocolit târgul cu ei „iar câţi au fost tineri cu nevestele lor cu juni, cu fete mari „aşa, cum au fost împodobiţi în zioa Paştilor, pe toţi i-au dus la Poenari, dă au lucrat la cetate până li s-au spart toate hainele pe

160 Vezi mai sus p. 60.

161 C. I. Kar adja. Incunabule povestind.-.., p. 205—206. V. Costăchel, P. P. Panaitescu, A. Ca2acu, Viaţa feudală în Ţara Românească şi Moldova (sec. XIV—XVI), Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1957, p. 406.

162 Letopiseţul Cantacuzinesc..., p. 205 şi în prezenta lucrare mai sus p. 42. Vezi şi Al. Lapedatu, Două vechi cetăţi româneşti Poenari şi Dîmboviţa, în „Buletinul Monumentelor Istorice", 1910, p. 177, 182 — 187.

dânşii şi au rămas toţi goi în piei. Pentru aceia i-au scos numele Ţepeluş”.

Chiar dacă manifestase multă atenţie pentru Târgovişte – oraşul său capitală – şi îl îmbogăţise cu construcţii şi fortificaţii, între ele trebuie amintit Turnul Chindiei[163], turnul donjon de unde se dădea în pragul înserării semnalul de încetare a activităţii comerciale şi meşteşugăreşti din oraş, probabil înrăutăţirea relaţiilor cu locuitorii săi şi în special necesitatea şi dorinţa de a avea un bastion puternic în calea invaziilor turceşti, cât şi situaţia confuză şi nestabilă de la nord de Carpaţi, au fost principalele motive ale stabilirii capitalei sale la Bucureşti.

Cercetătorul Panait P. Panait apreciază construirea Cetăţii Dâmboviţa, ca un avanpost în sistemul defensiv al voievodului, care avea în acel timp următoarele avantaje: era înconjurat de o puternică centură de sate cu potenţial economic şi uman necesar producţiei, numeroase drumuri comerciale se întâlneau aici, nu putea fi1 atacat prin surprindere nici din nord, nici din sud, multe din Satele din jur erau sau fuseseră ale familiei Drăculeştilor, codrii, mlaştini şi lacuri: îl fereau în calea invadatorilor.

— Foarte târziu, numai la începutul secolului al XX-lea s-a descoperit un hrisov din vremea şi cu sigiliul voievodului, care s-a dovedit a fi actul de

---

163r idiane, Bucureşti, 1979, p. 54 ; Jladu Gioglovan, Din problemele istoriei complexului monumental al curţii domneşti din Tîrgovişte) în „Docila menta Valachica“, Tîrgovişte, 1974, p. 85 ; Petre Drăguţoiu, O nouă funcţie a turnului Chindiei, în ^Bibliotheca Valachica“, Tîrgovişte, 1975, p. 335 ; Idem, Puncte de vedere asupra turnului Chindiei, în „Valct- chica“, nr. 9/1977, p, 523—527, -V ' ; . , ; ^

naştere „a cetăţii Bucureşti” [164]. Cetatea Bucureştilor, construită; de Vlad Ţepeş-Dracula, la mijlocul veacului al XV-lea – 1458 – 1459 – trebuie înţeleasă ca o materializare a intenţiilor strategico-militare şi a necesităţilor de fortificare avansată în câmpie, aşa cum o cereau planurile defensive antiotomane ale voievodului[165].

Prezenţa voievodului aici, trebuie pusă în legătură cu stabilirea unui raport de forţe de-o parte şi de alta a liniei Dunării şi necesitatea de urmărire a manevrelor militare turceşti îndreptate împotriva Ţării Româneşti. – Cetatea voievodală a fost înălţată din bolovani de râu, pe locul unei cetăţi trapezoidale din cărămidă, databilă în secolul al iv-lea. Ea a protejat şi găzduit curtea voievodului în momente importante ale luptei contra turcilor; sistemul ei defensiv format din valuri de pământ şi întărituri din lemn, era avantajat de apa nurilor şi lacurilor ve, cine 12°. Această construcţie fortificată, de care se leagă numele lui Dracula, avea o formă rectangulară şi o suprafaţă[166] de 800 mp. Ea era aşezată la întâlnirea unor importante căi comerciale, şi pe direcţia unor axe de penetraţie otomane.

Cetatea avea pe latura de est încăperi aşezate, peste pivniţe, cu dimensiunea de 13 m, pe

---

164 Panait P. Panait, Geneza oraşului Bucureşti, în Istoria oraşului Bucureşti, vol. I, 1965, p.; 80-481 ; B., p. 203 ; H. Chirica,r Co mentariu istorico ••ilologic asupra. hrisovului din 20 septembrie 1459* în „Studii de istoriefC,'nr. 5/1959, p. 'D-—7.. : ‘. :. ••

165 H. Chirică, op. cit., p. 7 ; P. P. Panait, Geneză.,.,-■ p. 82. ^

166 1 3ü Panait P. Panait, -Rolul Bucureştilor.;, p. 102—103, dă dimensiunile, cetăţii 30,45 X 22,75 m, iar curtea cu o suprafaţă de 110 ma.

latura de nord şi sud, 8 m, în timp ce în corpul de vest ajungeau la 12 m[167]. Construcţia, care avea subsol înalt şi parter, găzduia în corpul de vest camerele voievodului[168].

Rezistenţa zidurilor era asigurată de bolovanii de râu şi cărămidă, legate cu mortar făcut din „var nestins”. Dacă comparăm construcţia, voievodală cu altele din acel timp, vedem că grosimea zidurilor de 0, 80 în răspundea numai în parte nevoilor de apărare[169], de unde se poate deduce existenţa unui sistem exterior şi ajutător defensiv, cât şi a altor clădiri1M, a căror prezenţă este greu de atestat.

Noua reşedinţă răspundea nu, numai scopurilor militare ale voievodului, ci şi unor interese comerciale ale Ţării Româneşti.

În cadrul politicii defensive, dusă cu perseverenţă şi abilitate de voievod, trebuie menţionată şi organizarea unor puncte de rezistenţă situate pe căile-principale de penetraţie otomană» Astfel, în calea invaziilor care ar fi înaintat spre Bucureşti, după ce ar fi trecut Dunărea prin vadul de la Giurgiu, la marginea satului Comana, într-un loc mai înălţat şi protejat de ape pe două laturi, Vlad Ţepeş-Dracula ridică mănăstirea Comana, un puternic avanpost în calea otomanilor135.

La juinătatea secolului al XVII-lea Paul de Alep, vizitând mănăstirea, ne-a lăsat următoarea descriere, care pe lângă valoarea documentară

167 Panait P. Panait, Rolul Bucureştilor...> p. 102. '-c

168 ibidem p. 102.

169 ibidem, p. 102—103. '

are şi una plastică: „e situată într-o insulă, fiind înconjurată de lacuri, bălţi şi mocirle de nepătruns. Nici nu poate fi vorba de vreun drum. Noi am trecut în corăbii. Dunărea e foarte aproape. Ei zic că dacă Împăratul (turcesc) ar veni să le poarte război, cu toată armata sa, nu ar fi în stare să-i învingă, lucru ce pare adevărat, clăci are o poziţie bine întărită, fiind (situată) în mijlocul lacurilor ce nu îngheaţă nici în iarna cea mai friguroasă, având în fund nisip şi mocirlă136.

„Aşa fiind natura locului – ne spune Alexandru Lapedatu

— E de admis că acel ager voievod al nostru, care după bunicul său Mircea a purtat cu mai multă bărbăţie şi izbândă lupta împotriva turcilor, a ridicat aici la Comana în drumul ce aceştia îşi deschiseseră prin vadul dunărean al Giurgiului în Ţara Românească, o mănăstire cu întocmire şi rost de apărare” [170].

Voievodul Vlad Ţepeş-Dracula a întărit şi fortificat mănăstirea, înzestrând-o, cu moşia Călugăreni[171]. În decursul existenţei sale mănăstirea s-a bucurat şi de daniile altor domnitori, ca Radu Şerban, Alexandru Vodă Iliaş, Matei Basarab, Şerban Cantacuzino, Constantin Brâncoveanui: *i9*.

Altă ctitorie a sa este biserica de la Târgşor, ridicată în amintirea voievodului Vladislav, înlăturat din tron şi ucis de voievod în anul 1456 [172]. Târgşorul, care în secolul al XV-lea şi al XVI-lea

170 Ibidem, p. 10.

171 Ibidem, p. 11.

172 Vezi mai sus, p. 54, nota 41.

devenise un mic centru comercial şi politic, a avut trei biserici vechi. Folosind indicaţiile preotului Popescu din localitate, C.C. Giurescu ia cunoştinţă de pisania unei biserici ce fusese luată de la locul ei de deasupra uşii în 1886, spre a fi întrebuinţată ca piatră într-o construcţie. Fericita întâmplare face ca această piatră prismatică-dreptunghiulară, ruptă însă în două, să nu se potrivească în noua construcţie, şi să rămână în comuna Strejnicu, unde a fost găsită de istoric. Descifrând inscripţia seculară, C.C. Giurescu a semnalat apoi uşor pe ctitorul bisericii de la Târgşor: „Cu mila lui Dumnezeu, Io Vlad Voievod şi Domn a toată ţara Ungrovlahiei, fiul marelui

Vlad voievod, a zidit şi a săvârşit această biserică, iunie 24 în anul 6969 (1461) «14 i.

Tot ca o componentă a politicii din»această perioadă a voievodului Vlad Ţepeş-Dracula, trebuie înţelese nuimeroasele sale danii şi privilegii142. După uciderea boierului răzvrătit Albu cel Mare[173], aşa cum ne spune un hrisov din 1 aprilie 1551, Vlad Ţepeş „văzând mănăstirea Govora pustie” îi dă satele Glodul şi Hinţa[174].

---

173 < C. C. Giurescu, O biserica a lui Vlad Ţepeş la Tîrgşor, in „Buletinul Comisiunii monumentelor istorice“, 1924, fasc. 40, p. 74. Deşi îşi atribuie descoperirea (1924), C. C. Giurescu recunoaşte în acest articol, nota nr. 1, p. 74, că Gh. Zagoriţ publicase articolul Vlad Ţepeş în „Gazeta Cărţilor“, an II, nr. 1/1922, Ploieşti, în care vorbeşte despre aceasta pisanie pe care însă nu o traduce corect.

Nu ne referim ia privilegiile date unor persoane, pentru acestea vezi Dozumente privind istoria României, veacul XIII, XIV, XV, B. Ţara Românească (1247—1500), Editura Academiei, Bucureşti, 1953, p. 128—132.

Documente privind istoria României, B, veac XVI, vol. II, p. 4.

174 Idem. Pentru amănunte vezi Şt. Andreescu, op. cit., p. 81—82.

Din Târgovişte, în 16 aprilie 1457, voievodul întăreşte mănăstirii Cozia, satul Troieneşti, de pe malurile Oltului, scutindu-l de slujbe şi dăjdii[175].

Ajuns cu înalţii săi dregători în 5 martie 1458 la mănăstirea Tismana, îi întăreşte toate averile ei, pe care le-a avut în timpul tatălui său, Vlad Dracul, şi le scuteşte de dăjdii şi slujbe [176].

Tot în această a doua domnie, voievodul acordă privilegii mănăstirii Rusicon de la Muntele Athos (12 iunie 1457) şi dăruieşte mănăstirii Filoteu de pe acelaşi munte un obroc anual de 4.000 aspri[177].

Deşi mult timp specialiştii au susţinut că în timpul domniei sale Vlad Ţepeş nu a bătut monedă, politica sa economică protecţionistă, conflictele de frontieră şi vamale, încurajarea comerţului autohton ne fac să acceptăm şi să luăm în considerare nevoia voievodului de a bate propria sa monedă[178]. La începutul celei de a doua

---

175 Documente privind istoria României, veacul XIII, XIV, XV, JB., Ţara Românească (1247—1500), p. 128—129 sau D.R.H., B., vol. I, p. 198 200.

1764 6 D.R.U., B., vol. I, p. 201—202.

177 Idem, p. 119, 201. Pentru relaţiile voievodului cu Muntele Athos vezi şi : N. Iorga, Daniile de la Athos a lui Vlad Ţepeş, „Analele Academiei Române", Memoriile secţiuni istorice, Bucureşti, 1913, p. 465 ; Idem, Muntele Athos în legătură cu ţările noastre, Bucureşti* 1914. N. Iorga, op. cit., p. 19, arată că după căderea Constantinopolului „asupra domnilor noştri rămăsese întreaga grijă de a ajuta sfintele locaşuri lipsite de acum înainte de orice alt patron“. Vezi şi Th. Bo- dogae, Ajutoarele româneşti la mînăstirile din Sfîntul Munte Athos, Bucureşti, 1934, 41 p ; Petre S. Năsturel, Aperçu critique des rapports de la Valachie et du Mont Athos des origines au début du XVI-e si'ecler în „Revue des Études Sus-est Européennes“, Tom II, 1964, nr. 1—2, p. 106 —107.

178 Octavian Iliescu, Vlad 1’Empąleur et le droit monétaireîn „Revue Roumaine d’Histoire“, nr. 1/1979, p. 120—121.

domnii, într-un interval de numai un an, mai precis între 1456 – 1457, istoricii şi astronomii au descris un eveniment mai puţin obişnuit – apariţia adouă comete – fapt ce a uimit Europa acelor timpuri[179]. Având în vedere concepţia lumii medievale privitoare la fenomenele naturale mai greu de explicat, mentalitatea superstiţioasă a oamenilor izvorâtă din neştiinţă, din teamă faţă de necunoscut* este posibil ca simbolul cometei Halley să apară împreună, cu acvila Ţării Româneşti pe o monedă de argint databilă 1457 – 1459. Ţinând seama de ipotezele de mai sus, Octavian Iliescu este îndreptăţit să atribuie mica monedă de argint – care până recent nu se ştia de cine este emisă – lui Vlad Ţepeş[180].

Recente cercetări numismatice au condus la descoperirea altei monede bătută de voievodul Vlad Ţepeş probabil în perioada anilor 1459 – 1460. Deosebit de interesant este faptul că această emisiune monetară se încadrează tipologic în ansamblul iconografic al vechilor tradiţii bizantine deoarece pe monedă – asemenea altor monede ale împăraţilor bizantini

— Apare chipul celui care a emis-o, el este aşezat în picioare şi poartă coroană, în mâna dreaptă el ţine o cruce lungă, iar în cea stângă un glob crucifer. Aceste elemente, aparţinând vechii spiritualităţi bizantine, vin să demonstreze peşte veacuri, că voievodul român se profila, în perioada ce a urinat căderii Constantinopolului, ca un

179w Ibidem, p. 126—127.

180 Ibidem, p. 125—127.

continuator al idealurilor spirituale ale vechiului Bizanţ şi al luptei de stăvilire a expansiunii otomane spre centrul Europei[181].

LUPTA CU SEMILUNA

— *„Dracula era vestit (…) în privinţa meşteşugului de a conduce oşti (**

Kemal-Paşa-Zade K

a» „—— 7L.r-” –…! – ” – i – v…).

Dacă în primii ani după ocuparea tronului, Vlad Ţepeş! şi-a concentrat acţiunile în vederea stăvilirii uneltirilor marilor boieri, pentru instaurarea ordinii şi dreptăţii pe plan intern, cât şi pentru pedepsirea oponenţilor din sudul Transilvaniei, odată cu terminarea procesului de consolidare a domniei, el socoteşte că a sosit momentul să pornească împotriva marelui pericol otoman[182], care ameninţa acum, mai mult ca oricând, independenţa Ţării Româneşti.

Aşezarea ţării sale la răscrucea unor importante drumuri europene, în vecinătatea Imperiului otoman şi pe direcţia de penetraţie turcească spre Europa centrală, au făcut ca acţiunile curajoase ale voievodului Dracula să devină deosebit de dificile în această perioadă în care forţa şi înflorirea statului otoman insufla frică în aproape întreaga Europă.

---

181 Octavian Iliescu,. La naissance d’une idée politique : Byzance après Byzance, în „Revue Roumaine d’Histoire“, nr. 1—2/1986, p. 35—44.

182 Carl Grimberg, Le péril turc, în Les grandes découvertes et les réformes, Marabout, Verviers, 1974, p. 205-—207 ; Sergiu Iosipescu, Conjunctura şi % condiţionarea internaţională, politico-militară a celei de-a doua domnii a lui Vlad Ţepeş (1456—1462), în „Studii şi materiale de muzeografie şi istorie militară“, 1978, p. 175—186.

Însuşi Papa Pius al II-lea (Enea Silvio Piccolomini), (1458 – 1464), la conciliul de la Mantovă din septembrie 1459, arătând marea primejdie a otomanilor, încerca organizarea unei – cruciade împotriva lor. El promitea sprijinirea acestei acţiuni cu suma de 100.000 ducaţi şi cerea lumii catolice o contribuţie concretă şi eficientă spre binele creştinătăţii[183].

Organizarea acestei mari cruciade antiotomane, acţiune proprie evului mediu, contrasta însă cu atitudinea de „factură renascentistă”[184] a multor oraşe şi ţări europene, care pentru un moment nu se socoteau interesate să se angajeze în lupte pe frontul antiotoman deoarece nu erau ameninţate direct de turci şi în plus erau confruntate fie cu lupte {interne, fie cu războaie între ele.

Deşi la început voievodul s-a bazat pe promisiunile şi ajutorul lumii catolice, pe subsidiile papalităţii, cât şi pe bunele sale relaţii cu Matei Corvin, cu care stabilise alianţă şi legături de rudenie[185], în final se vede pus în situaţia de a lupta singur împotriva colosului otoman.

Pregătirile antiotomane pe plan intern au ca

1831 87 ; Rygomera Eysser, Papst Pius II, und der Kreuzzug gegen die Türken, în Mélanges d’histoire générale, publiés par Constantin Marinescu, Bucureşti, 1938, p. 86 ; G. Valentini, La crocita di Pio II dalla documentazione veneta d’archivio, în „Archivům históriáé pontificae“, t. XI11/1975, p. 249—282 ; Ralf-Peter Martin, Dracula, Berlin, 1980, p. 113—114.

184 N. Stoicescu, Vlad Ţepeş, Edi tura Academiei, Bucureşti, 1976, p. 87, citînd pe Radu Florescu, R. T. Mc. Nally, op. cit., p. 83—‘86.

185 Ştefan Andreeseu, En marge des rapports de Vlad Ţepeş avec Hongrie în „Revue Roumaine d’Histoire“, nr. 3/1977, p. 507.

reflectare atitudinea sa intransigentă faţă de duşmani, şi eforturile intense în vederea centralizării statului şi creşterii puterii voievodului, precum şi pentru îngrădirea acţiunilor politico-militare ale marilor boieri şi organizarea unei armate proprii, cu ajutorul ţăranilor, negustorilor şi boierilor, de stare mijlocie.

Alături de cetele particulare ale marilor proprietari de pământ, Dracula a organizat o oaste permanentă[186], în componenţa căreia intrau ţăranii şi târgoveţii. Voievodul care comanda direct această armată de largă concentrare populară – adevărată „oaste mare a ţării” – se îngrijea în mod special de organizarea ei.

În această perioadă situaţia Ţării Româneşti devenise şi mai grea, tributul care apăsa pe umerii ţării se ridicase la

10.000 de galbeni şi 500 copii[187] pentru corpul de ieniceri8.

Este posibil ca politica antiotomană cultivată de voievod, cât şi hotărârea sa curajoasă de a rupe relaţiile cu Imperiul otoman să fi avut ca suport strategic relaţiile sale cu regele Ungariei şi voievodul Moldovei, cât şi acţiunile antiotomane ale oponenţilor asiatici ai lui Mahomed al II-lea, sub conducerea hanului hoardei Akkoyunlu, în

---

186 Ştefan Ştefănescu, Ţara Românească de la Basarab I Întemeietorul, pînă la Mihai Viteazul, Editura Academiei, Bucureşti, 1970, p. 66.

187 Ducas, Istoria turco-bizantină (1431—1462), ed. V. Grecu, Bucureşti, 1958, p. 430 ; M. Berza, Haraciul Moldovei şi Ţării Româneşti în secolul XV—XIX, în „Studii şi materiale de istorie medie", vol. II, 1957, p. 28.

momentul în care în Moreea izbucnea o răscoală antiotomană [188].

La începutul domniei – spun cronicarii timpului – Dracula ducea personal haraciul la Poiartă şi împărţea numeroase darurilu, ca să-şi asigure tronul şi liniştea.

La câţiva ani numai după urcarea în tron, între 14591461, în politica voievodului intervine o hotărâre deosebit de curajoasă şi importantă – refuzul de a plăti tributul turcilor – dovadă indubitabilă a consolidării forţelor sale.

Bineînţeles că înalta Poartă nu va lăsa neobservată şi nepedepsită atitudinea plină de îndrăzneală a voievodului.

Pe fondul ansamblului de acţiuni iniţiate de turci împotriva Ţării Rdmâneşti, trebuie remarcată şi abilitatea politico-diplomatică a lui Vlad Ţepeş, care a argumentat otomanilor motivul pentru care nu mai poate să trimită tributul aşa cum făcuse până acum12. El le arăta în acest sens turcilor „că n-are putere să plătească haraciùl, deoarece duşmanul ungur este puternic şi-i stă în cale ca o piedică. De asemenea a zis că fiind departe de Poarta Fericirii nu poate veni şi e'a şi-a cheltuit în acest an în lupte tot ce a avut pentru a împiedica victoriile duşmanilor să-i „ [189].

Această subtilă explicaţie a făcut ca la sfârşitul lui 1460, plata tributului să fie probabil

188o p. cit., 1976, p. 86). Pentru evaluarea ieftinităţii satelor şi pământu- iui în acest secol, vezi P. P. Panaitescu, Dreptul la strămutare al ţăranilor în ţările române (pînă la mijlocul secolului al XVII-lea), în „Studii şi materibe de istorie medie", vol. I, Editura Academiei, Bucureşti, 1956, p. 73. Ţara Românească nu putea plăti un tribut de

189 Cronici turceşti..., p. 68.

amânată cu încă un an[190].

În acest timp, acţiunile diplomatice turceşti urmăreau izolarea lui Vlad Dracula de regele Ungariei şi de aliaţii săi. Voievodul însuşi arăta aceste acţiuni de subminare în scrisoarea sa din 11 februarie 1462 către regele Matei Corvin: „turcii „cei mai înverşunaţi duşmani ai crucii lui Cristos, au trimis solii lor cei mari ca să nu ţinem pace şi unirea făcută între serenitatea voastră şi noi şi să nu căutăm a celebra căsătoria, ci să ne alipim numai la ei şi să mergem la Poarta împărăţiei turceşti” [191].

Naraţiunile contemporane, referindu-se la primirea solilor turci veniţi la curtea lui Dracula să ceară tributul, reuşesc să ilustreze cu plasticitate întâlnirea lor cu voievodul muntean: «Odată a venit la dânsul solii de la împăratul turcesc (Mahomed al II-lea). Când au intrat la dânsul şi s-au închinat după obiceiul lor, turbanele lor nu le-au scos din cap, el i-a întrebat: „De ce faceţi aşa? Veniţi la un mare stăpânitor şi-mi faceţi o astfel de ruşine”. Ei au răspuns: „Astfel de obicei are stăpânul nostru şi ţara noastră”. El le-a răspuns lor: „Şi vreau să întăresc legea voastră să o ţineţi cu tărie”. Şi a poruncit să le înţepenească turbanele pe cap cu un cui mic de fier. Şi le-a dat drumul spunându-le: „Mergeţi, şi spuneţi stăpânului vostru; el este învăţat să rabde această

190 Ştefan Andreescu, Vlad Ţepeş (Dracula), Editura Minerva, 1976, Bucureşti, p. 83.

191 N. Iorga, Scrisori de böieri. Scrisori de domni., ed. III, Vălenii de Munte, 1931, p. 164—167. De remarcat că voievodul arăta pericolul ce se crease pentru toata creştinătatea şi propăvăduia cruciada creştină antiotomană.

ruşine de la voi, noi nu sunteţna învăţaţi; să nu trimită obiceiul său la alţi stăpânitori, care nu voiesc să-l aibă, oi să-l ţie pentru dânsul» [192].

Inteligentul şi ambiţiosul sultan Mahomed al II-lea, faimosul cuceri tor al Constantinopolului, al Bosniei, al Caramaniei, simţind puterea şi având probe elocvente asupra curajului voievodului român se gândeşte să-l înlăture prin vicleşug şi nu pe calea armelor.

După campania, să din 1461, prin care cucerea Ttapezuntul – teritoriu al fostului Bizanţ, rămas neocupat de turci17 – Mahomed al II-lea se întoarce în palatul său, unde se mai bucura încă de găzduirea fratelui mai mic al voievodului. Dracula, viitorul voievod Radu cel Frumos.

În cadrul ultimelor schimburi diplomatice de soli, în iarna lui 1461: – 1462, sultanul îl însărcinează pe încercatul şi perfidul grec. Catavolinos să-l invite pe Dracula la Sublima Poartă» Lăsând să se înţeleagă că este chiar

---

192C ronicile slavo-române publicate de I. Bogdan, ed. P. P. Pana ••itescu, Editura Academiei, Bucureşti, 1959, p. 2Ó7. Fiind de acord cu recentele afirmaţii ale prof. univ. dr. Türkkaya Âtaov, de la Universitatea din Ankara, din articolul Solii turci nu l-au jignit pe Ţepeş..., în „Magazin istoric“, nr. 10/1984, p. 50. ne simţim obligaţi să subliniem că Vlad Ţepeş cunoştea foarte bine obiceiul turcesc islamic potrivit căruia chiar în cele mai pretenţioase ocazii se păstrează pe cap turbanul ca semn de mare consideraţie ; el trăise de mic în Turcia şi

cunoştea limba turcă. Motivul omorîrii emisarilor turci este de natură politică, curajosul voievod dorind să demonstreze (sîntem la mijlocul unUi sîngeroş secol XV) ruperea relaţiilor cu Imperiul otoman, refuzul de a plăti tributul, independenţa Ţării Româneşti, sfidarea colosului otoman. Fără a încerca să motivăm fapta voievodului român, dacă Că s-a produs într-adevăr, trebuie să avem în vedere că istoria a cunoscut numeroase cazuri cînd anumiţi soli, chiar bine intenţionaţi, au fost omorîţi. ;

interesul şi plăcerea marelui sultan să-l întâlnească pe Ţepeş, acestuia i se protoit[193] favorurile: şi darurile Porţii. În fapt acestea sunt numai maşinaţiile prin care se urmărea doar prinderea mişelească şi uciderea voievodului.

Hamza paşa, „numit purtătorul de şoimi”, fiind cel mai mare peste şoimii de vânătoare ai împăratului şi care în acelaşi timp primise „să guverneze nu puţină ţară la Istru” [194], guvernator de Vidin, este şi el trimis în Valahia să-l prindă pe Vlad Dracula „Cu şiretenii, ori pe credinţă, ori, cu alt meşteşug... iar, de unde nu, să caute a-l prinde cu orice preţ”[195].

Paşa Hamza şi diacul grec Catavolinos se sfătuiră să-l prindă pe Ţepeş în ţara lui „căci îl ştiau greu de adus în vreo capcană din afară[196]. În baza celor plănuite, Dracula este invitat de beiul de Nicopole la Giurgiu ca „să stabilească graniţa Dunării” [197].

Maturizat de greutăţi şi pribegii, fiind mare strateg şi diplomat, voievodul intuieşte capcana ce i se întinde. Dând dovadă de un deosebit curaj, prefăcându-se perfect, el pleacă spre Giurgiu însoţit doar de garda personală, dar ducând 50 de copii, spre a dovedi că respectă tributul şi se îngrijeşte personal să-l ducă, aşa cum prevedeau

---

193 L. Chalcocondil, op. cit., p. 283.

194 /dem, Istru = Dunărea. ••

195 Scrisoarea din 11 februarie 1462 a voievodului Dracula către regele Matei Corvin, publicată dé N. Iorga în op. cit., p. 167—170.

196 L. Chalcocondil, op. cit., p. 284. ~

197 N. Iorga, Istoria poporului român, vol. III, 1922—1928, p. 9 idem, Irtoria armatei româneşti, Editura Militară, 1970, p. 60.

înţelegerile cu turcii[198].

Cronicarul bizantin Chalcocondil ne spune că potrivit planului de prindere al voievodului Vlad, ce fusese poruncit de sultan, diacul grec Catavolinos trebuia să-l conducă pe acesta la Poartă, iar „la întoarcere să-i întindă în taină o cursă de mai înainte, chiar în această ţară a lui şi aşa să-l prindă”. Hamza paşa cunoştea acest plan şi „s-a pus de mai înainte la pândă chiar într-acest loc”. Voievodul Vlad Ţepeş „a căzut în cursă şi, cum şi-a dat seamade îndată a poruncit să-i prindă pe aceştia cu însoţitorii lor; când Chamuza (Hamza, n.n.) a atacat, s-a luptat în chip remarcabil şi biruindu-l, l-a prins”. Astfel aproape de Giurgiu, Hamza paşa şi tovarăşii săi au pierit în ţepele pregătite trădătorilor[199].

Curând, datorită abilităţii, dar şi vicleşugului, garnizoana Cetăţii Giurgiului cade şi ea în mâinile voievodului Vlad Ţepeş-Dracula.

Marele istoric şi diplomat Donado da Lezze (1479 – 1527) arată astfel surprinderea cu totul neaşteptată a garnizoanei turceşti: „Dracul veni şi el călare, cu oamenii lui la miezul nopţii în Nicopoli, şi într-un chip isteţ înşelă pe cei dinăuntru, dovedindu-le că el, şi nu altul, este căpitanul; porţile s-au deschis, Dracul intră cu oamenii lui, pradă cetatea, luând cu el o mare cantitate de aur, argint, alte nestemate şi multe

198 Mihail Kogălniceanu, Studii de istorie, tom. I, p. 158. Aurel Decei, op. cit., p. 116, arată că „tributul de sînge“, adică copiii pentru corpul de ieniceri, nu a fost niciodată dat de domni români.

199 Laonic Chalcocondil, op. cit., p. 283—284.

suflete turceşti”[200]. În 11 februarie 1462, voievodul Dracula arăta regelui Matei Corvin împrejurările înaintării lor de la Dunăre: „...noi am fost aceia care am pus mna pe acel Hamza beg, în ţinutul şi ţara turcească, sub o cetate ce îi zice Giurgiu: deschizând turcii cetatea la strigătele oamenilor noştri cu gândul ca să intre numai ai lor, ai noştri, amestecându-se cu dâiişii, au intrat şi au dobândit cetatea. Pe care am ars-o îndată”[201].

Conţinutul scrisorii demonstrează că Vlad Ţepeş a reuşit: să deruteze garnizoana cetăţii şi probabil, adresându-se în limba turcă, pe care o cunoştea, a cerut permisiunea intrării „dându-se drept un căpitan al ei.

Ambele informaţii citate textual au o valoare documentară deosebită, chiar dacă nu concordă în ceea ce priveşte numele cetăţii dunărene – Giurgiu sau Nicopole –, fiind în acelaşi timp importante dovezi ale talentului, geniului militar şi diplomatic al voievodului român, care vin să contureze evenimentele de la Dunărea de Jos din iarna lui 1461 – 1462.

Pe lângă Hamza beg, au fost puşi „în ţeapa pieirii subaşii de Rusciuc şi de Nicopole” 28.

Analizând în paralel o serie de ştiri în legătură cu episodul prinderii lui Hamza paşa, istoricul militar, generalul Teodor Nicolau, pune

200 Donado da Lezze, Historia turchesca (1300—1514), ed. I. Ursu, Bucureşti, 1909, p. 23. Nu este Nicopole, ci Giurgiu, cf. N. Iorga, Istoria românilor, uol. IV, p. 12—13 ; Şt. Andreescu, op. cit., p. 101. O altă dovadă este chiar scrisoarea sa din 11 februarie 1462, unde aminteşte de Giurgiu.

201 N. Iorga, Scrisori..., p. 165.

problema incompatibilităţii dintre ambuscadă şi atac din punctul de vedere al artei şi teoriei militare [202]... Sistemul de informare al voievodului Vlad a ajutat ca trupele sale să poată fi aşezate convenabil şi să folosească avantajul terenului, voievodul reuşind să-şi ascundă şi protejeze oamenii în zona de mlaştini şi bălţi dunărene, printre care armata otomană nu se putea desfăşura30. Alături de concepţia strategică, oportunitatea atacului şi vitejia oştenilor au asigurat în final victoria lui Ţepeş. Autorul consideră această operaţie încununată de succes a lui Vlad Ţepeş ca „o acţiune militară ce iese din comun, o surprindere strategică şi tactică în acelaşi timp" [203].

Eşuând tentativele turcilor de a-l prinde pe voievodul Drăcula, acesta porunceşte oştilor sale să ardă cetatea din insulă, care fusese înălţată din osteneala bunicului său Mircea cel Bătrân, cetate care devenise un important punct strategic în vremea domniei tatălui său, Vlad Dracul. Cavalerul burgund Walerand de Wawrin în 1445 auzise de la Vlad Dracul: „Dacă îmi voi redobândi întreaga cetate ia mea, pe care tatăl meu a pus s-o ridice, atunci femeile din Ţara Românească, cu furcile de tors vor putea să recucerească Grecia" [204].

---

202 Teodor Nicolau, Două erori istorice — Cum a făcut prizonier Vlad Tepes pe Hamza pasa ?, Bucureşti, 1934, p. 17—19.

203 Ibidem, p. 24. Autorul consideră că este vorba de Nicopole ; Ţepeş ar fi trecut Dunărea într-o noapte geroasă, pe linia Cin perceni — Flămînda şi dă hărţile posibile ale operaţiunilor militare (ibidem, p. 39—40).

204 Călători străini despre ţările române, vol., Editura Ştiinţifică,

După acest incident, Hamza beg şi diacul grec Catavolinos, împreună cu alţi prizonieri turci sunt traşi în ţeapă în jurul oraşului Târgovişte –, capitala Ţării Româneşti. Capii otomani – spun cronicarii – au fost puşi în ţepe mai înalte şi aurite, execuţia lor fiind în raport cu funcţia şi spre a le cinsti rangul[205]...

Prolitând de obiceiul turcilor ca iarna să nu prefere purtarea de războaie în părţile nordice, Dracula se va deplasa pe malul drept al Dunării, în teritoriul turcesc [206], şi de la gurile Dunării şi până la Zimnicea va trece totul prin foc şi sabie, răzbunând astfel exemplar uneltirile turceşti, cărora puţin a lipsit să le cadă victimă. Proporţiile acestui atac de pedepsire au fost consemnate chiar de voievod în scrisoarea din 11 februarie 1462 adresată regelui Matei Corvin în speranţa că va izbuti să declanşeze dincolo de Carpaţi şi în lumea catolică acţiuni concrete şi cât mai grabnice împotriva expansiunii otomane. Este uşor sesizabil, în această scrisoare, interesul aparte pe care îl avea dqmjnitorul în legătură era numărul celor omorâţi, lui personal înfăţişându-i-se capetele lor [207]. În acest sens trebuie amintit un catastif anexat scrisorii, în care este arătat în câte locuri şi câţi duşmani au fost ucişi: Obluciţia şi Nevoselo 1350, Dârstor, Cartai şi Dridopotrom 6840, Orşova 343, Vectrem 840, Turtucaia 630,

---

Bucureşti, 1963, p. 109.

205 L. Chalcocondil, op. cit., p. 283—284.

206 3 4 Critobul din Imbros, Din domnia lui Mahomed al II-lea, Editura Academiei, Bucureşti, 1963, p. 290.

207 N. Iorga, Scrisori de boieri. Scrisori de domni, p. 169—170, din

Marotiu 210, Giurgiu 6414, Novigrad 384, Şiştov 410, Ghigheu 1138, Rahova 1460... la care se adaugă cei care au pierit în urma altor pârjoluri de pedepsire iniţiate de voievod. Scrisoarea lui Vlad Ţepeş către, Matei Corvin (*Wladii principis, partmm Transalpinarum epistola ad Mathiam Corviiiam regem Hungáriáé de hello Turds infer ei de Dat X Febr. 1462. Accedi registrum, quod hominus utfiusque sexus, Turci ét Bulgări per dominum Wlad interrempţi sunt*) a fost identificată de Nicolae Iorga şi publicată mai întâi de Ioan Bogdan. Până recent se cunoştea copia păstrată la Bayrische – Staatsbibliothek din München[208]. Cercetătorul Andrei Corbea descoperă în fön – durile de mss, al Bibliotecii „Herzog August" din Wolfenbüttel37; o altă copie a scrisorii foarte apropiată ca formă şi conţinutas. Const. A. Stoide consideră mss, din 11 februarie 14.62 apocrif, deoarece: frontul luptelor cu turcii deschis este de aproape 1.000 km, deci exagerat de mare; în scrisoare apar inadvertenţe şi erori de toponimie; se facafirmaţii fanteziste în neconcordanţă cu stilul diplomatic al timpului; scrisoarea are un stil zeflemist şi cu intenţia de persiflare, fapt ce nu îşi are locul într-o corespondenţă diplomatică; o serie de inadvertenţe au fost semnalate şi corectate şi de I. Bogdan[209]. „V

208c are am preluat selectiv, .-eîteva nume de localităţi.

209 Cotă 19648, f. 169.

Nov. Cod. Guelf la cota 858.

Vezi Andrei Corbea, Cu privire la corespondenţa lui Vlad Ţepeş cu Matei Corvin, în „Anuarul Institutului de istorie şi arheologie «A. D. Xenopol»", Iaşi, XVII/1980, p. 669—676.

Comentând această incursiune, Nicolae Iorga îşi imagina un tablou cu adevărat înfricoşător: „Pe rând se prefăcură într-un pustiu grozav, unde bălţi de sânge îngheţau lângă ruine negre, Obluciţia, pe unde se trecea din Dobrogea în Moldova, «satele de lângă Chilia… aşezările bulgăreşti şi româneşti de la gurile Dunării, Catarul, Rahova, Turtucaia din faţa Olteniţei noastre, Nicopolul, unde se taie capul subaşei… apoi Şiştovul, Samovitul, Ghighiul la gura Oltului, Turnul… Rahova, unde se cuceri şi castelul, aşa încât Vlad putu să-şi aşeze căpitan pe Neagoe. Paşii vecini fugiră şi groaza pătrunsese se zice, până la Constantinopol”[210].

Mărturii contemporane vorbesc că într-adevăr turcii erau atât de speriaţi încât cei care reuşeau să se mai întoarcă în Anatolia[211] se socoteau deosebit de fericiţi.

După pedepsirea exemplară a celor Ce îi ticluiseră pieirèa şi nimicirea multor aşezări de la Dunăre, „făcând mult şi mare omor a plecat înapoi în Dacia”[212], notează cronicarul bizantin Laonic Chalcocondil.

Vlad Ţepeş-Dracula, bun cunoscător al practicilor militare otomane, pornise în acest moment acţiunea sa curajoasă de pedepsire a turcilor deoarece era convins că Mahomed al II-lea purta lupte în Asia Mică, de unde cu greu s-ar

---

210 t ùrcesti în Dobrogea, în „Studii istorice sud-est europene“, Bucureşti, 1974, p. 111—112.

211 Pentru războiul purtat de Vlad Ţepeş vezi şi R. Lungu, A propos de la campagne antiottomane de Vlad I’Empaleur au sud de Danube (hiver 1461—1462), în „Revue Roumaine d’Histoire“, XXXII, 1983, nr. 2, p. 147—158.

212 L. Cholcocondil, op. cit., p. 284.

fi deplasat să poarte un război în timp de iarnă. Atitudinea voievodului era singura strategie pe care o putea adopta o ţară mică, dornică de libertate în faţa colosului otoman.

Campania amplă de pustiire a localităţilor turceşti, „încheiată cu succes, a eliberat şi readus Dobrogea sub autonomia domnilor români", aşa cum aparţinuse bunicului şi înaintaşilor voievodului Vlad. Scopul strategic al cuceririlor de la Dunăre şi Dobrogea a fost fără îndoială necesitatea distrugerii unor localităţi cu populaţie şi efective militare turceşti, care puteau constitui puncte de rezistenţă şi de lansare pentru oştile otomane [213].

Nimicirea miilor de turci, incursiunile de amploare întreprinse de ostaşii români au fost primite de Semilună cu indignare, dar şi cu mare teamă, astfel afirmându-se că unii locuitori erau atât de îngroziţi, încât se pregăteau să părăsească Constantinopolul[214]. După aceste fapte a căror cutezanţă întrecea închipuirea turcilor, răspunsul marelui sultan, „energic şi crunt", ce „era consumat de pasiunea de a realiza lucruri măreţe, nemaiauzite"[215], nu s-a lăsat mult aşteptat.

---

213 Radu-Ştefan Ciobanu, Lupta domnilor Ţării Româneşti — de la Mihail pînă la Vlad Ţepeş — pentru apărarea unităţii cu Dobrogea, în „Muzeul naţional", vol. IV, Bucureşti, 1979, p. 89—90.

214d însul i-a trecut prin sabie. Atunci cînd această ştire a ajuns în ••uzul mării sale padişahul a pornit îndată expediţia împotriva Ţării Româneşti". Mss. Tarih-i al-i Osman, Bibi. TKSM Istambul,^ nr. 1099, p. 92, apud Mihail Guboglu, Vlad Ţepeş şi Mehmed al II-lea în lumina ••ronicilor turco-bizantine, în „Revista Arhivelor", anul LIII, voi. XXXVIII, Bucureşti, 1976, p. 381—389.

215 N. Iorga, Istoria vieţii bizantine, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 1974, p. 558. Cf. F. Babinger, Mahomed II le conquérant et son temps

Mahomed – al II-lea, ce avea sufletul „hrănit” de lectura războaielor lui Alexandru cel Mare, nu era obişnuit să vadă la graniţa marelui şi puternicului său imperiu un popor care îşi manifesta cu atât curaj nemulţumirea şi dorinţa de libertate

În aceste împrejurări, el „a trimis celor mai de frunte” dintre comandanţii armatelor sale ştirea de a se înfăţişa deplin înarmaţi pentru a pleca în Dacia.

Teritoriul românesc, care datorită bogăţiilor sale a fost de-a lungul veacurilor ţinta şi teatrul de desfăşurare a invaziilor, pentru Mahomed al II-lea reprezenta şi poziţia strategică prin care i se „barau importante direcţii de acţiune spre inima Europei” [216].

În aceste momente de maximă încordare, Dracula întrevedea pericolul unei invazii otomane la nord de Dunăre şi astfel, mai mult ca oricând, dorea un ajutor din partea regelui Ungariei.

Sperând în ajutorul regelui Matei Corvin, voievodul arăta în vestitul act de război din 11 februarie 1462 că „noi am călcat pacea cu dânşii”, iar sultanul „Văzând ce am făcut, a lăsat certurile şi neînţelegerile avute cu majestatea voastră şi cu popoarele supuse vouă, cât şi cu celelalte popoare, pe unde a avut şi toată furia şi mânia şi-o va vărsa asupra noastră”, iar „...cum se va deschide primăvara au de gând să vie duşmăneştecu toată

(1432—1481), Payot, Paris, 1954, p. 505—506 ; Edward Gibbon, Istoria declinului şi a prăbuşirii Imperiului roman, vol. II, Editura Minerva, Bucureşti, 1976, p. 228.

216 C. Soare, Istoria gîndirii militare româneşti, Editura Militară, Bucureşti, 1974, p. 36. '

puterea lor. Însă vadurile n-au căci, vadurile lor de la Dunăre, în afară de Vidin am pus să le ardă, şa le nimicească şi „să le facă pustii. Deoarece pe la vadul Vi clinului prea puţin pot să aducă vreun rău, ei ar vrea să-şi aducă vasele, de la Constantinopol şi Galipoli pe mare, la Dunăre” 4 y.

Pe lângă ajutorul pe care îl cerea din cetatea Giurgiu, la

11 februarie 1462, Vlad Ţepeş, potrivit cu uzanţele diplomatice ale epocii sale, a stabilit relaţii de rudenie cu regele Ungariei, luând în căsătorie pe Elena[217], sora regelui Matei Corvin[218].

Apreciind forţă impresionată pe care turcii o puteau dezlănţui în momentul ajungerii pe pământul românesc, voievodul cerea regelui Matei Corvin să vină personal cu toată oastea sa, sau măcar să trimită trupele Transilvaniei până la 12 martie, căci turcii se pregătesc intens, şi aduc corăbii din Constantinopol, şi Galipoli. Cu toate poruncile ce se dăduseră în Transilvania, saşii, refuzaseră să lupte şi să ajute pe acela care le pricinuise atâtea pagube[219].

Chiar dacă voievodul Dracula făcea apel diplomatic plin de luciditate şi *înţelepciune* – *„... dacă această ţărişoară a, noastră va, pieri, nici măria-ta nu vei avea vreun folos din aceasta şi niciun ajutor, căci ar fi spre paguba tuturor*

---

217 Ç. Gane, Trecute vieţi de doamne şi domniţe, vol. I, Editura Junimea, Iaşi, 1971, p. 36, 84. ,

218 Petrus Thomasiiş scris la 4 martie 14.62, de la Buda, că Dracula a luat în căsătorie pe o rudă a regelui, vezi „Columna lui Trct- ian", 1883, p. 34. Vezi şi Cronicile slaoo-rornâne..., p. 212.

219 N. Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare, p. 74—75.

creştinilor" 59

— El n-a putut să se bucure de niciun sprijin din partea regelui.

Îiotărârea temerară a voievodului de a înfrunta ostile otomane cu orice preţ şi în orice condiţii – „căci nu voim să fugim de sălbăticia turcilor, ci în orice chip voim să avem război cu dânşii" – avea ca suport intern acţiunile sale energice ce urmăreau consolidarea forţei domneşti, limitarea puterii politico-militare a boierilor, cât şi crearea unei armate de târgoveţi şi negustori, căreia i. se adăuga oastea permanentă, formată, din slujitori şi ţărani, subordonată direct autorităţii sale[220]. – La începutul primăverii anului 1462, faimosul sultan Mahomed al II-lea, supranumit pentru gloria sa El-Fatih (Cuceritorul), se îndrepta spre Vaiahia, cu gând de a-l pedepsi[221] pe Dracula şi pentru a transforma, boga ta ţară din nordul Dunării în paşălâc turcesc[222]…

Chiar şi în timpurile fără război, în aceasta perioadă de nelinişte, având în vederé caracterul prădalnic al sistemului statal otoman, nu se poate vorbi niciodată de o pace absolută[223]. Acum însă zvonurile marilor pregătiri din Imperiul otoman an vederea unui război circulau, în întreaga Europă, care, deşi privea cu îngrijorare soarta creştinătăţii, nu întreprindea, nimic concret în

---

220 Şt. Ştefănescu, Ţara, Românească de la Basarab I ^întemeietorul" pînă la Mihai Viteazul, Editura Academiei, Bucureşti, 1970, p. 66.

221S iî Critobolul din Imbros, op. cit., p. 292 ; Georgios Sphrantzes, Memorii (1401—1477), Editura Academiei, Bucureşti, 1966, p. 129.

222 Istoria României, vol. IÏ, Editura Academiei, 1962, p. 471.

223E lekes Lajos, Hunyadi Janos, Müveit Nép, 1952, p. 15.

ajutorul voievodului Dracula.

După ce şi-a strâns armata „de pretutindeni”, luând cu sine pe Radu, cel Frumos, fratele mai mic al Voievodului, cai e până acum petrecuse în ambianţa, exotică a palatului Seraiului, cruntul sultan îşi îndreaptă ostile spre Ţara Românească.

Riposta deosebit de puternică şi îndrăzneaţă, rezistenţa îndârjită şi repetată, curajul ostaşilor lui Vlad Ţepeş au făcut ca incursiunile turceşti de jaf, de la nord de Dunăre să îmbrace de această dată – haina unui mare război de ocupaţie a Ţării Româneşti[224].

Se apreciază că oastea lui Mahomed, foarte numeroasă, a fost a doua ca mărime şi dotare, după cea cu care a cucerit Const-antinopolul 6<Jr şi „a fost cea mai frumoasă decât alte tabere şi că avea mare pregătire în ce priveşte armele, şi echipamentul” [225].”...

Rândurile nesfârşite ale acestei armate erau formate din ieniceri credincioşi şi răbdători, legiune sfântă a împăratului păgân, înaintând buluciţi în jurul calului pe care călărea stăpânul, frumoşi ostaşi cu haine lungi, iatagane şi pălării de pâslă albă, cu surguciuri de pene ce unduiau în mers: timargiii călări, stăpânii de moşii care plăteau acest dar al sultanului prin slujba ostăşească a frumoasei lor călărimi, strălucitoare de stofe bogate şi podoabe de aur; achingiii, cei mai îndrăzneţi dintre luptătorii tuturor neamurilor, á căror simbrie li se găsea în vârful săgeţilor,

224 A. Pippidi, Cantribuţii la studiul legilor războaielor în' evul mediu, Editura Militară, 1974, p. 265. " .. _

2256 r Ibidem, p. 285 - ' -

beşliii, care primeau plata încincită şi erau socotiţi în stare să doboare atâţia duşfensani cât cinci ostaşi de rând; gemiliii, care învârteau mai bine decât orice tovarăşi de steaguri şi suliţe şi sabie, fiind şi minunaţi arcaşi; muselimii, care întăreau tabăra la popasuri; saialele, care se luptau ca să nu plătească biruri şi erau întreţinuţi mai mult la deschiderea drumurilor, salahorii, ţăranii care duceau greul muncii cele mai aducătoare de laude" [226].

Ca număr, această puternică şi bine organizată armată, pe care „abia o ducea pământul" – cum spune cronicarul contemporan turc Enverî[227] – s-ar fi ridicat la 250.000 oameni „dacă socotim valabile spusele lui Chalcocondil[228], sau, după alţi autori, ea ar fi fost de 150.000 – sau chiar 300.000[229].

Dintre aceştia numai corpul ienicerilor – soldaţi de elită – s-ar fi ridicat la un mai puţin de 25.000[230].

Este greu de apreciat cifra reală şi chiar de crezut numărul de 250.000 dat de Chalcocondil, deşi1 acesta spune că ea „se poate socoti uşor de la bancherii care au luat vadul Istrului şi care au cuimpărat de la împărat trecerea peste fluviu cu trei sute de mii de galbeni" [231].

---

226 N. Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare, p. 76—77.

227 Cronici turceşti..., vol. I, p. 42.

228 L. Chalcocondil, op. cit., p. 285.

229 T ursun-Bei, în Cronici turceşti..., vol. I, p. 68.

230 Informaţia lui Petrus Thomasiis, în „Columna lui Traian", 1883,. p. 37 ; I. Bogdan, Vlad Ţepeş şi naraţiunile germane şi ruseşti asupra lui, Bucureşti, 1905, p. 23.

231 ® Ducas, op. cit., p. 432. Şemseeddin Ahmed bin Suleiman, ire

Voievodul a aflat cu multă îngrijorare în aceste momente critice că însuşi sultanul e în fruntea unui corp de oaste care cuprindea vreo 7.000 – 10.000 ieniceri şi spahii, cu care voia să treacă vadul Dunării la Nicopole[232].

Prezenţa marelui sultan în fruntea acestei numeroase armate arăta că întreaga forţă militară a Imperiului otoman se îndrepta spre Ţara Românească7U.

Armata turcească, pe lângă vestita-i flotă, mai avea două mari corpuri: avangarda, sub comanda marelui vizir Mahmud paşa şi grosul armatei condus de însuşi Mahomed al II-lea [233]. Pe lângă aceşti vestiţi coimandanţi, armata otomană, mai numeroasă ca oricând, era condusă de mulţi bei, ale căror nume au rămas în cronicile evenimentelor[234].

Ea a pornit pe uscat la Filipopole, iar pe mare, echipându-se în 25 trireme şi vreo 150 vase *TJ*, a reuşit să intre pe Dunăre, în drumul ei a făcut numeroase debarcări de jefuire şi prădare. Aşa a fost arsă Brăila, în acea vreme oraş înfloritor, în care românii făceau „un comerţ mai mare decât în toate oraşele ţării” [235].

Cronici turceşti..., vol. I, p. 202.

232 N. Iorga, Istoria armatei româneşti, Editura Militară, Bucureşti, 1970, p. 61.

233 Istoria României, vol. II, Editura Academiei, 1962, p, 472.

234 Dintre conducătorii oştilor otomane trebuiesc amintiţi : Turhan-beioglu Omer bei, Alibeloglu Ahmed bei, Mihaloglu Aii bei, Malko- cioglu Bali bei, Nasuh bei, bei de Albania Delioglu Umur bei, bei de lanina, Mihailoglu İskender bei, Evrenosbeioglu Aii bei, precum şi numeroşi emiri de primă mărime.

235 Ibidem.

Întrezărind planul de război turcesc, Vlad reuşeşte să ajungă la Dunăre pentru a opune rezistenţă.

Ca şi tatăl său, el a folosit în acţiunile sale de pe Dunăre ambarcaţiuni uşoare, pentru a putea fi manevrate mai uşor decât vasele grele ale flotei turceşti[236].

Dracula, asemenea lui Iancu de Hunedoara[237], marele său dascăl în meşteşugul «mânuirii armelor, era conştient că sistemul cetăţilor, în speţă cel de la Dunăre, nu avea mare eficacitate, în faţa unei forţe puternice şi dinamice, aşa cum era acum armata otomană.

Cu ce armată încerca el să respingă puhoiul turcesc? Există puţine criterii sigure să putem aprecia cu exactitate numărul

10 Fr. Pali, op. cit., *p. 1067 – 1073*; *Idem*, *Encore une fois sur l'action de lanco de Hunedoara (Huniadi) en Valachie pendant l'année*

1447, *în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 4/1978, p. 750 – 752*, *Idem*, *Du nouveau sur l'action de lanco de Hunedoara en Valachie pendant l'année 1447*, *în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 3/1976, p. 447 – 460*; *N. Iorga*, *Du nouveau sur la campagne turque de Jean Hunyadi en*

1448, în „Revue historique du Sud-Est Européen", III/1926, p. 15 – 17.

11 N. Iorga, *Studii* şi *documente privitoare la*

---

236 Sergiu Columbeanu, Acţiuni navale în Marea Neagră în timpul lui Ştefan cel Mare, în „Revista de istorie", nr. 1/1975, p. 73.

237 Manole Neagoe, Mari bătălii din istoria lumii, Editura Scrisul românesc, Craiova, 1973, p. 227.

istoria românilor, vol. III, Bucureşti, p. XXIX.

27 Hurmuzaki, XV/l, p. 37, N. Iorga, *Braşovul şi românii*, Bucureşti, 1905, p. 230; *Documenta Romániáé Históríca*, *D*, *Relaţii între ţările române*, vol. I, Editura Academiei, 1977, p. 425.

30 A. Bonfini, *Historia Pannonica sive Hungaricum*, *Rerum decades IV et dimidia*, *Colonia*, *1690*, *p. 337*.

32 A. De cei, *Istoria imperiului otoman*, op. cit., *p. 89*.

8 Hurmuzaki, *ÎI/2*, p. 41. Gustav Gündisch, *Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen în Siebenbürgen*, vol. V, (1438 – 1457), Bucureşti, 1975, p. 375, 442. Idem, *Siebenbürgen in der Türkenabwehr*, în, Revue Roumaine d'Histoire", nr. 3/1974, p. 431. I. Minea, op. cit., p. 38.

31 C. Mureşan, op. cit., p. 19İ.

32 Hurmuzaki, *XV/l*, p. 43; G. Gündisch, op. cit., p. 520; N. Iorga*, îndreptări şi întregiri*, p. 15.

65 Bunicul său, Mircea cel Bătrân (I. Bogdan, op. cit., p. 3 – 6), fiul şi coregentul lui Mircea – voievodul Mihail (ibâdem, p. 6 – 7), Radu

II (*ibidem*, p. 8, 11), Dan al II-lea (*ibidem*, p. 17, 1, 32, 38), tatăl său „Vlad Dracul (*ibidem*, p. 54 – 55, 77, 78, 81, 82, sau T. Eşanu, *Un document necunoscut de la Vlad al II-lea Dracul*, în „Magazin istoric", nr. 8/1970, p. 77 – 78).

66 G. Gündisch, *Cu privire la relaţiile lui Vlad Ţepeş cu Transilvania în anii 1456 – 1458*, *în „Studii de istorie"*, *nr. 3/1963*, *p. 684*.

68 Hurmuzaki, *XV/l*, p. 45 – 46; Bogdan, *Documente*... p. 317 – 318.

80 G. Şincai, *Chronica românilor*, II.

Bucureşti, 1886, p. 43 – 44.

93 Ğ. Gündisch, *öp*, *cât.*, p. 691 – 692.:

96 Hurmuzaki, XV/l, p. 50.

lescu, op. cit., *p. 54 – 58*; *Şerban Papacostea*, *începuturile politicii comerciale a Ţării Româneşti* şi *Moldovei* (*secolele XIV-XVI*). *Drum şi stat*, *în „Studii şi materiale de istorie medie", vol. X*).*1983*, *p. 27 – 30*.

9 *N. Iorga*, *îndreptări şi întregiri la istoria românilor... p. 114*.

1ÜU I. Bogdan, op. cit., p. 101; Idem, *Vlad Ţepeş*... p. 16 – 17; N. Iorga, *Lucruri noi despre Vlad Tepeş*, în „Convorbiri literare", nr. 2/ 1901, p. 152.

101 I. Bogdan, *Documente*... vol, I, p. 94; S. Simionescu, *N-ai acţiunile germane despre Vlad Ţepeş*, în „Revista de istorie", nr. 11/ 1976, p. 1725. Cifrele sunt multe exagerate.

123 vezi mai sus p. 42.

126 Isi. Iorga, *Istoria Bucureştilor*, Bucureşti, 1939, p. 26...

129 Dumitru Alma.ş, Panait P. Panait, *Curtea veche din Bucureşti*? Editura pentru turism, Bucureşti, 1974.

134 *Ibidem*, p. 103.

136 Reprodus de Alex. Lapedatu, *op*, citp. 9, după Paul de Alep, *Călătoriile Patriarhului Macarie de Antiohia în ţările române*, Bucureşti, 1900, p. 210.

139 *Ibidem*, p. 14.

1 *Cronici turceşti privind ţările române*, vol. I, sec. XV-XVII, ediţie Mihäil Guboglu şi Mustafa Mehmet, Editura Academiei, Bucureşti, 1966, p.

199.

3 Nicolae Iorga, Notes et extraits pour servir à l'histoire des croisades au XV-e siècle: „*seria IV (1453 – 1476*), *Bucureşti, 1915, p. 180*.

10.*000 – 12*.000 de galbeni, cifra este exagerată. Vezi Mihail Guboglu, *Le tribut payé par les Principautés Roumaine à la Porte jusqu'au début du XVI-e siècle d'après sources turque*, în „Revue des Études Islemiques", 1961, nr. 1, Paris, 1969, p. 79; Idem, *Vlad Ţepeş şi Mehmed al II-lea în lumina cronicilor turco-bizantine* în „Revista Arhivelor", anul LIII, vol. XXXVIII, Bucureşti, 1976, p. 389.

9 Ducas, op. cit., p. 422 – 423; N. Stoicescu, op. cit., p. 89.

10 *Călători străini despre ţările române*, vol. I, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1968, p. 126, *Cronici turceşti*... p. 67, 198 – 205.

23 Idem, Scrisori de boieri, Scrisori de domni, p. 167.

39 Const A. Stoide, *Luptele lui Vlad Ţepeş cu turcii (1461 – 1462*), la „Anuarul Institutului de istorie şi arheologie «A.D. Xenopol»", laşi, XV/1978, p. 15 – 38 şi Idem*, în legătură cu „scrisoarea" datată*

11 februarie 1462, contribuţii ila – cunoaşterea izvoarelor lui Vlad Ţepeş în „Anuarul Institutului de istorie şi arheologie «A.D. Xenopol»", Iaşi, XVIII/1981, p. 151 – 165.

4U N. Iorga, *Istoria lui Ştefan cel Mare*, Editura pentru literatură, Bucureşti, 1966, p. 73. Identificarea localităţilor la P. Şt. Năsturel, *Vlad. l'Empaleur, liberateur de Hârşova et de Ruse*, în

„Studia Balcanica”, 1/1970, Sofia, p. 126 – 128 şi Anca Gheaţă, *Condiţiile instaurării*

44 N. Iorga, op. cit., p. 73. O „Cronică anonimă”, scrisă de un autor turc, contemporan evenimentelor, motivează astfel expediţia împotriva lui Ţepeş: „Cauza plecării sultanului Mehmed han în Ţara Românească a fost aceea că, într-o zi căpetenia şoimarilor «akircibaşi» Sinan aga, ieşise întâmplător cu ceata sa de şoimari la vânat, pe malul Dunării. Atunci domn al Ţării Româneşti era Ţepeş Vodă Kazikli Voyvoda». Acesta l-a atacat prin vicleşug pe numitul Sinan aga şi fără nicio milă i-a tăiat capul, şi pe toţi musulmanii care erau pe lângă

46 N. Iorga, *Geschichte des Osmanischen reiches*, Gotha, 1909, vol. II, p. 112. Pentru personalitatea sultanului Mehmed al II-lea vezi şi Aurel De cei, *Istoria Imperiului otoman până la 1656*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1978, p. 130 – 135.

47 L. Chalcocondil, op. cit., p. 284; N. Iorga, *Essai de synthèse de l’histoire de l’humanité*, vol. II, Paris, 1927, p. 558.

49 N. Iorga, *Scrisorii… p.* 165, 166; „Almanahul Parohiei ortodoxe române din Viena”, 1970, p. 146.

53 *Idem*, *Scrisori*… p. 167—170. –

e L. Chalcocondil, op. cit., p. 285…

68 L. Chalcocondil, op. cit., p. 285. În vechime se deosebea Dunărea superioară şi de mijloc, care era numită Danubius şi Diunărea inferioară, care era numită. Istnu, vezi *Călători străini*… vol. I, p. 248. O apreciere a forţei militare

a turcilor la V. Duruy, *L'histoire des temps modernes*, Paris, 1856, p. 92 – 93: „D'ailleurs aucune, puissance chrétienne n était capable d'entretenir une armée permanente aussi nombreuse que celle du sultan", Les Ottomans avaient à cette époque sur les Européens une supériorité incontestable dans l'art militaire".

73 L. Chalcocondil, op. cit., p. 285.

76 Elekes Lajos, *Hunyadi Hadserege*, Budapest, 1951, p. 9.

— Cele 120 tunuri turceşti au făcut inofensivă împotrivirea, românilor şi cele 300 luntre ale oamenilor lui Vlad Dracula. Bătrânuf fluviu, care marca hotarul Ţării Româneşti cu Imperiul otoman, este trecut de marele vizir Mahmud, apoi de beglerbegul Rumeliei, care avea totdeauna această misiune de onoare, dacă războiul se purta în jumătatea apuseană a împărăţiei – \. – 1

În aceste momente trec peste Dunăre mii de spahii şi achingii, care pătrunzând pe teritoriul românesc încep incursiuni de prădăciune. Trece corpul de oaste în frunte civ marele sultan Mahomed al II-lea, cu întregul şi somptuosul său, alai, cu miile de ieniceri, cu oastea pedestră formată din azapl Ajuns în legendara ţară de la nord de Dunăre, slăvi tul sultan este cuprins de spaimă-[238], căci faptele voievodului Vlad, fiul bătrânului voievod Dracul, şi ale oamenilor săi, erau deja învăluite în legendă şi în misterul groazei şi al necunoscutului.

După ce îşi strâng corturile, mulţimea turcilor

238 Ć. M. de Ostraviţa, în Călători străini..., voir I, p. 127.

se opreşte până, ce toată armata se strânge „într-un singur trup”, în timp ce voievodul român se retrăgea în „locuri scutite de sihle şi păduri dese”-86... „– Dracula; intenţiona să-l prindă pe vestitul sultan în pădurile dese şi întunecate ale Teleormanului sau în cele din sudul Dobrogei numite Deliormanul, care în dialectele turce înseamnă pădure nebună[239] şi respectiv mare[240], acolo unde frica şi imposibilitatea de desfăşurare a oştilor otomane erau mai maridecât oriunde.

În calea invadatorilor otomani, voievodul Vlad a aplicat străvechea tactică a pânâântului pârjolit, de care se serviseră şi predecesorii săi, dar, căreia el a reuşit să-i dea o extindere nemaiîntâlnită. Voievodul a pus să fie arse câmpurile şi satele „să fie otrăvite izvoarele şi fântânile, făcând ca pretutindeni să domine spectrul groazei şi deznădejdii. Tactica aplicată, cea vidului demografic şi economic – expresie elocventă a măiestriei sale strategico-tactice, dar şi în războiul piş ologi e – era singura pe care o putea aplica în condiţiile unui război în care forţa otomană era mult superioară celei româneştiæ.

Documentele spun că slăvitul sultan a mers mai bine de 7 zile şi „n-a găsit nimic, nici om, nici cel mai neînsemnaţi animal şi nici de míncareí sau de băut”, iar ţara „deşartă de orice provizii” 90, fapt ce a adus mari neajunsuri turcilor, care în

---

239 Dicţionarul enciclopedic român, : Editura Politică, Bucureşti, voL IV, 1966, p. 629. - _

240 N. Iorga, Istoria armatei röûıâneşti, p; 61 ; C. C. Giurescu, Pro bléme controversate în istoriografia română, Editura Albatros, Bucureşti, 1977, p. 87. ' . -

acţiunile lor se bazau pel aprovizionarea prin jaf.

Deosebit de dificilă a devenit înaintarea trupelor, căci oamenii şi animalele se zbăteau cu greu prin norii die cenuşă şi fum, cu care românii îi siliseră să se lupte.

Împotriva colosului otoman pustiitor, în condiţii de inferioritate numerică şi deficitar în mijloace de tehnică militară, tactica aplicată de voievodul Vlad s-a dovedit a fi singura capabilă să-i asigure protecţia şi să creeze posibilitatea respingerii agresiunii.

Dracula îşi ţinea cu multă grijă oastea, în rânduri cât mai strânse şi cât mai greu de lovit, mulţumindu-se doar să atace pe achingiii răzleţi, care rătăceau în grupuri mai mici, – ca şi când nici n-ar face parte din armata sultanului – în scopul de a prăda şi jefui ţara91.

Nicolae Iorga aseamănă situaţia lui Mahomed al II-lea în lupta cu Vlad Ţepeş, cu cea pe care a avut-o Hannibal atunci când a pornit să-l înfrunte pe Fabius Cunctator. Asemenea lui Fabius, voievodul român a dus o luptă de hărţuială, atacând numai în momentul în care armata otomană nu îşi putea desfăşura forţa din cauza terenului sau a npptii92.

Din faţa furiei nimicitoare a invadatorilor otomani, voievodul Vlad îşi retrage parte din populaţie spre locuri mai ascunse, în păduri dese şi spre munţi93 sau în adăpostul lacurilor şi bălţilor. Astfel, copiii şi femeile i-a adăpostit „în mun

89 FI. Constantiniu, *Vlad Ţepeş – realitate şi mit*, „Contemporanul”, nr. 11 (2052), din

14.03.1986, p. 15; C. Căzănişteanu, *Mari comandanţi de oşti*, în „Lupta întregului popor”, nr. 1 (7) /1986, p. 46.

90 Ducas, op. cit., p. 432; *Hungarie historica*, *Acta extera*, *IV*, p. 167 – 168, *Comp Raynaldus*, *Annales acele siastici*, I, p. 336; Radu Rosetti, *Istoria artei militare a românilor*, Editura Academiei. Bucureşti, 1947, p. 131, 61.

91 N. Iorga, *Istoria armatei româneşti*, p. 61; Raportul lui Balbi, *Acta extera IV*, p. 167 – 168. Majoritatea armatelor din evul mediu asigurau hrana din teritoriul pe care îl ocupau, cf. R. Rosetti op. cit., p. 131.

92 N. Iorga, *Oameni reprezentativi în purtarea războaielor*, Bucureşti, 1943, p. 47.

93 *Călători străini*... Vol. I, p. 176; Ducas, op. cit., p. 432.

tele Braşov”, iar pe alţii într-un oraş cu numele... în jurul căruia întinzându-se „un loc mlăştinos”, la mărea rezistenţa 94

În aceleaşi locuri şi împrejurimi, voievodul ascunde proviziile, iar „vitele de tot felul le-a mânat înăuntru hotarelor” 95.

Fără ajutorul de care ar fi avut nevoie, în aceste momente „crâncenul jvoievod al Munteniei a tras sabia împotriva marii împărăţii turceşti şi... însuşi puternicul Mahomed al II-lea vinecu oastea îngrozitoare să-l răpună” 96.

Oastea strânsă în grabă de Ţepeş era formată din ţărani sau oameni aparţinând păturilor mici şi mijlocii37. Sugestivă şi plină de pilduitoare emoţii este în acest sens afirmaţia ambasadorului Veneţian la Constantinopol, care spunea că „Vlad

pentru a-şi înjgheba] oastea chemase în ea până şi copii de la 12 ani în sus” 98.

Purtând mai presus de orice scopurile nobile ale libertăţii patriei sale, el a hotărât să lupte cu orice preţ şi fără nici a şovăire în faţa puternicei armate otomane

Se spune că înainte de a porni în furtunoasa şi crâncena încleştare cu turcii el a cerut oştenilor să-i ca „cine gândeştela moarte, acela să nu meargă cu mine, să rămână aici” 10°. Vechea cronică în care se înregistrează acest principiu de curaj şi demnitate militară, după care îşi selecta voievodul ostaşii, etalează de fapt şi concepţia despre onoarea şi menirea cavalerului.

94 L. Chalcocondil, op. cit., p. 285, 86. Oraşul necunoscut de cronicar poate fi Bucureştiy oraş nou, vezi P. Şt. Năsturel, *Cetatea Bucureşti în veacul al XV-lea*, în „Materiale de istorie şi muzeografie”, 1/1964, p. 149, sau Snagov după opinia lui N. Iorga, *Istoria armatei româneşti*, Bucureşti, 1970, p. 62. Muntele Braşov se identifică cu munţii de la sud de Braşov, mai precis Munţii Bucegi, vezi Pavel Binder, *Unde a încheiat Mircea cel Bătrân tratatul braşovean din 1395*? *Consideraţii privind localizarea curţii feudale din Braşov*, în „Cumidava”, IV, 1970, p. 59 – 60; *Idem*, *Etimologia*, *sensul iniţial* şi *evoluţia numelui topic „Braşov”* în „Limbă1 şi literatură”, VII, Bucureşti, 1964, p. 411 – 420.

95 Ducas, op. cit., p. 432.

90 Alexandru Vlahuţă, *Din trecutul nostru*, Editura Militară, Bucureşti, 1974, p. 42.

97 *Acta extera*, IV, p. 142.

98 A.D. Xenopol, op. cit., p. 23; „Columna lui Traian”, nrl-2/1883, p. 37.

99 *Cronica lui Enverî*, în *Cronici turceşti*... Vol. I, p. 43.

100 *Cronicile slavo*-românep. 208.

aşa cum era ea stipulată de cödurile şi canoanele medievale din Europa occidentală lül.

Deşi domnul Ţării Româneşti avea o oaste mică, turcii înaintau cu multă prudenţă, fiind – permanent loviţi şi hărţuiţi de ostaşii rapizi şi curajoşi ai lui Dracula. De o deosebită valoare în acest sens sunt mărturiile ienicerului sârb Constantin Mihailovici de Oştraviţa, care participând direct la campania din Ţara Românească împotriva lui Dracula, redă în memoriile sale deosebit de plastic groaza care domina armata otomana în timp, ce înainta pe urmele lui Dracula: „ne cuprinsese o spaimă mare, deşi voievodul român avea o oaste mică şi peste tot eram cu grijă şi ne îngropam în fiecare noapte în şanţuri; – totuşi, nu puteam fi siguri” *m*. 7;

La această stare de nesiguranţă şi spaimă, care cuprinsese până şi corpul de elită a ienicerilor, cel mai fidel sultanului, s-au adăugat foametea şi căldura toridă din vara acelui an.

Aceste momente au fost evocate cu deosebită putere de sugestie de – scriitorul Alexandru Vlahuţă: „Cu multă grijă înaintează puhoiul turcesc înăuntru acestei ţări tăcute, printre copacii vrăjiţi care dintr-o clipeală în alta se pot preface în luptători... Dar ce ţară-i asta? întreabă răstit Mahomed. Unde i-a oamenii? Nu văd târg, mă văd sat. Şi unde-i vodă cu oastea? Unde-i

ghiaurul? Nu-i liniştea morţii asta, nici încremenirea fricii, e ura la pândă, e răzbunarea care tace şi aşteaptă”.

Dacă „arşiţa soarelui – care era aşa de puternică încât pe veşmintele de zale ale gaziilorż se putea face chebap” 103 – a fost un dar al naturii ce ą favorizat armata românească, în schimb foametea în care a lăsat Dracula să se zbată armata otomană, este o abilă tactică adoptată de voievodul român, a cărei eficienţă este greu de apreciat dacă ţinem seamă că mecanismul oştilor otomane se baza pe aprovizionarea făcută prin jaf, în teritoriul prin care trecea.

Tactica străveche a pământului pârjolit, lupta continuă de îiârţuială, apărarea activă şi plină de curaj practicată de români au făcut ca eficacitatea puternicei armate turceşti să fie diminuată, iar suferinţele pricinuite în urma contactelor cu»oştirea lui Dracula să aibă urmări grave asupra moralului trupelor otomane. – ! U1 Despre concepţia în care, trebuia să fie educat cavalerul Europei medievale vezi Michel Mollat, *Genèse medievale de la France moder*, *ne* (*XIV-e – XV-e siècle*), Arthaud, 1977, p. 28.

lor Călători străini... *v* ol. I, p. 127...

103 *Cronici turceşti*... p. 68 – 69. – 7

Ingeniozitatea manevrelor iniţiate de voievod, rezistenţa şiv tactica neaşteptată, curajul ostaşilor români sunt o veritabilă surpriză, care a venit, să răstoarne aşteptările şi planurile strategice ale sultanului.

Neînfricat în faţa morţii, curajos până la

incredibil, abil şi distins general, Vlad, pentru & *A* învinge pe Mahomed al II-lea, se hotărăşte ca personal, să-l prindă pe sultan în cortul său şi să-l ucidă [241].

Ar fi fost aceasta cheia războiului la care, se gândise voievodul?

— Posibil!

Fidel principiilor sale „Vlad se spune că el însuşi a intrat ca iscoadă în tabăra împăratului şi că umblând prin ea a iscodit”[242], nedorind probabil să folosească alţi informatori care ar fi pus în primejdie reuşita. În acelaşi timp, el a folosit pentru a obţine cunoştinţele dorite asupra taberei turceşti „căpetenii turceşti pe care le-a prins spre amurg, pe când rătăceau în chip imprudent” lü6. – „Cunoscător desăvârşit al practicilor., de război ale osmanlâilor, ca unul ce petrecuse între dânşii. o parte din tinereţea sa, ştiind chiar graiul turcesc – după cum ne spune Chalcocondil – Vlad se hotărî a încerca a surprinde de noapte asupra taberei pentru a descoperi pe sultan în cortul său de purpură şi a-l ucide” [243]. Subtila strategie urmărea punerea în inferioritate a duşmanului său atât de puternic[244].

Fiind bine informat asupra situaţiei care domnea în rândul turcilor „Vlad năvăleşte în tabăra sultanului pornind pe la întâia strajă a

241 L. Chalcocondil. op. cit., p, 287. N. Iorga, Istoria armatei româneşti, p. 61. ' ' v

242 L. Chalcocondil, op. cit., p. 287. M. Kogălniceanu, Histoire de la'Valachie, de la Moldavie et des Valaques transdanubiens, Berlin, 1857, p. 94.

243' 107 L. Chalcocondil, op. cit., p. 287.

244 R. Rosetti,. Istoria artei militare a românilor, p. 176.

nopţii”, profitând de obiceiul acestui popor de a nu, se deplasa noaptea109…

Cum a reuşit Vlad Dracula să străbată „zidul de diamant” după care se adăpostea Mahomed al II-lea?

Dracula, cu puţini, însă cu cei mai buni dintre oştenii săi, atacă tabăra otomană, dând năvală în mare viteză, în rânduri perfect strânse şi închegate. Acest curajos torent de soldaţi a avut efectul unui trăsnet, ce ar fi lovit tabăra turcilor. Ei au primit mai întâi riposta armatei asiatice, pe care au străpuns-o cu făcliile aprinse[245], tăind drumuri mai departe spre cortul sultanului, prin desimea ostaşilor. Se milunei „derutaţi de acest eveniment neaşteptat.

Dar o tabără exemplar organizată ca cea otomană, cu şanţuri de apărare de jur-împrejur, cu ţăruşi legaţi cu lanţuri şi uel cerc de cămile cuprins între aceşti ţăruşi şi un gard de suliţe, părea imposibil de atacat. Prima ei linie o formau ostaşii de dobândă şi pripas. Spahiii aşezaţi pe amândouă părţile cortului împărătesc erau totdeauna gata să-l apere pe slăvitul lor sultan. Locul din stânga – considerat şi cel de mare cinste – era ocupat de ostaşii călări. În sfârşit, trebuie amintit corpul vestiţilor ieniceri – ostaşii cei mai fideli, gata în orice moment să-şi dea viaţa pentru sultan – care făceau o strajă deasă cu miile lor de corturi, în jurul stăpânului lor [246].

Mai întâi spahiii asiatici au fost loviţi de cei

245 L. Chalcocondil, op. cit., p. 288.

246 Structura taberei otomane la N. Iorga, Istoria armatei româneşti, p. 62.

7.000 sau 10.000 de români[247], urmând apoi lupte sângeroase cu straja paşilor Mahmud – mare vizir şi Isac[248], viitor mare vizir.

„Atacul de noapte" – episod rămas celebru în dezvoltarea gândirii militare româneşti – a avut drept scop, surprinderea unui număr cât mai mare de ostaşi turci, pentru a echilibra pe cât era posibil, disproporţia de forţe şi dotare dintre cele două armate. El a creat o mare confuzie şi dezordine în rândul turcilor, care „atacaţi în întuneric se uciseră unii pe alţii" lls. Vlad şi neînfricaţii săi ostaşi au prădat şi distrus tot ce le-a stat în cale, în timp ce turcii demoralizaţi şi dezorientaţi, în învălmăşeala creată s-au tăiat între ei, neştiind cu cine luptă.

Înainte de zorii zilei[249], Dracula iese din tabăra turcească

— Ce fusese transformată de el într-un veritabil teatru de luptă şi se retrage spre pădurile ocrotitoare, de unde venise. Distrugerile pricinuite de acest atac neprevăzut şi îndrăzneţ au fost deosebit de însemnateU8, dar, în acelaşi timp, prin confuzia şi surpriza creată, au condus la descurajarea întregii armate.

Este firesc ca în aceste momente şi împrejurări, al căror dramatism a învăluit întreaga oaste otomană într-o groaza de neimaginat, voievodul român să fie socotit în mod real fiu al diavolului, el însuşi drac sau înger al morţii.

---

247 L. Chalcocondil, op. cit., p. 287—289-.

248 N. Iorga, op. cit., p. 62.

249 Nicolae de Modrussa, op. cit., în „Romanoslavica", nr. XIII/1966, p. 164—165 ; Ducas, op. cit., p. 432.

Posibil ca în momentele sângeroaşei încleştări cu armata română, sultanul să fi trecut prin momente de mare disperare, şi astfel, – după cum spune Nicolae de Modrussa – chiiar în noaptea atacului, să fi „părăsit în ascuns tabăra, luând-o la fugă în chip ruşinos” [250]. În ciuda faptului că cele spuse de acest episcop – în general bine informat şi fidel realităţii – nu pot fi în totalitate verificate, este cert faptul că după acest atac sultanul a hotărât retragerea[251].

„Atacul de noapte”, dat – de Vlad şi oamenii săi îmbrăcaţi turceşte, la lumina făcliilor, în îi 7 spre 18 iunie 1462, a avut loc undeva pe drumul dintre Nicopole şi capitala Ţării Româneşti m.

Marele sultan, care „nu aputuit să dea lupta cu afurisitul voievod Dracula-oglu Kazâklî (= Ţepeş), căci acesta nu a venit faţă în faţă, ci a atacat peste noapte” [252], îi porunceşte lui Ali bei Mibaloglu ea în zori s-o pornească pe urmele dacilor, în care împrejurare sunt prinşi aproximativ 1.000 de români, care sunt apoi torturaţi şi ucişi de sultan *m*.

Cronicarul bizantin povesteşte că în noaptea atacului, un soldat român este prins de turci şi dus la marele vizir Marfűimet, cumnatial lui Mahomed al II-lea. Vizirul l-a întrebat pe prizonier dacă ştie ascunzătorile voievodului Ţepeş, la care soldatul a răspuns ferm că le ştie foarte bine, dar de frică faţă de stăpânul său nu spune nimic, fiind gata să

250 Nicolae de Modrussa, în „Romanoslavica...", p. 164—165.

251 Ducas, op. cit., p. 432; Donado da Lezze, op. cit., p. 23—25.

252 Orudjubin Adil, Tevarih-i-al-i Osman, în Cronici turceşti..., vol. I, p. 42—43.

moară de mâna turcilor, decât să spună ceva. Atunci Machumet s-a minunat mult de aceasta, afirmând că dacă domnul român „ar avea e armată însemnată, s-ar putea să ajungă la mare putere”[253].

Nicolae „Iorga, unul dintre cei mai apreciaţi cercetători ai istoriei Bizanţului şi, a turcilor, referindu-se la temerarele fapte ale lui Vlad Dracula spunea: „Până atunci nu se Întâmplase în istoria turcească un (asemenea) atac de îndrăzneală, atacul împotriva persoanei împărăteşti înseşi. Numai cine, cunoştea, ca şi tatăl său Vlad Dracul la Varna şi Cosovo, până în cele mai mici amănunte, alcătuirea taberei turceşti şi Viaţa ce se ducea înăuntru, numai acela putea să cuteze a încerca o astfel de lovitură şi să aibă norocul de a scăpa cu zile el şi ai lui. Astfel acea luptă de noapte cu dată nehotărâtă în cuprinsul lagărului turcesc îngrozit e unul din cele mai interesante episoade ale istoriei milenare a osmanilor” 123.

Pe bună dreptate, neegalabi lui atac de noapte & constituit o puternică şi multiplă lovitură, dată pe neaşteptate armatei lui Mahomed al II-lea, *La* aceasta s-a adăugat lipsa proviziilor şi bolile, care în final au determinat retragerea turcilor spre Brăila şi apoi spre Constantinopol.

Plecarea strategică şi subtilă a oştilor otomane nu s-a făcut brusc, ea fiind precedată de un marş pe valea Ialomiţei, spre Târgovişte. Se pare ca sultanul râu a urmărit să ocupe capitala

253 Lr. Chalcocondil, op. cit., p. 289.

care era apărată de trupele şi tunurile lui Vlad, el preferând să treacă mai departe[254].

Aproape de Târgovişte „ajungând într-un loc frumos, aşezat ca o livadă (marele sultan) vede mii şi mii de pari sădiţi în pământ, încărcaţi în loc de fructe cu oameni morţi şi în mijloc pe Hamza în îmbrăcămintea de in subţire şi purpură ce-o purta, tras în ţea pă” [255].

Istoricul Chalcocondil – care în acest caz poate fi suspectat de exagerare – spune că numărul de turci traşi în ţeapă era de 20.000, o adevărată pădure ce se întindea pe vreo 3 kmp. Oricum, era un avertisment pe care Dracula îl da duşmanilorsăi, spre a le inspira teamă şi a-i determina să se retragă. Pedepsirea exemplară ai cotropitorilor ţării sale a fost făcută din raţiune de stat şi nu a fost deosebită de practicile epocii sale, ea putând uşor să-i amintească lui Mahomed al II-lea de propriile sale cruzimi, pentru care, de altfel, era vestit[256].

Ar fi spus în aceste împrejurări faimosul sultan – după cum se exprimă Chalcocondil[257] – că „nu poate să ia ţara unui bărbat care face lucruri aşa, de mari şi mai presus de fire... acest bărbat care face astfel de isprăvi ar fi vrednic de mai multe [258]°.

---

254 L. Chalcocondil, op. cit., p. 289. .

255ţ 27 Ducas, op. cit., p. 432.

256 Ibidem, p. 248 ; N. Iorga, Istoria vieţii bizantine, p. 22, 593—595.

257 Admiraţia cronicarilor bizantini faţă de faptele lui Dracula este consemnată şi de Venera Rădulescu, Referiri la vitejia şi dorinţa de independenţă a poporului român, în „Muzeul Naţional“, vol. IV, Bucureşti, 1978, p. 73.

258 L. Chalcocondil, op. cit., p. 289.

Deşi reuşise să pricinuiască pierderi însemnate turcilor, pe care îi hărţuia în permanenţă, Dracula se retrage în partea de est a ţării, pentru a evita tăvălugul puternicei invazii şi pentru a-i opune rezistenţă numai la nevoie. În plus, el este nevoit să trimită o parte din mica sa armată la cetatea Chiliei, care era atacată în acest timp de vărul său Ştefan cel Mare, ce probabil nu voia s-o lase pradă turcilor, deoarece se gândea la importanţa ei strategică şi economică [259].

Lăsând în faţa turcilor o parte din armată sub conducerea unor boieri de încredere, Vlad se îndreaptă spre Chilia, unde reuşeşte să-l rănească pe voievodul Ştefan (2) 2 iunie) şi să-i respingă armata [260]. Aceasta a fost prima din cele două înfrî-ngeri suferite de viteazul voievod în cei 47 ani străluciţi de domnie.

În aceste zile (probabil la 23 iunie – cum arată cercetări mai noi care valorifică o cronică italiană) [261]a mai avut loc o însemnată încleştare cu armata turcească. Lupta ar fi avut loc pe apă şi pe uscat şi a pricinuit mari pierderi otomanilor, care numai în oameni s-ar fi ridicat la un mai puţin de

50.000 [262].

---

259 N. Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare, p. 83—84.

260 Vezi pe larg acest episod la N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 124—128 ; Constantin Şerban, Avut-a loc un conflict între Ştefan cel Mare şi Vlad Ţepeş în 1462 ?, în „Studii şi articole de istorie“, nr. XXXII, 1976, p. 77—82 ; N. Stoicescu, op. cit., p. 60—64.

261 N. Stoicescu, op. cit., p. 114 (Cronica di Bologna, în L. A. Muratori, Rerum Italicarum Scriptores, XVIII, Milano, 1731, col. 744).

262 Considerăm cifra exagerată.

Ultimul contact al sultanului Mahomed al II-lea cu pământul românesc, în anul 1462, este înregistrat la 29 iunie, la Brăila. Aici sultanul a petrecut bairamul („Kurban bayrami”) [263]. Şi tot de aici îşi îmbarcă o parte din armată, cealaltă parte fiind nevoită să se retragă în dezordine peste Dunăre.

Până la 11 iulie 1462, sultanul a ajuns la Adrianopole 13<s, unde a intrat noaptea ca să evite impactul cu protestele compatrioţilor săi, care erau loviţi de pierderea rudelor în războiul de la nord de Dunăre şi de rezultatul său nefavorabil.

În aceste împrejurări, voievodul Vlad Ţepaş-Dracula, care îl înfruntase cu bărbăţie pe cruntul Mahomed al II-lea, avea confirmarea victoriei sale.

Deşi greu de imaginat]37, gândindu-ne la numărul impresionant de mare de ostaşi turci, la dotarea şi pregătirea lor de luptă, finalul expediţiei a fost o victorie a lui Vlad Dracula, care conducea doar o mică oaste, întrucât după luptele cu domnul român, marele şi ambiţiosul Mahomed „plin de ruşine a trecut Dunărea şi a ajuns la Adrianopol” [264].

La loviturile date de Ivoievod, pe fondul deznădejdilor şi al lipsei de forţe, s-a adăugat, – aşa cum afirmă sclavul albanez fugit din Adrianopol – şi teama unui ajtac al armatei lui Matei Corvin, care avea obligaţii de alianţă şi ajutor militar pentru domnul român[265].

---

263 Mihail Guboglu, Vlad Ţepeş şi Mehmed al II-lea..., p. 388.

264 Ducáš, op. cit., p. 432 ; L. Chalcocondil, op. cit., p. 289.

265 I. Bianu, Ştefan cel Mare — Cîteva documente din arhivele de stat de la Milan, în „Columna lui Traian“, nr. 1/1883, p. 34—35, reluat şi de

Consideirându-l unul din geniile militare ale poporului român, marele cărturar şi revoluţionar Nicolae Bălcescu arată că voievodul Dracula a trebuit să posede temeinice principii de artă militară pentru „a învinge o putere mare cu o alta mai mică”[266]

Deşi sultanul se întorcea înfrânt din Ţara Românească[267], la sosirea sa la Adrianopol, cei care se ocupau de primirea suitei sultanului „au pus la cale unele manifestări de veselie pentru a face pe supuşii săi să creadă, că stăpânul lor s-a întors victorios” [268].

Ştefan Andreeseu, op. cit., p. 122—123.

266 N. Bălcescu, Scrieri militare alese, Editura Militară, Bucureşti, 1957, p. 90. Aceeaşi idee la C. Soare. Istoria gîndirii militare româneşti, Editura Militară, Bucureşti, 1974, p. 36.

267 Chiar dacă nu este scopul prezentei lucrări, vrem să facem precizarea că o serie de istorici şi cronicari turci, din obligaţie şi din sentimente de preamărire pentru sultanul lor, nu au putut să-i atribuie în termeni clari victoria lui Vlad Ţepeş. Istoriografia română a de-

268m onstrat cu numeroase dovezi această victorie.. Pentru discuţia şi demonstrarea victoriei vezi : Barbu T. Cîmpina, Victoria oştii lui Vlad Ţepeş asupra sultanului Mehmed al II-lea, in „Studii de istorie", nr. 3/1962, p. 533—555 ; N. Iorga, Istoria armatei româneşti, p. 62; Acte _şi fragmente, vol. III, p. 39, 62, 84, ş.c.l. lucrări ; L. Chalcocondil, Expuneri istorice, Editura Academiei, Bucureşti, 1958, p. 289—290 ; Stări srpski rodoslovi letopisi, Editura Stojanovič, Kaçlowitz, 1927, p. 245 ; A. Veress, Fontes rerum Transilvanicum, vol. IV, p. 130 ; Ducas, Istoria turco-bizantină, Editura Academiei, 1958, p. 432 ; I. Bogdan, Cronicile slavo-române, Editura Academiei, 1959, p. ‘208 ; Alois Gabriel, „Columna lui Traian", nr. 1/1883, p. 39—41; A. D. Xenopol, Istoria românilor din Dacia, traianâ, vol. IV, p. 27 ; N. Stoicescu, Vlad Ţepeş, Bucureşti, 1976, p. 115—119 şi Vlad Ţepeş, Bucureşti, 1979, p. 125—132, Idem, La victoire de Vlad VEmpaleur sur les Turcs (1462), în „Revue Roumanie d’Histoire“, nr 3/1976, Idem, „Oastea cea mareu în Ţara Românească şi Moldova (sec. XIV—XVI), p. 38. C. Soare, op. cit., p. 44. Alte mărturii reies din textul şi notele acestui capitol. Alături de cei care au dat crez absolut izvoarelor turceşti şi nu au analizat obiectiv documentele existente şi studiile minuţioase care au demonstrat victoria lui Vlad Ţepeş se situează C. C. Giurescu, Probleme

Mahomed al II-lea, intitulat cu fală „suliţanul cel slăvit printre sultanii lumii, cel care asigură liniştea şi pacea, răspânditorul dreptăţii. Şi al favorurilor, nimicitorul necredincioşilor şi al vrăjmaşilor, cel care se bucură anume de bună» i * 3.7

voinţa stăpânului lumii Allah să-i ţină împărăţia până în ziua judecăţii de apoi, cel care este lumină pentru cei care se roagă şi pentru cei nevoiaşi şi nobili la suflet” [269], s-a întors ca armata în stare jalnică, temător de nemulţumirile populaţiei dezamăgite şi speriate de pierderile suferite în Ţara Românească [270]. Foarte curând, din cauza numeroaselor proteste, sultanul care intrase pe furiş în oraş este nevoit să-l părăsească[271]. Mai mult, el demobilizează armata»care a fost în Ţara Românească, căci era distrusă şi demoralizată14 s.

Pierderile inerente unor operaţiuni militare de asemenea amploare sunt greu de evaluat cu

---

controversate în istoriografia română, Editura Albatros, 1977, p. 93 şi Istoria românilor, vol. II, p. 14. Opinia lui C.C. Giurescu a fost combătută de N. Stoicescu, op. cit., p. 119. Dintre istoricii străini care au susţinut teza victoriei lui Vlad Dracula mai citäm : Gianfranco Giraudo, Dracula, Contributi alia storia delle idee politiche nell’Eu- ropa Orientale alia svolta del XV secolo, Veneţia, 1972, p. 56.

Relaţia „sclavului albanez“ la I. Bianu, op. cit., p. 41.

269D ocumente turceşti privind istoria Românieivol. I (1455—1774), Editura Academiei, Bucureşti, 1976, întocmit de M. A. Mehmed, p. 3.

270C onfirmă raportul lui A. Guidobonus, sol al Milanului la Veneţia, la 30 iulie. Subi. B‘. T. Cîmpina, Victoria..., p. 550.

271 The itineraries of W. Wey, London, 1857, p. 100—101. E. D. Tappe, Documents concerning Rumanian History (1427—1601), Collec- tad from British Archives, Mouton § Co, London,' The Hague, Paris, 1964, nr. 2, p. 17—19. Fr. Pall, Notes du pèlerin William Wey à propos des opérations militaires des Turcs en 1462, în „Revue Historique du Sud-Est Europeén", XXII/1945, p. 264—266.

precizie. Dând ascultare cronicarului bizantin, aflăm că turcii au luat drept pradă din Ţara Românească 200.000 cai, boi şi vaci147. În acelaşi timp – după spusele unui pelerin aflat în drum spre Jaffa – turcii au pierdut în ürma unei înfrângeri din 17 iunie 1462, 30.000 de oameni în Valahia148. Pierderea din 17 iunie este doar una episodică, pentru că la această dată operaţiunile militare nu erau terminate, dar ea vine să contureze că adevăratele pierderi au fost cu mult mai mari.

Este firesc ca în urma acestei mari campanii de jaf şi cotropire, pierderile suferite de Ţara Românească să declanşeze o serie de modificări de natură economico-socială, care au fost reflectate de creşterea considerabilă a dărilor şi a obligaţiilor feudale în perioada imediat, următoare războiului149.

Vestea victoriei lui Vlad Ţepeş s-a răspândit cu iuţeală şi a fost primită cu multă bucurie de întreaga lume creştină. Până la data de 31 iulie 1462 „nimeni, dar absolut nimeni, în toată Europa nu ridicase vreo îndoială asupra caracterului deplin al succesului românesc” 150.

La plecare însă, inteligentul sultan Mahomed al II-lea a lăsat pe favoritul său, Radu cel Frumos, fratele mai mic al voievodului Vlad, „la marginea Ţării Româneşti (Brăila) pentru a ademeni sufletele românilor care ar voi să-l părăsească pe Dracula”[272]. Acest fapt se poate desprinde şi din

272 Acta extera, IV, p. 168 ; N. Iorga, Studii şi documente, III, p. XXXI. Informaţia aparţine unei surse contemporane demnă de toată încrederea, Balbi, reprezentantul Veneţiei la Constantinopol.

cronica amănunţită şi bine documentată a lui Chalcocondil, scrisă până la 1463: „l-a lăsat pe fratele domnitorului Vlad (Radu cel Frumos), acolo în ţară, ca să trateze cu dacii şi să aducă ţara sub ascultarea lui... iar el însuşi a pornit de-a dreptul spre reşedinţa împărătească" lo2.

Instalarea în zona dunăreană a lui Radu cel Frumos asigura realizarea scopurilor politico-expansioniste ale Imperiului otoman în Ţara Românească. Favoritul sultanului, Radu cel Frumos, s-a bucurat în această perioadă de sprijinul unei flote şi a unor detaşamente turceşti.

Împotriva celor care voiau să închine ţara otomanilor, voievodul Vlad Ţepeş a continuat să lupte cu hotărâre. Din şirul bătăliilor purtate trebuie să amintim victoria sa de la sfârşitul lui august şi cea din 8 septembrie 1462, în urma căreia pier 30.000 turci şi sunt distruse o parte din planurile de alianţă şi trădare iniţiate de boieri[273].

Luptele pline de jertfe duse împotriva otomanilor, victoria voievodului Vlad Ţepeş, nu au fost văzute cu ochi buni de marea boierime, care nu era interesată să facă sacrificii şi nici să fie condusă de un domnitor puternic. Ea întrevedea în acţiunile voievodului perspectiva defavorabilă şi ameninţătoare intereselor sale economice şi de dominaţie, fapt ce face ca să alunece repede pe panta trădării, în favoarea otomanilor154.

Între plecarea lui Mahomed al II-lea şi trădarea boierilor s-au scurs câteva luni, răstimp

273 Istoria României, Editura Academiei, Bucureşti, 1962, vol. II, p. 475.

în care acţiunile şi faptele sale, cât şi „cele patru războaie” purtate victorios în Ţara Românească împotriva turcilor pot să confirme în plus că el şi-a menţinut calitatea de voievod[274].

Succesele militare surprinzătoare prin măreţia şi nebănuirea lor, geniul militai; şi de conducător, ingeniozitatea în modul de surprindere şi derutare a unui inamic atât de puternic, cunoaşterea şi stăpânirea unor principii avansate de artă şi

Strategie militară, au atras atenţia istoricilor şi istoricilor militari.

Deplin îndreptăţit s-a afirmat că „modul cum Vlad Ţepeş a ştiut să-şi organizeze armata şi să conducă războiul purtat împotriva oştilor otomane de sub comanda lui Mahomed al

II-lea, oferă unul din cele mai veridice example de aplicare a principiilor de artă militară de către un voievod român, principii care au fost formulate teoretic mult mai târziu” [275].

Curajul extraordinar, tăria morală, dorinţa sfântă de libertate a ţării sale, formaţia sa ca om şi conducător, maturizarea timpurie şi în condiţii vitrege de pribegie la curtea sultanului, la cea a Moldovei sau a Ungariei, cât şi situaţia şi moştenirea familiară în arta războaielor sunt numai câţiva din factorii care au făcut ca luptele purtate de armata română sub comanda lui Vlad.

---

274 Hurmuzaki, XV/l, p. 58 ; B. T. Cîmpina, Victoria oştii.... p. 543, citind pe Długosz şi Bonfini. Pentru victoria lui Dracula în „cele patru războaie“ vezi The itineraries of W. Wey, p. 101.

275 Dumitru Matei, Unele referiri privind tactica militară a lui Vlad Ţepeş în războiul antiotoman din anul 1462, în File din istoria militară a poporului român, voi. 3, p. 20—21..

Vodă să-şi încline sorţii de izbândă în defavoarea cotropitorilor.

M. de Folard, specialist în istorie şi artă militară, referindu-se la Mentül militar al voievodului român Dracula, spunea: „În atacurile nocturne, fără ca să recurgem la exemple antice, avem unul extrem de memorabil. Vlad, unul din cei mai mari căpitani ai secolului său şi comparabil cu Sertorius, a întreprins o acţiune care ar împodobi perfect un roman. Vlad adaugă forţelor sale reputaţia de excelent conducător de oaste. Profitând de condiţiile fajvorabile ale întunericului şi de dezinvoltura inamicului său, voievodul s-a aruncat cu toate trupele sale asupra taberei turceşti în timpul întunericului nopţii" 157.

Valoarea victoriei şi a reuşitei atacului de noapte trebuie subliniată în antiteză cu faptul că Mahomed al II-lea cunoştea bine acest procedeu tactic, pe care l-a folosit la 28 mai 1453 împotriva Constantinopolului158.

Deşi operaţiunile militare declanşate de Vlad au fost mai reduse în timp şi spaţiu faţă de cele din campania din 1805 a lui Napoleon, generalul Theodor Nicolau le aseamănă cu acţiunile întreprinse pentru surprinderea şi capturarea generalului austriac Mak, la Ulm [276].

Inspirându-se din marea şi străvechea epopee de apărare a pământului strămoşesc, în care şi-au înscris mamele cu multă cinste mulţi membri ai familiei sale, voievodul a făcut totul ca numeroasa armată otomană, deşi bine dotată, să sufere

276 „România militară", nr. 17/1934, p. 63—88, apud. Şt. Ştefăneseu, op. cit., p. 1654.

pierderi cât mai mari în acest război ce se anunţase favorabil ei. Oastea română a hărţuit trupele sultanului cu multă precauţie, însă continuu, le-a lovit cu rapiditate, împiedicându-le să riposteze în acele locuri unde configuraţia terenului le făcea inofensive numărul şi echipamentul [277]°.

În evul mediu, în special în perioada lui Vlad Ţepeş, când Imperiul otoman se bucura de strălucirea economică şi militară de după cucerirea Constantinopolului, situaţia strategică a ţărilor române a fost adesea ameninţată din cauză că ele se aflau la „intersecţia confruntărilor de interese antagonice ale unor puternice state feudale”, iar de altă parte, de „lipsa unităţii politice şi militare” [278].

Animat de un înalt patriotism, voievodul Vlad Ţepeş a reuşit, în condiţiile dificile ale epocii sale, să elaboreze o gândire strategică proprie şi eficientă, care avea ca scop suprem apărarea independenţei ţării, printr-o intensă şi complexă activitate socială, militară şi diplomatică[279]. Pentru meritele sale în această direcţie, el a fost şi este considerat de istoricii artei militare ca unul din *„generalii cei mai vestiţi ce au comandat armatele româneştia* 163. Datorită înfrângerii suferite, demoralizării şi derutei ostaşilor săi, sultanul a

277 C. Soare, Istoria gîndirii militare româneşti, Editura Militară, Bucureşti, 1974, p. 44 ; Constantin Antip, Războiul popular in istoria universală, Bucureşti, 1976, p. 46—47 ; A. I. Lupescu, Concepţia militară a domnilor români în secolul al XV-lea şi al XVI-lea, în „România militară", vol. VII, nr. 2—3, 1901, p. 139, 142, 143, 147.

278 Idem C. Soare, op. cit. p. 36.

279 Idem ; A. I. Lupescu, op. cit., p. 139.

renunţat la ideea de a cuceri Ţara Românească, obţinând doar înlocuirea lui Dracula prin intermediul unor manevre politice[280].

Nu se poate încheia prezentarea luptei voievodului Vlad Ţepeş cu Imperiul otoman – cea mai glorioasă parte a activităţii şi vieţii sale – fără al aminti diversele mărturii semnificative rămase în memoria istoriei ca dovezi indubitabile ale reacţiilor şi satisfacţiei lumii europene în legătură cu victoria strălucită împotriva Semilunei[281].

Deşi la 27 iunie 1462, expediţia sultanului nu se încheiase, un pelerin ce se afla în drum spre Jaffa înregistra în Grecia ştirea că la 17 iunie, în Ţara Românească, turcii au fost înfrânţi şi au pierit 30.000 de oameni[282].

La 3 august 1462 Alois Gabriel, rector de Candia, scria lui Antonio Loredano, căpitan în Modon, despre zdrobirea turcilor de către Vlad Dracula şi dezordinea în care a ajuns la Adrianopol167, mărturie incontestabilă a victoriei româneşti.

Rezultatul final al acestei campanii ni-l dau informaţiile culese la mimai 8 zile după intrarea în Adrianopole a sultanului înfrânt, prin persoana unui sclav albanez: „Văzând (Mahomed al II-lea) că nu-l poate supune pe domnul român (...) şi temându-se şi de armata ungurească care venea spre a da ajutorul românilor, se întoarse pe mare cu o mare lipsă de hrană pentru armată şi caii ei”

---

280 Şt. Ştefăneseu, op. cit., p. 1649—1650.

281 Analiza campaniei a fost făcută de mai mulţi cercetători pe care i-am amintit la locul potrivit.

282 The itineraries of W. Wey, p. 93.

1G8.

Domenico Balbi, reprezentantul Veneţiei la Constantinopol, aducea la cunoştinţa guvernului său, în 28 iulie 1462, luptele sângeroase desfăşurate în Ţara Românească şi victoria categorică a oştilor române. Acest fidel şi deosebit de important informator oficial, subliniind victoria lui Dracula, afirma că sultanul conştie & t de proporţiile victoriei, voievodului român „a ridicat în grabă tabăra şi a trecut fluviul (Dunărea) îndărăt” 1.

Regele Ungariei, Matei Corvin, însuşindu-şi chiar o parte din meritele acestei victorii în faţa turcilor, trimite o solie în Apus, care anunţă oficial Veneţiei zdrobirea armatelor otomane „de către unguri şi români” 1? O.

Înaltul sol al Milanului pe lângă Veneţia, A. Guidobonus, înregistra la rândul său ştirea victoriei lui Vlad şi o prezenta în raportul său din 30 iulie *m*.

Altă mărturie a succesului repurtat de Dracula este confirmarea oficială din 31 iulie 1462, făcută de principalul dregător la insulei Cretam, în legătură cu victoria anunţată de un corăbier român, care reuşise să scape cu o corabie românească la 25 iulie din Constantinopol. Până la această dată, corăbierul nu numai că a luat la cunoştinţă proporţiile victoriei româneşti, aşa cum erau prezentate în capitala imperiului, dar a putut vedea starea jalnică în care ajunsese armata şi flota turcească în oraş [283].

283 „Columna lui Traian“, nr. 1—2/1883, p. 39.

Scrisoarea fără titlu din 12 august 1462 – semnată probabil tot de Alois Gabriel – relatează spusele unui albanez, fugit de la turci, în legătură cu victoria lui Ţepeş şi faptul că oastea sultanului a intrat în dezordine şi în stare jalnică în Adrianopol[284].

Dovadă a prestigiului victoriei şi a bucuriei de care a fost cuprinsă creştinătatea este mărturia din octombrie 1462 a pelerinului William Wey, bazată pe constatările făcute de el în Rhodos, potrivit cărora în urma „celor patru" războaie purtate victorios de Dracula călugării de aici au tras clopotele şi au cântat Te *Deum* spre pomenirea şi lauda succesului17S.

Confirmând victoria oştilor române, veneţianul D. Malipiero, în jurul anului 1500, consemnează printre altele că voievodul Dracula a dat piept cu puternica oştire a lui Mahomed al II-lea şi a „înfrânt-o voinicește" [285].

O altă cronică veneţiană, referindu-se la aceeaşi expediţie turcească din 1462, ne arată că „turcii – plecaţi împotriva lui Dracula în Valahia – au fost bătuţi şi fugăriţi rău" 178.

Ştefan Mango, în analele veneţiene (1433 – 1477), fiind în deplin acord cu numeroasele ştiri ajunse la Veneţia în jurul lui 1 septembrie 1462, scrie că Mahomed al II-lea „a trimis o puternică armată în Valahia; dar sculându-se valahii împotriva ei, au fost bătuţi; au fost tăiaţi în bucăţi 30.000 – 40.000 de turci şi a fost prins de valahi

284 Idem, p. 40—41.

285 N. Iorga, Acte şi fragmente, III, p. 84.
Ibidem, p. 86.

un nepot al Valahului (al lui Ţepeş), care părăsise lagărul lui şi se duse la turci; şi acesta fu tras în ţeapă" 179.

Culegând informaţii de la curtea regelui Matei Corvin, FI. Roverela, solul ducelui de Ferara la Buda, arăta că Dracula „...le-a dat o strâjnică bătaie în părţile Ţării Româneşti"!

Legatul, papal al curţii regale de la Buda, episcopul Nicolae de Modrussa, folosind informaţiile oficiale şi ştirile care circulau în Transilvania şi Ungaria, în anii imediat următori victoriei din 1462 şi cunoscându-l personal pe Dracula, vorbea în acelaşi fel despre atacul de noapte şi dezastrul ce a cuprins ostile otomane, cât şi de marele sultan, care „după ce a văzut pierderea suferită de ai săi şi aflând că ungurii aduc întăriri Dracului, s-a grăbit să se întoarcă de unde venise şi a trecut Dunărea..." [286].

Analele sârbeşti spun la rândul lor că în anul 1462 „a mers sultanul Mehmed în Valahia şi împotriva lui Vlad voievod şi nimic nu a izbutit" sau după o altă variantă, „l-a bătut Dracula pe sultan în timpul nopţii" [287].

Învăţatul bizantin Chalcocondil, în cronica sa redactată probabil până la 1463, dă informaţii vagi, dar revelatoare asupra succesului militar al lui Vlad Ţepeş. El afirmă că Mahomed al II-lea s-a

---

286 Şerban Papacostea, Cu privire la geneza şi răspîndirea povestirilor scrise despre faptele lui Vlad Ţepeş, în „Romanoslavica", nr. XIII/1966, p. 159—167.

287 Stări srpski rodoslovi letopisi, Editura Stojanovič, Karlowitz, 1927, p. 245 ; Anca Iancu, Ştiri despre români în izvoarele istoriografice sîrbeşti (see. XV—XVII), în „Studii istorice sud-est europene", vol. I, Bucureşti, 1974, p. 23.

declarat neînstare să-l înlăture pe domn, iar la plecarea sa „l-a lăsat pe Draculea (aici Radu cel Frumos) fratele domnitorului Vlad, acolo în ţară, ca să trateze cu dacii şi să aducă ţara sub ascultarea lui... iar el însuşi a pornit de-a dreptul spre reşedinţa împărătească”[288]. Corelarea acestor date la celelalte mărturii favorabile atestării unei victorii româneşti întăresc ideea prezentată cu multă prudenţă, dar de certitudine a cronicarului bizantin, potrivit căreia până la plecarea din Ţara Românească sultanul nu a reuşit să obţină o victorie în faţa lui Vlad Ţepeş.

Alt cronicar bizantin, contemporan evenimentelor, istoricul Ducas (1400 – 1470), după ce descrie luptele crâncene date între români şi turci, arată că sultanul „sculându-se plin de ruşine, a trecut Dunărea şi a ajuns la Adrianopol” 184.

Cronicarul raguzan Felix Petancius, la 1502, în *De aggrediendo Turcos* arată: „Dracula cu puţini, dar aleşi militari, atacă pe Mehmet împăratul turcilor – în timp de noapte şi-l sileşte să se întoarcă în fugă spre Dunăre cu mari pierderi de oameni şi cu ruşinea de a fi dat dosul” 185.

Consemnările făcute de Michael Bocignoli din Raguza în 1512, după călătoria efectuată în Ţara Românească, pun în evidenţă că la acea dată se cristalizase în conştiinţa europeană succesul luptelor lui Vlad Ţepeş. După ce arată că voievodul era „bărbat ager şi cât se poate de

288 L. Chalcocondil, op. cit., p. 283—289,

priceput în treburile ostăşeşti” autorul spune printre altele că Mahomed „a fost silit să se întoarcă pe unde venise fără pradă, fără izbândă şi după ce a pierdut pe mulţi dintre ai săi186.

Povestirea slavă despre Dracula, scrisă până în 1483 – 1484, arată faptele de eroism ale voievodului, menţionând totodată că sultanul „a plecat în mare ruşine; a pierdut oaste nenumărată. El nu a îndrăznit să meargă (mai departe) împotriva lui (Dracula)” 187.

Ştirea dusă de un ostaş, în jurul datei de 21 august 1462, dregătorilor oraşului genovez Caffa din Crimeea, a fost interpretată de cercetători ca un indiciu al faptului că de la plecarea sultanului şi până la „destrămarea puterii lui Vlad Ţepeş au trecut aproape două luni şi deci sultanul nu câştigase lupta” *188*.

Înfrângerea sultanului Mahomed al II-lea este menţionată şi de istoricul german Ioannes Cuspinianus (1473 – 1529), care la rândul său vorbeşte despre celebrul atac de noapte şi enumera minuţios evenimentele: „Nu mult timp după aceea, plecând Mahomed în Dacia, pe care o numim astăzi Valahia, s-a expus unei serioase ruşini. Cum sunt schimbate condiţiile izbânzii de război printr-o hotărâre! Droulas, comandantul dacilor numit de alţii Dracula, atacând violent într-o noapte

184 Ducas, op. cit., p. 432.

185 N. Iorga, *Acte şi fragmente*, vol. III, p. 62; *Călători străini*... vol. I, p. 444.

186 *Călători străini*... vol I, p. 176 – 177.

187 *Cronicile slavo-române*... p. 208.

188 B.T. Câmpina, *Victoria*... p. 551 – 552.

Întunecoasă tabăra turcilor eu 6.000 de călăreţi şi un număr egal de pedeştri, într-atât de mare groază a insuflat, încât ar fi putut fi distrusă întreaga armată, dacă nu ar fi fost împinsă la luptă după sfatul comandantului Mahomed, care l-a urmat pe a lui Chalus, ca nu călare, ci fiecare stând în picioare să dea lupta în faţa cortului său. Chiar şi aşa o foarte mare parte a fost ucisă" sau „Dracula, cu puţini, dar aleşi soldaţi atacând la a doua veghe a nopţii l-a silit pe Mahomed, stăpânind deja Valachia mare şi grăbindu-se să ocupe Valachia mică, pus pe fugă „să se întoarcă la Dunăre cu măcelărirea alor să-i şi cu mare ruşine" *m*.

În faţa numărului mare de mărturii ce atestă victoria lui Vlad Ţepeş-Dracula şi a căror autenticitate nu poate fi pusă în discuţie, trebuie să ne raliem concluziei valoroase exprimată de marele istoric A.D. Xenopol: „Când vedem că din Caffa până în Constantinopole, din Milano şi Veneţia până în Candia, toate izvoarele greceşti, polone, ungureşti, italiene, caffeneze, vorbesc de izbânda lui Vlad contra turcilor, ni se pare că nu putem altceva decât să primim părerea că sultanul Mahomed a fost bătut de Vlad Ţepeş" [289].

Deşi istoriografia a reuşit să conserve solide şi suficiente mărturii privitoare la victoria

---

289i " A. D. Xenopol, op. cit., p. 27. Ideea este susţinută şi de N. Stoicescu, op. cit., p. 119. Vezi şi hărţile luptelor la Gheorghe Romanescu. Marile bătălii ale românilor, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1982, p. 81.

Mihail Guboglu, Vlád Ţepeş şi Mahomed al II-lea.,., p. 388.

voievodului român, trebuie să luăm în consideraţie că numărul şi răspândirea lor au fost reduse de măsurile de securitate luate de Mahomed al II-lea în anii 1461 – 1462. Astfel, pe lângă faptul că sultanul dispunea construirea de cetăţi, interzicea comerţul cu aramă, plumb, piei, el a dat dispoziţii ca toată corespondenţa pentru străinătate să fie sever supravegheată şi pe cât posibil interzisă, puţini fiind cei care au primit autorizaţia de a părăsi pe mare sau uscat ţara. Însuşi ambasadorul Balbi, la sfârşitul lui iulie 1462, arăta autorităţilor din ţara sa dificultăţile pe care le are pentru a putea expedia raportul său de la Istanbul 191.

Pe fondul acestor acţiuni înţelegem de ce e serie de istorici, bazându-se doar pe scrierile exclusiviste şi panegiriceturceşti sau cronicile şi pamfletele calomniatoare elaborate de cercurile potrivnice voievodului au prezentat eronat viaţa şi faptele sale.

Dovadă a succesului politico-militar repurtat de Vlad Ţepeş în războiul din 1462, ca o consecinţă firească a luptei pline de curaj şi sacrificiu, a talentului său de strateg şi comandant militar, este fără îndoială şi faptul că Ţara Românească rămâne cu statutul de „Mümtaz eyaleti”, adică „Provincie privilegiată” faţă de Imperiul otoman, spre deosebire de ţările vecine care au fost transformate în paşalâc turcesc*, ele având titulatura de „Beylerbeylik” 192.

PRIZONIER AL REGELUI MATEI CORVIN. ULTIMA DOMNIE

Retragerea sultanului Mahomed al II-lea şi a armatelor sale constituia pentru Vlad Ţepeş-

Dracula garanţia unei nesperate victorii, cât şi asigurarea, pentru o anumită perioadă, a păcii atât de necesare refacerii ţării şi realizării aspiraţiilor sale de independenţă.

Partida oponentă, formată în mare parte din boierime, şi uneltirile lui Radu cel Frumos, aflat în partea de sud-est a ţării, unde era ajutat de detaşamente turceşti, agravau şi mai mult stabilitatea statală şi a puterii voivodale.

În aceste momente, când prudenţa şi priceperea se dovedeau insuficiente pentru atingerea scopurilor propuse, căci ţara era secătuită, iar armata istovită şi împuţinată de pe urma inegalului şi istovitorului război, se simţea mai mult ca oricând nevoia sosirii mult aşteptatului ajutor promis de Matei Corvin. Alianţa politică dintre Vlad Dracula şi regele Ungariei, care fusese întărită în urma căsătoriei voievodului român cu o rudă a regelui, avea sprijinul papei Pius al II-lea

— Cunoscut animator al cruciadei contra expansiunii otomane.

Pe lângă sprijinul militar care se angajase să-l dea Ţării Româneşti, regele era chiar purtătorul unor subsidii[290] ale lumii catolice, necesare întăririi frontului antiotoman la Dunărea de Jos.

Matei Corvin nu s-a dovedit însă interesat să lupte în aceste momente contra turcilor, el plecând în ajutorul lui Vlad formal şi mult prea târziu. Fiind indiferent la soarta războiului şi la

290 Şerban Papacostea, Cu privire la geneza şi răspîndirea povestirilor scrise despre faptele lui Vlad Tepes, în „Romanoslavica“, XIII/1966, p. 161—162.

succesul coaliţiei antiotomane la care făgăduise să ia parte, el a plecat într-un târziu de la Buda şi a ajuns abia la 10 august 1462 pe Tisa, la Seghedin „unde trebuiau să se strângă ostile Ungariei[291].

La 10 septembrie, regele se afla tot la Seghedin, unde aştepta probabil rezultatul final al războiului şi confirmarea sosirii lui Mahomed al II-lea şi a armatelor sale la Constantinopol, ca astfel să poată exclude o confruntare sângeroasă.

Punând capăt acestor amânări, el trece totuşi în Transilvania şi se îndreaptă spre Cluj, oraşul său natal. De aici, prin Turda – unde este semnalat la data de 17 septembrie – el se îndreaptă spre Sibiu, de unde îşi continuă drumul spre Braşov. Matei Corvin şi ostile sale sosesc în cetatea Braşovului la începutul lunii noiembrie[292], adică la mai mult de trei luni de la plecarea sa de la Buda şi la nouă luni de la scrisoarea cu cererea de ajutor a lui Vlad Ţepeş 4.

Indiferenţa manifestată de regele Matei Corvin faţă de situaţia voievodului Vlad Dracula şi, în general, faţă de alianţa antiotomană la care se obligase să participe, a fost explicată şi pusă în legătură cu starea de încordare şi conflict ce o avea în această perioadă cu împăratul Frederic al III-lea al Germaniei şi cu Cazimir al IV-lea al

---

291 Nicolae Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare, Editura pentru literatură, 1966, p. 65.

292 Pentru itinerariul lui Matei Corvin vezi : W. Franknoi, Mátyás Király elete, p. 124 ; I. Teleky, III, p. 277 ; Ioan Mihályi de Apşa, Diplome maramureşene din sec. XIV şi XV, Sighet, 1900, p. 442—446 ; B. T. Cîmpina, Complotul boierilor şi „răscoala“ din Ţara Românească din iulie-noiembrie 1462, în „Studii şi referate privind istoria României“, Editura Academiei, Bucureşti, 1954, p. 623.

Poloniei[293], care urmăreau ocuparea tronului Ungariei.

Pe lângă conjunctura politico-militară şi necesitatea reorientării poziţiei lui Matei Corvin faţă de Imperiul romano-catolic, a contribuit la nerespectarea angajamentelor alianţei cu voievodul Dracula şi tactica regelui, ce se aseamăiia cu cea a contemporanului său Louis XI, care se servea în politica sa de uneltiri între rivali şi prieteni, de ruperea fără scrupule a unor alianţe.

În momentul în care Matei Corvin ajunsese la Braşov, luptele oştilor române cu cele ale lui Mahomed al II-lea erau demult încheiate, însă Radu cel Frumos sprijinit de detaşamente turceşti trecuse Dunărea şi folosindu-se de boierii trădători ai fratelui său, reuşise să domine o parte din Ţara Românească…

Vlad spera în aceste momente că va putea face cât mai repede joncţiunea cu armatele regelui Ungariei, în vederea distrugerii oştii lui Radu cel Frumos şi a boierilor trădători care trecuseră de partea lui. Acum, temerarul voievod mai spera să treacă peste Dunăre, aşa cum mai fusese în alte ocazii, când reuşise să înfrângă forţele potrivnice lui, care unelteau acolo.

Trecerea boierilor de partea lui Radu cel Frumos este explicată şi pusă în legătură cu ademenirea acelora care nu vedeau cu ochi buni politica dusă de Ţepeş, precum şi cu prinderea şi sechestrarea unor familii din rândul boierilor şi

293 Constantin Şerban, Avut-a loc un conflict între Ştefan cel Mare şi Vlad Ţepes în 1462 ?, în „Studii si articole de istorie", nr. 12/1976, p. 78.

folosirea lor apoi în şantajul contra lui Vlad.

Cronicarul bizantin Chalcocondil referindu-se la acest moment, punea în gura lui Radu cel Frumos: „Bărbaţi daci, ce credeţi că o să mai vină asupra voastră în viitor? Au un ştiţi ce putere mare are împăratul şi că foarte curând vor veni asupra voastră ostiile împăratului, pustiind ţara şi o să fim despuiaţi de orice ne-a mai rămas? De ce nu vă faceţi prietenii împăratului? Şi veţi avea linişte în ţară şi în casele voastre. Ştiţi doar că acum nu a mai rămas niciun capăt de viaţă. Şi toate aceste suferinţe grele le-aţi avut de îndurat din cauza fratelui meu, pentru că aţi ţinut cu acest om făr' de Dumnezeu şi care a adus mare nenorocire asupra Daciei, precum n-am mai auzit pe pământ" [294].

Pe fondul incertitudinilor existente, cât şi al situaţiei create de luptele îndârjite cu turcii, se iveşte un prilej favorabil intereselor regelui Ungariei, care îl scutea de vărsare de sânge şi îi permitea menajarea forţelor atât de necesare în această perioadă când se accentuase conflictele cu puternicii aspiranţi la tronul Ungariei. Acest prilej l-au constituit trei scrisori apocrife atribuite lui Dracula, dar care în realitate au fost ticluite în Transilvania de cercurile duşmănoase voievodului. Elaborarea acestor scrisori a constituit de fapt „punctul iniţial al campaniei de defăimare" [295] şi al vastului program de trădare iniţiat împotriva

294 L. Chalcocondil, Expuneri istorice, op. cit., p. 291.

295 Şt. Andreescu, Un nou punct de vedere în discuţia asupra versiunii slave a „Povestirii despre Dracula voievod", în „Glasul Bisericii", nr. 1—2/1975, p. 125.

viteazului voievod de saşii şi negustorii transilvăneni.

Principala scrisoare[296], potrivit căreia Dracula este acuzat de trădare faţă de Matei Corvin – inclusă în „Comentariile" lui Pius al II-lea – a fost redactată în localitatea „Rothel" (identificată cu Cisnădie-n) la 7 noiembrie 1462. Falsa scrisoare avea menirea să dovedească întregii Europe că voievodul Vlad Dracula „îşi manifestase dorinţa" de „a fi iertat" de Mahomed al II-lea – dovadă clară a victoriei sale asupra sultanului – pe care îl asigura cu acest prilej că spre iertare îi predă Transilvania, şi chiar îl sprijină să cucerească Ungaria. Cu aceeaşi ocazie „el înştiinţa" pe sultan că a mai cerut în acest scop sprijin marelui vizir şi domnului Moldovei.

În realitate aceste scrisori, ticluite cu atâta abilitate, s-au dovedit a fi un fals grosolan 1J, a cărui victimă a fost voievodul Vlad Ţepeş-Dracula. Cu ajutorul lor duşmanii saşi şi negustorii din Transilvania se răzbunau pentru sângeroasele conflicte avute cu el, în timp ce Matei Corvin putea să-şi atingă mai uşor scopurile în disputa pentru coroana Ungariei şi să se eschiveze de o campanie antiotomană la Dunărea de Jos, pe care, de altfel, n-a dorit-o niciodată. Radu cel Frumos şi partizanii săi profitau şi ei de aceste împrejurări întrucât le ofereau şansa preluării puterii în Ţara Românească.

---

296 Gh. Ghibănescu, Vlad Ţepeş (Studiu critic), în „Arhiva", 1897, nr. 9—10, p. 510 ; A. D. Xenopol, istoria românilor din Dacia traiană, vol. IV, p. 30 ; N. Iorga, Studii şi documente, III, p. XXXI, reproduce scrisoarea după textul latin al lui Pius al II-lea.

„Scrisoarea de trădare” i-a folosit lui Matei Corvin în campania diplomatică de justificare, pe care a iniţiat-o în acest timp şi prin care motiva Europei catolice atitudinea sa neprietenoasă şi refuzul de ajutor pentru voievodul român în lupta antiotomană, aşa cum promisese. Ruptura dintre regele Matei Corvin şi voievodul Vlad Ţepeş este explicată oficial prin scrisorile de trădare 14, cărora îi s-a dat, în împrejurările politice sus-menţionate, repede credibilitate.

Doar o stare morbidă 15 – care nu poate de fapt să fie susţinută sau dovedită de nimeni, dacă ne gândim numai la faptele lucide şi ingeniozitatea de acţiune şi gândire a voievodului până la sfârşitul vieţii, fără să punem în discuţie alte aspecte de ordin politic – l-ar fi putut împinge pe Vlad să facă o asemenea scrisoare în momentul în care el îl respinsese pe Mahomed al II-lea cu sacrificii enorme şi aştepta întâlnirea cu ostile regelui Matei Corvin. Chiar şi numai consecvenţa luptei antiotomane dusă de Vlad până în ultimul moment al vieţii vine să arate luciditatea sa, netemeinicia şi falsitatea acestor scrisori.

Regele Matei Corvin, însoţit de ambasadorul Veneţiei la Buda, Petrus de Thomasiis, ajung la Braşov, aproape de frontiera cu Ţara Românească, în jurul datei de 20 noiembrie 1462 [297], de unde intenţionau să treacă munţii prin pasul Bran17, în ajutorul lui Dracula ce se afla retras cu armata

297 Mihail P. Dan, op. cit., p. 166. La 21 noiembrie 1462 regele Matei Corvin se afla la Tîrgu Secuiesc unde participa la adunarea cu reprezentanţii unor oraşe transilvănene ; vezi Dr. Száderzky Lajos, Székely Oklevéltár, Cluj, 1896, p. 19—23.

spre nordul ţării şi în munţi.

Michael Beheim ne asigură că Vlad, care avea încă o armată puternică, a reuşit să treacă Munţii Carpaţi şi a ajuns la Braşov, unde a purtat mai multe săptămâni tratative cu regele Matei Corvin1S.

După aceste întrevederi Dracula a plecat înapoi peste munţi cu avangarda armatelor aliate, din care nu lipseau „cehi husiţi puşi sub comanda condotierului Jan Jiškra (Giskra

— N.n.) din Brandýs", eu ajutorul cărora speră să-şi alunge duşmanii şi să continue lupta contra otomanilor[298].

Voievodul Vlád şi căpitanul regelui Ungariei, Jan Giskra (sau Ysgra), cu cetele sale războinice[299] – puse acum în slujba lui Matei Corvin, căci din vara lui 1462 se împăcase şi era în bune relaţii cu acest rege 21 – aşteptau în munţi venirea restului oştirii ungare22.

Iniţial, Jan Giskra, „căpetenie a tâlharilor (boiemi) războinici", fusese trimis doar să-l ajute pe Ţepeş, dar odată cu plângerile făcute de braşoveni regelui şi a „falsului cu scrisoarea de trădare", acestuia i „se porunci îndată" ca să fie prins „neruşinatul trădător al creştinătăţii" 23.

Se apreciază că regele Matei Corvin a fost influenţat în atitudinea sa ostilă voievodului român nu numai de dorinţa de a-şi menaja armata într-un război greu şi sângeros cu turcii, ci şi de plângerile împotriva lui Vlad formulate de oraşele

298 Mihail P. Dan, op. cit., p. 166.

299 Michael Beheim, op. cit., p. 29—30, 54—59.
Hurmuzaki, XV/l, p. 87.

din sudul Transilvaniei şi de duşmanii saşi.

Prinderea mişelească a voievodului Vlad, luptele dinaintea ei au intrat în legendele din zona Argeşului24.

Locul în care s-a produs incidentul cu prinderea lui Dracula25 era în acel timp cel mai dificil sector de pe drumul comercial al Branului din culoarul intracarpatic cu acelaşi nume, deoarece aici drumul şerpuia peste torenţii de munte şi strâmtorile stâncilor, iar, accesul era pesiMI doar peste poduri din bârne prinse între stânci. În acest sector de drum – numit în documente drumul podit de la Oraţii sau podurile de sub Piatra Craiului – unde carele cu mărfuri sau arme trebuiau coborâte încet şi cu multă atenţie cu ajutorul unor „frânghii lungi şi groase cât braţul” 26, Vlad nu a putut să-şi desfăşoare nici armata şi nici să-şi arate priceperea militară…

În acest loc, de la poalele Pietrii Craiului*7, unde sălbăticia naturii i-a ajutat pe duşmanii voievodului, până la 26 noiembrie 1462; Vlad Ţepeş-Dracula a fost prins şi arestat[300]. La această dată regele Matei Corvin „vestea pretutindeni”

300 Locul Piatra Craiului era un sector dificil din culoarul Bran- Rucăr, pentru paza lui s-a construit cetatea Neamţului de pe dealul Oraţii (Lapis Regis, Konigstein, Kyraylkö), aproape de confluenţa« Dîmboviţei şi Dîmbovicioaréi cu Oraţiile şi Rudăriţa. Pentru identificare vezi : Hurmuzaki, vol. IX, p. 622, Documente priititoare la istoria României, XI, nr. 317, p. 191 ; Arhivele Statului Braşov, fond Primăria Braşov, Socoteli alodiale, V/6, p. 385; Gheorghe I. Cantacuzinoţ: Cetăţi medievale din Ţara Românească (sec. XIII—XVI), Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1981, p. 130—131 ; Ilarion Puşca- riii, Cetatea Neamţului de la Podul Dîmboviţei, în „Analele Academiei Române“, seria II, tom. XXX, Bucureşti, 1907, p. 2 (112) ; N. Dunăre şi colaboratorii, Ţara Bîrsei, vol. I, Editura Academiei, 1972, p. 92—93 ; W. Horwath, Die Erbauung der Burg bei Rucăr, în „Das Burzenland“ IV/l, Braşov, 1929, p. 58—60.

prinderea şi arestarea voievodului Dracula al Ţării Româneşti K...

Capturarea lui Ţepeş în momentele în care Europa aştepta relansarea luptelor şi ofensivei antiotomane, a fost greu> înţeleasă şi explicată chiar şi de cei mai buni cunoscători ai curţii lui Matei Corvin. Astfel cronicarul curţii regale, italianul Antonius Bonfinius, care cunoştea multe din secretele regelui, după ce arătă că Matei Corvin spunea că se duce în Valahia pentru a-l apăra de turci pe Dracula, căruia îi dăduse în căsătorie pe o rudă apropiată a sa, nu poate să-şi explice cauza prinderii şi arestării sale, care de altfel nimănui nu i-a fost destul de limpede[301]. Jan Dulgosz exprimă surprinderea polonezilor în legătură cu gestul şi acţiunea neaşteptată a lui Matei Corvin care l-a făcut prizonier pe voievodul Dracula31. Petrus de Thomasiis, înaltul sol al Republicii Veneţiene pe lângă curtea regelui Ungariei, arăta în rapoartele sale la 26 noiembrie 1462 că Dracula voievod a fost arestat de regele Ungariei. Confirmarea primirii acestor rapoarte, precum şi a scrisorii lui Matei Corvin, din partea Veneţiei, a fost însoţită de aprecieri înlegătură cu acţiunea de pedepsire bine-meritată a voievodului român. Deşi adoptase o atitudine favorabilă

M. P. Dan, op. cit., ' p. 168 ; M. Belieim, op. cit., p. 55, Istoria României, Editura Academiei, Bucureşti-, 1962, vol. II.

N. Iorga, Studii şi documente, III, p. XXXII—XXXIII ; Idem, Istoria românilor — IV, p. 142 ; M. P. Dan, op. cit., ţ>. 169.

301 Antonius Bonfinnis, Rerum Ungaricarum Decades, III, ed. I. Fogel, B. Ivanyi, I. Juhász, Leipzig, 1936, p. 243 ; Şt. Andreeseu, En marge des rapports..., p. 5@7 ; N. Stoicescu, op. cit., p; 131.

^ 31 Şt. Andreescu,' op. cit., p. 507.

regelui Ungariei, Senatul Veneţiei nu era convins şi nu avea probe concludente asupra vinovăţiei lui Vlad Ţepeş, motiv pentru care la 18 aprilie 1463 „cerea o nouă informare asupra împrejurărilor care dusese la arestarea lui Dracula” 32.

Complotul boierilor [302], reţinerea unor familii şi utilizarea lor apoi contra lui Vlad34, trecerea unei părţi din boierime de partea lui Radu cel Frumos, cât şi dezbinările urzite de turci, au favorizat înscăunarea lui Radu cel Frumos în Ţara Românească.

Instalarea lui Radu cel Frumos, la început în sud-estul Ţării Româneşti, apoi urcarea sa în tron este rezultatul tacticii politice pe care s-au sprijinit forţele oponente şi duşmănoase lui Dracula, în condiţiile favorabile create de războaiele cu turcii, care au slăbit întreg Sistemul economic şi politic din Ţara Românească, ultima parte a conflictului având tenta unui război civil35.

Scrisoarea vicecomitelui secuilor Albert de Istenmező, din 15 august 1462, adresată braşovenilor şi castelanilor de la Bran, în care se cerea ca ei să ţină pace cu noul domn (Radu cel Frumos) [303], este o dovadă că în cercurile duşmanilor să-i şi în cele oficiale din Transilvania, se crease o stare de spirit nefavorabilă voievodului Dracula şi că se foloseau toate mijloacele propagandistice şi diplomatice împotriva sa. Chiar dacă acest act oficial îl numeşte pe Radu cel

302 B. T. Cîmpina, Complotul..., p. 599—624.

303 Hurmuzaki, XV11, p. 58.

Frumos voievod, aceasta nu poate fi o probă concludentă că la 15 august Vlad râu mai era domn al Ţării Româneşti[304].

Odată cu prinderea voievodului se poate considera că politica nesinceră a regelui Matei Corvin şi uneltirile sistematice ale saşilor reuşiseră. Căderea lui Ţepeş însemna şi pierderea pentru o lungă perioadă de timp a Amlaşului şi Făgăraşului – posesiuni vechi ale Ţării Româneşti din Transilvania 38.

De la Braşov, unde numeroşii săi duşmani erau acum încântaţi că îl văd înlănţuit, Vlad este dus, la Mediaş, iar de aici în cetatea Alba Iulia, unde, ne spune cronicarul bizantin Chalcocondil, voievodul prizonier a stat un timp închis[305].

Preţiosul prizonier ajunge de aici în capitala Ungariei nu peste mult timp. După un an petrecut în fortăreaţa de la Pesta – aşa cum ne spune ambasadorul Moscovei[306] – Dracula este închis în castelul Vişegrad, „patru mile mai sus de Buda pe Dunăre”.

Vlad va rămâne închis în acest castel patru ani[307] sau chiar doisprezece ani, dacă considerăm adevărate, cele spuse de cronicile slave [308]. Istoricul Mihail P. Dan se întreabă cu justificată prezumţie: „paza o vor fi asigurat fără îndoiala şi

304 Reiese din cursul evenimentelor şi din acţiunile lui Ţepeş de după această dată, vezi mai sus p. 96—104 etc.

305 L. Chalcocondil, op. cit., p. 293.

306 R. Mc. Nally et R. Florescu, A la recherche de Dracula, Editura Robert Laffont, 1973, p. 143. .

307 C. Rezachevici, Vlad Tepes — Cronologie, în „Revista de istorie“, nr. 11/1976, p. 1752.

308 Cronicile slavo-române..., p. 205, 212.

cehii legiunii negre (círné vojsko) care, constituiau atunci o foarte însemnată parte a armatei ungare?” Posibil!

Oricum, detenţia voievodului român, chiar dacă era o măsură injustă şi arbitrară, dictată de interesele politice ale regelui Ungariei, regimul la care a fost supus Dracula trebuie interpretat ca un privilegiu feudal. Se poate accepta uşor acest privilegiu dacă amintim circumstanţele lui. Ţinând seama că acea perioadă era învăluită în cruzimi şi că potrivit uzanţelor cei acuzaţi de trădare erau în general omorâţi, putem afirma că faimosul voievod, fiind acuzat că l-a trădat pe regele Matei Corvin şi cauza creştinătăţii, putea fi lesne omorât sau închis în oricare alt loc în afară de palatul regilor Ungariei de pe Dunăre.

A ţinut cont regele Matei Corvin că voievodul Dracula îi era rudă, că el era unul din cei mai distinşi luptători antiotomani ai epocii sale, sau că el fusese acuzat pe nedrept de trădare? Desigur! Este cert, însă, că lui Vlad i s-au rezervat, în tot timpul şederii sale ca prizonier, condiţii în concordanţă cu înaltul său rang şi cerinţele protocolului feudal.

Castelul Vişegrad – apelativ cu rezonanţă slavă[309] – fusese aşezat pe dealul Varhegy, chiar pe ruinele unei fortificaţii romane, în timpul regelui Ştefan cel Sfânt (1.000 – 1038). Menţionată într-o scrisoare papală din anul 1258, cetatea regală de la Vişegrad a suferit o serie de transformări şi adăugiri în decursul timpului.

309 M. J. Boldenyi, La Hongrie historique, Paris, 1853, p. 78.

Dacă în vremea lui Carol Robert d'Anjou (1308 – 1342), cetatea cunoaşte o deosebită înflorire – aici petrecându-şi o parte din viaţă familia acestui rege – mai târziu, în timpul lui Ludovic I d' Anjou, se considera această reşedinţă ca o „veritabilă Alhambra a celei de-a doua dinastii" („véritable Alhambra de la seconde dynastie") [310].

Multe din frământările politice interne sau externe îşi leagă numele de acest castel. Aici unde statuile şi grupurile alegorice se armonizau cu fântânile arteziene sau cu mireasma şi culorile florilor, în cadrul plin de splendoarea ambianţei reşedinţei regale, a funcţionat un tribunal şi chiar o închisoare regală. Tot aici, unde se puteau admira grădini suspendate – adevărată imitaţie după legendarele grădini babiloniene – curţi spaţioase, ce slujiseră de multe ori ca loc de desfăşurare a turnirurilor[311], în care se întreceau cavalerii veniţi din întreaga Europă, în anul 1329 Zách Felieian a făcut un atentat împotriva întregii familii a regelui Carol Robert d'Anjou, în timp ce se afla la un ospăţ[312].

Până la Dracula, în acest palat mai avusese detenţie din porunca regelui Ladislau I, şi fiul lui Andrei I, pe nume Solomon, eveniment care va face ca turnul hexagonal ce îi servise ca închisoare, să fie numit de acum înainte „turnul lui Solomon".

---

310 Ibidem, p. 78.

311 Ibidem, p. 80.

312 Genthon István, Magyarország művészeti emlékei — Corvina Kiadó, Budapest, 1974, p. 447.

În acest palat de pe Dunăre, a fost ţinut prizonier de către maghiari răsculaţi, vestitul Sigismund de Luxemburg4 e.

După ce şi-a recâştigat coroana din disputa cu împăratul Frederik al III-lea, regele Matei Corvin a hotărât ca în Castelul Vişegrad să fie păzită coroana Ungariei. Palatul de la Vişegrad, considerat în veacul al XV-lea „paradiso tereştri” 50:; e compunea din Cetatea de sus şi Cetatea de jos, care la rândul ei era formată din turnul de locuit şi cetăţuie[313].

Turnul de locuit, în care a stat ca prizonier voievodul Vlad Ţepeş-Dracula, aşa-numitul „turn al lui Solomon”, avea 5 etaje, fiind alcătuit din ziduri groase de 3, 5 până la 8 m şi ornamentat cu elemente ale arhitecturii renascentiste [314]. Cetăţuia de formă triunghiulară[315] era protejată de un zid de apărare triplu şi avea în interior trei palate mai mici: la est palatul folosit ca reşedinţă a reginei, la vest palatul lui Matei Corvin cu vestita sală a cavalerilor, la nord o altă aripă de construcţii. Întreg ansamblul arhitectural de la Vişegrad în decursul anilor a suferit o serie de modificări şi renovări, primind succesiv elemente de stil gotic, renaştere şi chiar baroc M.

În această vestită reşedinţă regală, înconjurată de-ziduri masive de piatră, care coborau până la Dunăre cu nu mai puţin de 35 O săli necesare pentru a găzdui şi răspunde cerinţelor de lux a doi până la patru regi cu

313 Genthon István, op. cit., p. 445.

314 Ibidem, p. 446.

315 Ibidem, p. 445.

întreaga lor süită[316], a fost obligat să rămână cel puţin patru ani voievodul Vlad Dracula.

La sfârşitul acestei perioade Dracula este adus la Pesta, unde se adăposteşte într-o casă primită din grija regelui Matei Corvin.

În acest timp, la Pesta şi „încă nu fusese la erai – ne spune povestirea slavonă – s-a întâmplat unui răufăcător să intre la curtea lui şi să se adăpostească acolo. Gonaşii au venit şi au început să caute şi l-au găsit. Dracula s-a sculat şi a tăiat capul pristavului care ţinea pe răufăcător...”, [317]. Cei care însoţeau pristavul ce murise de mâna lui Vlad s-au plâns regelui Matei Corvin. Întrebat de ce a făcut acest lucru rău, Dracula a răspuns „Nu am făcut niciun lucru rău, ci el singur s-a omorât”. Oricine „piere aşa năvălind tâlhăreşte în casa unui mare stăpânitor”. „Craiul (Matei Corvin) a început să râdă şi să se mire din inimă de dânsul”.

Aceste acte sunt o dovadă indubitabilă a statutului, de mare personalitate de care se bucura Dracula în această perioadă, à faptului că i se aplică „acel drept feudal de azil” şi nu o stare lipsită de libertate şi drepturi, cum se poate crede la prima vedere. Faptele scot în acelaşi timp în relief, chiar în condiţiile prizonieratului său, atitudinea demnă şi curajoasă a voievodului, care de altfel l-a caracterizat în tot timpul vieţii sale.

În aceeaşi perioadă a şederii la curtea regelui Ungariei, Vlad Ţepeş, intrând în anturajul lui Matei Corvin, a cunoscut o serie de mari diplomaţi

316 M. J. Boldenyi, op. cit., p. 79.

317 Cronicile slavo-române..., p. 207—214.

acreditaţi aici[318], printre care trebuie menţionat şi episcopul Nicolae de Modrussa, ce îndeplinea înalta funcţie de legat al papei Pius al II-lea, pe lângă această curte. În urma acestei întâlniri, episcopul de Modrussa, impresionat de personalitatea voievodului pribeag, i-a făcut o interesantă descriere, precum şi un portret literar, valoroase prin faptul că autorul a cunoscut nemijlocit pe vestitul voievod. Deşi eruditul episcop a cunoscut bine evenimentele privitoare la Vlad voievod, totuşi relatările sale au fost influenţate de acţiunea vastă a defăimării acestuia, care fusese iniţiată la curtea lui Matei Corvin.

Dracula – arată legatul papal – „era nu foarte înalt de statură, dar foarte vânjos şi puternic, cu înfăţişare crudă şi înfiorătoare cu nasul mare şi acvilin, nările umflate, faţa subţire şi puţin roşiatică; în care genele foarte lungi înconjurau ochi verzi şi larg deschişi, iar sprâncenele negre şi stufoase îi arătau ameninţători; faţa şi bărbia erau rase, cu excepţia mustăţii. Tâmplele umflate sporeau volumul capului. Un g.îl ca de taur lega ceafa înaltă de umerii laţi pe care cadèau pletele negre şi încârlionţate” [319].

În aceste momente când Vlad îşi ispăşea prizonieratul departe de ţară, expansiunea otomană înregistra noi progrese, fapt care făcea să se ridice mai sus steagul unei alianţe antiotomane. Însuşi papa făcea apel la

318 Al. Alexianu, Acest ev mediu românesc, Editura Meridiane, Bucureşti, 1973, p. 70—71.

319 R. Mc. Nally et Radu Florescu, op. cit., p. 144.

conducătorii statelor europene pentru a-i determina să ia atitudine fermă împotriva pericolului şi expansiunii otomane[320].

Aflat în vecinătatea şi pe unul din principalele axe de penetraţie spre Europa de mijloc a turcilor, poporul român din spaţiul carpato-dunărean plătea cu sânge pentru menţinerea fiinţei naţionale şi a. independenţei. Vărul dinspre mamă al lui Dracula, voievodul Moldovei, Ştefan cel Mare, se remarcase ca o proeminentă personalitate militară şi diplomatică... Fără a beneficia de ajutorul cerut lumii creştine [321], el a reuşit să obţină prestigioase victorii împotriva oştilor turceşti.

La 10 ianuarie 1475 la Vaslui (Podul înalt), cu numai 40.000 soldaţi, Ştefan înscrie o nouă şi strălucită victorie împotriva oştilor turceşti, care se ridicau la 120.000 de oameni şi îl aveau în frunte pe Soliman Hadâmbul (eunucul). Memorabilul succes de la Vaslui a avut răsunet în întreaga Europă, papa Sixt IV, mulţi alţi suverani au rostit cuvinte de admiraţie şi laudă la adresa lui Ştefan cel Mare, căci el oferea speranţa şi perspectiva unei noi alianţe şi posibilităţi de stăvilire a expansiunii otomane...

Nici în urma condiţiilor favorabile create de succesele sale militare, nu a putut fi organizată o campanie antiotomană puternică, aşa cum el însuşi o concepuse şi cum o cerea în scrisoarea adresată la numai două săptămâni după victoria

320 S. Papacostea, op. cit., p. 163—İ65.

321 Cf. N. Stoicescu, op. cit., p. 150—152.

de la Vaslui şefilor de stat din Êuropa[322].

La porţile de la Dunărea de Jos, unde invazia lovea mai tare ca oriunde, prin alianţa stabilită între Ungaria, Transilvania şi Moldova se ridicase un puternic scut antiotoman, din nefericire în acest front nu se aliase Ţara Românească, unde de la înlăturarea lui Dracula şi până în anul 1475 îşi disputase tronul Radu cel Frumos şi Laiotă Basarab, voievozi cu o politică net filo-otomana.

Revenirea lui Vlad Ţepeş-Dracula pe tronul Ţării Româneşti – unde se afla un voievod supus turcilor – în – momentul în care Ştefan cel Mare lupta din greu cu colosul turcesc, se dovedea a fi o necesitate istorică[323].

Evoluţia situaţiei politicO-militare din zonă, modificarea echilibrului de forţe tot mai mult în favoarea turcilor, au determinat atât pe Ştefan cel Mare, cât şi pe Matei Corvin să vadă în persoana lui Dracula omul cel mai potrivit pentru a conduce Ţara Românească în śpiritul luptei eficiente antiotömane.

Nu se cunosc cu exactitate împrejurările şi nici data precisă a eliberării lui Vlad din captivitatea de la curtea Ungariei, dar este cert că la 25 februarie 1475, el ajunsesè în centrul Transilvaniei, aşa cum reiese din scrisoarea adresată, de regele Matei Corvin din Buda, primarului Thomas Altenberger al oraşului Sibiu,

322 La 29 ' noiembrie 1474, voievodul Moldovei scria papei că era-gata să apere creştinătatea în faţa pericolului otoman, dar că doreşte să fie ajutat. în această luptă de ceilalţi principi creştini, (G. Lăză- rescu, N. Stoicescu, Ţările române şi Italia pînă la 160.0, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1972, p. 84—87).

323 loan Bogdan, Documentele lui Ştefan cel Mare, II, p. 321.

căruia îi cerea să dea „credinciosului său Dracula” pentru întreţinere suma de 200 florinim.

Iniţiativa eliberării şi reînscăunării lui Ţepeş în Ţara Românească a aparţinut vărului şi prietenului său din copilărie, Ştefan cel Mare, care arăta prin solul său Ioan Ţamblac: „Eu cerusem ca voievodul Basaraba (Laiotă Basarab) să fie alungat din cealaltă ţară românească (Ţara Românească) şi să fie pus acolo un alt domn creştin, anume Draculea, cu care să ne putem înţelege împreună; am înduplecat chiar la acest lu’ – cru pe maria-sa craiul unguresc ca să se îngrijească şi el, din partea sa, ca Vlad Draculea să ajungă domn” [324].

O scrisoare din 25 iunie 1475 a solului regelui Matei Corvin evidenţiază faptul că o altă epistolă fusese primită de la domnul Moldovei, Ştefan cel Mare, prin care acesta exprima dorinţa şi nerăbdarea sa cât şi a curţii de a vedea pe voievodul Dracula reînscăunat”.

Momentul culminant. Şi rodul eforturilor politico-diplomatice, care urmăreau stăvilirea expansiunii turceşti, l-au constituit încheierea între Ştefan cel Mare şi Matei Corvin, la 12 iulie 1475 a unui tratat antiotoman, care oferea pe lângă posibilitatea relansării luptei aliate antiotomane şi perspectiva politică favorabilă urcării în tronul Ţării Româneşti a lui Vlad Ţepeş.

La 18 iulie 1475 Florius Reverella, solul ducelui de Ferrara la Buda, în temeiul ştirilor care circulau la curtea regală a Ungariei, sublinia opinia deosebit de încrezătoare în plenitudinea

---

324 Hurmuzaki, Documente, vol. II/2, Bucureşti, 1891, p. 232.

forţelor şi iscusinţei militare a lui Dracula, precum şi speranţele regelui Matei Corvin în legătură cu reînscăunarea acestui voievod: „Se speră că zisul Draeula va face mari isprăvi împotriva turcilor, după cum a mai făcut şi altă dată când le-a dat o strâjnică bătaie în părţile. Ţării Româneşti, înainte de a fi fost prizonierul măriei sale” 67 (se referă la Matei Corvin). Dar reînscăunarea lui Dracula nu a avut loc atât de repede cum o cereau necesităţile istorice. Recunoscut ca voievod şi având sprijinul diplomatic al unor conducători vestiţi în acel timp, el este totuşi nevoit să rămână o vreme în Transilvania pentru a putea urmări cu atenţie momentul favorabil reînscăunării.

Intitulându-se „Wlasislaus Dragwla Vaivoda partium Transalpinarum”, la 8 august 1475, într-o scrisoare expediată din Arghiş (lângă Cluj), el cerea prin boierul său de încredere Cârştian pârcălabul, să i se pregătească o casă în cetatea Sibiului e, unde intenţiona să se adăpostească. El va rămâne în continuare în Transilvania, fiind atestat la 13 octombrie 1475 pe Târnava Mică, în localitatea Bălcaciu (azi Jidvei, Alba), unde el confirma primirea banilor trimişi pentru întreţinere din partea regelui Matei Corvin69.

Fiind conştient de ingeniozitatea şi talentul militar al lui Vlad Ţepeş, regele Ungariei îi încredinţează în perioada următoare conducerea unor trupe regale. Astfel, cel care condusese victorios şi fascinase prin faptele sale de arme, prin curaj şi inteligenţă curţile europene, în războaiele contra turcilor, ajungea din nou în prima linie pe frontul otoman.

Campania iniţiată de Matei Corvin împotriva turcilor, deşi anunţată cu multă fală Veneţiei, papalităţii şi în general Occidentului, nu a avut realizări care să se ridice la nivelul necesităţilor istorice.

Luptele contra turcilor din Serbia, la care a luat parte şi corpul de armată condus de Vlad Dracula, au început cu asediul şi cucerirea oraşului şi fortăreţei Sabacz de pe râul Sava. Asediul a fost deosebit de îndârjit şi a durat din 16 ianuarie până la 16 februarie 1476, la ei participând alături de Vlad, Vue Grigorevič, despotul sârb refugiat în Ungaria din 1465, precum. Şi regele Matei Corvin[325].

Dintr-o scrisoare datată 7 noiembrie 1476 şi adresată papei Sixt IV de către episcopul de Erlau (Agria), pe nume Gabriel de Verona [326], reiese că pe lângă talentul militar al lui Dracula, un alt criteriu de a-l promova în fruntea armatelor care se luptau cu turcii este faptul că aceştia „au mare spaimă de dânsul”.

După cucerirea acestei cetăţi, Matei Corvin s-a întors la Buda în timp ce o parte din ostile sale conduse de despotul Vue şi Dracula îşi continuau incursiunea antiotomană dincolo de râul Sava, spre oraşul Serberenica din Bosnia, vestit prin împrejurimile sale bogate în minereuri de argint.

Tactica adoptată de aceşti doi „căpitani” ai lui Matei Corvin aminteşte de cea pe care o mai

---

325 I. Bogdan, Documente privitoare la relaţiile Ţării Româneşti cu Braşovul şi Ţara Ungurească, în sec. XV şi XVI, vol. I, p. 322—324.

326 N. Iorga, Lucruri nouă despre Vlad Ţepes, în „Convorbiri literare“, nr. 2/1901, p. 155—156.

folosise Dracula la cucerirea cetăţii Giurgiului în iarna lui 1461 – 1462, în timpul luptelor cu turcii[327]. Şi aici vreo 150 din soldaţi au fost îmbrăcaţi în haine turceşti şi în zorii unei zile de târg au intrat nestingheriţi în oraş. A urmat atacul diii exterior, care a, fost sprijinit de ostaşii introduşi pe furiş în cetate. O astfel de lovitură a făcut ca oraşul să cadă în mâinile lui V-lad şi ale despotului Vue şi odată cu aceasta o mare cantitate de argint şi bani.

Din relatările care ni s-au păstrat[328] despre această luptă, reiese că Dracula – cu soldaţii săi îmbrăcaţi turceşte, deplasându-se mai mult noaptea – a avut rolul hotărâtor în cucerirea acestei puternice cetăţi.

Campania s-a continuat cu atacul asupra oraşului Kuslat şi a oraşului Zwornik de pe Drina. La Kuslat peste 2000 duşmani au fost ucişi în luptă[329].

În primăvara lui 1476 luptele s-au dat în jurul Belgradului, după care Vlad s-a întors la Buda.

Revenind la relatărilepreţioase datorate episcopului de Erlau, asupra faptelor săvârşite de voievodul Dracula în campania din Serbia şi Bosnia, trebuie să facem menţiunea că nici ele nu sunt scutite de influenţa nefastă a campaniei propagandistice iniţiată în jurul anului 1462, la

---

327 Ibidem, p. 156—158 ; identificarea episcopului de Erlau cu Gabriel de Verona aparţine lui Ştefan Andreescu, L’action de Vlad Ţe-

328p eş dans le sud-est de l’Europe en 1476, în „Revue des Études Sud- Est Européennes", nr. 3/1976, p. 261, n. 19.
Vezi mai sus p. 82, 83.

329 N. Iorga, op. cit., p. 154—156.

curtea – lui Matei Corvin, împotriva lui Vlad Ţepeş, înserând în cronica sa multe fabulaţii ce ar vădi cruzimea de care fusese învinuit.

Deşi avea protecţia diplomatico-politică a unor mari puteri pentru reînscăunare şi obţinuse din nou succese remarcabile în campania creştinătăţii împotriva otomanilor, Vlad Dracula era totuşi nevoit să rămână departe de tron.

Amânarea reînscăunării sale trebuie pusă pe seama faptului că regele Matei Corvin, exponentul unei politici duplicitare, se împăcase la începutul anului 1476 cu rivalul şi duşmanul lui Vlad, voievodul Laiotă Basarab, aflat acum pe tronul Ţării Româneşti. În virtutea acestei împăcări, voievodul Transilvaniei, Ioan Pongracz, porunceşte braşovenilor să permită partizanilor lui Vlad şi familiilor lor să părăsească Braşovul, pentru a menţine astfel pacea cu Laiotă Basarab [330].

Tot în acest timp sultanul Mahomed al II-lea, care amânase din cauza îmbolnăvirii sale de gută, campania contra

Moldovei din 1475, se pregătea să înceapă războiul cu Ştefan cel Mare, avându-l ca aliat pe unealta sa preastipusă, voievodul Ţării Româneşti, Laiotă Basarab.

»» 7

Potrivit obligaţiilor stipulate în tratatul de alianţă încheiată între Ungaria şi Moldova, ostile Ungariei, în care se afla şi Vlad Dracula cu oamenii săi de mare încredere, trebuiau să ajute în lupta antiotomană pe voievodul Ştefan cel

330 Idem.
N. Stoicescu, op. cit., p. 162—163.

Mare.

Părăsind Buda în vara anului 1476, Vlad Dracula se îndreaptă spre Transilvania unde se întâlneşte cu Ştefan Báthory, la Oradea, judecătorul curţii regale – cu care se îndreaptă apoi spre sudul Transilvaniei.

Spre sfârşitul lui iulie 1475, căpitanul regal Ştefan Báthory şi pretendentul voievod Vlad Dracula, având sub comandă „toate trupele din provincia Transilvania” 76, ajung la Mediaş. Ei trimiteau în acelaşi timp ştire lui Ştefan cel Mare şi îl sfătuiau „să nu pornească nicio luptă cu turcul până nu vor fi uniţi cu el; cu toate trupele”.

Din darea de seamă prezentată în faţa regelui Ungariei de „Ladislau omul voievodului Dracula” reiese că fiecare din ostaşii de sub conducerea lui Ştefan Báthory şi Dracula, şi care făceau parte din armata destinată să se unească cucea a lui Ştefan cel Mare pe lângă armele obişnuite „va purta cu el ó secure şi aceasta (...) pentru a putea astupa drumúrile cu arbori şi lemne, spre a închide calea turcului ca să nu aibă putinţă de a se întoarce înapoi[331]”.

Joncţiunea dintre cei aproximativ 30.000 de oameni, cât numărau trupele conduse de Ştefan Báthory şi Vlad Dracula[332] şi cele ale domnului Moldovei din nefericire nu a mai avut loc.

Ou toate că Ştefan cel Mare, aflat singur în faţa turcilor, pierdea lupta de la Valea lălbă, în care şi-au dat viaţa, pe lângă mari dregători şi

331 Călători străini despre tarile române, op. cit., vol. I, p. 141—143.
332 Idem.

conducători de trupe, un număr mare de oşteni, totuşi principalele cetăţi ale Moldovei vor rezista năprasnicului atac otoman.

Intenţia lui Vlad Dracula şi Ştefan Báthory de a trece cu ostile lor în Moldova, a contribuit la hotărârea marelui sultan de a renunţa la lupta contra Moldovei şi a se retrage.

În această fugă ruşinoasă Mahomed al II-lea „nu s-a odihnit timp de trei zile cât a ţinut drumul, care, la intrarea în Moldova, a durat mai multe săptămâni" 79, în final el fiind nevoit să treacă „în dezordine Dunărea" [333]. z";

Retragerea precipitată a turcilor a oferit prilejul lui Ştefan cel Mare să se reorganizeze şi să-şi formeze o nouă armată cu ajutorul căreia a putut să dea lovituri repetate turcilor care se grăbeau să se retragă înapoi peste Dunăre, astfel, înfrângerea lui Ştefan cel Mare s-a transformat în victorie, asigurare pe mai departe a independenţei Moldovei.

Majoritatea istoricilor nu consemnează în acest timp o trecere în Moldova a lui Dracula, dar potrivit cronicarului austriac Jakob Unrest, Vlad Dracula împreună cu trupele de sub comanda sa ar fi pătruns în Moldova şi ar fi ajutat la curăţirea ţării de turci, distrugi, nd chiar „şase corpuri de oaste" pe data de 15 august 1476 [334].

Retragerea sultanului peste Dunăre, a creat condiţii favorabile ca forţele unite ale Moldovei,

---

333 Gr. Ureche, Letopiseţul Ţării Moldovei, Bucureşti, 1956, p. 94— 95. Din corespondenţa lui Matei Corvin, în Vilmos Frąknók, Mátyás Király levelei. Külügyi osztály, I, Budapesta, 1893, p. 354.

334 A. Veress, Acte et epistolae, p. 24—25.

Transilvaniei şi Ungariei să pornească la înfăptuirea unui act istoric firesc: înlocuirea lui Basarab cel Bătrân sau Laiotă, care participase la campania din vara lui 1476 alături de sultan, cu viteazul şi neegalatul stegar al luptei antiotomane, fostul voievod Vlad Ţepeş-Dracula.

Regele Matei Corvin cerea chiar în 6 septembrie Cetăţii Braşovului să contribuie cu ajutor la expediţia de înscăunare a lui Vlad Dracula[335].

Pregătirile pentru izgonirea lui Laiotă Basarab fac ca Dracula să rămână încă un timp în Transilvania. Între 2 – 7 octombrie, el se găsea tot la Braşov şi se pregătea să treacă peste munţi în Ţara Românească. Aici, el dă un privilegiu comercial braşovenilor şi locuitorilor Ţării Bârsei, aşa cum ei îl avuseseră „încă din vremea marelui Mircea voievod şi până în zilele părintelui domniei mele, ale marelui Vlad voievod şi apoi şi în timpul domniei mele” [336].

În fruntea unor trupe mult mai puternice decât ale lui Laiotă Basarab, Vlad Dracula şi Ştefan Báthory – judecătorul suprem al Curţii regale a Ungariei – trec Carpaţii pe vechiul drum al Branului”, îndreptându-se apoi pe valea Ialomiţei spre Târgovişte.

La 8 noiembrie, Dracula se afla din nou la Târgovişte, vechea sa capitală, de unde vestea că „am răsturnat pe vrăjmaşul nostru Laiotă”, care apoi a fugit la turci, şi cerea totodată locuitorilor

335 Jakob Unrest, Österreichische Chronik, Scriptores Rerum Germanicum, XI, Nova series, ed. Karl Grossman, Weimar, 1957, p. 68.
336 Hurmuzaki, XV/I, p. 94.

Braşovului să continue vechiul comerţ de-o parte şi alta a munţilor Carpaţi, cum s-a pomenit din ivechime „căci a făcut Dumnezeu să fim acum o singură ţară” 8: >.

În acelaşi timp cu biruinţa lui Laiotă au căzut în mâna lui Dracula şi „optsprezece steaguri turceşti” din care fiecare avea o mie de cai” [337].

La Târgovişte, unde „s-au închinat toată Ţara Românească şi toţi boierii” [338], noul domn a lăsat, şi investit cu puteri depline pe credinciosul său, Cârstian pârcălabul.

În fruntea trupelor Ungariei, Ştefan Báthory ajunge la 11 noiembrie în apropierea Bucureştilor şi anunţă în acelaşi timp Cetatea Sibiului că stăpânea situaţia în Ţara Românească, iar boierii s-au predat toţi în afară de doi[339].

Foarte curând, un ultim punct de rezistenţă al voievodului învins, Laiotă, Cetatea Bucureşti, căzu în mâinile lui Vlad Dracula şi Ştefan Báthory.

În timp ce armatele care îl ajutaseră pe Vlad să vină la conducerea Ţării Româneşti puteau fi văzute în Bucureşti – noua sa capitală – L’aiotă se retrăgea rănit şi în grabă spre cetatea Giurgiului stăpânită atunci de turci.

După acţiunea energică de curăţire a Moldovei şi a nord-estului Ţării Româneşti de turci, voievodul Ştefan cel Mare cu aproape 15.000 de călăreţi89 se indreaptă şi el spre Bucureşti.

---

337 I. Bogdan, op. cit., p. 97—98.

338 N. Iorga, Istoria armatei româneşti, p. 87 ; Idem, Acte şi fragmente, III, p. 58.

339 I. Bogdan, op. cit., p..98.

La 17 noiembrie, omul de încredere al noului voievod, pârcălabul Cârstian de Târgovişte, anunţă victoria lui Dracula oraşului Braşov şi le cere* braşovenilor: „...lăudaţi pe Domnul atotputernicul cu trâmbiţe şi cu cântece şi clopote, precum am făcut şi noi în ţara noastră, care e ca şi a voastră, şi să ştiţi că domnii şi boierii şi ţara s-au supus dumisale, voievodului Ladislau (Dracula)" 9°.

Aşa cum reiese din raportul amănunţit trimis de legatul papal Giustiniano Cavitello de la Buda, în 4 decembrie 1476, ducelui de Milan, luptele între cele două armate rivale au fost deosebit de sângeroase, în urma acestor încleştări din cei 18.000 de turci care îl însoţeau pe Laiotă şi-au pierdut viaţa 10.000 de oameni, fiind totodată capturaţi de către Dracula înalţi dregători şi oameni apropiaţi voievodului alungat[340].

Venirea la putere a lui Vlad. Ţepeş-Dracula a fost primită cu multă bucurie de întreg poporul: „Marţea trecută (26 noiembrie) toată Ţara Românească în chip unanim l-a aşezat pe Dracula ca domn al ei cu mare cinste" 92.

În acelaşi timp, se stabilea între voievozii Vlad şi Ştefan jurământ de frăţie: „popoarele moldovene şi muntene voiesc ca ambii voievozi (Vlad şi Ştefan) să-şi jure în acelaşi timp iubire şi tovărăşie, aşa ca toată ţara să fie asigurată că turcul n-o s-o mai poată supăra" [341].

Bucuria unanimă prin care a fost primită reînscăunarea lui Vlad, lupta sa pentru

340•• 91 Hurmuzaki, XV/1, p. 95.

341 N. Iorga, op. cit., p. 58—59.

independenţa Ţării Româneşti şi împotriva expansiunii otomane „relaţiile stabilite cu celelalte ţări române, ne obligă să-l introducem pe voievod în şirul inestimabil al luptătorilor pentru independenţă şi unitate naţională a românilor.

Fără a nega rolul oştilor Ungariei la înfăptuirea revenirii la tron a lui Dracula, nu putem însă să trecem cu vederea că „fălosul rege Matei Corvin” – rudă cu voievodul Vlad – a arătat pe nedrept ducelui Ernest al Saxoniei, papei Sixt IV, Europei întregi, în maniera sa caracteristică şi în spiritul diplomaţiei şi politicii sale, faptul că ostile sale au avut rolul determinant în aceste lupte şi chiar mai mult îl consideră încă pe Vlad Dracula „căpitanul meu, bărbat foarte ostil turcilor şi foarte războinic”, adăugând printre altele că: „a fost acceptat ca voievod al Ţării Româneşti cu obişnuita solemnitate, prin voinţa şi hotărârea mea” 95.

Ştefan cel Mare îşi adusese şi el contribuţia la reînscăunarea vărului său Dracula[342], aşa cum şi acesta îl ajutase în 1457, dar se retrage prea repede în Moldova, lăsându-i voievodului proaspăt urcat în tron – pe care îl considera „frate”.

— După rugămintea lui, o gardă personală formată din 200 ostaşi de elită[343].

---

342 A. Veress, Acta et epistolae, p. 27—29; N.- Iorga, Studii asupra evului mediu românesc, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1984, p. 274—275 ; Matthiae Čorvini, Hungáriáé Regis, Epistolae ad Romanos Pontifices date et ab eis acćeptae, Budapest, 1891, p. 123, apud Gh. I. Ionescu-Gion, op. cit., p. 26.

343 I. Bogdan, Documentele lui Ştefan, cel Mare, II, p. 349. Despre victoria lui Vlad şi Ştefan cel Mare vezi şi D. C. Esarcu, O relaţiune contimporană inedită despre Ştefan cel Mare din Biblioteca mar dană

Din nefericire, această ultimă domnie s-a dovedit a fi însă tot atât de scurtă ca şi prima, dar de această dată sfârşitul a fost deosebit de tragic şi păgubitor. Neînfricatul voievod, lăsat singur în faţa turcilor şi a forţelor trădării, atât de puternice şi consolidate acum, este omorât mişeleşte, aşa cum va fi trădat şi ucis mai târziu un alt mare voievod român, Mihai Viteazul…/ /

Nicolae Iorga, analizând cauza care a dus la uciderea lui Vlad Dracula spunea: „Greşeala cea mare fu a ungurilor, care se întoarseră prea repede, cu toate că nu-i chemau în Ardeal griji aşa de mari ca acelea care făcură pe Ştefan să se întoarcă îndată în Moldova”[344].

Mai multe izvoare stau astăzi mărturie a tragicului moment al uciderii viteazului voievod Vlad. Ţepeş-Dracula, deşi ele prezintă acest eveniment în manieră diferită… Prin coroborarea datelor iese însă clar în evidenţă faptul că voievodul Dracula a căzut victimă unui „mare act de trădare” [345], ce fusese ticluit de cercurile ostile lui – turcii şi boierii – care nu doreau pe tronul Ţării Româneşti Un voievod cu autoritate atât de puternică şi neplecat intereselor lor.

Iată cum relatează un document al lui Ştefan cel Mare din 1477 sfârşitul lui Dracula: „El mi-a rugat să-i las pentru paza lui oameni de-ai noştri, căci în munteni nu se prea în credea”. Dar

---

din Veneţia, clasis X, Codex CLXXVIII (conţine relatarea lui Baltazar de Piscia din 16 septembrie 1476), în „Columna iui Traian“, VII/ 1876, p. 377.

344 Hurmuzaki VIII, p. 24 ; N. Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare, p. 15. J , ' ' -

345 N. Iorga, op. cit., p. 152.

„numaidecât necredinciosul Basarab s-a întors (bineînţeles cu ajutor turcesc) şi l-a omorât. Şi împreună cu ei au fost omorâţi toţi oamenii mei (ai lui Ştefan cel Mare), afară de zece” 10°. Cum probabil ştirea a főst adusă lui Ştefan cel Mare de cei zece soldaţi moldoveni care au reuşit să supravieţuiască luptei şi măcelului ce i-a urmat, avem toate motivele să credem că faptele s-au petrecut aşa101.

Raportul lui Leonardo Botta, către dogele de Milan înregistra la 1 februarie 1477, o ştire sinistră şi păgubitoare pentru creştinătate, aceea că Dracula fusese tăiat în bucăţi împreună cu 4.000 din oamenii lui[346].

Varianta slavă a Povestirii despre Dracula, voievod, redactată la câţiva ani după acest eveniment, arată la rândul ei că a fost vorba de un act de trădare ce a culminat cu moartea voievodului, în timpul unei lupte cu turcii: „Trăia în Ţara Muntenească şi au venit turcii asupra ţării lui şi au început să jefuiască. El s-a ciocnit cu dânşii şi turcii au fugit. Oastea lui Dracula a început să-i taie fără milă şi i-a gonit. Dracula de bucurie s-a urcat pe un deal să vadă cum taie pe turci şi s-a depărtat de oaste. Apropiaţii lui luându-l drept turc, umil l-a lovit cu o suliţă. El văzând că este ucis de ai lui îndată a ucis cu sabia lui pe cinci dintre ucigaşii lui. Pe el l-au străpuns mai multe suliţe şi astfel a fost omorât” [347].

La începutul veacului al XVI-lea Mihail

346 N. Stoicescu, op. cit., p. 170.

347 Monumente Hungáriáé Historica, Acta extera, IV/2, Budapesta, 1877, p. 340.

Bocignoli arăta că Vlad Dracula fusese ucis prin viclenie de boieri, căci el nu acceptase să cadă la o înţelegere cu turcii 104.

Cronicarul austriac Jacob Unrest consemna la rândul său acelaşi eveniment spunând că Dracula „a fost omorât cu mare trădare pe care i-au pregătit-o turcii din mare duşmănie faţă de el din cauza marilor pagube ce le pricinuise, căci un turc a fost pus slugă pe lângă el ca să-l Ucidă în timp ce el şi-ar ţine sfatul; (...) S-a întâmplat aşa că el i-a tăiat capul pe la spate pe când călătoreau împreună şi pe loc s-a refugiat la stăpânul turcilor" [348].

Unica sursă sârbească care semnalează acest eveniment – Letopiseţul sârbesc de la biserica Sfântul Nicolae din Bjelo Polje – arată că Vlad a pierit de mâna lui Laiotă Basarab [349].

Celebrul umanist german Sebastian Münster (1489 – 1552) în opera sa *Cosmografia* arată printre altele că voievodul român Dracula „era de o cruzime şi de o dreptate nemaiauzită", el „a fost ucis în luptă cu turcii şi capul său trimis în dar lui Mahomed" [350].

Ştirea senzaţională că voievodului Dracula, care îngrozise atât de mult pe turci, i s-a tăiat capul ce apoi a fost trimis în dar sultanului Mahomed al II-lea, este consemnată şi de Antonio

---

348v estirilor slave despre Vlad Ţepeş, Editura Academiei, Bucureşti, 1961,

349p . 365. Jan Długosz susţine că a fost ucis de unul din servitorii săi, vezi Ilie Minea, Informaţiile româneşti ale cronicii lui Jan Długosz, Iaşi, 1926, p. 61.

350J ps Călători străini..., v ol. I, p. 177.

Borifinius, istoric şi cronicar italian al regelui Matei Corvin [351]

Capul voievodului Dracula, această distinsă şi nesperată pradă, a fost purtat şi expus de turci prin oraşe[352], ca semn al unei mari şi triumfale izbânzi.

Asemenea multor episoade din viaţa atât de zbuciumată şi controversată a voievodului şi mormântul său este învăluit în mister şi legendă, cercetările istoricilor îngăduind doar formularea unor ipoteze.

După tradiţie el ar fi fost înmormântat la biserica Mănăstirii Snagov, biserică pe care ar fi ctitorit-o un deşi documentar aceasta este mai veche, fiind atestată încă în vremea bunicului său Mircea cel Mare.:

Vizitând Mănăstirea Snagov în anul 1: 862, Alexandru Odobescu culegea printre legendele, referitoare la faptele lui Vlad Ţepeş şi anumite informaţii despre presupusul lui mormânt. Călugării mănăstirii i-au arătat atunci scriitorului piatra funerară şi i-au povestit că în vremea mitropolitului Filaret (1792 – 1794) acesta, considerându-l pe Ţepeş un domn „crud şi nelegiuit”, „a pus să se şteargă literele după

---

351 Jakob Unrest, Österreichische Chronik, in Monumentu Germa- niae Historica, Scriptores Rerum Germanicum, XI, Wimariae, 1957, 68. N. Iorga, Acte şi fragmente, III, p. 99 ; Idem, Istoria românilor, IV, p. 193 ; St. Andreescu, op. cit., p. 143 ; N. Stoicescu, op. cit., p. 171.

352A nca Iancu, Ştiri despre români în izvoarele istoriograf ice sîrbeşti (sec. XV—XVIII), în „Studii istorice sud-est europene“, vol. I, Editura Academiei, Bucureşti, 1974, p. 23.

Călători străini..., Vol. I, p. 506.

A. Bonfinius, Rerum hungaricum decades, libri, IV, Lipsiae, 1771, p. 544.

mofmântul urgisitului domnitor”, iar „...pentru vecinica pedeapsă, ori pentru izbăvirea nenorocitului său suflet” a fost aşezată „sub picioarele preotului când iese cu sfintele daruri” chiar, în faţa uşilor împărăteşti[353]. Din aceleaşi sentimente şi eu scopul de a-l reproba episcopul Ilarion al Argeşului (18201823, 1828 – 1845) a pus să se şteargă chipul marelui voievod din biserica episoopală de la Curtea de Argeş[354]. În locul portretului lui Vlad, oare se afla între fereastra sudică şi pilastru sudic[355], s-a pictat episcopul Ilarion al Argeşului[356].

Vicisitudinile veacurilor au făcut ca pietrele mormintelor de la Snagov să fie mutate de la locul lor[357], iar călugării greci – „pentru că numai atunci s-a îndrăznit să se dea altă pisanie bisericii de la Snagov peste cea veche”, au profanat mormântul 117, în anul 1815.

Cercetările arheologice sistematice efectuate de Dinu V. Rosetti în anii 1931 – 1932, au scos la lumină o serie de probe materiale, care au avut darul să îndepărteze în parte vălul de mister şi enigme ce plutea asupra mormântului voievodului Dracula [358].

---

353 Al. Odobescu, Scene istorice, Editura Minerva, Bucureşti, 1973, p. 139, 164—167.

354 Ibidem, p. 167.

355 Ibidem, p. 166—167.

356 Locul unde a fost zugrăvit Vlad Dracula, corespunde cu cel care îl ocupă voievodul în cronica internă a Ţării Româneşti, vezi A. Pelimon, Impresiuni de călătorie^ în România, Bucureşti, 1859, p. 80.

357 Al. Odobescu, Episcopia de Arges, în „Convorbiri literare*, nr. 1—2, (1915), p. 1111.

3581 10 Ibidem, p. 177 ; Dinu V. Rosetti, Săpăturile arheologice de la

Pe ostrovul lacului Snagov – situat în vremea voievodului în mijlocul codrilor Vlăsiei – în cuprinsul bisericii pe care cronica lui Constantin Filipescu şi Letopiseţul Cantaouzinesc o consideră ctitorie a lui Vlad Ţepeş, căci tradiţia aşa o socotea, arheologul a observat existenţa „unor numeroase lespezi de morminte, mai toate în pronaos, doar una singură în naos”[359]…

Piatra funerară din naos, aşezată chiar în faţa altarului în dreptul uşilor împărăteşti şi a cărei inscripţie a fost ştearsă, prin tradiţie este atribuită mormântului lui Vlad Ţepeş-Dracula.

Fusese aşezat Dracula voievod aici pentru a i se acor dia onoarea corespunzătoare cu rangul ce îl avea sau în alte scopuri? [360]°.

În mormântul pe care îl acoperea, însă, arheologul Dinu V. Rosetti a găsit doar oseminte de cal şi vită, resturi din epoca fierului. Concluzia care s-a impus a fost aceea că nu aici a fost mormântul viteazului voievod, aşa cum o indicase tradiţia[361].

Atenţia a fost însă atrasă de un mormânt aşezat pe axa intrării, aproape de uşă dovadă că nu era! al unei persoane însemnate sau că nu s-a găsit un alt loc în biserică[362].

Snagov, Bucureşti, 1935, p. 44.

359 Dinu V. Rosetti, Săpăturile arheologice de la Snagov. Problema mormîntului de la Snagov este reluată într-un articol de Paul Anghel, Un episod shakespearean din istoria naţională : Ţepeş, în „Gazeta Literară“ nr. 2 din 13 ianuarie 1967, p. 1 şi 7.

360 Dinu V. Rosetti, Dracula voievodul valah Vlad Ţepeş — între fantezie şi adevăr, în. „Tribuna României“ nr. 6/1973, p. 4—5.

361 R. Mc. Nally et R. Florescu, op. cit., p. 192.

362 Dinu V. Rosetti, Dracula voievodul valah — între fantezie şi adevăr,

Măsurând lespedea mormântului din faţa altarului, atribuit lui Vlad Ţepeş şi cea de la intrarea în pronaos s-a Constatat perfecta lor coincidenţă şi s-a întrevăzut posibilitatea atribuirii mormântului într-un ioc unde nu se aştepta) nimeni, dacă ţinem cont de rangul voievodului.

Ce s-a putut recupera din enigmaticul mormânt?

Arheologul Dinu V. Rosetti consemnează: „În sicriul putred, deasupra osemintelor măcinate de vreme era un giulgiu de mătase din care ni s-au păstrat bucăţi de culoarea purpurei purtând ornamente rectilinii obţinute prin alipirea unor fâşii subţiri de aur” [363]. „La căpătâi într-o mică firidă – o ulcică (slujise oare drept candelă?). Sub rumeguşul sicriului, presărat ca o pulbere ruginie, se desluşeau vestigiile veşmintelor: catifea groasă, de culoare galben-brun (va fi fost verzuie sau roşcată?) mânecile încheiate cu nasturi mari, rotunzi de argint, prinşi în cheutori din şnur de mătase, pe piept aceeaşi stofă şi cheutori asemănătoare, aşa-zisele brandenburguri îmbinate de bumbi mari, din fir de aur. În dreptul bazinului se odihneau palmele, aşa cum ne indică doar resturile mânecilor (oasele fiind măcinate).

Am mai găsit o cunună alcătuită din nasturi de faianţă străpunşi orizontal, pentru a fi petrecuţi pe un şnur împletit din fire de aur. Partea de sus a nasturilor este asemănătoare unor flori cu petale de granat, lipite pe o foiţă de aur, prinsă la rândul ei, în tehnica cloisonée. Aceste flori de granat

p. 2.

363 Ibidem, p. 5. „ ;

alternează pe un şnur cu peruzele prinse în gheare de metal aurit. Ascuns sub un fald al hainei, în partea stângă a pieptului, prins într-o cheutoare de mătase – un inel feminin, de aur cu piatra descompusă” *m*.

Mulţi se vor întreba cine a fost doamna sau domniţa căreia, victoriosul domn i-a păstrat credinţa şi simbolul afecţiunii?[364].

Posibil ca inelul domnesc să fi aparţinut doamnei voievodului, aşa cum caută să dovedească cercetătorii mormântului.

Cununa găsită în cavoul de la Snagov ne confirmă că Vlad Dracula a luat parte la un turnir, probabil cel de la Buda sau Nürnberg.

Mai târziu, arheologul recunoaşte în reproducerile unui album, cu premiile acordate la turniruri în secolul al XV-lea, cununiţa identică cu cea a „necunoscutului” din mormântul de la Snagov.

Fără îndoială aceste elemente atribuite lui Vlad Dracula, amintesc de distincţiile obţinute de învingătorii din turniruri, fapt ce ne poate face să ne gândim la participarea voievodului la luptele cavalereşti ce se dădeau în Occident şi chiar, ţinând seama de faptul că între 1450 şi 1454 el se afla sub oblăduirea lui Iancu de Hunedoara, să-l socotim participant la marele turnir de la Nürnberg, care a avut loc în anul 1454.

Tradiţia populară, cronicile de epocă, factura obiectelor din inventarul arheologic de la Snagov, l-au îndreptăţit pe arheologul Dinu V. Rosetti să-i

364 Idem, nota 123.
Paul Anghel, Un episod shakespearean..., p. 7.

atribuie acest mormânt voievodului Vlad Ţepeş-Dracula.

În momente de război, aşa cum a fost în timpul marii campanii a lui Mahomed al II-lea, Snagovul a fost ales de voievod ca loc de refugiu pentru familiile de boieri şi avuţii126.

Corpusul arhitectural de pe ostrovul Lacului Snagov, loc de aducere aminte şi recunoştinţă pentru voievozii Ţării Româneşti, sugerează o viaţă de epocă complexă şi tumultuoasă, căci a fost loc de detenţie şi refugiu, dar şi loc pentru tipărire de cărţi.

Se pare – aşa cum reiese dintr-un hrisov al lui Mircea Ciobanul din 26 iunie 1558 – că voievodul Dracula a făcut danii e mănăstirii Snagov şi a înzestrat-o cu moşii[365].

Ziua morţii marelui voievod, de la cumpăna anilor 1476

— 1477, aducătoare de grea pierdere pentru ţările române şi pentru întreg frontul antiotoman, nu a putut fi precizată.

Ştim că la 5 ianuarie 1477, Ştefan cel Mare nu aflase încă de moartea voievodului, căci el se afla în acea zi la Hârlău şi aducea mulţumiri oraşului Braşov pentru ştirile primite despre „fratele” Vlad şi le cerea să-l anunţe în caz că i se va întâmpla ceva[366] rău.

Posibil că până la această dată nu aflase nimic nici regele Matei Corvin, care se preocupa foarte puţin de soarta lui Vlad, căci era mult prea

365 N. I. Şerbănescu, op. cit., p. 32.

366m I. Bogdan, Documentele lui Ştefan cel Mare, II, p. 341—342.

ocupat de pregătirile fastuoase pentru celebrarea căsătoriei cu tânăra şi frumoasa fiică a regelui Ferdinand de Aragon, regele Neapolelui, Beatrice, vestită pentru creşterea sa aleasă, dar şi pentru pretenţiile sale de lux, cerute de noul curent, de inspiraţie renascentistă129, ce cuprinsese curţile europene.

Istoricii nu numai că au deplâns soarta voievodului asasinat mişeleşte şi nenorocirea neamului său cât şi a întregii creştinătăţi, dar au arătat că vina pentru marea pierdere o poartă aliaţii săi care nu l-au ajutat să se consolideze după necesităţile obiective ale situaţiei13U.

Despre urmaşii marelui voievod, istoria nu a păstrat jprea multe documente. Ştim din povestirea slavă că Matei Corvin

„A luat pe sora lui (soţia lui Dracula) şi cu cei doi fii în Ţara Ungurească, la Buda: unul trăieşte pe lângă fiul craiului, iar celălalt a fost la episcopul de Oradea şi a murit în vremea mea. Iar al treilea fiu mai în vârstă, Mihai (Mihnea cel Rău, 1508. – 1510) l-am văzut aici la Buda, fugise de la împăratul turcesc la rege. Încă înainte de căsătorie Dracula l-a făcut cu o fată”[367]... i.

În 1481, la scurt timp după moartea voievodului Dracula, fratele său vitreg, Vlad Călugărul, care de tânăr fusese călugăr şi egumen[368], după zece ani de pribegie şi asiduă urmărire a tronului, reuşeşte să ajungă în fruntea statului feudal Ţara Românească.

---

367 Cronicile sldvo-române..., p. 214 ; Cf. Radu Ştefan Ciobanu, Pe urmele lui Vlad Ţepeş, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 197.9, p. 24Q-

368 Cronicile slavo-române..,, p. 214.

Fiul cel mai mare a lui Vlad Ţepeş-Dracula, pe nùme Mihnea cel Rău, după ce reuşeşte să fugă din captivitate turcească

— Unde fusese dus după asasinarea părintelui său[369] – se refugiază peste munţi în Transilvania, unde se bucura de sprijinul regelui Matei Corvin. De aici, unde şi alţi descendenţi ai lui Ţepeş îşi aveau refugiu, el urmărea momentul favorabil urcării în tronul strămoşilor săi, moment care s-a ivit în 1508, la moartea voievodului Radu cel Mare.

Domnia lui Mihnea a fost scurtă; din cauza numeroaselor sale conflicte cu boierii din familia Craioveştilor, el este nevoit să se refugieze în Transilvania. Mazilirea lui Mihnea de către turci a fost rodul, conspiraţiei mai multor boieri în frunte cu Barbu Craiovéscu[370].

Nici în Transilvania furia răzbunării duşmanilor să-i nu îl iartă, el fiind asasinat în 12 martie 1512, la Sibiu, în timp ce se întorcea de la biserică, de sârhml Iacşici, „încuscrit cu familia Basarabeştilor" şi Albu, vistiernicul…

Aceasta împrejurare a făcut ca el să fie îngropat la Sibiu –, unde lespedea mormântului său se păstrează şi astăzi.

Referitor la relaţiile lui, Mihnea cel Ră U cu Transilvania trebuie evidenţiată atitudinea de susţinere a voievodului munteán – potrivit tradiţiei

---

369 Radu S. Ciobanu, op. cit., p. 241.

370 loan Puşcariu, Două documente privitoare la revolta boierilor din Ţara Făgăraşului în favoarea lui Mihnea vodă, numit cel Rău (1508—Î5İ0), în „Analele Academiei Române", seria II, Tom XXXIII, 1910—1911, Memoriile - secţiunii istorice, Bucureşti, 1911, p. 64.

– de boierii din Ţara Făgăraşului (din Făgăraş, Cârţişoara, Şinca, Arpaş) care s-au răsculat în favoarea lui Mihnea[371].

Urmaşii lui Mihnea, alţi descendenţi din familia Drăculeştilor din Ţara Românească „au format în Transilvania puternica familie a Drăculeştilor din Sineşti". Pentru a aminti originea şi virtuţile de mari luptători, ei „au ales ca emblemă, o spadă înfiptă în scut" [372].

REFLECTAREA PERSONALITĂŢII LUI VLAD ŢEPEŞ-DRACULA ÎN SCRIERI

„Despre Dracula Vodă... demult, s-au seri». Şi s-au spus multe şi mari minunăţii".

(Österreichische Chronik) /

Ecoul fără egal al faptelor şi personalităţii legendare a voievodului Vlad Ţepeş-Dracula s-a concentrat încă din timpul vieţii sale într-un corpus bogat de scrieri, care s-a împletit în timp atât cu tradiţia orală locală, cât şi cu cca. a popoarelor vecine.

Aceste scrieri de ev mediu târziu, care au cunoscut o răspândire fără precedent în întreaga Europă, începând chiar cu perioada imediat următoare întemniţării sale din 1462, au făcut obiectul unor studii amănunţite şi controversate, ele scoţând în relief o problematică aparte, foarte sensibilă la interpretare şi-datare.

Subliniind valoroasele precizări făcute de Şerban Papacostea în legătură cu originea primelor povestiri scrise despre faptele

371 Ibidem, p. 65—66. »

372 R. S. Ciobanu, op. cit., p. 241—242.

voievodului Dracula *, afirmăm că prima serie de texte în legătură cu viaţa şi faptele voievodului s-a elaborat din iniţiativa şi la curtea regelui Ungariei, Matei Corvin[373].

Interesul aparte pe care îl dovedise tânărul şi inteligentul rege în lansarea acestor scri, ieri se poate înţelege analizând situaţia deosebit de complexă căreia el trebuia să-i ţină piept, pentru a-şi păstra coroana. Este ştiut că regele Matei Corvin intrase în campanie comună antiotomană, el fiind chiar purtătorul unor subsidii date de către Papa Pius al II-lea şi Veneţia voievodului Dracula şi luptei antiotomane ce se purta la Dunărea de Jos... Speratul ajutor al regelui Ungariei la lupta împotriva Semilunei nu s-a concretizat niciodată.

Matei Corvin a pornit cu multă greutate şi amânări pentru a veni în ajutorul rudei sale, voievodul Vlad[374], el rătăcind pe drumul de la Budapesta la Braşov aproape două luni[375]. Disputele ce le avea cu împăratul Germaniei Frederic al

III-lea de Habsburg şi cu regele Poloniei, Cazimir IV[376], pentru obţinerea sfintei coroane a Ungariei, îl făceau pe Matei Corvin să nu fie

---

373 Hubai Ilona, Magyar, és magyar vonatkozású röplakok ujságlapok röpiratok az' Országos Széch'éyi könyutórban (1480—1718). Feuilles volantes, gazettes et pămpliletes hongrois au relatifs à Hongrie, corner* vés à la Bibliothèque national de Budapest, 1948, p. IX—-X, -XX : Ş. Papacostéa, op cit., p. 165—166... '

374 Niçolae Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare, p. 85—86.

375 Ş. Papacostea, op. cit., p. 161.

376 Wilhelm Fraknói, Die Hohenzollen und Matthias Córvinus, König von Ungarn, München und Leipzig, 1916, p. 535—539 ; C. Şerban, Avut- a loc un conflict între Stefan cel Marę şi Vlad Ţepeş ?, în ,;Stu- dii şi articole de istorie“, nr. XXXII, 1976, p. 78.

interesat să se aventureze în lupte cu turcii alături de Vlad şi să aleagă soluţia cea mai comodă: prinderea şi arestarea voievodului român.

Pe de altă parte Matei Corvin nu putea să nesocotească interesele pontificale privind cruciada antiotomană, căci el se baza în lunga şi dificila dispută pentru coroana regală şi pe sprijinul atât de important al papalităţii.

Abandonarea acţiunilor de alianţă şi antiotomane, cât şi punerea în lanţuri a voievodului Dracula, au necesitat o serie de explicaţii diplomatico-politice în faţa lumii catolice, care îl trimisese pe rege cu bani şi armată, în ajutorul voievodului Ţării Româneşti.

În cadrul acestor acţiuni de justificare şi explicitare, regele Matei Corvin era interesat să consemneze şi să răspândească ştiri exagerate în legătură cu o serie de cruzimi premeditat şi injust atribuite lui Dracula voievod[377] – fapt ce se oglindeşte şi în textul lucrării legatului papal de la Buda, Nicolae de Modrussa, intitulată Historia de bellis Gothorum, autor ce a cules personal informaţii de la curtea regală maghiara.

Pentru a înţelege mai bine atitudinea lui Matei Corvin faţă de Vlad Ţepeş-Dracula este necesar însă să amintim evenimentele al căror protagonist este, după ce la 17 februarie 1459, când, la Wiener Neustadt, o serie de nobili, l-au proclamat şi încoronat ca rege al Ungariei pe Frederic III. Faţă de situaţia creată Matei Corvin reuşeşte să avanseze în 1462 Dietei un proiect de

377 Ş. Papacostea, op. cit., p. 162, 164.

tratat privind cesionarea coroanei Ungariei în schimbul unor importante despăgubiri. Dieta ungară, la 10 mai 1462 recunoaşte tratatul cât şi împăcar ea lui Matei Corvin cu Jan Jiškra din Brandys, care primeşte astfel 40.000 ducaţi de aur şi nulmeroase castele în Boemia. Fiind deţinătorul unor importante subsidii date de Veneţia şi Papa Pius II, Matei Corvin îşi continuă campania propagandistică pentru a motiva atitudinea pe care a avut-o faţă de lupta antiotomană şi voievodul Dracula. Astfel el trimite o serie de emisari să explice lumii catolice atitudinea sa şi îl însărcinează pe episcopul Csănad să prezinte textele „trădării" lui Vlad şi pretinsele cruzimi. La mijlocul lui iunie 1463 delegaţia maghiară soseşte la Wiener Neustadt cu suma, de 80.000 ducaţi necesari cesionării coroanei, potrivit tratatului. În acest context politic şi pe fondul unei ample campanii propagandistice denigratoare apare şi textul incunabulului „Ceschichte Dracole Waide"[378].

Regele Matei Corvin, de numele căruia se leagă primele texte tipărite ale povestirilor despre Dracula şi exagerarea faptelor şi cruzimii sale, cât şi difuzarea acestora pe plan european, a folosit în această mare campanie propagandistică şi justificativă, scrisorile false ticluite de duşmanii saşi ai lui Dracula, care au constituit explicaţia arestării voievodului Ţării Româneşti [379]. Cei care

---

378 W. Fraknói, op. cit., p. 535—539 ; Ralf-Peter Martin, Dracula, Berlin, 1980, p. 143—144.

379 Şt. Andreescu, Un nou punct de vedere în discuţia asupra versiunii slave a „Povestirii despre Dracula voievod", în „Glasul Bisericii", nr. 1—

furnizaseră lui Matei Corvin şi lumii catolice false informaţii şi întreaga motivaţie a „vinovăţiei” lui Dracula – aşa cum o cereau interesele lor de ordin economic şi politic – erau nenumăraţii săi duşmani, aflaţi printre cercurile ostile de negustori din Transilvania

Asemănările evidente între conţinutul de idei al pamfletelor germane – pe de o parte – şi cel al scrisorii lui Dan din 2, 5 aprilie 1459.1U şi 2 martie 1460 u, sau al scrisorii de la Pesta din 22 aprilie 1460 – pe de altă parte – demonstrează că autorii naraţiunilor germane s-au putut inspira din aceste scrieri şi din curentul de opinie nefavorabil, existent în cercul oponenţilor voievodului ce se formase în Transilvania şi Ungaria.

Mai mulţi cercetători îşi exprimă convingerea existenţei unor naraţiuni sau a unui text în limba germană, creat în Transilvania în jurul anului 1462, text care ar fi fost anterior scrierilor şi campaniei propagandistice şi justificative iniţiată de regele Matei Corvin[380].

Într-una din cele mai mari biblioteci particulare din evul mediu, aceea a eruditului Hartmann Schedel sau Schedelius din Nürnberg, a

---

2, 1975, p. 125 ; Idem, Premieres formes de la littérature historique Roumaine en Transylvanie, în „Revue des Études Sud-est européennes“, tom. XIII, nr. 4/1975, p. 516—517.

380 Gr. C. Conduratu, Michael Beheims, Gedicht über den Woiewoden Wlad II Drakul, Bucureşti, 1903, p. 19—20 ; I. Bogdan, Vlad Ţepeş şi naraţiunile germane şi ruseşti asupra lui, Bucureşti, 1896, p. 197 ; Stefania Simionescu, Ştiri din naraţiunile germane despre Vlad Ţepeş, în „Revista de istorie“, nr. 11/1976, p. 1720 ; Şt. Andreescu, Vlad Ţepeş (Dracula), Editura Minerva, Bucureşti, 1976, p. 211 ; I. Stăvăruş, op_ cit., p. 30—31 ; Adolf Armbruster, Dăcoromano-Saxonica, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1980, p. 39.

existat – aşa cum reiese dintr-un catalog al bibliotecii sale întocmit între l-498 – 1507 – un exemplar rarisim, dar fără valoare istorică deosebită, intitulat „Geschichte Dracole Waide” [381], alcătuit probabil de un sas transilvănean între 1477 – 1491 [382].

Cel mai vechi text descoperit despre Dracula[383] este sub formă de manuscris în limba germană şi este datat 1462, el fiind introdus în cronica austriacului Thomas Ebendorfer, intitulată *Chronica rerum Romanorum*[384]. Acelaşi text sau o scrisoare cu un conţinut asemănător a inspirat pe Enea Silvo Piccolomini pentru „*Comentariile*” sale, redactate până în anul 1464[385].

Setea de senzaţional, care nu lipsea nici atunci în anumite medii şi categorii sociale, a creat repede un personaj literar pe placul amatorilor de poveşti cu întâmplări înfiorătoare şi stranii.

Maistersingerul Michael Beheim (1416 – 1474), care a fost în perioada 1462 – 1464 la Wiener Neustadt, este autorul poemului *Gedicht über den Woiexvoden Wlad II Dracul*, databil 1463

---

381 Olgierd Górka, Cronica epocei lui Ştefan cel Mare, Bucureşti, 1937, p. 10—11, 13 ; C. I. Karadja, Incunabule povestind despre cruzimile lui Vlad Ţepeş,' în închinare lui Nicolae Iorga, Bucureşti, 1931, p. 202 ; I. Stăvăruş, op. cit., p. 32.

382 N. Cartojan, Istoria literaturii române vechi, Editura Minerva,. Bucureşti, 1981, p. 50.

383 Ş. Papacostea, op. cit., p. 159. în jurul anului 1462 este admisă existenţa unei scrieri săseşti asupra faptelor lui Dracula, vezi Istoria literaturii române, vol. I, Editura Academiei, Bucureşti, 1964, p. 290.

384 Vezi ediţia A. F. Pribram în Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtforschung III, 1890—1894, p. 202—205.

3853 8 Vezi în prezenta lucrare p. 12, 124—125.

– 1465. El a cunoscut, la rândul său, subiectul unor naraţiuni germane asupra lui Dracula ce apăruseră în anii 1462 sau 1463 [386].

Raportând studiile bibliografice mai vechi ale lui Kertbeny, folosite şi de Ioan Bogdan2J, la recente cercetări[387], distingem mai multe ediţii ale cronicii germane cu text asemănător:

1. „Van deme guaden thyrane Dracole wyda" (Despre tiranul cel rău Dracula vodă). Acest exemplar s-a găsit în biblioteca contelui Széchenyi, astăzi Biblioteca naţională din Budapesta. Incunabulul a fost tipărit în timpul domniei lui Matei Corvin, probabil în jurul anului 1477 şi reproduce pe prima filă portretul voievodului sub forma unei gravuri fanteziste.

2. „Dracole waida" sau în colecţia Academiei Române „Von dem Dracole wayda, dem grossen Thyrannen) (în limba germană modernă). Lucrarea este nedatată şi nu are menţionată localitatea unde a fost scrisă.

3. Ediţia Nürnberg, din 1488, datorată lui Marcus Ayrer.

4. Ediţia Nürnberg, din 1488, datorată lui Peter Wagner.

---

386 Vezi ediţia citată mai sus, nota 13, sau Hans Gille, Ingeborg Spriewold. Die Gedichte des Michel Beheim, Berlin, 1968.

387 R. Florescu, R. T. Mc. Nally, Dracula. A Biography of Vlad, the Impaler (1431—1476), Hawthon Books Inc. New York, 1973, p. 218—220; Dieter Harmening, Der Anfang von Dracula, Zur Geschichte von Geschichten, Würzburg, 1983, p. 81—104, 118—126 ; Ştefan Andreeseu, Recenzie la : Dieter Harmening, op. cit., în „Anuarul Institutului de istorie şi arheologie «A. D. Xenopol», tom. XXII/1985, pt. 2, Iaşi, p. 889 ; „Geschichte Dracole Waide" un incunable imprimé à Vienne en 1463, în „Bibliothèque de l'École des Chartes", tom. CXXXIX, 1981, Paris, 1982, p. 214.

5. Ediţia Lübeck, aproximativ 1488 – 1493, datorată lui Bartholomaeus Gothan.

6. Ediţia Bamberg, 1491, intitulată „Ein wunderliche und erchrückenliche hystori von einem grossen wüttrich genant

Dracole Way da” („O istorie minunată şi grozavă despre un mare tiran numit Dracula vodă) şi datorată lui Hans Sporer.

7. Ediţia Leipzig, 1493, datorată lui Martin Landsberg.

8. „Dracole Wayda”, în 4°, cu litere gotice, tipărită la

Augsburg în 1494 de Cristoph Schnaitter.

9. Ediţia Nürnberg, 1499, datorată lui Ambrosius Huber.

10. „Hystorie”, având 6 file în 4°, a fost tipărită la 1500, la Strassburg de Mathias Hupfuff.

11. Ediţia Hamburg, 1502, tipărită de Jegher.

12. Ediţia Nürnberg, tipărită de Johann Stuchs, în jurul anului 1520.

13. Ediţia Nürnberg, 1521, editată de Jobst Gutknecht.

14. Ediţia Augsburg, aproximativ 1520 – 1542, editată de

Melchior Ramminger.

15 Ediţia Augsburg, aproximativ 1559 – 1568, editată de

Mateus Francken.

Pe lângă aceste incunabule, naraţiunea germană a circulat şi sub formă de manuscris. Spre exemplu amintim copia din sec, al XV-lea, descoperită la mănăstirea Lambach din Austria,

cunoscută drept Codex 327 [388]. Deşi acest manuscris este înglobat în ansamblul scrierilor germane, el este opera unor locuitori ai Transilvaniei, buni cunoscători ai locurilor pe unde a trecut voievodul. În ansamblu, manuscrisul este un izvor istoric cu valoare limitată, el venind să se adauge celorlalte scrieri vădit tendenţioase care ponegresc şi denaturează faptele voievodului Dracula.

Un alt manuscris, intitulat „Van deme quaden tyranne Dracula Wyda", s-a descoperit la mănăstirea San-Gall din Elveţia (mss. 806, p. 283 – 288), el reflectând potrivit cronisticii germane, aceeaşi opinie denigratoare la adresa voievodului[389].

Din bogatul corpus de scrieri germane referitoare la voievod se numără şi manuscrisul de la Colmar, Franţa (Mss. 45, f. 142 v. – 145 v., Bibliothèque de la Viile), databil ultimul sfert al veacului al XV-lea şi manuscrisul de la The British Library.

Londra (Addiţional mss. 24315, f. 138 – 143), databil sfârşitul secolului al XV-lea[390].

---

388 Manuscrisul a fost publicat de F. Zimmermann, cît şi Wilhem Wattenbach, Uber den Walächischen Woiwoden Wlad IV (1456—1462), în „Archiv des Vereins für Siebenbürgische Landeskunde", tom. XXVII <1896), nr. 1, p. 331—343.

389 N. Ionescu, Manuscrisul despre cruzimile lui Vlad Dracula, în „Analele Academiei Române", seria II, tom. V, 1882—1883, Bucureşti, 1884, p. 11—13.

390 Cele două manuscrise au fost publicate de Dieter Harmening* op. cit., p. 107—116 şi respectiv 20—25 ; Ştefan Andreeseu, Recenzie la : Dieter Harmening, op. cit., în „Anuarul Institutului de istorie şi arheologie „A. D. Xenopol", tom. XXII/1985, pt. 2, Iaşi, pv 889. Vezi şi D. Harmening, Drakula, in Die deutsche Literatur des Mittelalters.

În general naraţiunile germane, deşi împletesc adevărul cu fantezia şi pamfletul[391], exagerând şi chiar denaturând în mod tendenţios faptele şi personalitatea voievodului Dracula, se dovedesc a fi o sursă de referinţă importantă, dar informaţiile ce le conţin trebuie preluate cu mult discernământ şi rezervă* deoarece ele sunt produsul unei ample campanii propagandistice şi de defăimare a voievodului[392].

Receptate, ca opere literare pe gustul cititorilor din acea perioadă, ediţiile acestor naraţiuni au cunoscut adevărate recorduri de popularitate, fapt pentru care ele au fost considerate „best-sellers-uri" ale acelor timpuri[393].

Fără să ne propunem stabilirea diferenţelor şi asemănărilor dintre diferitele variante ale naraţiunilor referitoare la faptele şi viaţa lui Vlad Ţepeş-Dracula, menţionăm că savantul Ioan Bogdan găsea, în deosebirile dintre cronicile germane şi cronicile slave, demonstraţia faptului că cele două grupuri principale de variante au fost elaborate în mod independent2 chiar dacă ele au avut surse de informare comune.

Studiul comparativ amănunţit al diferitelor naraţiuni germane – manuscrise sau tipărite – cu

---

Verfasserlexikon, 2 ed., tom. II, Berlin, New York, 1978ř col. 221—223.

391 I. Bogdan, Scrieri alese, p. 212.

392 Şt. Simionescu, op. cit., p. 1728—1729 ; I. Hubay, Feuille de jurnal contemporaine sur Vlad Dracula, Budapest, 1948, p. 13—14.

393 Grigore Nandriş, The Historical Dracula : The Theme of His Legend in the Western and the Eastern Literatures of Europe, în Comparativ Literature Studies, vol. Ill, nr. 4/1966, p. 368—396 ; Raymond Me. Nally et Radu Florescu, A la recherche de Dracula, Edition Robert Laffont, Paris, 1973, p. 172 ; Şt. Andreeseu, Vlad Ţepeş (Dracula), p. 212.

scrieri slave cu acelaşi subiect, făcut de J. Striedter (*Die Erzalung vom Walachische<n Voyevoden Dracula in der russischen und deutschen Überlieferung*) a scos în evidenţă, pe lângă deosebirile existente, un fond folcloric comun, ce se dovedeşte a fi fost sursă de inspiraţie pentru cei ce le-au conceput30.

Alţi cercetători sesizează deosebiri stilistice şi de natură politică între cele două versiuni[394].

Arătând existenţa unui fond de inspiraţie comun al povestirilor germane şi slave, cât şi a celor scrise de Bonfinni, cercetătorul I.S. Lurie precizează, că acestea au luat naştere independent, existând posibilitatea inspirării unor variante după altele [395].

Analizând naraţiunile din punct de vedere al subiectului abordat, Ioan Stăvăruş le grupează în mai multe categorii tematice: „Cu caracter istoric”, „Sub semnul autorităţii absolute”, „Justiţiar şi moralizator”, „Plăsmuiri denigratoare şi absurde”.

Este firesc ca în contextul unei epoci de mari şi frecvente cruzimi, cum este cea a veacurilor al XV-lea şi al XVI-lea, naraţiunile geilmane, care fantazau faptele voievodului Dracula, atribuindu-i cruzimi senzaţionale, să pasioneze cele mai felurite pături sociale. Dacă asociem la acestea faptul că voievodul îşi câştigase celebritatea în luptele cu turcii şi prin relaţiile stabilite, cu regele Matei Corvin, înţelegem de ce aceste naraţiuni

394 G. Giraudo, Drakula, Veneţia, 1972, p. 114—115.

395 Ï. S. Lurie, în legătură cu originea subiectului povestirilor din secolul al XV-lea despre Dracula, în „Romanoslavica“, X, 1964, p. 5—18.

medievale au cunoscut o răspândire fără egal în lumea europeană.

Naraţiunile germane au avut şi un nemărturisit scop moralizator, ce s-a insinuat propagandei catolice a epocii, deoarece căutau să demonstreze schimbarea benefică a „purtărilor lui Dracula”, în urma convertirii sale la catolicismăi.

Dacă prima serie de scrieri referitoare la faptele lui Vlad Ţepeş-Dracula a fost elaborată la sfârşitul celei mai lungi dintre domniile sale, cea de-a doua serie s-a polarizat foarte repede pentru epoca respectivă, în jurul anului 1490 [396], la numai câţiva ani de la moartea voievodului.

În ordinea apariţiei, cea de a doua serie de scrieri asupra lui Dracula o constituie scrierile, de origine slavă. Din ansamblul acestor naraţiuni face parte cel mai vechi şi în acelaşi timp cel mai complet manuscris al unei cronici referitoare la faptele voievodului Dracula, manuscrisul de la mănăstirea Chirilo Berlozersc, recopiat de călugărul Eufrosin în anul 1490 [397]. Au fost descoperite şi alte manuscrise şi variante ale povestirilor slave despre Dracula, datate între secolele al XV-lea şi al XVIII-lea61. Povestirea slavă despre Dracula a fost scrisă la 13 februarie I486[398], de un ortodox, probabil român[399], ce se

---

396 Ş. Papacostea, op. cit., p. 165—166.

397 A. D. Sedelnikov, Literaturnaia istoria povesti o Dracule, în Izvestia po ruscomu iazîcu i solvesnosti, Academii Năuc, vol. II, Leningrad, 1929, p. 633—639 ; I, Stăvăruş, op. cit., p. 40.

398 Ibidem, p. 197—199. . >

399- 39 N. P. Smochină, Elemente româneşti în naraţiunile slave asupra lui yiad Ţepeş, laşi, 1939, p. 7—15, sau în „Moldova nouă“, V, 1939, p.. 119—145 ; Cronicile slavo-române..., p. 197—199. Pândele

afla în serviciile lui Matei Corvin şi pe care îl considera stăpân.

Oricum autorul a stat la Buda şi Oradea, fiind cunoscător al realităţii din aceste locuri. Lucrarea se dovedeşte a fi şi o propagandă în favoarea lui Mihnea cel Rău, fiul lui Vlad Dracula, care se afla la Buda de unde, ca aspirant legitim, urmărea ocuparea tronului Ţării Româneşti[400].

Este posibil ca această cronică să fie tradusă în limba rusă de diverşi diplomaţi ruşi, aflaţi în Ungaria sau ţările române, care, prin copiile lor au contribuit la răspândirea[401] şi conservarea ei.

Varianta slavă se păstrează în U.R.S.S., unde a fost editată de mai mulţi cercetători – cunoaştem 22 de copii în secolul

XVXVII[402] – dar sursa de referinţă este ediţia critică a lui A.D. Sedelnikov[403].

Ideii originii ruse a autorului povestirilor despre voievodul Dracula i se opune cea a originii româneşti, după care autorul este Martin (Martânco), un român ce l-a însoţit pe Kurâţin în

---

Olteanu, Limba povestirilor slave despre Vlad Ţepeş, în „Studii şi cercetări lingvistice“, an. XIII, 1962, nr. 1, p. 90—97. * . -

400 Cronicile slavo-române..., p. 90—97.

401 Solul rus care a constribuiť la răspîndirea povestirilor despre Dracula, eşte identificat cu ambasadorul Fedor Kurîţin, ce fusese în' acea perioadă în solie la Buda. Această opinie este contestată de G. Qiraudo, op. cit., p. 119—121, N. Stoicescu, Vlad Ţepeş, 1976, p. 191. Vezi bibliografia problemei la A. N. Vostokov, Opisanie slavianskih i russkih rukopisei Rumiantevskogo muzeum a, St. Petersburg, 1842, p. 502—503. ; '■

402 Şt. Andreeseu, Vlad Tepes, 1976, p. 192. N. Stoicescu, op. cit., p. 193.

403 A. D. Sedelnikov, op. cit., P. P. Panaitescu, Cronicile slavo-fomâne... p. 199. - x -

călătoria sa în Ungaria[404] şi ar fi fost inspirat la elaborarea lor de Elena, fiica lui Ştefan cel Mare şi soţia fiului lui Ivan al III-lea, care sugera astfel modelul unui domn străin, exemplu de severitate şi dreptate, în scopul nemărturisit al instaurării autocraţiei în Rusia şi ca pârghie politico-propagandistică împotriva feudalilor şi uneltirilor lor[405].

Deşi unii cercetători consideră opinia lui Nicolae Iorga referitoare la scopul şi originea „povestirii despre Dracula" ca o „pură speculaţie", şi „teorie hibridă [406], socotim că ideea susţinută de marele istorie, potrivit căreia povestirile sunt un „produs popular în necontenită prefacere"[407] este valoroasă[408], ea venind să sublinieze contribuţia populară la crearea inegalabilului mit Dracula.

Indiferent dacă cercetările ulterioare vor atesta cu precizie numele şi originea autorului, cât şi scopul povestirilor slave, va trebui să se ţină seamă şi să se ia în discuţie tradiţia orală în legătură cu faptele voievodului, căci aceasta a cunoscut răspândire în întreaga arie sud-est europeană şi a contribuit direct la difuzarea, modificarea şi elaborarea naraţiunilor despre Dracula.

---

404 Al. Boldur, Un român transilvănean — autor presupus al Povestirii ruse despre Dracula, în „Apulum", VIII, 1970, p. 67—78.

405 Vezi discuţia la N. Stoicescu, op. cit., p. 191—'192.

406 Şt. Andreeseu, op. čit., p. 196. '

407 Ń., Iorga, Contribuţii la legăturile literare româneşti, cu ruşii şi ungurii, Ceva despre povestirea rusească a- isprăvilor lui Vlad Ţepeş, în „Analele Academiei Române", Memoriile secţiunii istorice, seria III, tom. XXI, Bucureşti, 1939, p. 195—202.

408 N. Stoicescu, op. cit., p.' 193.

Povestirea despre Dracula voievod a fost scrisă în limba slavă a secolului al XV-lea, mai precis într-o slavă mêridională[409], înrudită cu slava carpatică[410], iar autorul a cunoscut limba română[411], cât şi formele, construcţiile şi topica limbii medio-slave de la sfârşitul veacului al XV-lea52... Cronica slavă s-a inspirat din cronicile germane, care au denigrat şi deformat personalitatea lui Dracula, cât şi din diferitele ştiri culesedin ţările române şi de la diverşi diplomaţi şi soli; din acel timp. Ea s-a dovedit a fi o replică mult mai fidelă realităţii, pentru că nu a urmărit calomnierea şi exagerarea cruzimii voievodului, deoarece nu avea acelaşi scop politic[412].

Autorul povestirilor înfăţişează faptele unui domn român, dar arată şi legăturile sale cu Transilvania şi Ungaria „prin îmbinarea istoriei cu anecdota şi a grotescului cu tragicul” [413].

Voievodul apare ca luptător neînfricat pentru – dreptate şi cinste „adevărat ostaş şi conducător înţelept. Spiritul său este dublat de o ironie şi o inteligenţă desprinse parcă din mitologia populară românească. Eroul, aşa cum este prezentat de povestiri, se dovedeşte a fi un abil şi rafinat diplomat, om. a cărui inteligenţă îl ajută să pună întrebări subtile, care produc de multe ori uilmire

409 I. Bogdan, Cronicile slavo-române..., p. 198.

410 P. Olteanu, Limba Povestirilor slave despre Vlad Ţepeş, Editura Academiei, Bucureşti, 1961, p. 27. /

411 I. Bogdan, op. cit., p. 198.

412 şt. Andreescu, Un nou punct de vedere 'in discuţia asupra ver siunii slave a „povestirii despre Dracula „voievod“, în „Glasul Bisericii“, nr. 1—2/1975, p. 128. ' ,

413 Iştorîa literaturii faihăne, yol. I,,p. 291.

şi pun în mare încurcătură pe cei ajunşi în preajma sa.

Deşi voievodul Dracula este prezentat ca un om crud şi cu defecte (chiar în timpul captivităţii sale de la Buda), el îşi păstrează mândria şi înţelepciunea, fiind şi un înflăcărat luptător contra pericolului otoman.

Povestirea despre Dracula împreună cu alte câteva naraţiuni contemporane sunt considerate ca singurele producţii slave de literatură profană ale secolului al XV-lea. Se apreciază că ele constituie şi „prima serie originală în limba slavă, care vorbeşte despre ţara noastră” [414].

În cadrul literaturii ruse vechi „Povestirile despre Dracula” sunt apreciate a fi cele mai populare scrieri.

— Popularitatea deosebită a acestor povestiri se datorează pe de-o parte subiectului, stilului şi umorului lor, iar, pe altă parte faptului că ele dădeau o „satisfacţie morală” credincioşilor ruşi, cărora le întărea convingerea în răsplata din lumea de apoi[415].

Mai mult, Dracula este privit ca un prototip al lui Ivan cel Groaznic, astfel în timpul acestui mare suveran rus, naraţiunile asupra lui Dracula au fascinat mintea şi fantezia poporului rus –, care a preamărit pe acest ţar neiertător faţă de mulţi boieri.

Deosebita popularitate a anecdotelor şi naraţiunilor despre voievodul Dracula, cât şi

414 I. Bogdan, Scrieri alese, p. 480 ; P. P. Panait’escu, Cronici slavo-Tomâne..., p. 199. v ■ - .

415 I. Bogdan, op. cit., p. 480.

circulaţia în lumea slavă a unor povestiri în spiritul celor care s-au scris despre domnul român, vin să demonstreze o dată în plus marele interes manifestat de popoarele slave în legătură cu faptele şi personalitatea lui Vlad Ţepeş.

În sprijinul atestării popularităţii acestor vechi scrieri, care au pasionat timp de veacuri un numeros public, atrăgându-l cu farmecul inegalabil al mitologiei populare, vine descoperirea numeroaselor copii şi variante din secolele al XV-lea, al

XVI-lea, al XVII-lea şi al XVIII-lea, numărul lor total ajungând la 22 [416].

De la diversele variante ale naraţiunilor despre Dracula, până la menţiunile diverşilor soli sau călători – amintim pe călătorul rus Vasile Gagara, care, referindu-se la peregrinarea sa în ţările române, pomenea la 1637 de vestitul cneaz muntean Dracula58 – faima voievodului român în lumea slavă a rămas nestinsă secole de-a rândul.

Deşi documentele şi studiile existente lămuresc numai în parte scopul „Povestirilor slave despre Dracula”, ideea susţinută de Nicolae Stoicescu, care citează pe G. Giraudo şi R. Picchio, ni se pare întemeiată: „prin înregistrarea faptelor lui Ţepeş în limba slavonă autorul dorea să păstreze amintirea unui domn faţă de care nutrea o admiraţie deosebită” [417].

Scopului principal i se subsumează o serie de scopuri secundare. Astfel Gr. Nandriş consideră că

---

416 N. Stoicescu, op. cit., p. 193.

417 N. Stoicescu, op. cit., p. 192.

povestirile despre Dracula au fost scrise în Moldova lui Ştefan cel Mare şi că ele ar fi fost o adevărată sursă de informare şi de propaganda în favoarea voievodului, cu scop de a uni creştinii sub steagul luptei antiotomane[418].

Ţinând seama că povestirile despre Dracula voievod pun în lumină calităţile de mare conducător a. lui Vlad Ţepeş, cercetătorul P.P. Panaitescu susţine că această prezentare a constituit o veritabilă propagandă în vederea urcării la tron a fiului voievodului, Mihnea cel Rău[419].

Asemănările dintre Dracula şi Ivan cel Groaznic – semnalate de mai mulţi cercetători – au fost obiectul multor speculaţii şi teorii. Nu ne propunem să punem în discuţie diversele păreri elaborate în decursul timpului[420], dar trebuie să afirmăm că prin intermediul naraţiunilor slave, Vlad Ţepeş a devenit un veritabil model pentru cneazul rus Ivan cel Groaznic[421].

Povestirea slavă vehicula în lumea de limbă rusă ideea novatoare pentru care a luptat Vlad Ţepeş, aceea a centralizării statelor sub conducerea unui voievod autoritar64.

4186 0 Gr. Nandriş, The historical Dracula The Theme oi His Legend in the Western and in the Eastern Literatures of Europa, ín „Conípa- rativ Literature Studies“, vol. Ill, nr. 4/1966, Maryland, p. 390 ; Idem, Le thème de Dracula dans les littératures européennes, în „Acta Historica“, t. VIII, 1968, Roma, p. 72—73.

419 . P. P. Panaitescu, Cronicile slavo-române..., p. 199.

420 Vezi discuţia la N. Stoicescu, op. cit., p. 193.

421 Amintim pe I. Bogdan, N. Iorga, R. Picchio, Gr. Nandriş, G. Giraudo, A. Mickiewicz, P. P. Panaitescu, N. Stoicescu, Şt. Andreeseu, I. Stăvăruş etc.

Comparând versiunea slavă a povestirilor asupra lui Dracula cu relatările marelui istoric bizantin Chalcocondil – sursă contemporană de deosebită valoare documentară[422] – Ştefan Andreescu ajunge la o serie de concluzii interesante. Pe lângă coincidenţe de fapte reieşite din scrierile puse în paralel, se mai conturează ideea unei tradiţii orale favorabile asupra voievodului Vlad Dracula, cu arie de răspândire în întreg sud-estul european [423].

Analizând lumina favorabilă în care este conturat voievodul Dracula de povestirile slave, de relatările lui Chalcocondil sau Ducas, putem să apreciem că aceste scrieri cu valoare documentară incontestabilă sunt net opuse scrierilor germane care au urmărit în mod tendenţios defăimarea lui Vlad Dracula şi exagerarea cruzimilor din vremea domniei sale.

Cercetătorul P.P. Panaitescu a susţinut pe bună dreptate că versiunea slavă a povestirilor despre Dracula este o replică polemică la cea germană67.

Analiza atentă a celor două versiuni, deosebirile dintre ele au făcut pe unii cercetători să afirme că „autorul poveştii ruseşti n-a lucrat după versiunea germană, ci amândouă sunt

---

422 „Nici un izvor intern sau extern privitor la Ţepeş nu are precizia şi siguranţa informaţiilor lui Chalcocondil“, susţine Alexandru Elian, Români despre bizantini, bizantini despre români, în „Magazin istoric“, nr. 9/1971, p. 17.

423 Şt. Andreescu, Un nou punct de vedere în' discuţia asupra versiunii slave a „Povestirii despre Dracula voievod“, op. cit., p. 125—
; Idem, Premières formes de la littérature historique Roumaine en Transylvanie, op. cit., p. 518—521.

independente” [424].

Ca şi în cazul naraţiunilor germane, faptele cuprinse în Povestirile slave despre Dracula au fost împărţite după tema şi conţinutul lor în povestiri sau întâmplări cu subiect sau caracter istoric, justiţiar, moralizator etc.[425].

Autorul naraţiunilor slave deşi îl prezintă pe voievodul român a fi un om crud şi cu greşeli, îi creionează totuşi dominantele puternicii sale personalităţi: curajul, demnitatea, înţelepciunea, agerimea minţii, calitatea de neobosit luptător împotriva stăpânirii otomane.

Pilda cu valoare simbolică a acţiunilor voievodului, puterea moralizatoare a personalităţii sale aşa cum se desprind din conţinutul povestirilor slave – pot fi comparate cu învăţăturile din opera lui Machiavelli[426].

Povestirea slavă despre Dracula voievod, scriere caracteristică pentru evul mediu târziu, va rămâne ca un important izvor narativ istoric cât şi o pagină de frumuseţe şi autenticitate a culturii noastre vechi.

Pentru înţelegerea vieţii şi faptelor voievodului Dracula, deosebit de importante sunt scrierile istoricilor bizantini contemporani: Laonic Chalcocondil, Ducas, Critobul din Imbros, Georgios Sphrantez sau Phrantez.

Născut la Atena probabil în 1423, Laonic Chalcocondil este un „izvor narativ” de mare importanţă documentară pentru expediţia din

424 I. Bogdan, Scrieri alese, p. 479, nota 1.

425 I. Stăvăruş, op. cit., p. 44.

426 G. Gianfranco, op. cit., p. 111.

1462 a lui Mahomed al II-lea împotriva Ţării Româneşti. Cunoscător al lui Herodot şi Tucidide, istoric de factură umanist-renascentistă, posesorul unor informaţii de o abundenţă neegalată, el surprinde personalitatea şi acţiunile lui Dracula de pe o poziţie favorabilă Imperiului Otoman, fapt ce dă caracter exclusivist scrierii sale.

Deşi îşi propune să scrie o istorie turco-bizantină, el atinge în lucrarea sa dimensiunile unei istorii, universale, pe care o termină înainte de 1470, anul probabil al morţii sale.

Relatând evenimente din timpul voievodului Dracula, cărora le-a fost contemporan, Chalcocondil deşi a posedat numeroase şi variate ştiri oficiale a împletit naraţiunea sa cu tradiţia orală ce deja se formase în Europa în legătură cu faptele voievodului român. v.

— Pe un spaţiu mai restrâns comparativ cu Laonic Chalcocondil, cronicarul bizantin Ducas (? 1400 – 1470), recunoscut ca însemnat literat şi istoric [427], ne descrie la rândul său lupta lui Vlad Ţepeş împotriva lui Mahomêd al II-lea. Contemporan cu voievodul român, Ducas a fost acreditat cu importante misiuni diplomatice pe lângă Mahomed al II-lea şi alţi înalţi demnitari turci, prilej de a putea culege ştiri direct de la Poartă. Se apreciază că pentru a realiza istoria sa el s-a folosit şi de diverse şi numeroase izvoare creştine şi folclorice. Opera sa – Istoria turco-bizantină (1341 – 1462) – „redactată într-o formă

427 V; Grecu în introducere la Ducas, Istoria turco-bizantină (1341 — ,1462), Editura Academiei, Bucureşti, 1958, p, 7.

naivă, foarte vie şi plină de culoare” [428], şi „limbaj compozit” 7V rămâne un important izvor narativ pentru istoria popoarelor din sfera otomană, – Asemenea lui Chalcocondil, Critobul din Imbros imitând turnura frazei unor istorici antici şi scriind într-o „limbă cu arhaisme” şi cu „elemente savante”, dar „puţin cam artificiala”[429], realizează până în 1467 lucrarea istorică „Din domnia lui Mahomed al II-lea (1451 – 1467) „7 ĕ, care este atingătoare şi de faptele lui Vlad Ţepeş – „ighemonul, geţilor” [430]Critobul ne asigură că „va pune mai presus de toate adevărul”[431] în lucrarea sa, în acelaşi timp el „nu uită că este bizantin”, deşi „nu e un revoltat ea Ducas şi Gheorghe Sphrantzes în contra asupritorului turc”, „ci un supus devotat” 79, astfel încât scrierea sa este „tendenţioasă şi panegirică”, cu „reticenţe şi oarecum cu inexactităţi” având şi „scăderi faţă de Ducas, Sphrantzes, Chalcocondil” 8Ü.

Dintre cronicarii bizantini, cel mai evaziv şi sărac în relatări referitoare la voievodul Dracula, este Georgios Sphrantzes v care a trăit în secolul al XV-lea.

În memoriile sale – scrise după notiţe cronologice care încep cu anul 1413 în insula Corfu, – unde s-a retras după ce familia i-a fost măcelărită de sultan01 – el afirmă doar că „în

428 N. Iorga, Sinteza bizantină, p. 248. . ‘

429 Emanoil Kriaras, op. cit., p. 274; Charles Diehl, La pensée byzantine et le mouvement des idées, în vol. Literatura Bizanţului, ed- cit., p. 82.

430 Ibidem, p. 19.

431 Ibidem, p. 15.

primăvara” lui 1462 „sultanul a trecut în Ţara Românească şi a pus la cale bine tot ce se făcea acolo contra lui” 82.

Existenţa unor elemente comune la scrierile slave şi bizantine referitoare la Dracula, cum ar fi: contemporaneitatea „asemănarea de idei, aceeaşi arie spiritual geografică, a făcut să se aprecieze că la elaborarea textelor slave o sursă importantă, de informaţii au fost izvoarele bizantine.

Evidenţierea unei atitudini de admiraţie şi simpatie faţă de Vlaď Dracula în scrierile bizantine, este un argument în plus că acţiunile antiotomane ale voievodului aveau un ecou favorabil în rândul popoarelor balcanice[432].

Apropierea geografică, interdependenţa politico-economică şi interesele strategico-militare ale Imperiului otoman faţă de ţările române, au făcut ca în izvoarele turceşti să rămână numeroase şi valoroase ştiri privitoare, la Vlad Ţepeş. Deşi aducătoare de lumină, cronicile otomane sunt subiective şi exclusiviste, căci supuşii otomani erau educaţi şi obligaţi să-şi preamărească cu fanatism sultanul şi mai marii Porţii, cărora nu le puteau atribui – mai ales în perioada imediată cuceririi Constantinopolului – eşecuri sau înfrângeri. Pe aceste considerente trebuie să preluăm critic şi cu multe rezerve spusele cronicarilor şi istoricilor turci, fără. a subestima însă valoarea culturală a scrierilor lor.

În majoritatea scrierilor turceşti atingătoare de faptele voievodului Vlad Ţepeş-Dracula,

432 Şt. Andreescu, Premieres formes de la littérature historique-Roumaine en Transylvanie, p. 5İ7—520.

sultanul Mahomed al II-lea se găseşte în mod firesc la polul superlativy el fiind considerat „şahul cel vestit” „şahul cel cuceritor”, „padişahul cuceritor al lumii” [433], „padişahul cel dătător de coroane”, „sultanul lumii”, „sultanul Cel răzbunător”,-”împăratul cel glorios ca Alexandru” [434], „şahul cuceritor de ţări”, „sultanul cel onorat”, „sultanul ocrotitor al lumii”, „şahul cel plin de bravură” [435], „sultanul cel luptător pentru Islam”, „prea fericitul împărat”, „şahul cel plin de curaj” [436], în antiteză ostilă şi nejustificată faptic – dar explicabilă scopurilor şi mediului în care au fost elaborate – cu voievodul român, care este apreciat drept „ghiaur”, „afurisitul voievod Draçula-oglu Kazâklî”[437] „tiran sânğeros şi ghiaur fără îndurare”, „hain fricos” 9U, „blestemat fiu de bastard”, „nenorocitul de stăpân al Ţării Româneşti”, „afurisit”, „răufăcător”, „duşman nenorocit”, „căpetenia răzvrătiţilor şi conducătorul răsculaţilor şi al duşmanilor”[438], „ghiaur tiran şi despotic” etc., etc.

Cronicarii Porţii, deşi au constituit pentru numeroşi istorici sursa de referinţă documentară determinantă, trebuie catalogaţi alături de purtătorii de cuvânt ai cercurilor cele mai ostile lui Dracula, care încă din secolul al XV-lea au început să clădească legenda surhbră şi

433 Tursun bei, în op. cit., .p. 72.
434 Kemal-paşa-zade, ibidem, p. 198, 199, 201, 202.
435 Hodja Efendi, ibidem, p. 317, 318, 319, 320.
436 Hodja Husein, ibidem, p. 454—456. '•• ••,
437. 89 Orudj bin Adil, ibidem, p, 59.
438 Kemal-paşa-zade, ibidem, p. 198—199—205.

neadevărată a voievodului. Faţă de caracterul fantezist şi defăimător, exagerările sau relatările evazive şi inexacte, este explicabilă circumspecţia unor cercetători şi biografi ai domnului român în folosirea scrierilor vechi turceşti pentru a explica faptele şi personalitatea lui Ţepeş.

În veacul al XVT le-a, pe timpul sultanilor Murad al II-lea şi Mehmed al II-lea, a trăit Enveri, care în partea a III-a a operei sale istorice în versuri *Dâisturname* (Cartea vizirului) – dedicată marelui vizir Mahmud-paşa „din timpul lui Mehmed al II-lea – ne relatează fapte până în 1462, cu referiri şi la voievodul Dracula 93. Din aceste versuri reiese că Enveri este autor, şi al lucrării istorice *Teferrudiname* (Cronica expediţiilor), dedicată lui Mahomed al II-lea, scrisă pe la 1463 şi nedescoperită, unde se găsesc amănunte importante privitoare la campania din 1462 a sultanului contra Ţării Româneşti94. Diâpă ce vorbeşte de răscoalele românilor, de omorârea de către Ţepeş a lui Iunus-bei şi Hamza – bei, deşi nu recunoaşte victoria lui Ţepeş el totuşi afirmă: „Şi într-o noapte de vineri s-a iscat zarva. Atunci, pe neaşteptate, s-a auzit un vuiet şi au izbucnit plânsete şi jalea a cuprins rândurile (oştii) din Anatolia”: 95.

Tot contemporan cu voievodul a fost Orudj bin Adil (secolul al XV-lea), care în lucrarea sa *Tevarth-i al-i Osman* (Cronicile dinastiei otomane),-face referiri la expediţia lui Mahomed al II-lea împotriva lui Vlad Ţepeş 96. El este evaziv privitor la rezultatul campaniei lui Mahomed al II-lea, dar ne spune că sultanul „nu a putut să dea

luptă cu afurisitul voievod: Dracula-oglu Kazâldi, căci acesta nu a venit faţă în faţă, ci a atacat peste noapte, dar n-a izbutit" 97.

La rânduţ său Tursun-bei (sec. XV – începutul sec. XVI), în opéra śa *Tarih-i Ebü-l Feth-i Sultan Méhrneů – han* (Istoria sultanului Mehmed-han, părintele cuceritor), scrisă între. 1497İ500.98, face o prezentare în termeni patetici a victoriei súlta

9: l *Cronici turceşti*... p. 33 – 3*4.9 ilbidem*, p. 34, 43.

95 *Ibidem*, p. 42.

96 *Ibidem*, p. 59 – 60.

97 *Ibidem*, *p*. 59.

98 *Ibidem*, p. 63.

nului şi a cruzimilor făcute în Ţara Românească, spunând printre altele că „vina o are acel nenorocit cu aripile distruse şi inima străpunsă de săgeţile şi hangerele vitejilor"[439].

Aşâk-Paşa-Zade (1400 – 1481?), în opera sa *Tevarâh-i Al-i Osman* (Cronica dinastiei otomane), după ce povesteşte că „pe Dracula (Vlad Dracul) l-au închis în cetatea Galipoli (Gelibolu), iar cei doi fii ai săi (Vlad şi Radu) au fost aruncaţi în fortăreaţa Egrigöz din vilaietul Ghermian (provincie din Anatolia)", vorbeşte despre campania lui Mahomed al II-lea, împotriva „beiului Ţării Româneşti, acest blestemat fiu de bastard" şi aminteşte de cruzimile făcute de oastea otomanălü?

„Unul din principalele izvoare narative

439 Ibidem, p. 67—73.

despre Imperiul otoman” – Mehmed Neşti (sec. XV – 1520), în a 6-a parte a operei sale de istorie universală *Djihannuma*, intitulată şi *Tarih-i Al-i Osman* (Istoria dinastiei otomane) spune în termeni şi idei asemănătoare cum Vlad Ţepeş a luptat împotriva lui Mahomed al II-lealU1.

Suzi Celebi (1455 – 1524), secretar la Mihaloglu Ali-bei şi Mehmed-bei, vorbeşte în cronica sa ritmată – *Gazavătnăme-i Ali-bey Mihaloglu* (Cronica campaniilor lui Mihaloglu Ali-bei) despre expediţia din 1462 asupra Ţării Româneşti, la care a participat şi Mihaloglu Ali-bei, însărcinat cu urmărirea lui Vlad Ţepeş, care fugise în Transilvania lü2.

Originar din Albania, dar crescut în seraiul de la Constantinopoi, unde a studiat istoria şi teologia, Lütfi-paşa (sec. XV – sec. XVI), cunoscut om de stat şi cărturar turc, în lucrarea sa *Tevarih-i Al-i Osman* (Istoriile dinastiei Osmane), vorbeşte pe scurt despre expediţia lui Mahomed al II-lea în Ţara Românească, despre atacul de noapte a lui Ţepeş, care „nu s-a luptat pe faţă, ci a dat pe neaşteptate un atac peste noapte” şi zdrobirea armatei româneşti, urmată de fuga lui Vlad la Matei Corvin [440].

Să’adeddin Mehmed Hodja efendi (1536 – 1599), intrat de tânăr în suita sultanului, (1555) şi devenit apoi sfetnic al sultanului Murad al III-lea, este autorul unei istorii amănunţite intitulată *Tadj-*ut-*Tevarih* (Coroana istoriilor) [441], în care vorbeşte

---

440« B Ibidem, p. 233—235, 244.

4411 94 Ibidem, p. 297.

şi despre Vlad Ţepeş. Deşi nu-i acordă victoria în urma luptelor din 1462, el este nevoit să recunoască: „...voievodul Ţepeş, după ce s-a întins întunericul nopţii, a atacat oastea islamică şi, fiind biruitor, în urma atacului de noapte a ucis pe cei mai mulţi dintre luptătorii islamici” [442].

Hodja Husein (1570 – 1650), folosind numeroase scrieri anterioare şi având posibilitatea să cerceteze nemijlocit o serie de documente oficiale otomane, căci a slujit 60 de ani la Poartă, unde a ajuns şi prim-cancelar (reis-efendi) [443], elaborează o istorie universală intitulată *Beda i ul-veka i* (Evenimentele minunate), în care în partea a 3-a face referiri şi la Vlad Ţepeş atunci când vorbeşte despre campania lui Mahomed al II-lea în Ţara Românească1U7. Relatările sale asupra lui Ţepeş sunt asemănătoare şi caracteristice cronisticii otomane anterioare, dar sunt conturate calităţile diplomatice şi abilitatea voievodului român.

Cunoscut pentru lucrările sale de istorie, literatură, drept, stilistică, logică, Şemseddin Ahmed bin Suleiman Kemal-paşa Zade (sec. XV – XVI), scrie sub îndemnul lui Baiazid al II-lea cronica *Tevarih-i Al-i Osman* (Istoriile dinastiei otomane), care cuprinde ştiri de la începutul osmanlâilor până în primii ani de domnie a lui Soliman Magnificul 1U8. Prezentând cu amănunţime şi evenimente din timpul lui Mahomed al II-lea el vorbeşte şi despre

442 Ibidem, p. 318.

4431 U6 Ibidem, p. 437—438.

nesupunerea lui Vlad Ţepeş, cruzimile şale, cât şi crâncena confruntare cu marea armată otomană[444].

În corpusul bogat al izvoarelor narative otomane cu autori cunoscuţi, trebuie introduse o serie de cronici turceşti anonime vechi.

Vechile cronici anonime *Tevarih-i Al-i osman* (Istoriile dinastiei osmane) din secolul al XV-leano, se referă tangenţial la Vlad Ţepeş, arătând doar că voievodul a fost pus în tron de Mahomed al II-lea care „i-a dat steag şi hilat, făcându-i tot felul de favoruri” m.

Deşi sârb, Constantin Mihailovici din Ostroviţa (1435 – 1501), ne relatează campania lui Mahomed al II-lea din 1462 cu Viziunea şi sentimentul ienicerului ţurc participant lalupte contra lui Vlad Dracula, căci el a slujit în armata marelui sultan după ce a căzut în tinereţe prizonier la otomanr „V.:

Alături de cronicarii bizantini mărturisirile lui Constantin Mihailovicide Ostroviţa vin să contureze cu obiectivitate amploarea operaţiunilor militare din anul 1462 *m*.

„Amintirile” sale cunoscute sub numele „memoriile unui ienicer sau cronica turcă între 1497 – 150.1”, au fost *scrise* în Polonia, după toate probabilităţile în limba polonă, în perioada 1497 – 1501 după” ce el în 1463 cade prizonier la unguri şi reuşeşte să: se refugieze în Polonia. /. ř

Mărturiile lui, care au deosebită importanţă pentru istoria Imperiului otoman, ne dau

444 Ibidem, p. 198—205.

numeroase şi preţioase informaţii despre faptele lui Vlad Dracula, autorul exprimând printre altele starea de spirit-existentă în timpul campaniei din 1462. În rînduf trupelor de elită, otomane.

Faptele lui Dracula sunt semnalate şi de diverse izvoare sârbeşti. Astfel „un interesant manuscris nepublicat" de la mănăstirea Sfântul; Nicolae de la Bjelo Polje, ce se referă la campania din 1462 a lui Mahomed al II-lea, arată înfrângerea sultanului în urma atacului de noapte al voievodului Vlad[445]. Acelaşi, lucru 11 prezintă şi Letopiseţul de la mănăstirea Grabo vça, în timp ce Letopiseţul de la Cetin (p. 245) exprimă lipsa de rezultat al campaniei din 1462.

Letopiseţul de la biserica Sfântul Nicolae din Bjelo Polje» ce se găseşte într-un zbornic din secolul al XVI-lea, ne dă informaţia lapidară că „în anul 6982 (1474) (anul adevărat este 1476), pieri Vlad Ţepeş de mâna lui Basarab", fapte care coincid ca datare şi conţinut cu cele spuse de analele cunoscute cu numele de „Letopiseţul brancovicesc", tradus în latină în secolul al XVIII-lea, după textul sârbesc ce pare a fi avüt la bază o cronică românească[446].

Dovadă a popularităţii voievodului în mediul şârbesc este şi un cântec referitor la lupta din

---

445 Anca Iancu, Ştiri despre români în izvoarele, istoriografice - sîr-besti, sec. XV—XVII, în „Studii istorice sud-est. europene"; vol; I, Bucureşti, 1974, p. -23, citînd Lj' Stojanovič, Stări srpski rodoslovi. letopisi.

446 Ibidem, p. ,23, citat de N. D. Anastasievic, Letopis Nikoljski, în „Bogoslovlje", Belgrad, IX, 1934, p. 368. Vezi respectiv Pamaschin Mi-hoc, Ştiri de istorie a românilor în „Letopiseţul brancovicesc", în ^Studii şi materiale de istorie medie", vol. IX, Bucureşti,.* 1978,,p. 140.

1444 de la Varna, în care Secula Draculovici este personajul central inspirat de numele şi faptele voievodului Dracula şi a banului SeculaU6.

Felix Petančic (1445 – 1517), născut la Raguza şi vestit pentru mai multe înalte solii ce i-au fost încredinţate, prezenta în anul 1502 regelui Vladislav al II-lea un memoriu documentat, intitulat *De itineribus quibus aggrediendi sunt Turci* (Despre drumurile pe care trebuie să se pornească expediţia împotriva turcilor) n7, în care face succinte, dar edificatoare referiri la vitejia românilor în timpul lui Vlad Dracula: „Dracula împreună cu puţini (luptători), dar aleşi atunci când Mahomed, împăratul turcilor cuprinsese Valahia… l-a pus pe fugă cu măcel al (oamenilor) săi şi l-a silit să-şi facă întoarsă calea cu mare ruşine” [447].

Tot din Raguza este Michael Bocignoli (? – după 1534), care înainte de 1512 a stat în Ţara Românească, de unde a cules o serie de informaţii cu caracter istoric şi privind relaţiile cu turcii deoarece el era interesat să acţioneze pe linia mobilizării lumii creştine în lupta pentru Stăvilirea expansiunii otomane [448]. În epistola din 1524, pe care o adresa secretarului imperial al împăratului Carol Quintul, intitulată prescurtat „Epistola ad Gerardum Planiam” – titlul originalului tipărit de Bocignoli este foarte lung – vorbeşte şi despre Vlad Dracula: „A fost odinioară la ei un domn – pe care ei îl numesc voievod – cu numele de Dragul,

447 Ibidem, p. 444.

448 Călători .străini,.., vol. I, p. 171—173.

bărbat ager şi cât se poate de priceput în treburile ostăşeşti”. Autorul vorbeşte despre convingerea voievodului „că nu va îngădui niciodată cât va trăi, ca Ţara Românească să ajungă tributară turcilor”, despre luptele de hărţuială purtate împotriva oştilor lui Mahomed al II-lea şi de faptul că voievodul „a fost măcelărit prin vicleşug” [449].

Contemporan cu evenimentele din timpul lui Ţepeş este umanistul italian Filippo-Buonaccorsi Callimachus (1437 – 1496), care ajunge la curtea regelui Poloniei Cazimir al IV-lea Iagello, unde devine cronicarul oficial al curţii. În 25 martie 1490, cronicarul italian, în proiectul de cruciadă întocmit cu prilejul congresului iniţiat în acest scop la Roma de papa Inocenţiu VIII, face referiri elogioase privind lupta purtată împotriva Semilunei de voievodul Dracula: „Înainte de a-l pierde, din pricina luptelor crâncene, pe acel mare comandant şi domn al lor, Vladislav Dracula, de care fiind lipsiţi, de mirare că nu au sucombat pe dată, cu totul” *m*.

La Veneţia în anii 1498 – 1504 a apărut prima ediţie a lucrării istoricului italian Märe Antonius Coccius zis şi Sabellicus intitulată *Rapsodie historiarum Enneadum*, care este o istorie universală scrisă în 92 de cărţi, unde sunt punbtate cele mai însemnate evenimente din istoria universală până la sfârşitul secolului al XV-lea122. Autorul introducând faptele voievodului român în rândul marilor personalităţi ale istoriei universale până la acea dată, vorbeşte cu

---

4491 2ü Ibidem, p. 176—177. '

admiraţie despre „înfrângerea nocturnă a oştilor otomane de către voievodul Vlad Dracula” 12 a.

Istoricul italian Donado da Lezze (1479 – 1526), născut într-o familie de patricieni distinşi şi ajuns consultant al Curţii Veneţiei în probleme turceşti, în lucrarea sa *Historia Turchesca* (*1300 – 1514*) în face numeroase referiri la faptele voievodului român Vlad Ţepeş. Autorul povesteşte, cum sultanul ar fi poruncit paşei de Nicopole „să trimită 2 sclavi la Ţepeş ca să-i ceară tributul neplătit de trei ani şi copii pentru armata ienicerilor”, dar voievodul român a spus că vine la Nicopole ca să se întâlnească cu paşa de Nicopole, pentru a alege personal copiii. Abil, Vlad merge cu o oaste mică la Nicopole şi îi „face pe cei din cetate să creadă că el e Paşa pe care-l aşteptau”, după care „cetatea este prădată” şi „pe sclavii cu nasul şi urechile tăiate” i-a trimis la puternicul lor stăpân[450].

Autorul spune că Hamza Paşa ar fi fost pus în libertate, dar greşeşte, căci el a fost tras în ţeapă şi, după cronicarul turc, Sa’adeddin, capul i-ar fi fost trimis lui Matei Corvin [451].

În continuare se vorbeşte despre retragerea în munţi a lui Ţepeş şi despre faptul că boierii „ca să-şi poată recăpăta fiii şi soţiile, ce ajunseseră în mâinile sultanului prin trădarea fratelui lui Ţepeş (Radu cel Frumos), au recunoscut de domn pe

450 Ibidem, p. XXXIX şi 23. Aceste fapte sînt confirmate şi de Constantin Mihailovici din Ostroviţa, vezi Călători străini..., I, p. 125—128. ' >

451 Ibidem, p. 24, nota 1. Este vorba de cronicarul turc Sa’adeddin Mehmed Hodja Efendi care spune acest lucru în lucrarea sa Tadj-üt-Tevarih, vezi Cronici turceşti..., p. 317—320.

acesta”, în timp ce Ţepeş „a fugit în Ungaria” [452].

Ar fi interesant să ştim de unde a cules autorul informaţiile în legătură cu şantajul făcut de turci familiilor de boieri prizonieri, căci este singurul care ne relatează acest lucru.

Donado da Lezze scrie autentica şi valoroasa sa istorie[453] de pe poziţia diplomatului şi istoricului orientalist, folosind diverse izvoare turceşti şi manuscrisul cronicarului italian contemporan Giovanni Maria Angiolello (1450 – c. 1525) – existent astăzi la Biblioteca naţională din Paris – intitulat *Historia turchesca di Gio Maria Angiolello schavo et altri schiavi dalvanno 1429 sân 151*3.13U.

Umanistul italian Antonio Bonfini (1434 – 1503) ajunge în 1486 ca secretar la curtea regelui Matei Corvin şi, din însărcinarea lui, scrie o istorie a ungurilor: *Rerum Ungaricarum decades quatuor, cum dimidia*[454], unde găsim şi succinte referiri la voievodul Dracula.

Bonfini culege informaţii direct de la curtea lui Matei Corvin şi în spusele sale răzbat ecourile campaniei politice defăimătoare iniţiate de rege. Însă, receptate după scurgerea timpului şi modificarea conjuncturii politice, care le-au generat, ele sunt voalate şi fără a conţine motivul major al raţiunii arestării lui Dracula – „scrisorile de trădare”, care şi din acest punct de vedere se

---

452 Ibidem, p. XL.

453 George Lăzărescu, Nicolae Stoicescu, Ţările române şi Italia pînă la 1600, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1972, p. 263.

454 Vezi ediţiile lucrării şi biografia autorului în Călători străini..., vol. I, p. 480—48L

dovedesc că au fost un fals.

Ceea ce este interesant de menţionat la Bonfini este faptul că el – deşi era cronicar oficial al curţii regale – nu a putut arăta motivul prinderii voievodului Dracula V „Regele (Matei Corvin) spunea că se duce în Ţara Românească pentru a elibera din mâinile turcilor pe Dracula, căruia îi dăduse în căsătorie pe o rudă a sa de sânge. Pornind într-acolo, nu ştiu, din ce cauză, căci aceasta nimănui nu i-a fost destul de lămurit, l-a prins pe Dracula în Transilvania. Cât despre celălalt-Dracula (Radu cel Frumos); orânduit de turci peste aceea ţară, împotriva părerii tuturor, l-a confirmat” [455]...

Erudit şi diplomat, secretar regal, episcop al Transilvaniei şi de Pécs etc., Anton Veranesics (Verantio) (1504 – 1573), în capitolul despre ţările române: „De situ Transylvâniae, Moldáviáé et Transalpmae” al lucrării sale istorico-geografice, face aprecieri fanteziste privind originea numelui voievodului13 a. Ecoiil personalităţii şi faptelor voievodului Vlad Ţepeş-Dracula îl determina pe Veranesics să-l socotească1 pe viteazul domnitor român „un mare principe... pentru însemnătatea isprăvilor sale săvârşite contra aceloraşi turci” [456].

Pe linia producţiilor literare, care s-au făcut ecoul campaniei denigratoare iniţiată de Matei Corvin se înscriu şi aprecierile poetului

---

455r 132 Fragmentul a fost reprodus şi comentat de Bàrbu Ť. Cîmpina, Victoria oştii lui Vlad Ţepeş asupra sultanului Mehmed al II-lea, în „Studii; de istorie“, nr. 3/1962, p. 541, respectiv p. 542—543, .5.46^,, 548 ; Şţ. Andreesçu, op. cit., p. 131 ; Idem, En marge des rapports ‘de 'Vlad Tëpef avép Hôngrie,în „Revue Roumainë ďHistoiřé“, nr. 3/1977.,

456 Călători străini..., vol. I, p. 339—340. . 7’^

şteruditului episcop de Peč, Ianüs Pannonius1 (1435 – 1472), care în epigrama „De captivitate Dracolë, vayvodae Transalpinensi” spunea:

„Dicite, Io Paean! căptuş fiert vândă tyrannus.
Şi modo non falsum publica fama sonat.
Dićite versus, Io Paean! et carmma festiş.
Piérides Nimphae, lungite festa choris.
At tu, cui nullo déçus hoc cum sanguine venit.
Ut quid i-am medio frigore victor abes?
Hóc unum cuncti te supplice voce rogamus.
Redde, tuis vultus, rex venerande, tuis…
Sin populi, hil mota movènt, hoc sponsa precatur.
Hoc genitrix; an eť his, dure negare potes?” 1J5.

La rândul său, cunoscutul scriitor maghiar Ioan Czimor Decs! (1560 – 1601), în relaţia călătoriei sale din Moldova şi Ţară Românească, face pe scurt referiri la Dracula, „oare, cu ostaşi puţini, dar aleşi, a silit pe Mehmed (…) să se retragă peste Dunăre” [457].

Savantul Ioan Bogdan a descoperit printre manuscrişele bibliotecii imperiale din Sf. Petersburg *Cronica moldo-polonă* (1359 – 1566), scrisă pe la 1566 la Iaşi, de Nicolae (Mikołaj) Brzeski, ajuns în acel timp sol al regelui polon Sigismund August, la curtea lui Alexandru Lăpuşneanu[458].

Reţinut un timp de domnul Moldovei, Brzeski,

457 Călători străini..., vol. III, Bucureşti, 1971, p. 216.
458 I. Bogdan, Scrieri alese, op. cit., p. 398—400.

scrie un codice în trei părţi, dintre care a treia parte este capitolul despre Ţepeş, în care se consemnează că Vlad Dracul avea doi fii, pe Vlad şi Radu care în tinereţe au fost ostatici – garanţi la Poartă – şi că Mahomed al II-lea a trecut Dunărea într-o mare expediţie împotriva lui Vlad, care s-a retras la unguri, fiind înlocuit în tron cu Radu [459].

În cronica polonezului Jan Dlügosz este pe scurt amintită prinderea lui Vlad de către Matei Corvin, înlocuirea după „trădare" cu fratele său Radu[460] şi faptul că Dracula a fost ucis de un servitor[461] – această ştire apare şi în cronica lui M. Miechowski čare spunea: „fraude, ser vi sui, currendo în equis velocibus decapitatus occubuit" – în timpul luptelor cu turcii, care au urmat acţiunii de înscăunare făcută cu ajutorul voievodului Ştefan cel Mare.

Faima voievodului Dracula, faptele sale, au circulat sub forma a numeroase legende şi pamflete şi au pătruns în diferite cronici de factură universală, cum ar fi cea din 1554 scrisă la Praga, de arhiepiscopul Jan Puchov şi intitulată *Sweta wsseho kronika skrż pracy zygmunda mladšího z Puchowa*...[462], în care se resimte influenţa lucrărilor lui Bonfinius şi Münster.

Lui Jakob Unrest (1430 – 1500), „călugărul

---

459 Ibidem, p. 400; Idem, Cronici inedite atingătoare de istoria românilor, Bucureşti, 1895, p. 107—110.

460 J. Długosz, Historia Polonica, vol. II, Leipzig, 1712, col. 344. Fragmentul a fost reprodus de B. T. Cîmpina, op. cit., p. 541—542.

461 4° Ştire subliniată de Ilie Minea, Informaţiile româneşti ale cronicii lui Jan Długosz, Iaşi, 1926, p. 61.

462 Pândele Olteanu, Limba povestirilor slave despre Vlad Ţepeş, ed. cit., p. 18, 19—20.

cronicar" austriac care a trăit evenimentele contemporane lui Dracula, i se datorează înregistrarea unor evenimente legate de acest voievod, pe care el le cunoştea atât din lumea germanică, unde ele se răspândeau ca anecdote şi legende populare, cât şi din documentele cărturăreşti ale epocii. Operele sale cu referiri la istoria românilor – *österreichische Chronik* şi *Ungarische Chronic* – au fost incluse în lucrarea *Chronicon Mellicense* a călugărilor cărturari de la mănăstirea Melk[463].

În *Ungarische Chronic*, ńu ştim de unde se inspiră autorul, dar el afirmă inexact că: „Ţara Bârsei unde de curând a fost duce Dracula vodă" 144, deoarece voievodul nu a avut niciodată această demnitate, aici el fiind pribeag, în trecere pentru a-şi pedepsi duşmanii s-au însărcinat să păzească intrările spre această zonă de invaziile otomane.

Cronicarul austriac relatează în *Österreichische Chronik* fapte ale voievodului Dracula din anii 1475 – 1476, arătând că a fost întemniţat de regele Ungariei şi că despre el „... demult, s-au scris şi s-au spus multe şi mari minunăţii" [464].

Afirmaţia lui potrivit căreia s-a crezut că Dracula ar fi participat la lupta din Moldova de la

---

463I 4a N. Iorga, încă ceva despre Vlad Ţepeş şi Ştefan cel Mare, în „Convorbiri literare", nr. 4/1904, p. 381—383.

464 Jakob Unrest, österreichische Chronik, Scriptores Rerum Germanicarum, XI, Nova series, ed. Karl Grossman, Weimar, 1957, p. 68 ; Cf. Şt. Andreeseu, op. cit., p. 139; N. Stoicescu, op. cit.,„p. 171.

Podul înalt „nu s-a dovedit întemeiată” [465]. Unrest intră în categoria celor care consideră că voievodul român a fost ucis printr-un act de trădare: „un turc a fost pus slugă pe lângă el ca să-l ucidă... el i-a tăiat capul pe la spate pe când călăreau... împreună şi; pe loc s-a refugiat la stăpânul – turcilor”[466].

În vestita *Cosmografia sau descriere a lumii* („Beschreibung aller Länder”) ce a apărut în 1544 în germană şi latină, şi apoi în franceză, engleză şi italiană, Sebastian Münster (1489 – 1552), care s-a bucurat de sprijinul a 120 de colaboratori, face câteva referinţe la voievodul Dracula[467]. Celebrul cosmograf şi umanist în capitolul „De administratione Transsylvaniae” („Despre administraţia Transilvaniei”) afirmă că „regele Matei (Corvin)

la luat prizonier pe Dracula în munţii Transilvaniei şi l-a dus în prinsoare la Buda, unde l-a pedepsit cu temniţa, zece ani”. În continuare el povesteşte pe scurt o serie de fapte ale voievodului aşa cum sunt prezentate în diversele surse germane – care evidenţiază caracterul justiţiar şi moralizator al acţiunilor voievodului român. În final face o apreciere pe care n-o mai

---

465 N. ïorga, Acte şi fragmente, vol. III, p. 96 ; Cf. Şt. Andreeseu, op. cit., p. 135. '

466t ron cu două steaguri albe şi cu o cruce roşie pe ele şi cu o suliţă cu
o cruce de argint —: aşa cum se ducea unui patriarh — pentru a-1 înşela pe voievod. Pretendentul este descoperit şi tăiat, iar însemnele sînt trimise regelui Matei Corvin. N. Iorga, O cronică munteană în greceşte pentru secolul al XV-lea, în „Analele Academiei Române“, Memoriile secţiunii istorice, seria III, tom. XIX, p. 3.

467 Călători străini..., vol. I, p. 502—503.

întâlnim în alt izvor narativ: Dracula „a fost ucis în luptă cu turcii şi capul său trimis în dar lui Mahomed”[468].

În deceniile imediat următoare morţii lui Dracula, istoricul german Ioannes Cuspinianus (1473 – 1529), elogiază atacul nocturn efectuat de voievodul român şi vorbeşte despre retragerea lui Mahomed al II-lea, spuse asemănătoare celor ale lui Ioan Czimor Decsi, Ducas, Felix Petančič.

Inspirat din naraţiunile germane atât de potrivnice voievodului român, poetul german Fischart afirma tendenţios la 1573, în scrierea *să flöhhatz*:

„Bei Wein und Brot, die man ehren muss Und nicht verschimpfen durch Blutverguss:
]la dachťich an den Traculam.
Der unter Todten seih Mahl nahm”.
(Cu vin şi pâine să ne cinstim se cere
Şi nu să le profanăm prin vărsare de sânge:
Pentru că mă gândeam la Dracula.
Care printre morţi se ospăta) 15°.

Ecoul personalităţii şi faptelor voievodului Vlad Ţepeş Dracula s-a reverberat prin viu grai sau din scriere în scriere, pe întreg continentul european, faima sa rămânând peşte veacuri neegalată. Astfel de la poetul german Herman Sachsenheim şi *Cronica lui Canon*, de la Seth Calvisius la Baronius, la Leunciavisius şi Giacomo

468 Ibidem, p. 506.

di Pietro Luccari[469] sau Iohannis de Thurocz[470], numele său este pomenit în cele mai diverse moduri, în context istoric sau legat de un fascinant mit universal.

După, istoricul francez M. de Follard, impresionat de geniul militar al voievodului Dracula, şi W. Wilkinson, care, deşi sub influenţa scrierilor potrivnice îi arată curajul şi eroismul, Victor Hugo va relua o serie de legende medievale, introducându-l pe Vlad Ţepeş în poemul *Sultan Murad*, aparţinând celebrei sale la *légende des siècles*:

„Vlad, boyard de Travis, appelé Belzebuth.
Refuse de payer au sultan son tribut.
Prend l'ambassade turque et fait périr toute
Sur trente pals, plantes aux bords d'une route
Mourad accourt brûlant moissons, granges, greniers.
Bat le boyard, lui fait vingt mille prisonniers.
Puis, autour de l'immense et noir champ de bataille Bâtit un large mur tout en Pierre de taille.

---

469 Fără a arăta amănuntele scrierilor autorilor menţionaţi semnalăm bibliografia : Pentru Herman Sachsenheim vezi Vasile Bogrea, Mărunţişuri istorico-filologice, XII. Încă o pomenire germană a lui Vlad Ţepeş,'în „Anuarul Institutului de Istorie Naţională", II, Cluj—Bucureşti, 1923—1924 ; Seth Calvisius, Opus chronologicum, ed. 1650, p. 891 (Apud N. Stoicescu, op. cit., p. 198) ; Cronica lui Cárion, ed. Gáspár Peucer, 1576, p. 999 (Apud Ibidem); Baronius, Compendium annalium ecclesiasticorum, Pragae, 1734, p. 688 (Apud N. Stoicescu, op. cit., p. 119) ; J. Leunclavius, Neuwe Chronica Türchischer Nation von Türken selbsbeschribenFrankfurt, 1590, p. 26 (Apud, Ibidem, p. 203) ; Giacomo di Pietro Luccari, Copioso ristretto degli di Ragusa, Veneţia, 1605 (Apud, Ibidem, p. 203).

470 Iohannis de Thurocz, Illustrissimorum hungarie rerum chronica, Brno, 1488 ; vezi alte ediţii la Andrei Veress, Bibliografia româno-ungară, vol. I, Cartea Românească, Bucureşti, 1931, p. 2—3.

Et fait dans les creneaux pleins d’affreux cris plaintifs, Maçonner et murer les vingt mille captifs” 15: J.

Miekiewici Adam în cursul său de literatură slavă ţinut la „Coiiegé de Francé”, în İ841 – 1842, prezintăvpe scurt câteva povestiri – ruseşti moralizatoare, arătând caraéterulsobru şi energic al voievodului Dracula 15V

— Influenţat de naraţiunile germane, Cesar ÇàritU, în istoria sa universală, vorbeşte de cruzimea lui Dracula, dar şi de aprecierile lui Chalcocondil, care susţine că Mohamed al II-lea a spus.”Comment serait-il possible* de vaincre un-homme qui fait un şi, bon usage de ses sujets et de son pouvoir” 155.

În 1804, Johann Christian Engel elaborează lucrarea *Geschichte e der Moldau und* Walacheia.[471], unde face referiri la voievodul Dracula sub, inf ltien ţa naraţiunilor, germane anterioare. El dă, crezare vechilor pamflete germane reactivând astfel teoria cruzimii lui Vlad Dracula, şi publică vechiul exemplar al cronicii germane din colecţia de la Magyar Muzeum din Budapesta care este databil 1488 [472]. y J

Istoria lui Engel a avut mult timp o influenţă deosebită, asupra multor scrieri ce i-au urmat. În istoriografia şi litérâtura română ea se resimte la Gheorghe Şincai158, Mihail Kogălniceanu” [473]Petre Ispirescu16U, Bogdan Petriceicu Haşdeu

---

471 J. Ch. Engel, Geschichte der Moldau und Walachey, Halle, 1804, p. 173—179. _ - \ ,

472^ 157 Cf. Şt. Andreeseu, op. cit., p. 207, 212.

473 Subliniat (ie N. Stoicescu, op. cit., p. 198, 218, nóta 34.

161, Ioan Bogdan e[474]t[. Pentru saşii din Transilvania, istoria avea încă din evul mediu o importantă funcţie educaţională, ea fiind popularizată prin cronologii şi cronici murale ce existau în bisericile evanghelice sau vechile primării.[475]

Cronistica murală săsească – act istoriografie plin de originalitate, inspirat de „moda istoriei în date" – a conservat ştiri lapidare şi despre voievodul Vlad Ţepeş Dracula. În aceste inedite izvoare scrise, este menţionată campania de pedepsire a lui Vlad în părţile Sibiului, când în ziua de Sfântul Bartolomeu (24 august 1460) el a ars satul Guşteriţa (?) sau Amlaş (?), arestarea lui de către regelé Matei Corvin în toamna lui 1462, cât şi punerea în tronul Ţării Româneşti a altui voievod „Dracula" (fratele lui Ţepeş* Radu cel Frumos).

„Două izvoare din veacul al XVI-lea", pentru a justifica atitudinea ostilă a patriciatului săsesc faţă de acţiunile autoritare şi intransigente ale voievodului, spun: „cu puţin timp (de arestare) el trăsese în ţeapă pe negustorii braşoveni"[476].

La începutul secolului al XVI-lea, între cronicarii saşi se evidenţiază „Anonimul sas", care a utilizat în cronologia sa numeroase surse documentare săseşti – multe pierdute astăzi – provenite din cercurile ostile voievodului, dar în acelaşi timp deosebit de apropiate şi bine informate. El vorbeşte atât de incursiunile de

474 AL Bogdan, Scrieri alese, p. 471. : ;;;

4751 655 Adblf Armbruster, Dacoromano-saxonica, op. cit., p. 44—45.

476I bidem, p. 44-—46 şi 183. 1 - " -

pedepsire făcute de voievodul Dracula în Transilvania, cât şi de vitejia şi curajul său în lupta cu Mahomed al II,-lea, cutezanţă faţă de care îşi exprimă, admiraţia şi consideraţia, în a doua jumătate a secolului al XVI-lea apar scrise „prismele informaţii despre suferinţele negustorilor saşi”: „1462; Dracula a fost prins. – cu puţin timp înainte el trăsese în ţeapă pe negustorii braşoveni”[477]? v”.

Johann Filstich, născut la 9 noiembrie 1684 într-o familie de magistraţi braşoveni, excelent, cunoscător al marilor istorii ale timpului, dar şi al arhivelor săseşti şi româneşti, în lucrarea şi *Ţentamen Historie Vallachicae* (încercare de istorie „românească), face referiri la Vlad Ţepeş de – pe poziţia cronică?rului influenţat de scrierile potrivnice Voievodului-român, care s-au plămădit în mediul ostil din Transilvania: primi numele de călău, după tirania, care a făcut, în vremea, domniei sale” 167... – ;7 ”; \ 7 v

Este cunoscut că scrierile ce marchează începutul istoriografiei muntenești au conservat puţine şi modeste relaţii despre domnitorii români, mulţi voievozi – printre ei şi Vlad Ţepeş-Dracula – sunt prezentaţi „într-un scurt pomelnic” *în* cu multe inexactităţi, şi; din nefericire, „elementele care au in –, trai mai târziu în compilaţiile de cronici, în a doua, jumătate a veacului al XVII-lea, s-au pierdut” 1G9.

— Vestitul umanist de origine româna,

---

477 Ibidem, p. 295 citęaża Chronologia Templi. Parathiensis, copia Haner, p. 225 ; copia,; Pay,, p. 288Çhronicofı. F'uchsio-Lüpfáig-Oltardi--num, I, ediţia Josephus Tráusch, Córonae,. 1847, p. 40." : , .. .

Nicolaus Olahus (14931568) – născut la Sibiu ca fiu a lui Stoian sau Ştefan, descendent al familiei Drăculeştilor şi nepot de soră a lui Iancu de Hunedoara şi al Varvarei Hunszár1™în 7 martie 1533, într-o scrisoare din Bruxelles, face referiri la voievodul Dracula: „Oare nu ştii cât de nesigură este situaţia voievozilor din Valahia? Îmi aduc aminte că tatăl meu, care era născut din sângele lui Dracula, voievodul Valahiei, mi-a povestit odată că a preferat să se mulţumească cu o situaţie modestă în Transilvania, unde s-a refugiat pe timpul regelui Matei (Corvin), ća să nu fie ucis de Dracula însuşi pentru domnie, decât să rămână în patrie cu rang înalt”[478]. Între 1536 – 1537, în lucrarea sa istorico-etnografică *Hungária*, scrisă în limba latină, Olahus afirmă: „În această ţară (Ţara Românească) din vremurile strămoşilor noştri până în vremea noastră au fost două familii, la început născute din aceeaşi spiţă: una a Dăneştilor, de la Dan voievodul, cealaltă a Drăculeştilor; de la Dragul despre care aminteşte Enea Silviu în *Europą*, capitolul II. Dintre aceştia se fac voievozii legiuiţi ba cu ajutorul regelui nostru, ha cu al împăratului turcesc”[479]... „în vremea lui Ioan Huniadé, voievodul Transilvaniei, care mai pe urmă fu guvernator al Ungariei, voievodul Dracul, după ce a alungat o parte din Dăneşti, iar pe alţii i-a ucis, a pus mâna pe tron. Mânzilă din Argeş, care ţinea de nevastă pe

---

478 Nicolaus Olahus, Corespondenţă cu umaniştii batavi şi flamanzi, ed. Corneliu Albu şi Maria Capoianu, Editura Minerva, Bucureşti, 1974, p. 259—260., ••, ••*••-.. ••

479, . 172 Fragment tradus în Călători români..., vol I, p: *487.

Marina, sora aceluiaşi Ioan voievodul (Huniadé), avea, între alţii, doi copii: unul pe nume Standul, care avea şi el feciori pe Dan şi pe Petru; altul Stoian, adică Ştefan... Acesta a avut băiaţi pe mine şi pe

Mâtei, iar fete pe Ursula şi pe Elena. Dracula, ajungând pe tron, prinse în cursă pe unchiul meu, Stanciul, şi-l ucise cu securea. Ştefan, băiat încă, ca să scape de tirania lui, cu ajutorul lui Dumnezeu, a fugit la regele Matiaş (Corvin), care

— După cum am auzit chiar de la tatăl meu (...) – hotărâse în dese rânduri să-l ducă cu oastea şi să-l puie pe tron. Dar tatăl meu, văzând că desele schimbări ce se fac acolo pentru a ajunge la tron sunt primejdioase, a preferat să se însoare în Transilvania cu mama mea, Barbara Hunszár, şi să ducă o viaţă privată, decât să ajungă, pe tron şi expus la o mie de primejdii, să fie ucis, cum au fost ucişi strămoşii săi" [480].

Asemănătoare celor relatate de eruditul papă Enea Silviu Piccolomini şi având girul unei viziuni caracteristice umanistului de epocă sunt spusele lui Nicolaus Olahus despre Dracula. Aceste mărturisiri au o importanţă, deosebită prin unicitatea lor, cât şi prin caracterul, de confesiune familiară.

— Născut la 1645 în cetatea de frontieră a Ineului, Gheorghe Brancovi ci, frate cu mitropolitul Ardealului Sava Brancovici, sol şi capuchehaie la Constantinopol al principelui Aparfi, a posedat de tânăr limbile română, sârbă,

480 Literatura română veche, op. cit.,p. 256—257. . - - , ; >

ungară, turcă şi a cunoscut viaţa şi cultura de la curtea lui Şerban Cantacuzino şi a lui Constantin Brâncoveanu. Vestitul cărturar român, stolnicul Constantin Cantacuzino – care strângea, documente pentru a scrie „O istorie a neamului său", l-a determinat pe Gheorghe Brancovici să scrie cronograful *Cronica slovenilor*, *Iliricului*, *Misii cei din sus şi cei din jos Misii*. Documentat probabil în biblioteca stolnicului, el îşi realizează lucrarea, care sub anul 6970 (1462) pomeneşte de expediţia turcilor împotriva lui Vlad Ţepeşr când „nimic n-au putut isprăvi".

Un alt cărturar ce a gravitat în jurul familiei Cantacuzino, logofătul Stoica Ludescu (sec, al XVII-lea) a primit misiunea de a aduna şi copia vechile cronici şi documente existente în vremea sa, în vederea alcătuirii unei lucrări a lui Constantin Cantacuzino. Având meritul de a începe lucrarea cu descălecatul Ţării Româneşti[481], el dă o listă cu domnii munteni şi ctitoriile lor ce ajunge până la Radu cel Mare, dând date, mai bogate la Mircea cel Bătrân şi Vlad Ţepeş, unde reproduce povestea cetăţii Poenari zidită cu multă caznă de târgo vi stenii pedepsiţi de voievod.

Influenţaţi de tradiţia populară şi cunoscători ai vechilor naraţiuni şi legende, cronicarii munteni sunt ades captivaţi de componenta legendară a faptelor istorice. În acest context voievodul Vlad Ţepeş-Dracula – tina din personalităţile istorice româneşti cu cea mai mare popularitate în lumea

481 Sextil Puşcariu, Istoria literaturii române, repoca veche,. p. 117.

legendelor – este profilat în special în lumina legendei şi a folclorului[482].

Un alt moment remarcabil pentru cronistica medievală românească este şi istoria elaborată până la 1728 de Radu Popescu vornicul, care –, dând o replică Letopiseţului cantacuzinesc, face scurte referiri şi la voievodul Dracula[483].

Excelent cunoscător al istoriei Imperiului otoman, cărturar de talie universală, Dimitrie Cantemir (1673 – 1723), vorbeşte, sub influenţa scrierilor şi documentelor exclusiviste de la Curtea Otomană, pe care le-a cunoscut nemijlocit în perioada de aproape „o jumătate de viaţă" cât a stat la Constantinopol, pe scurt despre voievodul Ţepeş, al cărui nume spune că la turci este Cassiclu sau Caviclu = bogat în ţepe, iar la creştini Dracula – şi consideră că Mahomed l-a alungat pe voievodul român, înlocuindu-l cu fratele sau[484]

În secolul al XVIII-lea, un secretar a lui Grigore al III-lea Ghica, pe nume Jean Louis Carra, în lucrarea sa istorică asupra Moldovei şi Ţării Româneşti, scria cu admiraţie despre epoca lui

---

482^ 75 I. C. Chiţimia, Probleme de bază ale literaturii, române vechi, Editura Academiei, Bucureşti, 1972, p. 27 ; Idem, Recenzie la ediţia lui P. P. Panaitescu „Cronicile slavo-române", în ",;Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor", vol. VII, nr'. 3—4, 1959, p. 737. \ ,

483 , Radu Popescu, Istoriile domnilor Ţării Româneşti,- Editura Academiei, Bucureşti^ 1963, ed. C. Grecescu.

484 Dimitrie Cantemir, Istoria Imperiului ottoman, ed. I.' Hodosiu, Bucureşti, 1876, p. 149. Aprecieri privind sursele de informare ale lui Dimitrie Cantemir' la : Franz Babinger, Izvoarele turceşti ale lui Dix mitrie "Cantemir, extras din „Arhiva Românească", tom. VII/1941, Bucureşti, p. 1—jll ; M. Guboglu, Dimitrie Cantemir şi istoria Imperiului otoman, în „Studii şi articole de istorie", nr. 11/1957, p. 204—205.

Dracula, care a reuşit cu mari sacrificii să-şi păstreze independenţa ţării sale *m*.

— Mihai Cantacuzino banul, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, în două din lucrările sale de recunoscută circulaţie – *Istoria politica şi geografică a Terei Romanesci de la cea mai veche a sa interneiere până la anul 1774* şi *Genealogia Cantacuziriilor* – face referiri la faptele şi domnia voievodului Vlad Ţepeş, admirând organizarea militară noua şi curajul dovedit în lupta contra jugului otoman.

Odată cu înflorirea mişcării culturale iluministe, iniţiată de Şcoala Ardeleană, profilul voievodului este reliefat într-o manieră nouă, în concordanţă cu istoriografia ce se crease, de doi dintre corifeii ei: istoricul Gheorghe Şincai (1754 – 1816) şi scriitorul Ioan Budai-Deleanu (? 1760-Í820).

Gheorghe Şincai în lucrarea sa capitală *Hronica românilor şi a mai multor neamuri*... compară naraţiunile medievale, cronicile bizantine, cu faptele reale ale voievodului, aşa cum le-a găsit în documentele de epocă-sau consemnate de marii cronicari şi istorici de până la el. Meritul său este acela de a îi primul istoriograf român care, posedând un bogat material informaţional, reuşeşte să redea culturii româneşti adevărul şi demnitatea personalităţii lui Vlad Ţepeş[485].:

Capodopera lui Ion Budai-Dëleanu,

485 N. Iorga, Luptele lui Vlad Ţepeş, domnul Ţării Româneşti, cu turcii, după Gheorghe Şincai, în Din faptele străbunilor (povestiri ale cronicarilor), Văleni de Munte, 1909, p. 59—66. ‘

Ţâganiada, deşi este cea mai veche epopee din istoria literaturii române, şi-a păstrat până astăzi un loc cu totul aparte în poezia epică românească1™ prin valoarea artistica, ineditul concepţiei şi critica adusă racilelor societăţii feudale.

Ţiganiada, prima operă a literaturii noastre culte, inspirată de figura legendară şi bravura de arme a voievodului Ţepeş, a fost închinată lui Petru Maior şi considerată de autor „poemation eroi-comico-satiric”. Ea a fost concepută după modelul marilor opere ale genului, autorul f oloşindu-se în primul rând de *Iliada*, *Odiseea* şi *Batrabomyoniachia* lui Homer sau *Epeida* lui Vergiliu, şi a fost scrisă într-o primă forma între 17921800, iar în forma definitivă între 1800 – 18İ2.

Acţiunea epopeii se desfăşoară în Ţara Românească a veacului al XV-lea, pe vremea voievodului Vlad Ţepeş, vestit pentru vitejia sa în lupta contra robiei, otomane. Din contextul operei reiese că voievodul, în eforturile sale de a-şi consolida forţa defensivă în cazul unor atacuri turceşti, organiczează o oaste bine înarm aţă de ţigani pe care îi împroprietăreşte şi le dă libertate.

Ion Budai-Deleanu, deşi posedă o documentaţie istorică vastă, *ce* este combinată în *Ţiganiada* cu filonul folcloric şi de legendă, nu îşi propune să facă o prezentare a istoriei lui Ţepeş, el mulţumindu-se să reliefeze, de la nivelul operei literare de excepţie, calităţile deosebite ale voievodului: vitejia, curajul, intransigenţa în a pedepsi hoţia, trădarea şi minciuna, dragostea de

patrie şi libertate, etc., şi să redea culturii româneşti, prin mijloacele rafinate şi subtile ale operei de artă, adevărată, personalitate a voievodului, care până la el nu fusese apreciat în mod obiectiv.

Ţiganiacla este o alegorie plină de realism, dublată de o satiră caricaturală la adresa societăţii feudale şi a organizaţiilor ei[486].

Că personalitatea voievodului Vlad Ţepeş l-a impresionat în mod deosebit pe poetul Ion Budai-Deleanu, o dovedeşte faptul că în lucrarea sa istorică *De originibus populorum Transylvaniae commentantiuncula, cum observationibus historico-criticis*, îi acordă atenţie deosebită şi-i face o prezentare de pe poziţii realiste, căutând totodată să-i motiveze asprimea şi să înlăture umbra defăimărilor.

Sub influenţa numeroaselor naraţiuni medievale ce fuseseră prelucrate în diverse lucrări, la începutul veacului al XIX-lea, Florian Aaron vorbeşte despre voievodul Ţepeş în istoria sa asupra Ţării Româneşti.

Figura legendară a voievodului inspiră pe paşoptistul Ion latina (1828 – 1851), care scrie în 1848 piesa *Ţepeş Vodă*, şi pe G. Mavrodollu care este autorul altei drame de inspiraţie istorică intitulată *Vlad-Ţepeş*, în care este reliefată grija voievodului faţă de popor şi vitejia sa în lupta cu turcii.

Dionisie Fotino în *Istoria generală a Daciei* face referiri elogioase la adresa lui Vlad Ţepeş,

---

486 Istoria literaturii române, vol. II, p. 74.

povestind principalele momente din viaţa sa.

Dimitrie Bolintineanu (1819 – 1872), influenţat de scrierile unor renumiţi istorici ca Engel, Hammer, Ducas, Chalcocondil, Bonfinius, cât şi de cronicarii turci şi naraţiunile germane, publică în 1863 povestea istorică *Vlad Ţepeş-vodă şi Mircea cel Bătrân*, în care, deşi îl consideră pe voievod drept „mare tiran”, recunoaşte meritul de novator şi reformator al voievodului.

Diverse fapte din viaţa lui Ţepeş sunt surprinse în versurile lui Dimitrie Bolintineanu apărute după 1848 şi reunite în volumul *Legende istorice*: *Ţepeş şi solii* (1852), *Banchetul lui Ţepeş* (1872), *Fata de la Cozia* (1852), *Copilul de casă* (1868).

Senitorül şi istoricul C. E>. Aricescu (1823 – 1886), prőiuând o serie de vëchi legende şi cronici privitoare la voievod, reuşeşte să elaboreze – un ciclu de poezii evocatoare, dar fără valoare artistică deosebită, din care amintiřn: *Ostaşul jüi Ţepeş*, *Ospăţul lui Ţepeş din ziua* de *Paşte*, *Ţepeş şi trâriiorâi Societăţii*, *Tepeş şi comerciantul florentin* (poezia a apărut în” Arpa română”, Bucureşti, Tipografia Sfintei Mitropolii, 1852, p. 110 cu titlul: *Ţepeş şi gearribaşul*), *Cetăţuialui Ţepeş*> – *Vlacl Ţepeş şi solii turci*, *yiad V şi Mahomed*. II, *Ţepeş şi călugării greci*, *Vlad Ţepeş înaintea cugetul*ui său, *Paraclisul lui Ţepeş* de la *Snagov*, *Moartea*, *lui Ţepeş*.:

A.I. Lapedatu. (1844 – 1878) este autorul unei nuvele istorice de factură romantică, intitulată *Amor şi răzbunare* (18.77), unde voievodul în tentativa sa de a obţine mâna frumoasei fiice a

boierului Stanciu cei Orb – duşman al său – descoperă Un complot şi pedepseşte prin tragere în ţeapă sau alte torturi, pe boierii ce urziseră atentatul împotriva sa.

În 1876, Georgiu Radu Mèlidon scrie o istorie a românilor adresată elevilor şi oamenilor, din popor „în care se inspiră din Laurian şi Haşdeu, şi în care apreciind domnia lui Ţepeş arată că acesta a Jtiotărât „să sacrifice, teţt pentru a mântui ţara de jugul strein", –,.

Eruditul şi pasionatul călător care a fost Al. I; Odobescu {1834 – 1895), surprinde în *Câteva ore la Snagov*, destinul lui Vlad Ţepeş în raport eu Mănăstirea Snagov, deşi este vădit influenţat de legendă şi tradiţia populară.

Prin pana geniului poeziei româneşti, Mihäi Eminescü, voievodul rămâne în conştiinţa românească simbol ai dreptăţii adevărate, pusă în slujba celor mai nobile idealuri. În poezia *Scrisoarea III*, poetul cere peste veacuri voievodului – anul apariţiei este 1881 – să pedepsească cu forţa-i parcă divină relele societăţii în care trăia şi să dea o nouă rânduială acelor timpuri: „>

„Dar lăsaţi măcar strămoşii ca să doarmă-n colb de croaici; Óin trecutul de mărire v-ar privi cel mult ironici…

Cum nu vii tu, Ţepeş doamne, ca punând mâna pe ei.

Să-i împărţi în două cete: în smintiţi şi în mişei.

Şi în două lemniţi large cu de-a sila să-i aduni.

Să dai foc, la puşcărie şi la casa de nebuni!”

Cunoscuta anecdotă despre arderea leneşilor şi cerşetorilor din porunca voievodului Ţepeş este reluată şi prelucrată în sens moralizator de poetul Anton Pann în *Povestea vorbii*.

Asemănător lui Eminescu, poetul Alexandru Macedoński, în 1882, invoca în poezia *Té înţeleg, o! Ţepeş…*” virtuitea dreptăţii şi a răzbunării, personificată de necruţătorul voievod;

„Te-nţeleg, o! Ţepeş-vodă.

Ţepeş-vodă mare domn.

Ş-aş voi să te văd astăzi Deşteptându-te din somn!

Simt în mine câteodată o mânie ca ş-a ta.

Şi de-ar „fi ca să-ţi iau locul.

Ţepeş, eu te-aş imita!

Visurile tale sumbre Pentru mine nu sunt noi…

Ţepeş, Ţepeş, lasă-ţi groapa să mai vii şi printre noi!”

În 1874, Vasile Alecsandri, în poezia *Vlad Ţepeş şi stejarul*, d-in ciclul *Legende*, se vădeşte influenţat de scrierile în care este exagerată cruzimea voievodului.

Favprabilă voievodului este poezia *Vlad Ţepeş*, scrisă în 1890 de Ioan Neniţescu, în care autorul face o prezentare onestă şi plastică a luptelor duse de români contra lui Mahomed II, axându-se pe vestitul „Atac de noapte”. Iată câteva din aceste versuri:

„În fruntea cetei sale cu facle neaprinse la razele sinistre a corturilor prinse De largul val de pară, cumplitul Vlad păşeşte şi spada-i ca şi coasa

grozavei morţi coseşte”.

Pentru poetul Alexandru Vlahuţă voievodul este pilduitor exemplu al iubitorului de ţară şi neam, el fiind evocat cu afecţiune în „singura sa încercare teatrală cunoscută”, dar neterminată, piesa *Vlad Ţepeş*, din care s-a publicat doar actul I.

Tudor Arghezi, în 1927, în volumul *Cuvinte potrivite* foloseşte efigia voievodului de iubitor ai dreptăţii şi nemilostiv pedepsitor al relelor din Ţară, pentru a realiza poezia *Vodă Ţepeş* din care reproducem următoarele; t – „Pacea e-n ţară, pacea în afară.

Hotarul, liniştit cum n-a mai fost.

Şi şesurile, azi la adăpost.

Plugarii noi le fulgeră şi ară.

ł

Şi nu cunoşti cruţări şi amânări De te arunci dreptăţii împotrivă.

De-altfel, creştin, cu ţepile, colivă îţi pregăteşte Vlad. – şi luminări.

De bună seamă. Vodă gânditorul la curăţirea lumii-i hotărât îndeasă ţeapa-n oameni până-n gât Pentru a-ntâlni şezutul omuşorul.

Vedeai viziri lanălţimea lor, înfipţi în vârfuri sprintene de plop iar pentru sfinţi, vlădici-şi episcopi Avea lemn sfânt şi bun mirositor”.

Inspirându-se din cunoscuta legendă medievală cu arderea cerşetorilor, înl909, Mihail Sorbul scrie tragi-comedia *Praznicul calicilor*, în care sunt prelucrate şi alte legende şi anecdote cunoscute despre voievod, cu scopul de a contura dimensiune lui Ţepeş şi de a explica raţiunile

pentru care el a aplicat pedepse exemplare.

Mihail Sadoveanu, în romanul istoric *Viaţa lui Ştefan cel Mare* – terminat în 1934 după o documentare de aproape treizeci de ani – se opreşte cu admiraţie şi asupra faptelor voievodului Vlad Ţepeş. Influenţat de unele legende calomniatoare, neegalabilul povestitor vorbeşte de pedepsele pline de cruzime aplicate de voievod, dar reliefează cu plasticitate viaţa şi faptele sale, arătând printre altele că el „a izbutit să-şi facă o faimă a lui, până la Şahul turcoman Uzun şi până la Ludovic XI, regele Franţei”.

Figura legendară şi dimensiunea eroică a voievodului au continuat să rămână o nesecată sursă de inspiraţie şi în a doua parte a veacului al XX-lea. Astfel Radu Teodoru scrie nuvela istorică *Şoimul*, Alexandru Mitru publică în 1967 romanul ecranizat apoi *Săgeata căpitanului lön*. Eusebiu Camilar reluând o serie, de povestiri despre voievod îi conturează personalitatea în povestirea istorică *Păduri înfricoşate*. Dintre evocările pline de admiraţie făcute viteazului voievod trebuie amintite poeziile, lui George Vaida, Mihai Beniuc, cu titlul *Vlad, Ţepeş*, cât şi recenta poezie, a lui Adrian Vasiliu intitulată *Vlad Ţepeş la Târgovişte* sau catrenul notat cu *XXVIII* din poemul de largă inspiraţie istorică în timp şi spaţiu *Monotonia metronomului*, de Vlaicu Bârna. În creaţia dramatică contemporană inspirată de figura, legendară a voievodului se remarcă piesele lui Mircea Lerian: *Ţepeş-vodă*, *Ţepeş captiv*, *Moartea, lui Ţepeş*, piesa lui Mircea Bratu *Vlad Ţepeş în ianuarie*, piesele lui Marin Sorescu, intitulate:

Răceala şi *A treia ţeapă*, cât şi cea a lui Dan Tărchâlă *Moartea lui Vlad Ţepeş*.

Pi cocupat să condamne faptele scelerate săvârşite, în istoria popoarelor de oameni politici iresponsabili, Marin Preda acceptă imaginea deformată atribuită lui Vlad Ţepeş de duşmanii săi, întrucât îi servea ideii nobile de respingere a crimelor demenţiale împotriva umanităţii.

O particularitate a modului cum s-a conturat în timp şi pentru posteritate profilul voievodului. Vlad Ţepeş-Dracula este învăluirea personalităţii şi faptelor sale în poveşti şi legende populare. Deşi în sine nu pot defini personajul istoric, căci sunt uneori exclusiviste şi potrivnice, totuşi au marele merit că reuşesc să-i confere personajului, un farmec cu totul aparte... – :

Arătând importanţa studiului folclorului pentru cercetarëă fenomenului istoric, prof. Radu Florescu de la Boston Collège remarcă interferenţa filonului folcloric despre Dracula – ce cunoaşte o bogăţie şi răspândire fără egal în Europa – cu sursele documentare şi subliniază că naraţiunile populare conturează personajul istoric, ele fiind determinante în procesul de răspândire a faptelor şi vieţii voievodului. Autorul comentează în paralel povestirile despre voievod, culese şi prelucrate de Petre ispirescu cu cele datorate lui C. Rădulescu-Codin[487].

Petre Ispirescu (1830 – 1887), deşi este primul care a reuşit să strângă o serie de povestiri şi legende populare despre Ţepeş, le prelucrează

487 R. Florescu, op. cit., g. 28—29, 34.

într-o limbă cultivată şi în mod vădit le alterează cu alte surse istorice şi literare, el neavând în intenţie să păstreze autenticitatea folclorică. Culegerea sa cu povestiri despre Ţepeş a fost publicată postum. Şi se compune din: Poveşti *despre Vlad-vodă Ţepeş*, *Cetatea Poênąri*, *Dreptatea lui Vlad Ţepeş*, la care se adaugă lucrarea neterminată „Viaţa şi faptele lui Vlad-vodă Ţepeş”…

C. Rădulescu-Codin (1875 – 1926), publică, într-o limbă popúlară, o serie de povestiri despre voievodul Ţepeş, culese din zonă: Argeş şi reuşeşte să confere autenticitate folclorică naraţiunilor descoperite. 1 „– Diverse legende şi povestiri despre voievod au fost publicate de V. Adăscaliţei, Mihai Popescu, Dumitru Adrescu, Ion Stăvăruş, Octav Păun şi Silviu Angelescu, Mihail Cancioviçi; Lazăr Victor etc.

Cercetătoarea Georgeta Ene a efectuat studii în teren şi a cules mai multe legende şi povestiri, cu variantele lor, aşa cum le-a găsit în prezent conservato în tradiţia populară din zona Argeş, inclusiv în regiunea cetăţii Poenari. v>;

Colaj între documentul istoric şi argumentul patetic literar, lucrarea lui Corneliu Leu *Plângerea lui Dracula* considerată de autör o „cronică apocrifă” şi „lespede de dreptate făcută târziu, pe mormântul rămas necunoscut al celui care a fost şi rămâne Draculea Vlad Voievod al Ţării Româneşti – este un omagiu la adresa voievodului, dar şi o încercare de „umanizare” a profilului său atât de des defăimat. Pe aceeaşi linie şi în aceeaşi manieră Corneliu Leu reia mitul voievodului într-

un roman tot de colaj intitulat *Românul unui mare caracter sau Plângerea lui Dracula*, v.

Deşi în paginile prezentei lucrări am citat un număr mare de autori care s-au ocupat de istoria lui Vlad Ţepeş-Dracula, trebuie să subliniem meritul deosebit al istoriografiei române, care începând cu secolul al XIX-lea şi până astăzi şi-a adus contribuţia la elucidarea, de pe poziţii ştiinţifice, a problematicii atât de diverse şi sensibile la interpretare, ce o ridică voievodul

— Unul din cele mai interesante şi mai controversate personaje din istoria poporului român. – ;

Marele cărturar şi om politic Mihail Kogălniceanu (18171891), deişi este influenţat de tenta povestirilor germane şi de istoria lui Engel, care au accentuat latura legendară şi au exagerat fantezist cruzimea voievodului, recunoaşte meritele de luptător şi iubitor de dreptate ale voievodului Ţepeş[488]...

Tot din secolul trecut au rămas caracterizările pline de plas ticitate făcute voievodului de August Treboniu Laurian (1810-1881): „El domni cu o rigoare necunoscută până atunci în principatele române; insuflă teroare la toţi locuitorii ţării, încât aceştia se temeau mai tare de dânsul de cât de moarte. Despot în inimă şi în purtarea sa către alţii însă amator de independenţă naţională şi curajos pâiia la temeritate, Vlad determină să sacrifice tot spre

488 M. Kogălniceanu, Opere, II, Scrieri istorice, Editura Academiei, Bucureşti, 1976, p. 105—114 ; Idem, Scrieri istorice, Tom. Œ, Bucureşti, 1946, Ediţie critică Andrei Oţetea, p. 146.

mântuirea ţării de impunerea jugului străin. Spre acest scop el organizatot statul milâtăreşte, pedepsi fără misericordie orice perfidie şi cu modul acesta introduse în ţară o securitate publică mai până la necrezute”[489], şi de I. Heliade Rădulescu (1802 – 1872); „Organizând ţara milităreşte, pedepsind cu rigoare şi cu dreptate, neiertând nicio faptă vea, ca un alt Dracon al Atenei, aplicând pedeapsa cu moartea la cea mai mică din fărădelegi, prin teroare ieşi la căpătâiu, de a moraliza ţara şi a stabili securitatea publică. Nicio tigresă nu şi-a apărat puii mai cu furoare în contra inamicilor, preeit Vlad V. (Dracula – n.îi.) şi-a apărat românii în genere contra turcilor şi a altor inamici din afară şi – din lăuntru” [490].

Faptele şi personalitatea plină de particularităţi a voievodului a impresionat pe istoricul – revoluţiona? Nicolae Bălcescu (1819 – 1852), care îl consideră unul din „generalii cei mai vestiţi ce au comandat armate româneşti” [491], şi pe marele cărturar enciclopedist Bogdan Petriceicu Haşdeu (1838 – 1907), ce afirmă că Ţepeş a fost un „bărbat înzestrat cu cea mai viguroasă inteligenţă”[492].

4891 8i4 A.’ T. Laurian, Istoria românilor, Iaşi, 1853, pţ. III, p. 2—3.

490 I. Heliade Rădulescu, Prescurtare de historią românilor, Bucureşti, 1861, p. 127.

491 N. Bălcescu, Opere, vol. I, Edituraf Academiei, Bucureşti, 1974, p. 68. -Ci ... > .- .... ' V

492 B. P. Hasdeu, Filosof ia portretului lui Vlad Ţepeş,'schiţă. ico-

nografică, în Scrieri literare,•• morale şi politice, ed. M. Èliadë, -tom. II, Bucureşti, 1937, p. 7—14. '

Gh. Ghibănescu, Vlad Tepeş (Studiu critic), în „Arhiva“, nr. 7—8/ 1897, nr. 9—10/1897.

La sfârşitul secolului al XIX-lea marii istorici A.D. Xenopol şi Ioan Bogdan, servindu-se de numeroase izvoare istorice, reuşesc să elaboreze studii ample, cu remarcabile contribuţii la cunoaşterea faptelor voievodului Ţepeş.

Pe linia contribuţiilor privind istoria voievodului se înscrie lucrarea istoricului, Gh. Ghibănescu, care îl compară cu Ivan cel Groaznic, dar reliefează meritul său pentru propăşirea ţării şi reuşeşte să infirme unele din teoriile anterioare după care Dracula ar fi fost de o cruzime morbidă 188.

În rândul contribuţiilor majore la studiul vieţii şi scrierilor despre Ţepeş trebuie să amintim pe cele datorate lui Nicolaè Iorga, Gr. Tocilescu, Ilie Minea.

Studii de distinsă probitate ştiinţifică au făcut asupra voievodului, cercetătorii P.P. Panaitescu, B.T. Câmpina, Gustav Gündisch, Pândele Olteanu, Şerban Papacostea, Ştefan Ştefănescu etc.

În ultimul timp pe lângă lucrări de popularizare semnate de Grigore Popescu şi Manole Ńeagoe sau prezentări elogioase ca cele ale lui Mihai Berza, Mihail Drumeş, Gernot Nussbäeher, Constantin Olteanu, adevărul faptelor voievodului au fost reliefate de lucrări ştiinţifice, bazate pe un vast fond documentar şi o nouă interpretare istorică, datorate lui NIC olae Stoicescu, Ştefan Andreescu, Radu Ştefan Ciobanu, Ion Stăvăruş, Gheorghe Romanescu.

Prin aceste contribuţii, istoriografia a izbutit să descopere adevărata personalitate a voievodului şi să-l restituie şirului de înţelepţi şi

viteji luptători ai domnilor Basarabi.

ICONOGRAFIA VECHE

Dacă reprezentarea chipului voievodului Vlad Dracul (1436 – 1442; 1443 – 1447) este încă o prezumţie exprimată cu privire la pictura murală în tehnica „al secco”, descoperită în primăvara anului 197, 6 într-o clădire din cetatea Sighişoarei[493] având câteva însemne heraldice, în schimb iconografia referitoare la fiul său, vestitul voievod Vlad Ţepeş-Dracula, cunoaşte mai multe reprezentări[494].

Portretul acestui domnitor, cu faimă inegalată, este unul din primele figuri ale unui voievod român cunoscute dincolo de hotarele ţării şi printre puţinele apărute contemporan cu faptele sale.

Odată cu răspândirea fără precedent a faimei sale de luptător, dincolo de spaţiul carpato-dunărean, s-au răspândit în Europa secolului al XV-lea primele sale portrete.

Gravurile ce prezentau portretul şi diverse scene din viaţa voievodului Dracula, au însoţit primele scrieri tipărite referitoare la personalitatea să, venind să ilustreze în mod sugestiv, apropiat de stilul narativ, personajul ce intrase în marile legende ale lumii.

În paginile incunabulelor germane contemporane sau a ediţiilor următoare, alături de

493 Gheorghe Baltag, Voievozi munteni cu reşedinţe transilvănene : Vlad Dracul, în „Magazin istoric“, nr. 10/1977, p. 20—21.

494 Vezi Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România, Mss., Peceţi, F-LIII-12 şi 12A ; ibidem, IX/14 şi F-LIH-5 A-C.
B. P. Hasdeu, Filosofia portretului lui Vlad Ţepeş, schiţă iconografică, în Scrieri literare, morale şi politice, tom. II, Bucureşti, 1937, p. 7.

textul tipărit, ce conţinea legende şi pamflete referitoare la viaţa voievodului Dracula, apar gravuri în negru pe fond alb, prezentând figura impunătoare şi energică a voievodului.

Chiar dacă din aerul sobru în care este învăluit portretul, se lasă surprinsă dominanta personalităţii sale – hotărârea, inteligenţa şi seriozitatea – pe fondul unor artificii stilistice, cât şi ca urmare a scopului propagandistic şi defăimător în care fuseseră redactate aceste broşuri, se poate sesiza apropierea portretului, a scenelor reprezentate, de legendele şi anecdotele pe care de fapt le prefaţează.

Dracula apare în aceste lucrări cu plete ce îi cad cârlionţi pe umeri, „pălăria sa cu model stilizat" este considerată de B.P. Haşdeu „ţurcă mocănească" 3, de care se distinge „doar prin împodobirile sale în spiritul epocii – vezi ornamentele beretei regelui Francisc I, pe portretul lui Rafael – şi acordate „cu caracterul tiranic al voievodului, precum inima săgetată, vasul înflăcărat" [495].

Spre deosebire de tablouri, în gravuri căciula voievodului nu este împlănită, fiind lăsată să se întrevadă doar ornamentaţiile ce puteau fi din fir de argint sau aur. În spate căciula este prevăzută cu o manşetă, ce se putea lăsa la nevoie. Pe diagonala ei se remarcă o bandă bicoloră, sub care sunt prinse nişte floricele, iar în vârf se află „un fel de canaf" [496]. Central, căciula are o floare

---

495 Ibidem, p. 8.

496 Idem. ; . .

formată din şapte pietre preţioase, element decorativ ce se găseşte şi la broşa care prinde la gât mantaua.

Chiar dacă modul de abordare a personajului este naiv şi fantezist6, din toate aceste gravuri ce lasă să se întrevadă aerul impunător, energic şi sobru al voievodului, se conturează tăria sa de caracter.

Pornind de la reprezentările cunoscute, B.P. Haşdeu a întreprins o analiză a fizionomiei lui Vlad Ţepeş-Dracula, fireşte, influenţată mult de optica celor ce le-au creat: „băgaţi de seamă aste pleoape atât de masive, aste unghiuri interioare atât de ascuţite în direcţia nasului „astă privire atât de ţintită ca şi când ar voi a străbate în fundul inimilor, aste viclene zbârcituri de la coada ochilor, astă lumină atât de umedă şi ieşită afară curat ca ochiul şarpelui (...) toate acestea combinato sunt, pentru oricare fizionomist, semne de energie; fineţă şi cruzime unite" [497].

Metoda fizionomiei şi a frenologiei folosită cu erudiţie de

B.R. Haşdeu este utilizată şi de Nicolae. Iorga atunci când marele istoric prefaţează vechile portrete ale voievodului[498].

Revenind la desen, remarcăm deasupra ochiului drept câteva linii care dau senzaţia unei cicatrice, ce poate sugera în mod logic faptele de vitejie şi crânceneïe lupte în care s-a distins

---

497 Aİ. Zub, A scrie şi a face istorie, Editura Junimea, Iaşi, 1931,,. p. 232—233. •• . . .. _ ;

498 Nicolae Iorga, Domni români 'după portrete şi fresce contemporane (adunate şi publicate de IC Iorga), Sibiu, .1930, p. VI.

voievodul. Aceste elemente de mic detaliu au şi efectul îndepărtării monotoniei…

Pentru ilustrarea faptelor sale, în diferite broşuri din secolul al XV-lea, autorul a introdus scene în care voievodul. Dracula este surprins în timp ce îşi lua masa printre victimele sale trase în ţeapă. Gravurile cu aceste scene incredibile, şi aberante sunt tot atâtea elemente false şi tendenţioase, cu scop de a exagera cruzimile voievodului, aşa cum cereau cercurile ostile lui, care începuseră o vastă campanie politică şi propagandistică împotriva personalităţii şi acţiunilor sale.

În aceste scene voievodul poartă haine lungi, cu revere late, cu mânecile şi ele lungi şi largi, în deplină concordanţă cu linia portului nobiliar din răsăritul. Europei din secolele al XV-lea şi al XVI-lea9.

Un pictor rămas anonim, probabil de la curtea lui Matei Corvin „ne-a lăsat un portret al voievodului considerat astăzi celebru. Pictura în ulei s-a păstrat încopie la castelul Ambras de lângă Innsbruk, în Tirol…

O copie a portretului de la Ambras se găseşte la Muzeul Imperial din Viena şi a aparţinut arhiducelui Ferdinand II,. fiul împăratului Ferdinand[499]. Dimitri e Sturza, prim-ministru şi preşedinte al Academiei Române, într-o călătorie în Tirol (1891) obţine o copie în ulei a portretului voievodului Dracula, aflat la Castelul Ambras.

Portretul de la Castelul Ambras, deşi anonim,

499D ittu V; Rosetti, pracuia voievodul valah Vlad Ţepeş între fantezie şi adevăr, în „Tribuna României“, nr.. 6, februarie, 197.3,- p. &

a devenit vestit odată cu scurgerea vremii, ei trădând în acelaşi timp şi unele asemănări cu portretul literar făcut eroului de legatul papal de la Buda, Nicolae de Modrussa: „nu foarte înalt de statură”, însă „foarte vânjos” cu nas mare, „faţa subţire şi puţin roşiatică, în care genele foarte lungi înconjurau ochii verzi şi larg deschişi… cu sprâncene negre şi stufoase; faţa şi bărbia erau rase, cu excepţia mustăţii; pletele negre şi încârli – onţate” îi cădeau pe umeri.

Artistul anonim îl prezintă pe Vlad Ţepeş-Dracula într-o costumaţie nobiliară de-o sobrietate şi o eleganţă aparte, care ne aminteşte de cea a boierilor şi voievozilor munteni din «acea vreme, iubitori şi cultivatori ai modei vestimentare de o neîntrecută bogăţie”[500]… i

Căciuliţă din catifea roşu-vişiniu este ornamentată cu nouă rânduri de mărgăritare şi un surguci de aur bătut în pietre preţioase sub formă de stea cu o piatră de rubin în centru şi penaj vertical1: i. Mantia sa, închisă la culoare, are un guler de samur său zibelină şi este închisă în faţă cu sponciuri mari de aur [501]…

În anul 1970, istoricul de artă din Austria, Walter Peters – originar din România – a descoperit cunoscutul chip al voievodului român, în tabloul „Martirul Sfântului Andrei” – pictură în ulei pe lemn datorată unui anonim austriac din

---

500 Al. Alexianu, Mode şi veşminte din trecut, vol. I, Editura Meridiane, p. 15.

5011 4 Tabloul a fost reperat prima dată de pictorul şi muzeologul român Atanase Atanasiu (1970), vezi Ion StăvărUş, Povestiri medievale ••despre Vlad Ţepeş (Draculea), p. 120—121.

jurul anului 1470, inspirată după un incunabul cu gravuri care a făcut parte din expoziţia „Alltag und Fest im Mittel-alter” (Cotidian şi sărbătoresc în Evul Mediu), deschisă la Castelul Belvedere din Viena15.

Această recentă descoperire, vine să îmbogăţească cu o variantă valoroasă fondul iconografic vechi referitor la voievodul Vlad Ţepeş-Dracula. Pictorulanonim a plasat voievodul în partea stângă a tabloului, v în ultimul plan, de unde urmăreşte martirul, ca un exponent al forţelor răului, dovadă că artistul a fost influenţat de scrierile contemporane potrivnice lui, ce se răspândiseră în întrebaga Europă... „v în 1885, juristul Dimitrie Florescu, descoperă întâmplător în timpul unei călătorii la Salzburg „printre tablourile colecţiei orientale a contelui Arco Steppergcolecţie găzduită la castelul Antif – un alt tablou cu chipul voievodului român [502]. Din nefericire, tabloul s-a pierdut, iar informaţiile date sunt Vagi pentru a putea face afirmaţia că acest tablou este o copie sau originalul celorlalte două din Austria[503].

Imaginea ce voia să reprezinte chipul personajului Dracula din mitul ce începuse să circule, a fost reperată în diverse gravuri pe lemn,

---

502 R. Mc. Nally et Radu Florescu, A la recket che de Dracula, Édition' R. Laffont, Paris, 1973, p. 63.

503, , 17 Cf. Ion Stăvăruş, op. cit., p. 96. Tabloul mare se află la Castelul Ambras, în „Galeria Frankenstein“, alături de tablouri cu personaje şi scene bizare şi malefice (vezi R. Mc. Nally et R. Florescu, op. cit., p.

80—81), celălalt făcînd parte din tablourile Galeriei de artă din Viena de là Kunstmuseum. - . r

răspândite astăzi în ţările germanice. Fără a se bucura de o Valoare artistică deosebită, aceste gravuri evidenţiază o intenţie politică, fapt ce dovedeşte că ele au fost produse de campania defăimătoare a voievodului.

un alt portret al voievodului a fost recent identificat la Stuttgart printre miniaturile în culori ale mss. „Stammbuch", elaborat între 1596 – 1626 de Nikolaus Och sen bach[504].

Din sentimente nejustificate, călăuzit probabil de acele scrieri care l-au considerat fără niciun temei un domn crud şi fără milą, episcopul Ilarion al Argeşului (1820 – 1823, >18281845), a pus să fie şters chipul voievodului Vlad Ţepeş-Dracula, ce, še găsea zugrăvit în Biserica episcopală de la Curtea de Argeş. Acest portret a fost pictat probabil din iniţiativa lui Alexandru II Mircea, şi a fost püs alături de ctitorii bisericii, în ultima fază de pictare a portretelor votive. Astfel, un gest nesăbuit a făcut ca o însemnată mărturie legată de Vlad Ţepeş-Dracula să se piardă.

fvFaima fără egal, faptele memorabile; curajul incredibil, aureolă de erou naţional pe care Vlad Ţepeş o are prin excelenţă, au făcut ca sute de ani chipul său să apară în diverse lucrări artistice, din care unele au rămas înscrise în „rândul valorilor picturii naţionale[505].

Pe la mijlocul secolului al XVI-lea, portretul

---

504 Vezi Virgil Çândea, Vlad Ţepeş — portret necunoscut la Stuttgarti „Magazin istoric", nr. 2, 1988, p. 10—11.

5051 9 Pictura românească în - imagini, Editura Meridiane, Bucureşti, ed. II, p. 156—175. Nu este în intenţia acestei cărţi prezentarea celorlalte lucrări contemporane. Pentru aceasta vezi Şt. Andreescu, op. -di., p. 265—266-; I. Stăvăruş, op. eit.,p. 96—97. ••'.* ą'-

lui Vlad se afla în Biserica Târgşor sau Comana şi se pare că a fost purtat de strănepotul său, Petru Şchiopul în exil la Bolzano, împreună cu învăţăturile lui Neagoe Basarab.

În ansamblul iconografic vechi al lui Vlad. Ţepeş, un loc aparte îl deţin însemnele heraldice[506], reprezentate de vestigii de tipul peceţilor voievodale de mărime mijlocie, aplicate sau atârnate[507], care se înscriu ca formă şi manieră pe linia celor folosite de predecesorii săi.

Sigiliile folosite de Vlad Ţepeş-Dracula, în a doua şi a treia – domnie sunt de mărime mijlocie şi tentă heraldico-iconografică, ele aparţinând categoriei „Ňova Plantaţi-o” [508], care are origine bizantină şi „constituie o aluzie la întemeierea Romei Noi” XConstantinopolul) fiind în acelaşi timp o dovadă a puterii şi atribuţiei de a sigila cu emblema imperială, aşa cum făcuseră împăraţii bizantini până la 1453.

Fără a face o trecere. În revistă a clasificării acestor însemne, remarcăm cu satisfacţie că peste aceste vechi peceţi voievodale – din nefericire puţine la număr – s-au păstrat portretele voievodului Vlad Ţepeş şi ale tatălui său Vlad Dracul, într-o costumaţie de epocă.

Aceste reprezentări sunt cele mai vechi

---

506 Vezi mai sus nota 2. K ^ - Jt

507" idem; T. Bogdan, Scrieri alese, -Editura Academiei, 1968,;>p.v’243— :247. 1 - r *■’ ’ ••’ ■ '

508- 22 P. V. Năsturel, Nova’ Plantatio şi Regii României moştenitori ai împăraţilor Bizanţului, în „Revista < pentru istorie, arheologie şi'. filologie“, Bucureşti; nr. XV, 1914, p. 1—80 ; Emil Vîrtostj; : ©i» sigilógřafia Moldovei şi Ţării Româneşti, în Documente privind istoria României, Introducere, vol. II, Bucureşti, 1956, p. 540.' . ' 1

mărturii iconografice ale celor doi voievozi români cu o valoare documentară şi artistică inestimabilă, atestare a puternicei lor personalităţi.

FICŢIUNEA GOTICĂ DRACULA

Dacă reuşim să ne întoarcem în urmă cu o sută de ani în universul spiritual din Occidentul Europei, putem cu uşurinţă să înţelegem că în acel timp majoritatea oamenilor care auziseră de Transilvania, asociau la numele acestei mirifice provincii româneşti fantastice mituri, legende, tradiţii şi obiceiuri ce se împletesc în mister şi necunoscut cu mitologia populară balcanică.

Chiar dacă lumea literelor ştia multe despre cultura şi civilizaţia ţării cuprinse în arcul Munţilor Carpaţi, numele de Transilvania – ţara de dincolo de păduri – cum este tălmăcit toponimul de la cuvintele latineşti din care este format – se preta prin rezonanţa sa legendară, prin sonoritatea sa misterioasă, la subiecte de ficţiune terifiantă.

Poate din aceste considerente Jules Verne sau Al. Dumas Tatăl – ca să amintim doar nişte exemple celebre – au ales drept cadru al cunoscutului *Castelul din Carpaţi* şi respectiv al romanului *Strigoiul Carpaţilor*[509], meleagurile străvechi ale Transilvaniei, care sute şi sute de ani

509 Jules Verne, Castelul din Carpaţi, Bucureşti, 1967 ; Dinu Moroianu, Jules Verne şi „Călătoriile lui extraordinare“, Bucureşti, 1962; A. Dumas-Tatăl, Strigoiul Carpaţilor, traducere de D. Anghel şi Şt. O. ïosif, Bucureşti,1 Bib. Minerva, nr. 38, 1909, 160 p. G. Baronzi preia şi traduce o serie de nuvele în care se vorbeşte despre strigoi şi vampiri, avînd la îndemînă şi texte ale lui Al. Dumas-Tatăl. Vezi pe larg G. Călinescu, Opera lui Mîhai Eminescu, vol. I, Editura Minerva, Bucureşti, 1976, p. 506 şi Idem, Istoria literaturii române de la origini pină în prezent, Editura Minerva, 1982, p. 330.

s-au poleit în legende miraculoase şi s-au încărcat cu o istorie fascinantă.

Se apreciază că în anul 1871, în persoana scriitorului irlandez Bram Stoker – minte hrănită de felurite povestiri de groază cu vampiri, strigoi şi fantome – se năştea ideea creării unui roman de ficţiune, în care groaza şi suspansul urmau să constituie principalele dominante. Romanul plămădit astfel a fost intitulat *Dracula* şi a fost publicat în anul 1897, în acelaşi an el fiind reprezentat şi pe scenă.

Reprezentant fără egal al literaturii de groază, excelentă ficţiune gotică, celebrul roman *Dracula*, pune în circulaţie un personaj fantastic ce îşi derulează peripeţiile în decorul mirific şi de legendă din Transilvania sfârşitului veacului al XIX-lea.

Care sunt sursele de inspiraţie şi documentare ale acestui roman despre care Oscar Wilde spunea că „este poate cel mai frumos roman din toate timpurile” şi ale cărui pagini au fascinat şi continuă să fascineze milioane şi milioane de cititori?

Scriitorul l-a consultat pe prietenul său Arminius Vambery, profesor la Universitatea din Budapesta, care avea cunoştinţe privitoare la istoria şi geografia ţărilor române şi făcea în acel timp dese călătorii în Anglia[510].

Pentru descrierea traseului urmat de eroul său, Bram Stoker s-a servit de un mers al

---

510 R. Mc. Nally et Radu Florescu, A la recherche de Dracula, Édition R. Laffont, Paris, 1972, p. 26 ; Françis Granlon, A la recherche de vampir perdu, în „Le Nouvel observateur“, 24—30 janvier, 1972, p. 42.

trenurilor unguresc, de o serie de hărţi ale Institutului Geografic din Budapesta[511] şi a consultat – aşa cum reiese din corespondenţa sa – lucrări, documente, hărţi puse la dispoziţie de British Museum[512].

Printre cărţile care şi-au făcut simţită influenţa asupra romanului trebuie amintită cea scrisă de Emily Laszowska Gérard: *The Land. Beyond the Forest*, apărută la Londra în 1888 [513].

Documentaţia sa este totuşi superficială, ea fiind doar un suport pentru demersul artistic. De altfel era şi firesc întrucât autorul nu a urmărit realizarea unui roman istoric legat de realităţile româneşti, ci doar plasarea ficţiunii sale – o culme a temei filovampirismului – într-un spaţiu cu rezonanţe aparte. Acest loc i s-a părut a fi Transilvania, o ţară pe care „n-a văzut-o niciodată1. Apoi, în constituirea personajului Dracula, Bram Stoker nu s-a interesat de personalitatea istorică a voievodului român[514], ci doar de numele său, care se vehiculase de patru secole în relaţie cu mitul pus în circulaţie de

511 Al. Misiuga, Strategia de pătrundere a produsului Dracula pe piaţa engleză, mss., Academia Stefan Gheorghiu, Bucureşti, septembrie, 1980, p. 3.

512 R. Me. Nally et R. Florescu, op. cit., p. 188.

513 Ibidem, p. 189.

514 Referirile cu suport documentar asupra voievodului sînt foarte succinte şi evazive, ele fiind doar un punct neînsemnat de sprijin pentru derularea ficţiunii : „Toutes les sources permettent de penser qu'il fut le grand voevod Dracula qui gagna son surnom en combattant les Turcs sur le grand fleuve à la frontière même de la terre turque. S'il en est ainsi, ce n'était pas un homme ordinaire, car, en son temps et dans les siècles qui suivirent, on l'a réputé le plus inteligent, le plus rusé et le plus courageux des fils de la Terre au delà de la forêt" (R. Me. Nally, R. Florescu, op. cit., p. 187).

cronicile germane ostile, defăimătoare. Faptul că Dracula fusese voievodul Ţării Româneşti, luptător cu merite de excepţie în frontul antiotoman european era cu atât mai convenabil pentru scriitor, întrucât conferea romanului său nota de autentic şi credibilitate la care aspiră orice operă literară. De altfel însuşi Bram Stoker menţiona că toponimul Transilvania şi apelativul Dracula din roman nu au sensul real din istoria poporului român, ele fiind utilizate la realizarea ficţiunii sale de groază, datorită sonorităţii şi încărcăturii legendare pe care le conţineau.

Interesul aparte al unui anumit public pentru acest roman nu se naşte din subiectul imaginat de autor, ci din atmosfera de suspans şi groază în care sunt învăluite acţiunile, personajele din preajma lui Dracula.

Născut la Dublin, în Irlanda, ca fiu al unui funcţionar modest, absolvent a lui Trinity Colege, Bram Stoker este cunoscut ca jurnalist, eseist şi critic de teatru. În jurul anului 1871 el îşi orientase cercetările spre tradiţiile populare, pasionat în special de mitul vampirismului[515].

Numeroasele lecturi pe această temă, structura sa psihică, cât şi apartenenţa la societatea secretă neo-păgână şi ocultă Golden Dawn in the Oter[516], au constituit cadrul cel mai favorabil conceperii acestui roman. Dacă adăugăm la aceasta faptul că în Anglia „se văd şi se acceptă mai multe fantome ca oriunde în lume” u, putem

515 T. Faive, op. cit., p. 15—18 ; Ralf-Peter Martin, Dracula. Das Leben des Fürsten Vlad Ţepeş, Berlin, 1980, p. 162—164.

516 T. Faive, op. cit., p. 16.

să înţelegem contextul de elaborare şi răspândire ale romanului.

Care este însă firul acţiunii romanului?

Jonathan Harker, tânărul secretar al avocatului londonez Hawkins, primeşte misiunea de a veni în Transilvania pentru a perfecta cu un faimos conte Dracula cumpărarea unei proprietăţi din apropierea Londrei. Din jurnalul lui Jonathan Harker, unde sunt stenografiate amănuntele vizitei sale, cititorul află că la începutul lunii mai, într-un an neprecizat de la sfârşitul secolului al XIX-lea, acesta călătorea cu vestitul tren Orient-Express[517], prin München, Viena, Budapesta, spre Transilvania. Urcând pe valea Someşului, tânărul englez ajunge în oraşul medieval Bistriţa, unde poposeşte la hotelul „Coroana de Aur”. Aici deşi este încântat de bucatele româneşti şi de vinul de Mediaş, el ia cunoştinţă cu groază de universul înfricoşător şi plin de superstiţii în care trăia populaţia.

În dimineaţa următoare, cu trăsura pusă la dispoziţie de contele Dracula „urmând râul Bistriţa şi trecând prin satul Prundul Bârgăului, ajunge la miezul nopţii, după o călătorie plină de întâmplări înfricoşătoare, în pasul Bârgăului („Borgo Pass”), la castelul ruinat şi plin de mister al contelui, situat deasupra unei prăpăstii.

Aşa cum a fost imaginat de Bram Stoker, contele Dracula trăia singur în castelul său sinistru şi potrivit superstiţiei populare, el dormea

517 Pentru atmosfera de legendă a acestui tren vezi Jean Des Cars, L’Orient express le train de rêve, în „Historia“, nr. 370, Paris, sept., p. 74—82.

ziua într-un cavou „în timp ce noaptea se transforma într-un vampir plin de viclenie, dotat cu forţe supranaturale, fizice, psihice şi magice.

Devenind prizonierul sinistrului castel şi al contelui vampir, Jonathan Harker, trece printr-o serie de peripeţii terifiante, dar reuşeşte ca în timpul unei călătorii împreună cu înfricoşătorul Dracula, la Londra, să convingă un grup de prieteni să lupte împotriva vampirului.

În final, deşi contele Dracula izbuteşte să fugă, trecând prin Varna, Galaţi şi apoi pe râul Siret şi Bistriţa, pentru a se refugia din nou în castelul său, el este omorât în faţa castelului din Pasul Bârgăului prin înfigerea unui cui în inimă – aşa cum cerea tradiţia să fie distruşi strigoii-vampiri.

Creionând cu multă autenticitate oraşul medieval Bistriţa, sate din zonă, oameni şi obiceiuri „autorul reuşeşte să contureze admirabil un anumit cadru al lumii transilvănene din secolul trecut[518].

Valoarea romanului a fost ţinta celor mai diverse şi contradictorii păreri în ciuda fenomenului unic pe care l-a provocat: atenţia pe care o acordă astăzi mitului Dracula milioane şi milioane de oameni, de cele mai diverse preocupări, reflectată în tirajele şi numărul impresionant de ediţii, ceea ce-i conferă un loc aparte, neegalat, în literatura genului.

Putem exemplifica acest succes precizând că

518 Ion Gorun, Dracula, romanul unui vampir de scriitorul englez Bram Stoker, în „Revista noastră ilustrată“, nr. 23—25/1928 ; R. Mc. Nally, R. Florescu, op. cit., p. 26.

în S., U.A., între 1899 – 1959, s-au publicat 13 ediţii, în Marea Britanie până în 1921 erau cunoscute 14 ediţii", R. McNally şi Radu Florescu semnalează 20 ediţii ale sale şi publicarea a cinci milioane de exemplare în şapte decenii[519], în timp ce o statistică a Bibliotecii Congresului S.U.A. ne asigură că romanul a apărut până în 1971 în 85 ediţii [520]. Luând în considerare şi numărul ediţiilor din alte limbi, putem aprecia popularitatea şi supremaţia acestui roman în sfera literaturii de ficţiune şi groază.

Priza deosebită la public înregistrată de roman a făcut să se creeze un adevărat mit Dracula ce a cuprins întreg globul, mit care şi-a întins influenţa nu numai în literatură, ci şi în universul cinematografiei[521], în ziaristică şi publicistică[522], în turism.

---

519 R Mc. Nally, R. Florescu, In căutarea lui Dracula, în „Magazin istoric", nr. 12/1969, p. 44.

520 R. Şt. Ciobanu, Pe urmele lui Vlad Ţepeş, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1979, p. 244, citînd o statistică dată de Library of Congress, U.S.A. După alte estimări romanul ar fi fost publicat în 95 de ediţii, vezi Maria Berény, Cum a devenit din Vlad Ţepeş — Dracula eroul filmelor cu vampiri ? în „Foaia noastră", anul XXXVI, nr. 5/31.01.1986,. p. 6, Budapesta.

521 Numărul filmelor în care apare „un Dracula" a trecut de mult- de 500, vezi şi R. Mc. Nally, Radu Florescu, op. cit., p. 255—268. Astăzi Dracula este „o cunoscută vedetă de cinema" şi a devenit „superstar de l'imaginaire et de l'horreur" (F. Granlon, op. cit., p. 42). Alte referiri la : Alain de Penanster, Dracula agent de voyage, în „L'Express", nr. 1158, 17—25 sept., 1973, p. 55—56 ; „L'Express", nr. 1278, 5—11 janvier 1976, p. 11 ; „Le Monde", nr. 9538, 21—22 sept., 1975 ; „Le Monde", nr. 9338, 23 janvier 1975, p. 17; „Rotours" (R.F.G.), Winter 85/86, p. 7.

522C ollege, în „Luceafărul" nr. 24.12.1977, p. 8 ; N. Păduraru, Dracula, în „România pitorească", nr. 7/1972, p. 30—31 şi nr. 8/1972, p. 30.

De la cele mai diverse ziare şi incredibile afişe sau reclame, de la numele unor nave[523] sau operaţiuni militare – exemplificăm cu operaţiunea maritimă şi aeriană din aprilie – mai 1945 de cucerire a Rangoonului aflat sub ocupaţie japoneză[524]

— De la reclame turistice, muzică şi formaţii disco, până la călătoriile de senzaţională aventură la care invită compania aeriană Pan Am., de la spectacole de sunet şi lumină sau pelicule cinematografice de cele mai diverse orientări, până la cursuri universitare – cum este cel de la Southern University Florida, intitulat „Demonologie şi Dracula”, sau cel ţinut la Boston Collège de Radu Florescu[525] – de la obiecte de

---

523 Ne referim la vedeta „Contele Dracula“ care a aparţinut unui amiral german, a fost sabordată la Scapa Flow în 1919 şi a fost pusă pe linia de plutire de englezi, vezi Robert Wernick, La deuxième Guerre Mondiale. La querre éclair, Édition Time-Life, Nederland, 1979, p. 152.

524 I. Guţia, Il nome di Dracula, în „Archivio Glottologico Italiano“, LVII, nr. 2, Firenze, 1972, p. 142 ; Florin Vasiliu, De la Pearl Harbor la Hiroshima, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1986, p. 382 ; Louis Allen, Campania cea mai lungă, în „Magazin istoric“, nr. 3/1987, p. 41—42.

525 Vezi mai sus nota 18.

C. Stephen, The Real Dracula, “The Hungarian Quarterly“, Automne 1941, p. 327—332 ; Gr. Nandriş, The Historical Dracula, în „Comparativ literatures“, vol. II, 4/1966, University Maryland ; R. Me. Nally. TL Florescu, op. cit. ; Gabriel Ronay, Exploding the Bloody Myths oj Dracula and Vampires, Londra. 1972 ; G. Giraudo, Dracula, Veneţia,

; Paul Cernovodeanu, A New Approch towards Vlad Ţepeş, în „Revue Roumaine d’Histoire“, nr. 2/1977, p. 335—346 ; Virgil Stanciu, History and Literary Myth : Dracula, în „Chaiers roumain d’études littéraires“, nr. 3/1977, p. 132—133 ; Mihai Berza, Vlad Ţepeş, ses règne et sa légende. En marge de deux livres récents, în „Revue des études sud-est européennes“, XV, nr. 2, 1977, p. 325—354 ; Real Dracula a National Hero, în „Molin Illinois) Dispatch“, 14.02.1980 ; Ralf-Peter 'Martin, op. cit., p. 159—175 ; Maria Berényi, op. cit., p. 6.

artizanat şi artă, băuturi şi mobilier, până la asociaţii filodraculiste ca „Amicii di Dracula” de la Firenze sau Societatea Dracula din Londra sau Florida, acest onomastic românesc este rostit în fel şi chip de milioane de oameni de cele mai felurite preocupări şi vârste, în cadrul unui mit universal fără egal.

Fireşte că în acest mit nu se mai regăsesc nici măcar scrierile medievale despre Dracula, care slujiseră propagandei ostile declanşată de duşmanii voievodului, deformând faptele şi ponegrindu-i personalitatea spre atingerea unor scopuri politice şi economice. Receptate chiar din epocă, în lume, ca opere literare, şi, potrivit împrejurărilor – în primul rând datorită unei mentalităţi neevoluate – scrierile au devenit temeiul constituirii mitului ce nu mai avea nimic comun cu personalitatea istorică a voievodului român – ţinta acelor exacerbate fabulaţii din cronicile germane. Aşa cum observă G. Ghibănescu „naraţiunea primitivă a fost mărită prin închipuire (…) a ajutat şi a hrănit fantezia”, înlesnind uimitoarea răspândire a mitului. Din fericire arhivele au mai păstrat şi documente privitoare la viaţa şi activitatea lui Vlad Ţepeş, încât să se poată decanta adevărul de mistificare, istoria de închipuire.

Nu este în intenţia noastră să analizăm critic diversele încercări de a-l „descoperi” pe Dracula, făcute de autori ca Czabai Stephen, Grigore Nandriş, R. McNally şi Radu Florescu, Gabriel Rónay, Gianfranco Giraudo, Ralf – Peter Martin, etc., 2 dar trebuie să subliniem că istoriografia

românească, ajutată de alte ştiinţe interdisciplinare, a demonstrat demult adevăratele fapte şi personalitatea marelui om politic şi conducător Vlad Tepes-Draculą, şi a evidenţiat cu certitudine că între el şi imaginarul „conte Dracula” din romanul lui Bram Stoker nu se poate face nicio apropiere, oricât de mari ar fi insistenţele şi speculaţiile.

Remarcând arta ficţiunii, fantezia, modul de realizare a unei atmosfere de groază şi suspans, autenticitatea cadrului transilvănean de la sfârşitul secolului al XIX-lea, datorate lui Bram Stoker, subliniem că romanul *Dracula*, deşi nu şi-a propus evidenţierea eroului naţional Vlad Tepes-Draculą, a reuşit, prin mitul fără egal pe care l-a creat, să-l facă cunoscut lumii întregi.

Cinstind la justa sa valoarea personalitatea şi faptele lui Vlad Ţepeş, însuşindu-ne adevărul despre viaţa şi acţiunile sale, se impune a menţiona încă odată că romanul lui Bram Stoker nu are nicio legătură cu voievodul român şi astfel nu aruncă nicio umbră asupra personajului istoric. Viteazul voievod va rămâne pentru istoria universală ceea ce este în memoria poporului român – înflăcărat patriot, luptător fără egal pentru libertate şi independenţa ţării sale, comandant de oşti plin de talent şi curaj, apărător şi împărţitor de dreptate, ctitor „dătător de privilegii, cavaler vestit în Europa al cruciadei antiotomane de la mijlocul secolului al XV-lea.

RESTITUIRI DUPĂ O JUMĂTATE DE MILENIU

Veritas omnia vincitu

Dacă după o jumătate de mileniu încercăm să demitizăm cu ajutorul numeroaselor mărturii care ni s-au păstrat, ceea ce s-a fabulat ori s-a scris fals sau tendenţios despre voievodul Vlad Ţepeş-Dracula, trebuie să ţinem de la bun început seama că nenumăratele acuzaţii neîntemeiate şi aberante au fost dictate de interese politico-militare şi economice, lansate prin cele mai zgomotoase medii propagandistice pentru epoca respectivă.

Cât de gros s-ar aşeza praful peste documentele epocii sale, istoria are puterea dezvăluirii adevărului. Ea şi nimeni nu trebuie să uite că însuşi marele voievod era neîntrecut iubitor şi împărţitor de dreptate: „şi aşa de mult ura răul în ţara lui, încât – spune cronica – dacă cineva făcea un rău, furt sau tâlhărie sau vreo minciună sau nedreptate, niciunul dintre aceştia nu rămânea viu. Fie că era boier mare sau preot sau călugăr sau om de rând, chiar dacă avea bogăţie nu se putea răscumpăra de la moarte” *K*

Într-o conjunctură externă foarte instabilă, acest pământ fiind permanent ameninţat de invazia puhoiului nimicitor otoman, pe fondul Unei perioade de lupte şi uneltiri interne, voievodul chiar de la începutul domniei sale a trebuit să facă faţă unor greutăţi politico-economice deosebite.

1 *Cronicile slavo-române din secolul XV – XVI, publicate de I. Bogdan*, ediţie P.P. Panaitescu, Editura Academiei, 1959, p. 207 – 214. Valoarea informaţiei rezidă în contemporaneitatea şi neutralitatea autorului.

Înţelegând situaţia delicată căreia trebuia să-i ţină piept, el a dus o politică de un deosebit

rafinament diplomatic în vederea stabilirii de bune relaţii cu statele vecine, inclusiv cu Imperiul otoman, în măsura posibilului.

Alianţele şi promisiunile făcute coroanei maghiare cât şi oraşelor puternice din Transilvania – expresie a bunelor relaţii politico-economice stabilite şi cultivate de Vlad Ţepeş – au fost puse în umbră de interesele comerciale hegemoniste ale negustorilor transilvăneni şi ale conducătorilor saşi.

Restricţiile comerciale impuse de voievod negustorilor externi prin înfiinţarea iarmaroacelor de graniţă, sunt comparabile cu acţmrtile protecţioniste comerciale contemporane* practicate în scopul apărării economiei ţării.

Chiar şi în condiţiile înrăutăţirii relaţiilor cu Transilvania, voievodul a întreprins demersuri în scopul restabilirii bunei vecinătăţi şi al respectării vechilor privilegii, căci de vecinii din nord îl legau atât sentimentul limbii şi al obiceiurilor comune, cât şi sperate ajutoare militare în cazul unei invazii otomane.

Personalitate cu simţ al perspectivei, fire energică şi profund cunoscătoare a ceea ce însemna cârmuirea unei ţări aşezată la răscrucea tuturor vicisitudinilor istoriei de către un domn lipsit de iniţiativă şi personalitate, supus puternicilor vecini, ambiţiosul şi necruţătorul Vlad Dracula a fost nevoit curând să recurgă şi la represalii împotriva celor care unelteau contra ţării sale, pedepsind fără milă şi posibilitate de ripostă pe oricine ar, fi fost vinovat.

Chiar dacă negustorii saşi din Transilvania,

marii feudali din ţară sau oponenţii otomani nu au acceptat personalitatea şi atitudinea intransigentă a voievodului, în faţa judecăţii istoriei el este un neînfricat luptător pentru progresul poporului său, care peste secole a devenit un simbol ai dreptăţii în spiritualitatea românească.

Prin acţiunile sale a reuşit să centralizeze şi să întărească statul feudal Ţara Românească, instaurând o epocă de transformări politico-economice evidente.

Ponegritorii şi pseudobiografii săi nu au ţinut seama că Vlad avusese extraordinarul curaj să refuze plata tributului Sublimei Porţi şi că prin acţiunile sale a înspăimântat numeroasa armată otomană şi pe ocârmuitorii turci din partea europeană a imperiului. Niciunul din defăimătorii voievodului n-a remarcat faptul că acei ce trebuiau să-i trimită ajutoarele promise nu s-au grăbit s-o facă, în schimb s-au disculpat învinuindu-l de cruzimi imaginare?

Logica istorică a curajoaselor sale fapte ne îndreptăţeşte să recunoaştem talentul său militar, clarviziunea asupra intereselor de stat.

Curajul şi vitejia românilor de sub conducerea lui Vlad Ţepeş – act de sfidare fără egal la adresa puterii otomane din acel timp – l-a determinat pe Mahomed al II-lea să pornească în fruntea unei armate, care prin număr şi tehnică militară era una din cele mai puternice din Europa şi a doua ca pregătire după cea din 1453 care cucerise Constantinopolul.

Tactica militară aplicată de voievodul român – ce nu avusese nici şase ani răgaz să-şi organizeze

armata şi administraţia şi era handicapat de inferioritatea numerică şi de tehnica militară – a fost cea mai adecvată pentru stăvilirea colosului otoman nimicitor.

Exemplul său personal „curajul incredibil, calităţile de mare strateg, cunoştinţele de artă militară şi limbă turcă, alături de vitejia ostaşilor săi, au fost factori esenţiali şi determinanţi ai istoricelor sale victorii. Virtutea sa militară este dovadă a crezului şi educaţiei sale de ales cavaler medieval şi cruciat, calităţi comparabile cu cele ale modelului de cavaler din Occidentul Europei[526].

Considerat pe bună dreptate ca unul din „cei mai vestiţi generali ce au comandat armatele româneşti” 4, devenit figură celebră a istoriei universale – voievodul Dracula – a entuziasmat şi a trezit admiraţia multor cronicari contemporani, marile sale merite militare fiind recunoscute chiar şi de numeroşii săi adversari.

Istoriografia este unanimă atunci când consideră că nu se pot aduce aprecieri mai mari voievodului, decât aceea pe care cronicarul bizantin contemporan, Chalcocondil ne asigură că a rostit-o oponentul voievodului, sultanul Mahomed al II-lea[527].

Aplicând tactica străbunilor să-i – lupta continuă de hărtuială, pustiirea pământului în calea invadatorilor – Vlad

---

526 Pentru comparaţie vezi Georges Duby, Les chevaliers, „Historia“, november, 1979, p. 37—48 ; Michel Mollat, Genèse médiévale de la France moderne (XlV-e—XV-e siècle), Arthaud, 1977, p. 26.

527 Ibidem.

Ţepeş a vădit o perfectă îmbinare „a concepţiei tactice cu cea strategică” [528]. Această defensiva strategică a dezorganizat şi a demoralizat pe marelê sultan şi numeroasa sa armată, constituind cheia miraculoasă a succesului militar al românilor.

Priceput în pregătirea unei lupte, neînfricatul Vlad a spionat înaintea marelui atac de noapte tabăra sultanului, în vederea asigurării „chiar cu riscul suprem, a succesului militar. Referindu-se la acest moment marele istoric Nicolae Iorga spunea: „până atunci nu se întâmplase în istoria turcească un (asemenea) act de îndrăzneală, atacul împotriva persoanei împărăteşti înseşi” [529].

Atacul de noapte – episod bine cunoscut şi devenit celebru în timp – este un moment foarte important al gândirii şi concretizării acţiunilor sale militare şi în acelaşi timp pagină de o frumuseţe aparte în istoria poporului român, ce a determinat pe istorici să-l socotească pe Vlad vodă un mare conducător.

Este de la sine înţeles că duşmanii, atât de afectaţi de acţiunile sale, nu au putut să-i laude faptele care-i înspăimântaseră şi le dejucase planurile.

Toate sursele documentare şi istoriografice dovedesc marile merite ale lui Dracula de strateg şi psiholog al războiului defensiv. În faţa colosului

---

528 A. I. Lupescu, Concepţia militară a domnilor români în sec. al XV-lea şi al XVI-lea, în „România militară“, nr. 2—3, vol. VII, 1901. p. 142—143.

529 Nicolae Iorga, Istoria armatei româneşti, Editura Militară, 1970, p. 62.

pustiitor condus de Mahomed al

II-lea, el fusese lăsat singur de toţi aliaţii şi de toţi cei cărora le ceruse ajutor. Chiar şi în aceste condiţii extrem de grele el are tăria să învingă greutăţile şi deznădejdea. Alungarea marelui sultan cu armata diminuată şi demoralizată, fără niciun ajutor exterior „pe fondul uneltirilor marilor boieri şi ale fratelui său Radu cel Frumos este meritul cel mai de seamă al voievodului, recunoscut până şi de cei mai potrivnici adversari.

În ansamblul ofensivei popoarelor din jurul Mării Negre la marea expansiune otomană trebuie evidenţiat efortul constant şi remarcabil depus de voievodul Vlad Ţepeş-Dracula şi riposta victorioasă în cadrul campaniei din 1462.

Geniul militar, faptele sale de arme, războiul drept purtat cu glorie şi curaj, au făcut ca faima sa să ajungă în lumea curţilor europene, să umple paginile numeroaselor cronici şi să atragă de sute de ani atenţia istoricilor.

Fără a avea frică de biruinţele otomane şi de căderea Constantinopolului sub zdrobitoarea forţă a lui Mahomed al II-lea, Vlad Dracula, asemenea altor domni români, a luptat pentru şi în numele ideii imperiale bizantine: „Primul care a ridicat atunci din nou sabia în numele ei, a fost Vlad Ţepeş, de la curtea căruia a plecat cel care o va aduce, în Moldova, la formele ei clasice: Ştefan cel Mare” [530].

---

530 Dumitru Năstase, Ideea imperială în ţările române. Geneza şi evoluţia ei în raport cu vechea artă românească, Fundation européenne Drăgan, A-thènes, 1972, p. 21.

Victimă a uneltirilor interne, a serviciilor distrugătoare otomane, cât şi ale intereselor economico-politice feudale „voievodul Vlad cade în cursa întinsă de numeroşii săi oponenţi, devenind prizonier al rudei şi aliatului său, regele Matei Corvin, în momentul în care forţa şi gândirea sa militară atinseseră maturitate deplină.

Sfârşitul domniei lui Vlad Ţepeş a avut implicaţii nefavorabile de ordin economic şi politic atât pentru ţările române, cât şi pentru ideea respingerii generale a otomanilor din Europa.

Cu demnitatea care înfruntase greutăţile din temniţele turceşti, cât şi propunerile şirete ale sultanilor, Vlad a ispăşit 12 ani de prizonierat la curtea regelui Matei Corvin.

Vitejia şi priceperea sa l-au ajutat să revină în fruntea luptătorilor antiotomani „dovadă elocventă a falsităţii acuzaţiilor formulate.

Mai mult, revenirea sa la cârma ţării a fost primită cu entuziasm şi bucurie de popor, căci spun documentele, „...toată Ţara Românească în chip unanim l-a aşezat pe Dracula ca domn al ei cu mare cinste” [531].

Cât de mare a fost personalitatea sa şi cât de mult a lezat ea pe numeroşii săi duşmani se vede chiar din faptul că după moarte capul i-a fost dus la Constantinopol[532], ca semn al unei biruinţe memorabile.

Prin lupta şi viaţa jertfită cauzei poporului român, el a reuşit să păstreze independenţa

531 N. 'Iorga, Acte şi fragmente, III, p. 58—59.

532 Mărturia lui Sebastian Miinster în Călători străini despre ţările române, vol. I, p. 506.

statului feudal Ţara Românească şi să împiedice pentru moment expansiunea turcească spre centrul Europei.

Faţă de numărul mare de mărturii care îi explică şi motivează acţiunile energice, credem că acuzaţiile de cruzime excesivă ce i-au fost aduse sunt în contradicţie cu logica istorică şi raţiunile de stat din acea epocă.

„A vorbi de cruzimea lui Vlad Ţepeş – spunea Nicolae Iorga cu sensibilitate patriotică, dar şi cu probitatea istoricului de geniu – este o crimă faţă de neam” n.

Voievodul Vlad Ţepeş-Dracula trebuie să rămână în memoria istoriei ceea ce a fost pentru poporul său: simbol ai dreptăţii, exponent prin excelenţă al luptei pentru neatârnarea şi libertatea ţării sale, model de curaj şi inteligenţă puse în slujba celor mai nobile cauze, geniu militar plin de inventivitate, inegalat diplomat şi om politic de primă mărime în epocă, pilduitor exemplu de apărător şi iubitor al ţării şi neamului său. Cine cunoaşte istoria poporului român, poate cu uşurinţă să înţeleagă că fără Dracula voievod aceasta ar fi lipsită de una din cele mai de seamă personalităţi, dar şi de un moment de importanţă excepţională pentru libertatea sa.

11 N. Iorga, *Două concepţii istorice*, în *Discursuri de recepţia la Academia Română*, Editura Albatros, 1980, p. 64 – 65.

CUPRINS

ALIOTMANUL AMENINŢA EUROPA
ORIGINEA
CONSIDERAŢII PRIVIND NUMELE

VOIEVODULUI.

PRIMA DOMNIE A LUI VLAD ŢEPEŞ-DRACULA.

A DOUA DOMNIE

LUPTA CU SEMILUNA

PRIZONIER AL REGELUI MATEI CORVIN. ULTIMA DOMNIE REFLECTAREA PERSONALITĂŢII LUI VLAD ŢEPEŞ-DRACULA

ÎN SCRIERI

ICONOGRAFIA VECHE

FICŢIUNEA GOTICA DRACULA

RESTITUIRI DUPĂ O JUMĂTATE DE MILENIU ...

Bun de tipar: *26 VII. 1988*. *Apărut 1989*

Tiparul executat sub comanda nr. 15 la întreprinderea poligrafică Iaşi str. 7 Noiembrie nr. 49 REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

„Figura lui Vlad „fepeş este (...) una din cele mai interesante ale întregii noastre istorii. (...) El puse cumplita lui fire în slujba ţării sale şi, după ce o curaţi de relele lăuntrice, tăind şi acolo unde ar fi putut lecui, el puse piept contra înjosirii în care căzuse. Aici se aratara celelalte însuşiri ale sale, curajul temerar şi dispreţul morţii, care-l puseră în stare să înfrângă pe unul din cei mai mari cuceritori ai lumii”.

EDITURA

A.D. XENOPOL

ALBATROS

ISBN – 973 – 24 – 0052 – 8

Lei 12

84 N. Iorga, *Istoria armatei româneşti*, p. 61.

106 Nicolae de Motrussa, în „*Romanoslavica*”, – nr. XIII/1966, p.

165”. – 116 Ducas, op. cit., *p*. 345.

118 Constantin Mihailovici de Ostraviţa, în *Călători străini*... vol. I, Bucureşti, 1968, p. 127.

121 Atacul de noapte s-a produs „la începutul nopţii” (Modrussa, op. cit., p. 145 – 146), când „era încă întuneric” (Ducas, op. cit., p. 432), „într-o noapte” (C.M. Ostraviţa, op. cit., p. 128), „a lovit pe turci noaptea” (*Cronici slavo-române*, p. 207).

123 L. Chalcocondil, op. cit., p. 289; *Cronici turceşti*... vol. I, p. 42 – 43.

125 N. Iorga, *Istoria armatei româneşti*, p. 62.

136 N. Iorga, *Istoria armatei româneşti*, p. 63

şi *Istoria lui Ştefan cel Mare*, p. 85; Barbu T. Câmpina, *Victoria oştii lui Ţepeş asupra sultanului Mehmed al II-lea*, în „Studii de istorie”, nr. 3/1962, p. 549.

137 C.C. Giurescu, *Probleme controversate în istoria română*, Editura Albatros, 1977, p. 93; F. Babinger, *Mahomed* îl *le Conquérant et sont temps* (*1432 – 1481*), Payot, Paris, 1954, p. 251.

152 L. Chalcocondil, op. cit., p. 298. Toate cronicile otomane arată că Mahomed al II-lea a acordat „cârmuirea” Ţării Româneşti lui Radu cel Frumos, care deşi este obligată să plătească tribut rămâne autonomă.

163 Nicolae Bălcescu, *Opere*, vol. I, Editura Academiei, Bucureşti, 1974, p. 68.

*66 *idem*, p. 40 – 41.

170 *Ibidem*, p. 550.

171 Idem.

172 „Columna lui Traian”, nr. 1-2/1883, p. 39; B.T. Câmpina, op. cit., p. 550.

189 I. Cuspinianus, *De Caesaribus atque impp, romanis*, Frâneforti, 1601,.p. 452 şi respectiv 482. Textul a fost reprodus în latină de Virgil Andronescu, *Contribuţiuni istorice şi numele de Dobrogea*, Constanţa, 1901, p. 51 şi de Ń. Stoicescu, op. cit., p. 118 – 119.

7 Édouard Sayons, *Histoire générale des Hongrois*, vol. I, Paris, 1876, p. 436.

11 C. Suciu, *Dicţionar istoric al localităţilor din Transilvania*. Vezi şi discuţia lui Mihail P. Dan, *Cehi, slovaci* şi *români în veacurile*

XIII – XVI, Sibiu, 1944, p. 165.

13 N. Iorga, *Istoria românilor*, vol. IV, 1937, p.

141; cf. N. Stoi cescu, *Vlad Ţepeş*, op. cit., p. 131.

14 Şt. Andreescu, *En marge des rapports de Vlad Ţepeş avec la Hongrie*, în „Revue Roumaine d'Histoire", nr. 3/1977, p. 507.

18 Michael Beheim, *Gedicht über den Woiwoden Wlad* II, *Dracul*, ediţia Gr. C. Conduratu, Bucureşti, 1903, p. 54 – 59.

29 *Idem*; *Epistole Matthiae Corvini Regis Hungarie*, Cossovie MDCCXLIV, p. 60.

49 *Ibidem*, p. 446. – 54 *Ibidem*, p. 448. Sigismund de Luxemburg a reconstruit şi ornamentat construcţia după incendiul din 1410, lucru făcut mai târziu şi de Matei Corvin considerat adevărat protector al artelor şi ştiinţelor (cf. Raymond McNally et Radu Florescu, op. cit., p. 144).

64 Grigore C. Conduratu, *Relaţiile Ţării Româneşti şi Moldova cu Ungaria până la 1526*, Bucureşti, 1898, p. 191.

68 A. Veress, op. cit., p. 15, Acelaşi text folosit de B.T. Câmpina, *Victoria oştii lui Vlad Ţepeş*... p. 540, pentru a demonstra victoria lui Dracula.

69 Hurmuzaki, *XV/l*, p. 85.

84 I. Bogdan, *Documente privitoare la relaţiile Ţării Româneşti cu Braşovul şi Ţara Ungurească*, vol. I, p. 95 – 97.

85 Ń. Iorga, *Istoria armatei românești*, Editura Militară, Bucureşti, 1970, p. 87.

90 Hurmuzaki, *VIII*, p. 24; N. Iorga, *Acte şi fragmente*, III, p. 9, 58 – 59.

100 Idem, *Acte şi fragmente*, III, Bucureşti 1896, p. 99.

110 A. De cei, *Istoria Imperiului otoman*, op. cit., p. 118.

124 Idem, *Săpăturile arheologice de la Snagov*, p. 38 – 39.

K; u N. Iorga, *Istoria lui Ştefan cel Mare*, p. I.N. Stoicescu op. cit., p 172 – 173. – 1 Şerban Papacostea, *Cu privire la geneza şi răspândirea povestirilor scrise* despre *faptele lui Vlad Ţepeş*, în „Romanoslavica", nr. XIII, 1966, p. 159 – 167.

9 I. Stăvăruş, *Povestiri medievale despre Vlad Ţepeş-Draculea*, Editura Univers, Buc., 1978, p. 30 – 31.

10 I. Stăvăruş, op. cit., p. 29.

11 N. Iorga, *Lucruri nouă despre Vlad Ţepeş*, în „Convorbiri literare", 1901, p. 149 – 150.

20 K.M. Kertbeny, *Ungam betreffende deutsche Erstlingsdruske 1456*

— *1600*, Budapest, 1880, p. 9. – 10; apud I. Bogdan, *Scrieri alese*, Editura Academiei, Bucureşti, 1968, ediţie îngrijită de G. Mihăilă, p. 470.

29 I. Bogdan, op. cit., p. 479.

30 J. Striedter, op. cit., în „Zeitschrift für slavisehe Philologie", 1961, p. 398 – 427.

33 I. Stăvăruş, op. cit., p. 33 – 39.

34 I. Bogdan, *Scrieri alese*, p. 469.

37 Vezi clasificarea lor în *Cronicile slavo-române din secolul XV-XVI*, publicate de I. Bogdan, ediţia P.P. Panaitescu, Editura Academiei, Bucureşti, 1959, p. 199 – 200; I. Bogdan, *Scrieri alese*, p. 474 – 475.

74 Emanoil Kriaras, *La diglossie des dernieres siècles byzarţtins*.

JNaissance, de la littérature néo-hellénique, Oxford, 1966, în *Literątura Bizanţului* (studii), p. 278. /. – 79 *Ibidem*, p. 17.

80 *Ibidem*, p. 19.

81 N. Iorga, *Sinteza bizantină*, p. 250.

84 Enveri, în *Cronici turceşti privind ţările române*, *Extrase*, vol. I, sec. XV – XVII, întocmit de Mihail Guboglu şi Mustafa Mehmet, Editura Academiei, Bucureşti, 1966, p. 43.

99 Tursun bei, p. 67 – 73.

100! *Ibidem*, p. 63, 92.

101 *Ibidem*, p. 107, 125 – 127.

192 *Ibidem*, p. 143.

JU7 *Ibidem*, p. 454 – 457.

108 *Ibidem*, p. 191-İ92.

llü *Ibidem*, p. 177.

111 *Ibidem*, p. 185.

112 Nicolae Iorga, *Istoria românilor prin călători*, vol. I, op. cit., p. 61… i… …

113 *Călători străini despre ţările române*; vol. I, îngrijit de Maria Hóiban, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1968, p. 124 – 127.

116 Viskovatâi K., *O „Şecule Draculovicie (Dragulovici) iugoslavianskih narodnân pesen*, în „Slavia”, XIV, 1 – 2, Praha, 1935 – 1936, p. 160 – 163.

117 *Călători străini*… vol. I, p. 440 – 442.

121 Şerban Papacostea, *Politica externă a Moldovei în vremea lui Ştefan cel Mare. Puncte de reper*, *în* „Revista de istorie”, nr. 1/1975, p. 16; cf. Adolf Ambruster, *Romanitatea românilor*, Editura Academiei, Bucureşti, 1972, p. 62.

123 Marcus Antonius Coccius Sabellicus,

Rapsodiae historiarum Aenneadum. Ab urbe condita. Ah annum Salutis IIumane 1504, apud. A. Ambruster, op. cit., p. 72.

124 Donado da Lezze, *Historia Turcesca*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 1910, ediţie I. Ursu.

130 Donado da Lezze, op. cit; G. Lăzărescu, N. Stoicescu, op. cit., p. 261.

135 Apud V. Bogrëa, *Un umanist ungur despre noi* – în „Revista istorică", nr. VI/1920, p. 180 – 181, care citează fragméiâtul după ediţia operelor sale apărută la Utrecht, 1784; Andrei Veress, *Bibliografia română-ungară*, vol. I, Cârtea Românească, Bucureşti, 1931, p. 30, citează ediţia de la Viena, 1569.

150 Traci, noastră după versurile germane semnalate de G. Bogdan-Duică, în „Gazeta Bucovinei", nr. 31/1893, citate de N. Stoicescu, op. cit., p. 196. – :

153 victor Hugo, *La légende des siècles*, Ed. Baudelaire, Livre club des Champs-Elysées, 1966, p. 288; I.C. Bistriţeanu, *Pe marginea poemului „Sultan Murad" de Victor Hugo*, în „Anuarul Liceului Coriolan

Breűiceanu din Lugoj", 1941; Šer, ban Cioculescu, *Poezia în marginea istoriei*, în „România literară", nr. 1/02.01.1986,.p... 7

160 Vezi Şt. Andreescu/ op. cit., p. 187, nota 77.; „v...

Bucureşti, 1979, p. 103, (OŞ,. vv. X %-*i*

168 George Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*; Bucureşti, 1941, p. 31...

109 N. Car to an, *op, elt.*, p. 141.

178 Jć; Li Carra, *Histoire de la Moldavie et de la yalac Kie*, Jassy.

1777, p. 3. v – 180 *Istoria literaturii române*, vol. II, Editura Academiei, Bucureşti, 1968, p. 66, 72.

13 Al. Alexianu, *Acest ev mediu românesc*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1973, p. 65 – 66; Idem, *Mode şi veşminte din trecut*, vol. I, p.

118; N. Iorga, *Domni români după portrete şi fresce contemporane*, „*Sibiu*, *1930*, *p*. *6*, Vezi şi pl, nr, *2*3, 3 a, 24, 5.

7 Al. Misiuga, op. cit., p. 3, citind pe Stephan Vayda în „Merian”, nr. 7/1969.

11 Al. Misiuga, op. cit., p. 5 – 6, citând ziarul „Time” din 30 august

1971 şi dicţionarul lui Peter Underwood, *A Gazetter of Britisch Ghosta*

18 Ana Raieu, Le *dossier Dracula*, în „Vacances en Roumanie”, nr. 5/1973, p. 2 – 3; *Interviul lui*. *Radu Florescu*, *profesor la History Boston*